

SEMESTR I

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Anatomia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n. med. Jerzy Arendt prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

dr n. med. Wojciech Romanowski

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30					
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę					

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12. Wymagania wstępne:

--

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

1. Interpretować podstawowe pojęcia z zakresu anatomii
2. Wyjaśnić budowę poszczególnych układów i narządów człowieka
3. Wyjaśniać współzależność układów oraz wskazywać różnice.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Uwagi wstępne, wiadomości ogólne z zakresu anatomii.

- historia badań anatomicznych,
- działy anatomii,
- podstawowe mianownictwo anatomiczne.

2. Zapłodnienie i rozwój zarodka ludzkiego:

- rodzaje zapłodnienia,
- podstawy anatomiczne procesu zapłodnienia
- etapy rozwoju zarodka i płodu ludzkiego.

3. Układ kostny.

- rodzaje kości i ich budowa,
  - układy kostne szkieletu człowieka,
  - szczegółowa budowa kostna poszczególnych układów.

4. Układ stawowo-więzadłowy.

- budowa stawów i ich rodzaje,
- budowa układu więzadłowego,
- czynność układu stawowo-więzadłowego

5. Układ mięśniowy.

- budowa mięśni, rodzaje, czynność,
- układy mięśniowe ciała ludzkiego,
- szczegółowa budowa mięśniowa poszczególnych układów

6. Kończyna górna- topografia.

- okolice topograficzne kończyny,
- relacje topograficzne między układem mięśniowym, naczyniowym i nerwowym,
- ważne punkty anatomiczne dla działalności pielęgniarskiej.

7. Kończyna dolna- topografia.

- okolice topograficzne kończyny,
- relacje topograficzne między układem mięśniowym, naczyniowym i nerwowym,
- ważne punkty anatomiczne dla działalności pielęgniarskiej.

8. Osie i płaszczyzny ciała. Okolice topograficzne.

- podstawy nomenklatury anatomii topograficznej,

- okolice ciała ludzkiego,
- punkty anatomiczne ważne w działalności pielęgniarstwa.

9. Podział, funkcje i budowa układu nerwowego.

Ośrodkowy układ nerwowy.

Nerwy czaszkowe

- budowa ośrodkowego układu nerwowego-zarys,
- czynności poszczególnych elementów układu nerwowego,
- nerwy czaszkowe, topografia i zarys ich czynności.

Nerwy rdzeniowe.

Układ nerwowy autonomiczny:

- podstawowe sploty nerwowe i ich pnie,
- budowa układu autonomicznego,
- czynność układu autonomicznego.

10. Klatka piersiowa- topografia.

Klatka piersiowa, układ oddechowy, śródpiersie, worek osierdziowy, przełyk, aorta, przewód piersiowy. Żyły nieparzyste:

- budowa klatki piersiowej,
- budowa i czynność poszczególnych układów klatki piersiowej,
- ważne punkty anatomiczne klatki piersiowej dla czynności pielęgniarstwa.

11. Układ krążenia. Budowa serca.

Serce. Naczynia tętnicze krążenia małego:

- położenie i budowa serca,
- budowa i czynność krążenia małego,
- ważne punkty anatomiczne serca i worka osierdziowego dla czynności pielęgniarstwa.

12. Naczynia tętnicze i żyłne krążenia wielkiego. Układ żyły wrotnej.

- główne pnie tętnicze i żyłne,
- budowa układu wrotnego,
- nadciśnienie wrotne.

13. Układ oddechowy.

- budowa układu oddechowego,
- fizjologia i patologia czynności układu oddechowego,
- ważne punkty anatomiczne dla zabiegów lekarsko-pielęgniarstwa w obrębie klatki piersiowej

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

Sylwanowicz W., Michajlik A., Ranatowski W.: Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL Warszawa, 1985

Gołąb H.B.: Podstawy anatomii człowieka PZWL Warszawa, 2000

Sokołowska-Pituchowa I.: Anatomia człowieka PZWL Warszawa, 2000

Agur A., Lee J.: Grant. Atlas anatomii. Górnicki, Wydawnictwo Medyczne Wrocław, 2002

16. Literatura towarzysząca:

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Fizjologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Dariusz Sokołowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Zajęcia praktyczne	Ćwiczenia	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	35					
Forma zaliczenia	zaliczenie					

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom podstawowy:

12.Wymagania wstępne:

Podstawy biologii, fizyki i chemii na poziomie szkoły średniej

13.Cele kształcenia:

Zrozumienie podstawowych praw fizjologicznych, jakim podlega organizm człowieka, jego układy, tkanki i komórki, interpretowanie procesów fizjologicznych człowieka, umiejętność wykorzystywania Wiedzy z fizjologii w wykonywanych czynnościach zawodowych, zrozumienie mechanizmów interakcji między komórkami, tkankami, narządami i układami.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Wprowadzenie do fizjologii człowieka.

Fizjologia komórki.

Fizjologia komórek nerwowych i mięśniowych.

Przewodnictwo synaptyczne i na złączach nerwowo-mięśniowych.

Potencjał czynnościowy.

Budowa i funkcje mięśni szkieletowych.

Mięśnie gładkie – budowa i funkcje.

Właściwości mechaniczne mięśni.

Ośrodkowy układ nerwowy.

Narządy zmysłów. Budowa OUN.

Płyn mózgowo – rdzeniowy.

Odruchy.

Czucie skórne, głębokie i trzewne.

Wzrok.

Słuch i równowaga.

Głos i mowa.

Zmysł powonienia.

Zmysł smaku.

Kontrola postawy i ruchów ciała.

Wyższe czynności ośrodkowego układu nerwowego.

Zachowanie instynktowne i emocje.

Sen, czuwanie.

Odruchy warunkowe.

Układ optyczny oka.

Kontrola środowiska wewnętrznego.

Autonomiczny układ nerwowy.

Organizacja autonomicznego układu nerwowego.

Acetylocholina. Noradrenalina.

Układ wewnątrzwydzielniczy i hormony.

Gruczoł tarczycowy.

Czynność endokrynną trzustki.

Nadnercza.

Funkcje przesadki.

Czynności układu rozrodczego.
Inne narządy endokrynne.
Gospodarka cieplna i termoregulacja.

14.2.Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

W. Traczyk: Fizjologia człowieka w zarysie, PZWL

16.Literatura towarzysząca:

E. Miętkowski: Zarys fizjologii lekarskiej

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Biochemia i biofizyka**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok : **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr inż. Ewa Malczyk

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu: -

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczeni	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w I semestrze	30	-	-	-	15	-
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				zaliczenie na ocenę	

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z chemii i biologii w zakresie szkoły średniej.

13.Cele kształcenia:

Przekazanie podstawowych wiadomości o składzie chemicznym i procesach życiowych zachodzących w organizmie człowieka oraz podstawowych zagadnień z biofizyki medycznej.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Biochemia i medycyna. Biochemiczne podstawy integralności organizmu ludzkiego.
Budowa i funkcje ważniejszych związków chemicznych występujących w organizmie ludzkim:
- woda – pojęcie dipolu, wiązania wodorowego, podstawowe funkcje;
- budowa i rola aminokwasów i białek – aminokwasy egzogenne, peptydy, wiązanie peptydowe, białka osocza i surowicy, białka ostrej fazy, białka hemowe, podział wg funkcji biologicznej;

- lipidy – frakcje lipoprotein, rola w organizmie;
- kwasy tłuszczowe – znaczenie biomedyczne;
- cholesterol – rola w organizmie człowieka;
- węglowodany – źródła glukozy w organizmie, homeostaza glukozy;
- składniki mineralne – podział na makro- i mikroelementy, biologiczne znaczenie;
- witaminy – podział wg właściwości fizykochemicznych, rola w organizmie człowieka.

Mechanizmy przemian biochemicznych: glikoliza i glukoneogeneza, β -oksydacja, ketogeneza, metabolizm białkowo-azotowy, cykl kwasu cytrynowego, utlenianie biologiczne, fosforylacja oksydacyjna.

Magazynowanie i zużytkowanie energii w układach biologicznych.

Teoria katalizy enzymatycznej. Rola enzymów w regulacji metabolizmu człowieka. Ocena aktywności enzymów jako wskaźnik uszkodzenia narządów.

Hormony – rola i mechanizm działania.

Kwasy nukleinowe i ich rola biologiczna. Biosynteza białka.

Biofizyczne podstawy funkcjonowania organizmu ludzkiego. Podstawowe zagadnienia z biofizyki: układu krążenia, układu oddechowego oraz układu kostno-mięśniowego.

14.2. Ćwiczenia :

14.3.Zajęcia praktyczne:

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

Główne czynniki odpowiedzialne za powstawanie chorób u ludzi i zwierząt.

Białka – podział wg budowy chemicznej, kształtu cząsteczki.

Lipidy – klasyfikacja wg budowy chemicznej.

Kwasy tłuszczowe – podział.

Węglowodany – klasyfikacja, podstawowe właściwości.

Składniki mineralne i witaminy – podstawowe funkcje w organizmie człowieka.

Enzymy – podział biochemiczny, ze względu na budowę.

Mechanizmy procesów: glikolizy, glukoneogenezy, β -oksydacji, ketogenezy, cyklu kwasu cytrynowego.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. Angielski S., Rogulski J.: Biochemia kliniczna i analityka. Wyd. lek. PZWL, Warszawa 1990.

2. Murray R.K., Granner D.K., Mayes P.A., Rodwell V.W.: Biochemia Harpera. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2001.

3. Kączkowski J.: Podstawy biochemii. Wyd. WNT, Warszawa 2002.

4. Jaroszyk F. (red.): Biofizyka. Podręcznik dla studentów. Wyd. PZWL, Warszawa 2001.

16. Literatura towarzysząca:

1. Stryer L.: Biochemia. Wyd. PWN, Warszawa 2002.

2. Tomaszewski J.J.: Diagnostyka laboratoryjna. Podręcznik dla studentów medycyny. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2001.

3. Kłyszajko-Stefanowicz L. (red.): Ćwiczenia z biochemii. Wyd. PWN, Warszawa 2003.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Genetyka**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I**   Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30				15	
Forma zaliczenia	Egzamin				zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Znajomość biochemii

13.Cele kształcenia:

Poznanie genetyki umożliwia studentom wszystkich, medycznych kierunków nauczania, w tym także studentom pielęgniarstwa zrozumienie istoty struktury i funkcjonowania organizmów żywych. Stwarza to podstawy do nauki wielu innych przedmiotów podstawowych.

13. a. Syllabus wg. standardów Ministerstwa Zdrowia

Podstawowe wiadomości z genetyki, embriologii, cytofizjologii, immunologii. Podstawy genetyki klasycznej (prawa Mendla). Kariotyp człowieka. Dziedziczenie cech sprzężonych z płcią. Środowisko a zmienność organizmu. Mutacje genowe, chromosomowe. Czynniki mutagenne. Podstawowe techniki stosowane w badaniach genetycznych i immunologicznych. Zagadnienia transplantologii.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykłady: (Uwaga ! - każdy wykład trwa 2 godziny

1. Genetyka jako główna dziedzina biologii, podstawa niektórych praktycznych działań medycznych oraz wiedza o znaczących implikacjach światopoglądowych.

Charakterystyka organizmów żywych, przypomnienie systematyki organizmów żywych. Mechanizmy dziedziczenia bakterii.

2. Przypomnienie budowy komórek Eukariota. Podziały komórkowe mejotyczny i mitotyczny. Gametogeneza.
3. Chromosomy (Kariotyp człowieka.)
4. Biochemiczna struktura kwasów RNA i DNA
5. Kod genetyczny, transkrypcja genów, transportujący, rybosomowy i informacyjny RNA, translacja
6. Replikacja DNA, regulacja ekspresji genów u Prokariota i Eukariota.
7. Genomy prokariotyczne, genom człowieka, rekombinacje
8. Mutageny, mutacje i naprawa DNA (mutacje genowe, chromosomowe)
9. Bakteriofagi i wirusy eukariotyczne, geny w organellach eukariotów.
10. Mechanizmy dziedziczenia – genetyka mendlowska, determinacja płci, wsobność
Dziedziczenie cech sprzężonych z płcią.
11. Genetyka populacji i ewolucja (Środowisko a zmienność organizmu.)
12. Choroby uwarunkowane genetycznie, genom a nowotwory.
13. Metody laboratoryjne biologii molekularnej – hybrydyzacja DNA, kolonowanie DNA, PCR- łańcuchowa reakcja polimeryzacji, sekwencjonowanie DNA
14. Inżynieria genetyczna i biotechnologia
15. Zagadnienia transplantologii. Genetyka w sądownictwie

14.2.Ćwiczenia :

-

14.3.Zajęcia praktyczne:

-

14.4. Seminarium:

-

14.5.Samokształcenie:

Studenci są zobowiązani do zapoznania się w ramach samokształcenia z następującymi

tematami.:

1. Nowe spojrzenie na rolę tzw. intronów i mRNA " Ukryty program genetyczny "

(opracowanie na ten temat dostępne jest pod .: <http://e-learning5.webpark.pl/genetics2.htm>)

Genetyka molekularna

2. Klonowanie genów

3. Tworzenie banków genów

4. Tworzenie banków cDNA

5. Wektory - narzędzia klonowania

6. Sekwencjonowanie i mapowanie genów

7. Struktura genu i jego regulacja

8. Określanie wielkości genomu

9. Specjalistyczne metody genetyki molekularnej

10. PCR i RFLP

(<http://www.wiw.pl/biologia/genetyka/>)

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. P.C. Winter, G.I. Hickey, H.L. Fletcher .: Genetyka - krótkie wykłady .

Wydawnictwo Naukowe PWN

2. Eberhard Passarge, [red. wyd. pol.] Tadeusz Mazurczak .: GENETYKA - ilustrowany przewodnik. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 2004

16.Literatura towarzysząca:

3. Gerard Drewa, Tomasz Ferenc.: Podstawy genetyki dla studentów i lekarzy.

Urban & Partner, Wrocław, 2003, wyd. 2

4. Bruce R. Korf.: Genetyka człowieka - rozwiązywanie problemów medycznych

Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2003

5. L.B. Jorde, J.C. Carey, M.J. Bamshad, R.L. White [red.] J.Wojcierowski.:

Genetyka medyczna. Czelej. Lublin, 2002

17. e - learning - w formie dostępnej w I semestrze roku akademickiego 2008/2009

E-learning : Istnieje ogromna ilość stron Internetowych poświęconych genetyce. Nasze własne wykłady są dostępne poczynając od strony:

<http://e-learning5.webpark.pl/genetics.htm>

Użyteczny zbiór wykładów z zakresu genetyki znajduje się także pod .:

<http://www.wiw.pl/biologia/genetyka/>

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Patologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Prof. dr hab. n. med. Jerzy Arendt

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	45					
Forma zaliczenia	Zaliczenie					

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom :podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Przygotowanie z zakresu anatomii, fizjologii.

13.Cele kształcenia:

Poznanie ogólnych procesów patologicznych w organizmie człowieka;

- nieprawidłowości funkcjonowania poszczególnych układów i narządów;
- stanów i chorób wynikających z nieprawidłowego funkcjonowania układów i narządów.

Nabywanie umiejętności:

- rozpoznawania nieprawidłowości w czynnościach poszczególnych układów i narządów
- wyjaśniania patomechanizmu zaburzeń czynnościowych w organizmie człowieka.

Ukształtowanie przekonania o znaczeniu wiedzy z patologii w praktyce pielęgniarstwa.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1.Podstawowe pojęcia , stany i procesy patologiczne. Pojęcie choroby. Zdrowie a choroba.

- Klasyfikacja chorób.
- Przebieg i objawy chorób.
- Czynniki chorobotwórcze.

Zaburzenia układów regulacyjnych ustroju- ośrodkowy układ nerwowy.

- Patologicznych charakterystyka najważniejszych stanów patologicznych ośrodkowego układu nerwowego
- Padaczka
- Choroba Parkinsona
- Płaszawica Huntingtona
- Schizofrenia

Zaburzenia układów regulacyjnych ustroju- układ dokrewny.

- Ogólne podstawy regulacji hormonalnej
- Zaburzenia podstawowych procesów w układzie dokrewnym
- Zależność czynnościowa układu nerwowego i dokrewnego
- Zaburzenia regulacji hormonalnej gospodarki wapniowo- fosforanowej

Zaburzenia układów regulacyjnych ustroju- układ immunologiczny.

- Odporność swoista i nieswoista
- Komórki odpowiedzi immunologicznej
- Typy reakcji immunologicznych
anafilaktyczna, cytotoksyczna, komórkowa, reakcja za pośrednictwem kompleksów immunologicznych

- Choroby autoimmunizacyjne

Zmiany wsteczne i rozplemowe.

- Wady rozwojowe.
- Zaniki- przyczyny.
- Zwyródnienia- typy zwyródnień.
- Martwica.
- Torbiel.
- Zmiany rozplemowe: odrost i naprawa tkanek.
- Gojenie się ran.

Nowotwory- morfologia i biologia ogólna Nowotwory łagodne i złośliwe.

- Budowa mikroskopowa nowotworów.
- Etiologia i patogeneza nowotworów.
- Stan przedrakowy.
- Podział nowotworów.

Zapalenia.

- Podział zapaleń.
- Choroby na tle immunizacyjnym.
- Gruźlica.

Zaburzenia termoregulacji.

- Hipertermia
- Gorączka
- Pirogeny
- Hipotermia

Zaburzenia przemiany materii.

- Zaburzenia podstawowej przemiany materii
- Zaburzenia przemiany białkowej, przemiany kwasów nukleinowych i aminokwasów
- Patologia białek krwi
- Zaburzenia przemiany węglowodanów, cukrzyca
- Zaburzenia przemiany tłuszczów
- Zaburzenia gospodarki wodno- elektrolitowej
- Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej
- Niedobory witaminowe

głód

Marskość wątroby.

- definicja marskości, patogeneza, podziały i objawy,
- nadciśnienie wrotne-definicja, objawy,

- leczenie chirurgiczne nadciśnienia wrotnego.

Choroba Leśniowskiego-Crochna.

- etiologia choroby, teoria powstawania, główne czynniki patogenne,
- leczenie zachowawcze-nowe tendencje,
- leczenie operacyjne-wskazania, rodzaje operacji, powikłania

Zaburzenia w krążeniu.

- Krwotok, przekrwienie , niedokrwienie.
- Zaburzenia krzepnięcia krwi.

Choroby krwi.

Niedokrwistości:

- definicja i podział niedokrwistości,
- etiologia i patofizjologia niedokrwistości,
- rozpoznanie choroby.

Ziarnica złośliwa.

- definicja choroby-etiologia,
- objawy kliniczne, lokalizacja choroby,
- objawy limfadenopatii, splenomegalii i reakcji ogólnych ustroju człowieka w tej chorobie

Choroby żył.

- definicja choroby-etiologia,
- objawy kliniczne, lokalizacja choroby,
- objawy limfadenopatii, splenomegalii i reakcji ogólnych ustroju człowieka w tej chorobie

Hemoroidy.

- definicje-patogeneza, występowanie, stopień zaawansowania,
- zachowawcze postępowanie terapeutyczne,
- leczenie operacyjne.

14.2. Ćwiczenia :

14.5. Samokształcenie:

15.Literatura podstawowa:

Parafiniuk W.: Patomorfologia. PZWL Warszawa 1999

Maśliński S.,Ryżewski J.: Patofizjologia. PZWL Warszawa 2000

Kirus S.: Patologia. Podręcznik dla licencjackich studiów' medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003.
Wróblewski T., Miechowicka N.: Patologia. PZWL, Warszawa 1985.

16.Literatura towarzysząca:

Kruś S.: Anatomia patologiczna. PZWL Warszawa 2001

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Mikrobiologia i parazytologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok : **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n.med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	35	10			15	
Forma zaliczenia	egzamin	Zaliczenie na ocenę			Zaliczenie na ocenę	

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12. Wymagania wstępne:

brak

13. Cele kształcenia:

Student powinien:

- Znać czynniki wpływające chorobotwórczo na człowieka.
- Scharakteryzować i usystematyzować drobnoustroje chorobotwórcze.
- Znać cechy morfologiczne i fizjologiczne komórki bakteryjnej.
- Znać drogi szerzenia się zarasków w ustroju.
- Znać elementy immunologii chorób zakaźnych.
- Omówić sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym (szczepionki, surowice).
- Znać czynniki wpływające na zakażenia szpitalne.
- Nabyć umiejętność pobierania i wysyłania materiału do badań mikrobiologicznych
- Określić zagrożenie szerzenia się chorób zakaźnych w Polsce i na świecie.
- Scharakteryzować etiologię, patogenezę i obraz kliniczny najczęstszych zakażeń bakteryjnych, wirusowych, grzybiczych.
- Scharakteryzować pasożyty chorobotwórcze.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Wprowadzenie do mikrobiologii: drobnoustroje i człowiek.

-Podstawowe pojęcia mikrobiologiczne i epidemiologiczne (chorobotwórczość, zakażenie)

- Naturalna mikroflora organizmu człowieka.

- Wpływ drobnoustrojów na życie człowieka

Klasyfikacja i identyfikacja drobnoustrojów.

-Sposoby rozpoznawania drobnoustrojów.

-Sposoby oznaczania wrażliwości drobnoustrojów na antybiotyki, sulfonamidy i leki nitrofurane.

Genetyka bakterii.

Cechy morfologiczne i fizjologiczne komórki bakteryjnej.

Układ odpornościowy. Rola pielęgniarki w edukowaniu społeczeństwa.

-Definicja immunologii i jej działy.

- Czynniki i mechanizmy obronne.

- Nieswoiste czynniki i mechanizmy odpornościowe.

(bariery anatomiczne, humoralne mechanizmy obronne, komórkowe mechanizmy obronne)

-Swoiste czynniki i mechanizmy odpornościowe (antygeny, przeciwciała, klasy immunoglobulin, przeciwciała monoklinalne, dopełniacz, limfocyty B i T, fagocyty i fagocytoza, niedobory odpornościowe.

- Surowice i szczepionki- metody profilaktyki chorób zakaźnych.

Leki przeciwbakteryjne. Znaczenie leków przeciwbakteryjnych w leczeniu objawowym

-Pojęcia : leki chemioterapeutyczne(sulfonamidy, antybiotyki, leki nitrofurazowe, leki przeciwgrzybiczne, działanie poszczególnych leków

- Znaczenie leków w leczeniu objawowym.

Oporność bakterii na antybiotyki .Rola pielęgniarki w antybiotykoterapii.

- Rodzaje oporności bakterii na antybiotyki (oporność nabyta i naturalna)

- Omówi antybiotykooporność między drobnoustrojami

- Omówi antybiotykooporność jako problem kliniczny i epidemiologiczny.

Dezynfekcja i sterylizacja. Rola pielęgniarki w zapobieganiu zakażeniom wewnątrzodziałowym i wewnątrzszpitalnym.

- Etiologia zakażeń szpitalnych.

- Mechanizmy szerzenia zakażeń szpitalnych.

- Rola pielęgniarki w zapobieganiu zakażeń szpitalnych.

Ziarenkowce i Laseczki Gram- dodatnie. Rola pielęgniarki w zapobieganiu chorobom wywoływanym przez ziarenkowce i laseczki gram dodatnie.

- Chorobotwórcze dla człowieka gatunki ziarenkowców (dwoinka rzeźączki, dwoinka zapalenia opon mózgowych)

-Choroby wywoływane przez ziarenkowce

- Chorobotwórcze dla człowieka laseczki gram- dodatnie (laseczka wąglika)

- Rolę pielęgniarki w zapobieganiu zakażeniom.

Neuroinfekcje.

- Epidemiologia neuroinfekcji.

- Diagnostyka , objawy i leczenie neuroinfekcji.

Prątki , krętki, mykoplazmy. Choroby wywoływane przez powyższe bakterie.

-Prątek gruźlicy i prątek trądu- charakterystyka.

-Mykoplazmy chorobotwórcze, choroby wywołane przez mykoplazmy .

- Metody stosowane do rozpoznania prątka gruźlicy, prątka trądu i mykoplazmy.

- Rolę pielęgniarki w zapobieganiu zakażeń.

Bakterie wewnątrzkomórkowe

-Rodzaje bakterii wewnątrzkomórkowych.

- Cechy charakterystyczne bakterii wewnątrzkomórkowych.

Podstawy wirusologii. Rola edukacyjna pielęgniarki w zapobieganiu szerzenia się chorób wirusowych.

-Pochodzenie wirusów.

-Metody diagnostyczne stosowane w wirusologii- metody izolacji, diagnostyka serologiczna.

- Wirusowe zapalenie wątroby typu A, B i C – charakterystyka i profilaktyka zakażeń.

- Rolę pielęgniarki w zapobieganiu chorobom wirusowym

Zakażenia wirusem HIV i choroba AIDS.

- Etiologię i patogenezę zakażeń wirusem HIV.

- Obraz kliniczny choroby AIDS.

- Zasady profilaktyki zakażeń wirusem HIV- rola pielęgniarki.

Podstawy mykologii. Rola pielęgniarki w profilaktyce przeciwgrzybiczej.

- Definicję mikologii lekarskiej.

- Klasyfikacja grzybów chorobotwórczych.

- Charakterystyka grzybic wywołanych przez dermatofity.

- Diagnostykę zakażeń grzybiczych.

- Rolę pielęgniarki w profilaktyce przeciwgrzybiczej.

Podstawy parazytologii. Rola edukacyjna pielęgniarki w zapobieganiu chorobom wywoływanym przez pierwotniaki.

- Definicja parazytologii ogólnej i lekarskiej.

- Gatunki pierwotniaków chorobotwórczych.

-Choroby wywoływane przez pierwotniaki pasożytnicze : Czerwonka pełzakowata, Balantidioza, Lamblioza, Rzęsistkowica, Zimnica

- Zapobieganie chorobom wywoływanym przez pierwotniaki.

Bakteriologia kliniczna- diagnostyka laboratoryjna zakażeń bakteryjnych. Flora fizjologiczna.

-Pobieranie, przechowywanie i przesyłanie materiału do badań mikrobiologicznych i parazytologicznych

-Badania bakteriologiczne krwi, płynu mózgowo- rdzeniowego, płwociny, ropy, moczu, kału, wymazy z jamy nosowo- gardłowej.

- Badania wirusologiczne

- Badania mykologiczne

- Badania parazytologiczne

Rozpoznawanie i leczenie zarażeń pasożytniczych.

- Pasożyty jelita grubego

- Choroby wywoływane przez robaki tasiemce, obleńce

- Sposoby rozpoznawania i leczenia zakażeń pasożytniczych.

- Rolę pielęgniarki w edukowaniu społeczeństwa, w zakresie zapobiegania chorób pasożytniczych.

Zagrożenia biologiczne

- Rodzaje zagrożeń biologicznych.

- Charakterystyka bronii biologicznej

- Postępowanie z chorym podejrzanym o zakażenie ospą wietrzną, węglikiem, tularemią, dżumą, jadem kiełbasianym, wirusową gorączką krwotoczną

- Etiologię i epidemiologię w/w zatruć.

14.2.Ćwiczenia :

Klasyfikacja i identyfikacja drobnoustrojów

- rozróżnianie rodzaju bakterii chorobotwórczych.

Ziarenkowce i Laseczki Gram- dodatnie. Rola pielęgniarki w zapobieganiu chorobom wywoływanym przez ziarenkowce i laseczki gram dodatnie.

- różnicowanie bakterii Gram-dodatnich i Gram-ujemnych

Leki przeciwbakteryjne.

Oporność bakterii na antybiotyki

- pobieranie materiału do badań bakteriologicznych

- hodowla bakterii na podłożach agarowych

- antybiogram

Dezynfekcja i sterylizacja.

- analiza środków dezynfekcyjnych

- ocena skuteczności sterylizacji- testy mikrobiologiczne.

Udział pielęgniarki w diagnostyce grzybic.

- pobieranie materiału do badań mikologicznych
- postępowanie pielęgniarskie w diagnostyce grzybic

14.3.Zajęcia praktyczne:

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

1. Bakterie atypowe w zakażeniach układu oddechowego.
2. Technika pobierania posiewów krwi u chorych z bakterią.
3. Profilaktyka poekspozycyjna zakażeń HIV,HCV i HIV u personelu medycznego.

14.6..Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

Literatura podstawowa:

1. Nicklin J., Graeme C., Killington R.: „ Mikrobiologia – krótkie wykłady”, PWN, Warszawa, 2004.
2. Zaremba M.L., Borowski J.: „ Podstawy mikrobiologii lekarskiej”, PZWL, Warszawa, 2001.
3. Kadłubowski R.: „ Zarys parazytologii lekarskiej”, PZWL, Warszawa, 2000.

16.Literatura towarzysząca:

1. Dziubek Z.: „ Choroby zakaźne i pasożytnicze „, PZWL, Warszawa 2000.
2. Virella G.: „ Mikrobiologia i choroby zakaźne”, Urban& Partner, Wrocław 2000.
3. Abigail A. Salyers: „ Mikrobiologia”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2003.
4. Hyde R.M: „ Immunologia”, Urban & Partner, Wrocław, 1997.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Psychologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30				15	
Forma zaliczenia	Zaliczenie z oceną – test pisemny				zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Intelektualne przyzwolenia na rozważania problemów abstrakcyjnych, dotyczących obiektów 'niewidzialnych'. Właściwa postawa wobec zagadnień psychologicznych, po części powinna wynikać z samego faktu podjęcia wyższych studiów oraz powinna być promowana poprzez jednoczesne studiowanie takich, przewidzianych przedmiotów jak filozofia i socjologia.

13.Cele kształcenia:

Przedstawienie podstawowych pojęć z psychologii i metod badań psychologicznych, które będą pomocne w przyszłej pracy pielęgniarki.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Wykład obejmuje podstawy z zakresu psychologii ogólnej ze szczególnym uwzględnieniem aspektu praktycznego wykorzystania wiedzy psychologicznej w pracy z pacjentem w relacji pielęgniarka – jednostka chora somatycznie versus psychicznie. Studentom przedstawiona zostanie wiedza o podstawowych pojęciach w psychologii i metodach badań psychologicznych. Omówione będą główne koncepcje psychologiczne człowieka (podejście biologiczne, teorie uczenia się, podejście poznawcze, psychoanalityczne i społeczno-kulturowe). Zagadnienia dotyczące psychologii procesów psychicznych: czynnościowych i poznawczych; pojęcia inteligencji i zdolności przebiegu procesów uczenia się zachowań (nawyki, desensytyzacja).

Podstawy psychologii rozwojowej (uwzględnienie możliwości behawioralnych, poznawczo-motywacyjnych i społecznych pacjentów w różnym wieku życia). Główne zagadnienia z zakresu psychologii osobowości.

Podstawy z zakresu psychologii procesów społecznych. Wprowadzenie w problematykę interakcji społecznych – spostrzegania społecznego, relacji interpersonalnych, dynamiki procesów grupowych. Komunikacja z pacjentem. Omówione zagadnienia związane z kształtowaniem i modyfikacją oraz utrwalaniem postaw.

Przybliżone zostaną zagadnienia związane ze stresem psychologicznym i jego konsekwencjami dla funkcjonowania jednostki. Style i strategie radzenia sobie ze stresem (ich znaczenie dla pacjenta chorego). Rola wsparcia społecznego w radzeniu sobie ze stresem.

Studenci zapoznani zostaną z rolą personelu medycznego z perspektywy poznawczo-społecznej. Radzenie sobie z chorobą (rola pacjenta).

Wybrane psychologiczne programy stosowane w profilaktyce i leczeniu pacjentów (psychologia w służbie zdrowia).

14.2. Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

Do samodzielnego opracowania:

1. Koncepcja salutogenezy i poczucia koherencji Antonovsky'ego w drodze do zdrowia. (5godzin)
2. Strategie interwencji w sytuacji kryzysowej. Żałoba i smutek po stracie. (5 godzin)

3.Komunikacja z pacjentem. Analiza transakcyjna. Konflikty. Współdziałanie zespołu leczącego. (5 godzin)

E-learning :Istnieje ogromna ilość stron Internetowych poświęconych psychologii. Np. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Psychologia> Naszym własnym przeglądem tych stron jest zestaw udostępniony pod.: <http://e-learning5.webpark.pl/e-learning.htm>

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

Bishop G.D., (2000); Psychologia zdrowia. Wrocław: Wydawnictwo Astrum.
Sheridan Ch.L., Radmacher S.A., (1998);
Psychologia zdrowia. Wyzwanie dla biomedycznego modelu zdrowia. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia, PTP.
Strelau J., (2000); Psychologia. Podręcznik akademicki. Podstawy psychologii. Gdańsk GWP.
Zimbardo P.G., Ruch F.L., (1998); Psychologia i życie. Warszawa PWN.
Helena Sęk.: Psychologia kliniczna tom 1 i 2 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005

16.Literatura towarzysząca:

Aronson E., Wilson T.D., Akert R.M. (1997); Psychologia społeczna. Serce i umysł.Poznań: Zysk i S-ka Wydawnictwo.
Barański J., Waszyński E., Steciwka A., (2000); Komunikowanie się lekarza z pacjentem. Wrocław: Wydawnictwo Astrum.
Rosenhan D.L., Seligman M.E.P. (1994); Psychopatologia. Warszawa:PTP.
Trzcieniecka-Green A. (2006); Psychologia. Podręcznik dla studentów kierunków medycznych. Kraków: universitas.
Krzysztof Klimasiński.: Elementy psychopatologii i psychologii klinicznej
Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, Kraków 2000

Constance Hammen.: Depresja - modele kliniczne i techniki terapeutyczne
Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańska, 2004

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Socjologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: polski

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr Wiesław Sikorski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30				15	
Forma zaliczenia	Z/O				Z/O	

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12. Wymagania wstępne:

brak

13.Cele kształcenia:

1. Zdobyć wiedzę z zakresu socjologii medycyny i pielęgniarstwa a w szczególności na temat zdrowia, profilaktyki, choroby, leczenia i rehabilitacji oraz ich uwarunkowań społecznych, systemu społecznego i instytucji społecznych służby zdrowia.
2. Uzyskanie umiejętności przedstawiania i interpretowania uwarunkowań społecznych i ich konsekwencji dla aktualnego stanu zdrowia pacjenta;
3. Poznanie modeli opieki szpitalnej,
4. Poznanie pojęcia jakości życia, określenie jakości życia w chorobie,
5. Poznanie zachowań społecznych związanych z umieraniem, śmiercią i sieroctwem
6. Identyfikowanie wyznaczników pozycji zawodu lekarza, pielęgniarki i położnej

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Społeczny model zdrowia.

System wsparcia społecznego - zadania pielęgniarki w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych jednostki, grupy społecznej.

Społeczne skutki choroby: choroba i dewiacja, stigma, problemy niepełnosprawności i jakości życia, zapobieganie bezradności.

Szpital jako system społeczny: modele opieki szpitalnej, satysfakcja z opieki.

Strukturalne uwarunkowania ról zawodowych lekarza, pielęgniarki.

Socjologiczna problematyka relacji pielęgniarka - pacjent.

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

Społeczne i kulturowe problemy umierania, śmierci i sieroctwa.

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

Człowiek wobec starości : szkice z gerontologii społecznej / Adam A. Zych. - Katowice : Śląsk, 1999. - 163, [3]

Elementy socjologii dla pielęgniarek / Iwona Taranowicz, Anita Majchrowska, Zofia Kawczyńska-Butrym. - Lublin : Czelej, 2000.

Polska starość w dobie przemian / Elżbieta Trafiałek. - Katowice : Śląsk, 2003.

Wybrane elementy socjologii : podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych / red. Anita Majchrowska; Renata Bogusz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2003.

Wybrane elementy socjologii zdrowia i choroby / Beata Tobiasz-Adamczyk. - Wyd. 3 popr. i uzup. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop. 2000.

Adamski F., Socjologia małżeństwa i rodziny. Wprowadzenie. Warszawa 2002

Osińska K., Twórcza obecność chorych, Warszawa 1999.

Rzewska L.(red.), Pacjent – Pielęgniarka, Warszawa 1998.

Sokołowska M.(red.), Badania socjologiczne w medycynie, Warszawa 1969.

16.Literatura towarzysząca:

1. Naturalna mowa ciała : w socjotechnicznych metodach osiągania celu / Günther Rebel; tł. Marek Śnieciński. - Wrocław : Astrum, 1999. - 175, [1]

2. Berger P.L., Zaproszenie do socjologii, Warszawa 2000.

3. Aronson E., Człowiek istota społeczna, Warszawa 1995.

4. Goodman N., Wstęp do socjologii, Warszawa 2001.

5.Szczepański J., Elementarne pojęcia socjologii, Warszawa 1970

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Pedagogika**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr Wiesław Sikorski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	45				15	
Forma zaliczenia	egzamin				Z/O	

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

brak

13.Cele kształcenia:

Student powinien: Zdefiniować pojęcie „wychowania” i określić istotne jego cechy; Wyjaśnić istotę wychowania; Uzasadnić konieczność odwoływania się w procesie wychowania do podstawowych wartości; Sklasyfikować działalność wychowawczą; Omówić czynniki warunkujące skuteczność wychowania; Znać czynniki warunkujące trudności wychowawcze; Przedstawić role pielęgniarki w edukacji i promocji zdrowia; Znać organizację i metody pracy opiekuńczo-wychowawczej w zakładach opieki

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Wychowanie jako zjawisko społeczne.

Środowisko wychowawcze.

Filozoficzne podstawy działalności wychowawczej.

Cele wychowania jako realizacja wartości osobowych i społecznych.

Strategie wychowawcze.

Teorie, formy i metody wychowania.

Trudności wychowawcze.

Kształtowanie środowiska wychowawczego.

Edukacja zdrowotna dzieci, młodzieży i dorosłych.

Organizacja i metody pracy opiekuńczo-wychowawczej w wybranych zakładach opieki.

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

Organizacja i metody pracy opiekuńczo-wychowawczej w wybranych zakładach opieki.

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

Kunowski S., Podstawy współczesnej pedagogiki, Warszawa 1993.

Brzągiel J., Badora S. (red.), Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej, Opole 2005.

Podolska-Filipowicz E. i inni (red.), Transformacja w edukacji, Bydgoszcz 1995.

Pomykało W.(red.), Encyklopedia pedagogiczna, Warszawa 1993.

Sikorski W., Aspiracje. Studium psychologiczne i socjopedagogiczne, Nysa 2005.

16. Literatura towarzysząca:

Śliwerski B., Współczesne teorie i nurty wychowania, Kraków 2005. Kruszewski K., Konarzewski K., Sztuka nauczania, t. I, II, Warszawa 1994. Okoń W., Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej, Warszawa 1997.
--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Prawo**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15				15	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): *podstawowy*

12. Wymagania wstępne:

brak

13. Cele kształcenia:

- Zapoznanie studentów z ogólnymi zasadami prawa i funkcjonowaniem instytucji prawa
- Zapoznanie studentów z prawem medycznym obowiązującym w Polsce.
- Poznanie praw i obowiązków pacjenta, pielęgniarki i lekarza
- Poznanie zasad systemu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych; posługiwanie się przepisami prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz ich interpretowanie w praktyce;

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Podstawy zagadnień prawnych: system prawa.
2. Struktura aktów prawnych, prawa człowieka, wykładnia prawna.
3. Prawo ubezpieczeń zdrowotnych. Podstawowe założenia ustawy prawo ubezpieczeń zdrowotnych i przepisów wykonawczych.
4. Prawa pacjenta. Źródła praw pacjenta w Polsce.
5. Odpowiedzialność w zawodach medycznych - odpowiedzialność cywilna, karna, pracownicza, zawodowa.
6. Podstawy prawa pracy. Źródła prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych oraz prawa i obowiązki stron stosunku pracy

14.2. Praktyka zawodowa:

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

1. Prawo o zakładach opieki zdrowotnej. Geneza oraz podstawowe założenia ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i przepisach wykonawczych.

2. Ustawa o zawodzie pielęgniarki i położnej. Podstawowe prawodawstwo dotyczące zasad wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej.
3. Prawa pacjenta. Źródła praw pacjenta w Polsce.
4. Kształcenie i doskonalenie zawodowe.
5. Przepisy dotyczące samorządu zawodowego. Kodeksy etyczne, Kodeks Etyki Zawodowej Pielęgniarek i Położnych

14.6. Praktyka zawodowa

--

15. Literatura podstawowa:

1. Adam Łopatka – „Prawoznawstwo” - Warszawa 2000r.
2. Andrzej Redelbach – „Wstęp do prawoznawstwa” – Toruń 2000r.
3. Zenon Ziemiński – „Zarys teorii i prawa” – Poznań 1997r.
- A. Michalska, S. Wronkowska – „Zasady tworzenia prawa” – Poznań 1980r.
4. S. Wronkowska – „Problemy racjonalnego tworzenia prawa” - Poznań 1982r.
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2.IV.1997r.
6. Zenon Ziemiński – „Problemy podstawowe prawoznawstwa” Warszawa 1980r.
7. Stefan Poździejch, : Prawo zdrowia publicznego : zarys problematyki, Kraków, Zdrowie i Zarządzanie, 2004
8. Anna Krowicka, Elżbieta Pitera - Czyżowska, : Opieka zdrowotna po wejściu Polski do Unii Europejskiej, Warszawa, CeDeWu, 2004
9. red. Leszek Kubicki; Marek Balicki, Prawo medyczne, Wrocław : Urban & Partner,

16. Literatura towarzysząca:

- promulgatory

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Filozofia i Etyka zawodu pielęgniarki**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: polski

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **I**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Dr n. hum. Alicja Różyk-Myrta

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	45					
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę					

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Brak

13.Cele kształcenia:

- Wytworzenie rozumnego, uogólniającego, syntetycznego, pomocnego dla dalszych studiów szczegółowych - wyobrażenia o świecie, sposobach jego poznawania i wynikających z tej wiedzy wniosków dotyczących zasad etycznych i zasad interakcji z interpersonalnych i społecznych.
- Zaznajomienie studentów z głównymi klasycznymi kierunkami filozofii, zarówno z dziedziny metafizyki, teorii poznania jak i etyki.
- Przedstawienie najważniejszych współczesnych nurtów filozoficznych.
- Uformowania podstaw teoretycznych etyki zawodu pielęgniarstwa.
- Prezentacja wiedzy praktycznej dotyczącej zasad etycznego postępowania pielęgniarek, podejmowania decyzji etycznych jak i rozpatrywania trudnych dylematów etycznych.
- Zaznajomienie studentów z treścią " Kodeksu etyki zawodowej ".

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Czym jest filozofia, określenie głównych kierunków rozważań filozoficznych i podanie definicji teorii poznania, epistemologii, metafizyki, ontologii, etyki, estetyki, logiki, filozofii naturalnej, filozofii religii, filozofii polityki.

Relacje głównych kierunków filozofii do studiowania i zawodu pielęgniarstwa

Relacje głównych kierunków filozofii do studiowania i zawodu pielęgniarstwa

Definicja etyki, etyka w życiu codziennym, klasyfikacja teorii etycznych, teorie klasyczne etyki

Klasyczne teorie: Platonizm, Arystoteles: doktryna środka, Hedonizm: filozofia Epikura.

Klasyczne teorie - cd.: Cynizm, Stoicyzm

Etyka chrześcijańska i tzw. teorie moralności

Filozofia Spinozy, Utylitaryzm: Jeremy Bentham i John Stuart Mili

Etyka Kantowska

Współczesne teorie etyki. Subiektywizm i obiektywizm (realizm moralny), naturalizm, antynaturalizm i emotywizm, teorie motywistyczne, deontologiczne i konsekwencji

Teoria poznania, klasyczne zagadnienia teorii poznania

Zagadnienia prawdy

Zagadnienia źródeł poznania

Zagadnienia granic poznania, stosunek teorii poznania do innych nauk filozoficznych

Metafizyka, ontologia i ich główne zagadnienia.

Zagadnienie przedmiotów idealnych, spór o uniwersalia, idealizm metafizyczny, metafizyczny realizm, pluralizm i monizm, stałość i zmiana, o powstawaniu i ginięciu

Zagadnienia metafizyczne wyrastające z rozważań nad przyrodą (substancja i struktura świata, zagadnienie duszy i ciała, oraz relacji umysł - ciało, problem wolnej woli, determinizm i indeterminizm, mechanizm i finalizm

Zagadnienia metafizyczne wyrastające z religii, filozofia religii

Przegląd zapatrywań głównych religii świata

Filozofia polityki

Omówienie niektóre nowszych kierunków filozofii - cz.1 (pragmatyzm, wszechświat pluralistyczny, instrumentalizm, atomizm logiczny)

Omówienie niektóre nowszych kierunków filozofii - cz.2 [filozofia analityczna,

fenomenologia (E. Husserl)]

Omówienie niektóre nowszych kierunków filozofii - cz.3 (egzystencjonalizm, Soren Kierkegaard)

Filozofia naturalna - stań rozważań aktualnych

Próba prezentacji głównych współczesnych wizji (wyobrażeń) o świecie.

14.2.Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. Irena Wrońska, Janusz Mariański.: Etyka w pracy pielęgniarstwie. Podręcznik dla studentów pielęgniarstwa studiów licencjackich
Czelej, Lublin 2002, wyd. 1
2. Kazimierz Ajdukiewicz.: Zagadnienia i kierunki filozofii. Wydawnictwo ANTYK, Kęty
3. Richard Popkin i Avrum Stroll .: Filozofia - (najpopularniejszy na świecie podręcznik filozofii dla nie filozofów).
4. Kodeks etyki zawodu polskiej pielęgniarki i położnej
5. A. Koper, I. Wrońska: Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową. Wyd. Czelej. Lublin 2003.

16.Literatura towarzysząca:

1. Z. Pucko: O wartościach w sztuce leczenia. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2002
2. A. Pająk G. Podraza-Ucińska Z. Zalewski: Byt i poznanie. T. I i II wyd. Akademia Medyczna im. Mikołaja Kopernika w Krakowie 1999.
3. J. Bernard: Od Biologii Do Etyki. Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2001.
4. M. Vogt : Historia Filozofii wyd. KDC Warszawa 2007

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawy pielęgniarstwa**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **I** Semestr: **I**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

mgr Agnieszka Wolińska

mgr Anna Zylińska
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:
9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	60	60	40	-	-	

Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę	-	-	-
------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---	---	---

10. Liczba punktów ECTS: 4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawy anatomii, psychologii.

13. Cele kształcenia:

W wyniku zorganizowanego procesu kształcenia student powinien:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia i posługiwać się terminologią zawodową;
- określić powinności i kompetencje pielęgniarki;
- rozpoznać stan zdrowia człowieka i zaplanować działania prozdrowotne;
- określić rolę i odpowiedzialność pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia;
- rozpoznać stan pacjentów z zaburzeniami poszczególnych układów, narządów i zmysłów oraz określić zasady i zakres opieki pielęgniarskiej;
- zaplanować właściwe metody pracy pielęgniarki i opieki pielęgnacyjnej zgodnie z rozpoznanymi problemami pacjenta;
- wykonywać zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze zgodnie z zasadami;
- wykonywać czynności diagnostyczne;
- wykonywać zabiegi reanimacyjne;
- sporządzać dokumentację wykonywanych zabiegów;
- zastosować metody edukacji zdrowotnej w zakresie przygotowania pacjenta (w tym jego rodziny) do samoopieki.
- dokonać oceny opieki pielęgniarskiej wraz z uzasadnieniem;
- przejawiać odpowiedzialność i sumienność podczas wykonywania czynności zawodowych;
- dążyć do pogłębiania wiedzy zawodowej.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Wprowadzenie do przedmiotu

Zna tematykę zajęć, zasady organizacji i zaliczania semestrów, podstawową i uzupełniającą literaturę pomocną do studiowania przedmiotu

2. Historyczne i społeczne uwarunkowania rozwoju pielęgniarstwa
 Perspektywy rozwoju pielęgniarstwa. Pielęgniarstwo jako system. Filozofia pielęgniarstwa. Pojęcia związane ze zdrowiem i chorobą. Potrafi opisywać i wyjaśniać cele i przemiany rozwojowe profesji pielęgniarskiej

- Potrafi wyjaśnić podstawy naukowe pielęgniarstwa

- Zna i definiuje istotę i naturę pielęgniarstwa
  - Zna podstawowe pojęcia związane ze zdrowiem i chorobą
  - Różnicuje pozytywne i negatywne uwarunkowania zdrowia
3. Człowiek – istotą bio-psycho-społeczno-duchową
- Potrafi definiować i opisywać naturę ludzką oraz jej bio-psycho-społeczno-duchowe determinanty
  - Zna podstawowe teorie opisujące osobowość ludzką
  - Potrafi odnieść typy zachowań ludzkich do poznanych teorii
  - Zna teorie i etapy rozwoju osobniczego człowieka
4. Środowisko człowieka. Miejsce świadczenia opieki. Podmiot opieki.
- Zna uwarunkowania rozwoju środowiskowego człowieka
  - Zna czynniki wpływające na modyfikację środowiska
  - Potrafi ocenić stan podmiotu opieki w kontekście społecznym
5. Teorie zapożyczone od innych nauk. Holistyczne podejście do podmiotu opieki
- Zna relacje zachodzące pomiędzy wybranymi pojęciami istotnymi dla pielęgniarstwa nauka, wiedza, filozofia, teoria, paradygmat
  - Potrafi zdefiniować pojęcie holizmu w medycynie, określić założenia opieki holistycznej
6. Teorie pielęgnowania. Wybrane założenia teorii pielęgniarstwa a praktyka pielęgniarstwa
- Definiuje podstawowe pojęcia mieszczące się w obszarze teorii pielęgniarstwa
  - Określa istotę teorii pielęgniarstwa
  - Charakteryzuje podstawowe założenia teorii pielęgniarstwa według wybranych orientacji
  - Stosuje wybrany model teoretyczny w odniesieniu do konkretnej sytuacji zdrowotnej pacjenta
  - Potrafi zdefiniować, zinterpretować i zróżnicować podstawowe pojęcia: osoba, zdrowie, środowisko, pielęgniarstwo
  - Potrafi wyjaśnić pojęcie samoopieki i deficytu samoopieki oraz omówić rolę pielęgniarstwa w rozwijaniu samoopieki i niwelowaniu deficytu samoopieki
  - Potrafi omówić fazy relacji pielęgniarstwo-pacjent oraz scharakteryzować rolę pielęgniarstwa w tej relacji
  - Potrafi wyjaśnić pojęcie adaptacji oraz jej związek ze zdrowiem człowieka i pielęgniarstwem
7. Pomaganie istotą pielęgnowania. Wsparcie społeczne a pielęgnowanie
- zdefiniować pojęcie opieki i określić jego genezę;
  - wskazać zakres i charakter zachowań opiekuńczych;
  - określić istotę opieki nieprofesjonalnej, samoopieki i opieki profesjonalnej;
  - zdefiniować przynajmniej trzy wybrane określenia pielęgnowania;
  - omówić istotę działalności zawodowej pielęgniarstwa- pielęgnowania;

- różnicować pojęcie pielęgnowania i pielęgnacji;
  - omówić znaczenie pomagania i wspierania w pielęgnowaniu;
  - opisywać czynniki i proces generowania zmian w zakresie definiowania pielęgnowania;
8. Jakość opieki pielęgniarstwa a praktyka pielęgniarstwa

- przejawiać zainteresowanie wynikami badań pielęgniarstwa pozwalających na posiadanie aktualnej wiedzy i umiejętności zawodowych;
- określić przedmiot i kryteria oceny jakości w odniesieniu do różnych form opieki pielęgniarstwa

- zróżnicować pojęcia: standard, algorytm, procedura postępowania

9. Komunikowanie się w relacji pielęgniarka - pacjent (człowiek stary, dziecko, pacjent nieprzytomny).

- Zna znaczenie podstawowych założeń procesu komunikowania;
- wyjaśnić istotę komunikowania się między ludźmi;
- wyjaśnić istotę komunikowania się z pacjentem;
- omówić formy komunikacji międzyludzkiej;
- zróżnicować formy komunikowania się;
- wyjaśnić różnice pomiędzy partnerskim a niepartnerskim stylem komunikowania;
- określić zasady komunikowania się z pacjentem;
- uzasadnić konieczność stosowania zasad komunikowania się pielęgniarza z pacjentem;
- stosować zasady komunikowania się w kontaktach z pacjentem i jego rodziną;
- wykazać aktywną postawę w komunikowaniu się z pacjentem.

10. Rola i funkcje zawodowe pielęgniarzek.

- określić istotę działalności zawodowej pielęgniarza;
- sformułować rolę i funkcje zawodowe pielęgniarza; wyjaśnić pojęcie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pielęgniarza;
- wymienić i omówić zakres zadań wykonywanych przez pielęgniarzkę na rzecz podmiotu opieki;
- wyjaśnić pojęcia: odbiorca usług pielęgniarstwa, pacjent, podmiot opieki;
- wyjaśnić relację między zindywidualizowanym a całościowym postrzeganiem podmiotu opieki;

11. Nowoczesne i tradycyjne pielęgnowanie a samodzielność zawodowa pielęgniarzek.

Determinanty miejsca i roli pielęgniarza w wielozawodowym zespole opiekuńczym.

- wyjaśnić wpływ czynników demograficznych na pielęgniarstwo;
- ukazać zależności między sytuacją polityczną kraju a pielęgniarstwem;
- wyjaśnić wpływ czynników społeczno-kulturowych na rozwój pielęgniarstwa;
- wskazać czynniki warunkujące rozwój współczesnego pielęgniarstwa
- prognozować zakres i charakter zmian dotyczących istoty pielęgnowania w perspektywie 20 lat

12. Proces pielęgnowania

- określić istotę pielęgnowania zindywidualizowanego;

- scharakteryzować poszczególne etapy procesu pielęgnowania;
- określić rolę i zadania pielęgniarki w procesie pielęgnowania;
- przedstawić zasady formułowania diagnozy pielęgniarskiej;

13. Przyjęcie do szpitala i bezpieczeństwo pacjentów

- opisać metody gromadzenia informacji o pacjencie i jego środowisku;
- określić zakres i charakter obserwacji służącej ocenie stanu pacjenta i jego środowiska;
- określić zasady obserwacji pacjenta;
- dokonać obserwacji pacjenta i jego środowiska;
- określić zasady prowadzenia wywiadu z pacjentem;
- przygotować kwestionariusz wywiadu z pacjentem i jego rodziną;
- przeprowadzić wywiad z pacjentem;
- przygotować pacjenta do czynności pielęgniarskich bez naruszenia prawa do intymności i poszanowania godności;

14.2. Ćwiczenia :

1. Desmurgia

- a) Bandażowanie poszczególnych części ciała zgodnie celem i zasadami.
- b) Bandażowanie kończyny górnej.
- c) Bandażowanie kończyny dolnej.
- d) Bandażowanie klatki piersiowej i brzucha.
- e) Unieruchomienie kończyny górnej opatrunkiem Dessaulta.
- f) Bandażowanie głowy i twarzy.
- g) Przygotować opaskę gipsową .
- h) Przygotować pacjenta do założenia opatrunku gipsowego.

2. Działania w zakresie higieny osobistej i otoczenia pacjenta.

- a) Słanie łóżka i zmiana bielizny pościelowej.
- b) Zapewnić higienę ciała choremu leżącemu.
- c) Utrzymać w czystości skórę głowy i włosów chorego.
- d) Pielęgnować jamę ustną u ciężko chorego.
- e) Zapobiegać odleżynom u ciężko chorego.
- f) Ułożyć pacjenta w łóżku w zależności od schorzenia.
- g) Prowadzić uruchamianie chorego .
- h) Pomoc pacjentowi w przemieszczaniu się w obrębie oddziału i szpitala.

3. Ocena stanu pacjenta – pomiary podstawowych funkcji życiowych.

- a) Prowadzić podstawową dokumentację chorego w szpitalu.
- b) Dokonać pomiarów podstawowych funkcji życiowych:
  - tętno,
  - ciśnienie tętnicze
  - temperatura ciała
  - oddechy

4. Udział pielęgniarki w leczeniu farmakologicznym.

- a) Podawać leki drogą doustną.
- b) Podawać leki do oka, ucha, nosa.
- c) Podawać leki na skórę.

5. Działania lecznicze wynikające z diagnozy lekarskiej i pielęgniarstwa.

- a) Oddziaływać leczniczo fizykalnymi środkami przeciwzapalnymi.
- b) Działanie lecznicze baniek

6. Działania lecznicze wynikające z diagnozy lekarskiej i pielęgniarstwa.

- a) Wykonać zabiegi w obrębie układu pokarmowego:
  - zabiegi dorektalne

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Przyjęcie chorego do szpitala.

Topografia szpitala.

Procedura przyjęcia chorego do szpitala. Zasady pracy izby przyjęć.

Zapoznanie ze specyfiką pracy pielęgniarek na poszczególnych oddziałach.

2. Przyjęcie chorego do oddziału.

Zasady przyjęcia chorego do oddziału .

Prowadzenie dokumentacji chorego na danym oddziale.

Kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktu interpersonalnego z współpracownikami oraz kształtowanie umiejętności komunikowania się z pacjentem i jego rodziną.

3. Planowanie opieki pielęgniarstwa

Diagnoza pielęgniarstwa.

Zbieranie informacji o pacjencie:

- wywiad
- analiza dokumentów
- obserwacja.

Zaplanowanie i wdrożenie opieki pielęgniarstwa w wybranym przypadku.

Ocena realizacji opieki pielęgniarstwa.

Zasady pisania raportu pielęgniarstwa.

4. Udział pielęgniarki w badaniu fizykalnym

Dokonywanie pomiaru parametrów życiowych chorego:

- Tętno
- ciśnienie tętnicze
- temperatura
- oddech.

Prowadzenie karty gorączkowej.

Odczytywanie zleceń lekarskich.

Zasady realizacji zleceń lekarskich.

Zasady rozkładania leków.

5. Metody i techniki zapewniania bezpieczeństwa fizycznego pacjentowi pozostającemu w łóżku.

Wykonywanie zabiegów higienicznych u pacjenta ciężko chorego.

Toaleta p/ odleżynowa, stosowanie udogodnień p/odleżynowych.

Toaleta jamy ustnej.

Ścielenie łóżka, zmiana bielizny osobistej pacjenta i bielizny pościelowej.

Zmiana pozycji ciała ciężko chorego. Usprawnianie ruchowe.

Kształtowanie poczucia odpowiedzialności i empatii.

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

1.BANDAŻOWANIE / Anna Chrzęszczewska; il. Krzysztof Dobrowolski. - Wyd. 4. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.

2.OBCIĄŻENIE układu ruchu w praktyce pielęgniarskiej : materiały dydaktyczne z zakresu biomechaniki i technik transportu ręcznego / Zbigniew W. Józwiak; Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera. - Łódź : Oficyna Wydawnicza IMP, 2000. .

3. PIEŁĘGNIARSTWO / Olaf Kirschnick; red. Juliusz Jakubaszko; tł. z niem. Helena Filipek-Wender [et al.]. - Wyd. 1 pol. – Wrocław, Urban & Partner, 2001.
4. PIEŁĘGNIARSTWO : ćwiczenia / red. Wiesława Ciechaniewicz. - dodr. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002
5. PODSTAWY pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo 10: Podstawy pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo T. 1. i T.2/ red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka, Kazimiera Zahradniczek; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Lublin : Czelej,
6. PROFILAKTYKA i leczenie odleżyn : poradnik dla pielęgniarek, położnych i wszystkich innych osób, którym bliska jest problematyka odleżyn / Joanna Rosińczuk-Tonderys, Izabella Uchmanowicz, Marta Arendarczyk. - Wrocław : Wydaw. Continuo, 2005.
7. TECHNIKA zabiegów pielęgniarских / Norma Dison; tł. z ang. Krzysztof Bielecki, Janusz Kącki, Danuta Stryjecka-Rowińska. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
8. WPROWADZENIE do pielęgniarstwa : podręcznik dla szkół medycznych / [red., Kazimiera Zahradniczek]; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Wyd. 3 unowocześnione i rozsz.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 1999.
9. ZASADY podnoszenia i przemieszczania pacjentów : przewodnik dla pielęgniarek / red. Paul Lloyd, Elżbieta Szwałkiewicz; tł. Jacek Smereka. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 2000.

16. Literatura towarzysząca:

1. OPATRUNKI / Ernst Stenger; tł. z niem. Elżbieta Sobolewska; Bernolf Eibl-Eibesfeldt, Sigurd Kessler. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1999
2. PRZEWODNIK dydaktyczny z zakresu pielęgniarstw klinicznych / red. Celina Łepecka-Klusek, Krzysztof Turowski; Kazimiera Adamczyk [et al.]; Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego Wydziału Pielęgniarstwa Akademii Medycznej w Lublinie. - Lublin : Akademia Medyczna w Lublinie : Wydaw. Neurocentrum, 1999.
3. STANOWISKO pracy pielęgniarki : aspekty organizacji i ergonomii / Maria Kosińska, Ewa Kułagowska. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003.
4. WIEDZA o opatrunkach / Małgorzata Budynek, Cyprian Nowacki. - Łódź : Wydaw. Adi, 1999.
5. WYBRANE modele pielęgniarstwa : podstawa praktyki pielęgniarskiej / Stefania Poznańska, Lucyna Płaszewska-Żywko. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu

Jagiellońskiego, 2001.

6.WYBRANE szczegółowe standardy pielęgniarstwa klinicznego / red. Kazimiera Adamczyk, Krzysztof Turowski

SEMESTR II

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język angielski**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **Język angielski, pomocniczo język polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **I** Semestr: **II**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:
mgr Katarzyna Drabczyk
mgr Małgorzata Światała
mgr Beata Łucjanek
mgr Joanna Nowicka
mgr Patrycja Twardowska
mgr Marcin Czarnobrewy
mgr Mariusz Kowalski
9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		zaliczenie				

13. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):

A1 - beginner (początkujący)

A2 – elementary (podstawowy)

B1- pre-intermediate (średnio-zaawansowany niski)

B2 – intermediate (średnio-zaawansowany)

12. Wymagania wstępne:

<p>A1-brak</p> <p>A2- znajomość języka angielskiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B1- znajomość języka angielskiego na poziomie podstawowym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B2- znajomość języka angielskiego na poziomie średnio - zaawansowanym niskim w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p>
---

13. Cele kształcenia:

<p>A1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisanie oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie początkującym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.</p> <p>A2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisanie oraz stosowania</p>
--

gramatycznych aspektów języka na poziomie podstawowym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

B1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym niskim. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

B2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2. Ćwiczenia :

A1-nazwy państw i narodowości, zawody, przedstawianie się, opisywanie wyglądu, dom, umeblowanie; czasownik 'to be', 'to have got', modalny - 'can', przyimki miejsca, konstrukcja - 'there is', 'there are', zaimki wskazujące, liczba mnoga rzeczowników, przedimki - 'a', 'an'

A2-opis miejsc, opisy ludzi - charakter i wygląd, czynności dnia, sklepy i zakupy, opisywanie przedmiotów, odczucia i reakcje; czasy - Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, porównania, zwrot -'used to', przymiotniki, przysłówki

B1-opisy ludzi - wygląd i charakter, ubiory, zainteresowania, hobby, miejsce zamieszkania, opis pogody, przymiotniki opisujące miejsca, miejsca wakacyjne, udzielanie kierunków, rekomendacja, książki, zmysły, opisy zwierząt, ich miejsca zamieszkania i reguły panujące w ich świecie; czasy - Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous, Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous, przyimki miejsca, przedimek określony, przyczynowe zdania, czasowniki modalne, porównania

B2-zawody, opisywanie ludzi - wygląd, charakter, pogoda, miejsca do zwiedzania, zakwaterowanie, rodzaje książek, zmysły, odczucia, reakcje; Present Simple, Present Continuous, 'too' 'enough', zaimki relatywne, czasy przeszłe, Present Perfect, Present Perfect

Continuous, mowa zależna

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

A1-Literatura podstawowa:

Evans V., Dooley J..Enterprise 1.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.

Evans V., Dooley J..Enterprise 1.workbook.-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.

A2-Literatura podstawowa:

Evans V., Dooley J..Enterprise 2.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.

Evans V., Dooley J..Enterprise 2.workbook.-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.

B1- Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.

Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus..-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998

B2- Evans V., Dooley J..Enterprise 4.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.

Evans V., Dooley J..Enterprise 4.workbook.-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.

Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 2002.

Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate workbook-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 2002.

16.Literatura towarzysząca:

A1-Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

A2- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000

B1- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

B2- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język niemiecki**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: język niemiecki, pomocniczo język polski
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Mirosław Grudzień/

mgr Agnieszka Mikosz-Wisła

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		Zaliczenie				

10.Liczba punktów ECTS: : 1

11.Poziom (podstawowy):

A1 Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

A2 Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to na przykład: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego

12.Wymagania wstępne:

A1-brak

A2- znajomość języka niemieckiego na poziomie A1 w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych ,

13.Cele kształcenia:

A1- opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie początkującym A1.

A2- opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie podstawowym A2

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2. Ćwiczenia :

A1. – 1.Mówienie: przedstawienie siebie, rodziny i innej osoby, podawanie zawodu i miejsca pochodzenia, nazywanie przedmiotów, opisywanie nawyków żywieniowych, zamawianie w restauracji, robienie zakupów. Rozumienie ze słuchu: głównym celem nauczania na tym poziomie jest rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu na poziomie początkującym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: Rozumienie krótkich prostych tekstów, pojedynczych słów, i wyrażeń, formularzy dot. danych osobowych, broszur i ankiet informacyjnych. Rozumienie napisów i informacji, no. na dworcu lub na lotnisku.

Pisanie: wypełnianie formularzy meldunkowych. Umiejętność napisania krótkiej wiadomości np. SMS, e-mail. Materiał gramatyczny: I. czasownik: czas teraźniejszy "Präsens" "haben", "sein", czasowniki regularne i nieregularne. Tryb rozkazujący formy grzesnościowej.

Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika. Przeczenie nicht, kein. Zaimek: osobowy, dzierżawczy, pytające. Przymiotnik w formie nieodmiennej. Liczebniki główne. Zdania: oznajmujące proste, pytające, przeczące.

Słownictwo: program obejmuje przyswojenie słownictwa podstawowego z zakresu życia codziennego.

2. Mówienie: udział w rozmowie na tematy codzienne, czasu wolnego, dotyczące swojej osoby. Zawieranie znajomości. Zainteresowania. Narodowości, zawody. Czas zegarowy, pory dnia, dni tygodnia, miesiąca. Posiłki, restauracja. Opis mieszkania. Opisywanie dolegliwości. Udzielanie rad. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie umiejętności rozumienia ze słuchu /rozumienie globalne i selektywne/ na poziomie początkującym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie krótkich prostych tekstów z

obrazkami, prostych życzeń okolicznościowych. Umiejętność znalezienia znaczenia nieznanego słowa na podstawie kontekstu, w jakim zostało użyte. Pisanie: umiejętność opisanego swojego rozkładu zajęć. Sporządzanie listy zakupów. Opisać prostymi zdaniami swojej rodziny, szkoły i zainteresowań. Pisanie pocztówek do przyjaciół. B.Materiał gramatyczny: Czasownik: czasowniki mocne, słabe, rozdzielnie złożone, modalne, zwrotne, nieregularne; czasy: Präsens. Tryby: oznajmujący, rozkazujący. Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Odmiana rzeczownika przez przypadki. Rzeczowniki złożone. Przyimki: bei, mit, von, zu + Dativ Przeczenie nicht, kein, nichts, niemand, nie. Zaimek: osobowy bezosobowy (es, man), dzierżawczy, wskazujący. Przymiotnik: w formie nieodmiennej. Zdania: zdania proste, twierdzące, pytające. C. Słownictwo: Podstawowe słownictwo związane bezpośrednio z życiem codziennym, dotyczące zainteresowań studentów, zakupów, podróży i pracy.

3.Mówienie: umiejętność porozumiewania się w prostych codziennych sytuacjach . Opis rodziny, krewnych, miasta rodzinnego, sposobu spędzania czasu wolnego. Umiejętność opowiedzenia, jak wygląda przebieg dnia, jaka jest pogoda. Opowiadanie co się wydarzyło. Opisywanie drogi. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie rozumienia ze słuchu prostych poleceń, pytań, próśb. Czytanie: czytanie ze zrozumieniem opisów wydarzeń, prostych listów dot. codziennych wydarzeń, prostych wiadomości np. SMS (godz. spotkania, przyjazdu) Pisanie: umiejętność napisania krótkich prostych tekstów, np. wysyłając pozdrowienia z wakacji B.Materiał gramatyczny: Czasownik: czas przeszły Perfekt. Czas przeszły Präteritum /tylko haben i sein/. Zaimki: pozostałe zaimki nieuwzględnione w trakcie dotychczasowej nauki Przyimek: z celownikiem i biernikiem, z celownikiem, z biernikiem. Zdania: oznajmujące proste, pytające, przeczące, ze spójnikami und, oder, aber, sondern, denn, deshalb, sonst, trotzdem C. Słownictwo: Słownictwo umożliwiające wypowiedzi na typowe tematy związane z zainteresowaniami i życiem codziennym uczącego się. Słownictwo potrzebne przy załatwianiu formalności w sklepie, banku, biurze podróży, oddanie sprzętu do naprawy.

4. Mówienie: umiejętność opowiadania o wydarzeniach i czynnościach. Opowiadanie co się wydarzyło. Pytanie o drogę. Wyrażanie życzeń. Umiejętność zadawania i odpowiadania na pytania dotyczące znanych tematów. Rozumienie ze słuchu: dalsze rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu w oparciu o nagrania płyt/ kaset towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie krótkich tekstów, listów oraz tekstów użytkowych /np. instrukcja obsługi/ Pisanie: umiejętność napisania krótkiego tekstu, kartki okolicznościowej, zaproszenia. B.Materiał gramatyczny: Czas Perfekt - zaimek osobowy z bierniku, przyimki z celownikiem i biernikiem. Dativ. Stopień wyższy i najwyższy przymiotnika. Liczebnik porządkowy. Zaimek wskazujący w bierniku. Genitiv. Zdania ze spójnikiem: "weil" C. Słownictwo: Przyswojenie słownictwa umożliwiającego swobodne wyrażanie opinii na tematy omawiane w treści zajęć oraz związane z wykonywaniem przyszłego zawodu.

A2- Przedstawienie siebie, rodziny i innej osoby (również prosty opis miejsca zamieszkania). Zakupy, wizyta u lekarza, w restauracji (złożenie zamówienia). Podawanie czasu. Umiejętność wyjaśnienia (Jak dojść do....) Umawianie się na spotkanie. Rozmowa telefoniczna. Nauka, praca, czas wolny. Plan dnia. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie

umiejętności rozumienia ze słuchu słów i wyrażeń w krótkich wypowiedziach, prostych poleceniach, próśb, informacji dot. osób, numerów telefonów, adresów, cen, godzin, /rozumienie globalne i selektywne/ na poziomie podstawowym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie prostych tekstów prasowych. Rozumienie krótkich prostych tekstów, pojedynczych słów, i wyrażeń, formularzy dot. danych osobowych, broszur i ankiet informacyjnych, prostych życzeń okolicznościowych, prostych wiadomości np. SMS. Rozumienie napisów i informacji, no. na dworcu lub na lotnisku. Pisanie: wypełnianie formularzy meldunkowych. Umiejętność pisania krótkich listów, krótkiej wiadomości np. SMS, e-mail. Umiejętność opisanie prostymi słowami swojej rodziny. Materiał gramatyczny: I. czasownik. czasowniki mocne, słabe, rozdzielnie złożone, modalne, zwrotne, nieregularne; czasy: Präsens; tryby: oznajmujący, rozkazujący. Rekcja czasownika. Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Odmiana rzeczownika przez przypadki. Liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika. Przeczenie nicht, kein. Zaimek: osobowy, dzierżawczy, wskazujący. Przyimek: przyimki z Dativem, Akkusativem, Dativem lub Akkusativem. Przymiotnik w formie nieodmiennej. Przyimki: określające czas, w wyrażeniach i zwrotach. Liczebniki główne. Zdania: oznajmujące proste, pytające, przeczące. 2. Mówienie: udział w rozmowie na tematy codzienne, dotyczące swojej osoby. Zawieranie znajomości. Planowanie podróży (rozmowa w biurze podróży, zakup biletu na pociąg lub samolot, rezerwacja miejsc w hotelu). Wyrażanie własnego zdania na temat interesujących nas problemów młodzieży, szkoła, przyjaciele, plany na przyszłość, zainteresowania. Narodowości, zawody. Czas zegarowy, pory dnia, dni tygodnia, miesiąca. Posiłki, restauracja. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie umiejętności rozumienia ze słuchu /rozumienie globalne i selektywne/ na poziomie podstawowym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie najważniejszych zagadnień w tekście prasowym, rozumienie listów prywatnych i oficjalnych. Rozumienie krótkiego tekstu literackiego bazującego na poznanym słownictwie. Umiejętność znalezienia znaczenia nieznanego słowa na podstawie kontekstu, w jakim zostało użyte. Pisanie: umiejętność opisanie jakiegoś wydarzenia, np. z dzieciństwa lub życia szkoły. Umiejętność napisania listu prywatnego. Ubieganie się o pracę w oparciu o konkretne ogłoszenie z gazety - życiorys i list motywacyjny. Reakcja na ogłoszenie z gazety dot. wynajęcia mieszkania, itp. B. Materiał gramatyczny: I. czasownik. czasowniki mocne, słabe, rozdzielnie złożone, modalne, zwrotne, nieregularne; czasy: Präsens, Perfekt, Präteritum, wprowadzenie do Futur I. tryby: oznajmujący, rozkazujący, warunkowy (tylko würde-Form). Rekcja czasownika. Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Odmiana rzeczownika przez przypadki. Rzeczowniki złożone. Przeczenie nicht, kein, nichts, niemand, nie. Zaimek

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie

14.6. Praktyka zawodowa

15.Literatura podstawowa:

A1-Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 1, Kursbuch , Max Hueber Verlag
Themen neu 1, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

A2- Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 2, Kursbuch , Max Hueber Verlag
Themen neu 2, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

16.Literatura towarzysząca:

A1-Langenscheidts Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München
Karin Hall, Barbara Scheiner, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

A2-Deutsch im Krankenhaus, wydawnictwo Langenscheidt,Langenscheidt
Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München
Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Technologie informacyjne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: polski

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr inż. Tomasz Piłot

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	-----------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

Liczba godzin w semestrze	15	15				
Forma zaliczenia	Zaliczenie		Zaliczenie			

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Brak wymagań

13. Cele kształcenia:

Opanowanie umiejętności pracy z aplikacjami biurowymi. Umożliwienie skorzystania z nowoczesnych środków komunikacji przez Internet. Wyszukiwania informacji w bazach danych, arkuszach kalkulacyjnych i Internecie.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Wprowadzenie do architektury komputera: architektura von Neumanna, budowa procesora, pamięci i innych podzespołów. Rodzaje pamięci komputera ROM, RAM, cache – rola i zadania. Pojęcia algorytmu i programu. Realizacja prostego programu. Procesory RISC/CISC. Nowe generacje komputerów. Podstawy systemów operacyjnych Windows XP/Vista i Linux. System plików, pamięć wirtualna, grupy i zasady grup. Podstawy sieci komputerowych: topologie, model ISO/OSI/TCPIP, adresacja IP, protokoły komunikacji. Bezpieczeństwo systemów i sieci komputerowych: systemy antywirusowe oraz zapory sieciowe – dobór, instalacja, konfiguracja.

14.2. Ćwiczenia:

Praktyczna nauka pakietów do pracy biurowej (Microsoft Office, OpenOffice). Przetwarzanie tekstów: formatowanie, wykorzystanie stylów tekstu, tabel i rysunków, automatyzacja dokumentów, wykorzystanie elementów programowalnych. Arkusze kalkulacyjne: automatyzacja wyszukiwania danych, realizacja obliczeń, wykorzystanie formantów. Bazy danych: projektowanie i realizacja prostej bazy danych, kwerend, raportów. Elementy grafiki prezentacyjnej, wykorzystanie prostej edycji obrazów graficznych, wykorzystanie animacji. Praktyczne aspekty konfiguracji połączeń sieciowych i komunikacji w sieci komputerowej. Wykorzystanie poczty elektronicznej i komunikatorów.

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

15. Literatura podstawowa:

1. Stallings W.: Organizacja i architektura systemu komputerowego : projektowanie systemu a jego wydajność. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Wyd. 2., Warszawa 2003.
2. Skorupski A.: PODSTAWY budowy i działania komputerów. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, wyd. 3., Warszawa 2000.

16. Literatura towarzysząca:

1. Metzger P.: ANATOMIA PC. Helion, Wyd. 7., Gliwice 2002.
2. Kocur G., Majchrzak P., Zdonek L.: OPENOFFICE 1.1.x UX.PL : Writer, Calc, Draw, Impress, Math : podręcznik użytkownika. Helion, Gliwice 2004.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Anatomia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: pielęgniarstwo

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n. med. Jerzy Arendt prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

dr n.med. Wojciech Romanowski

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	15			15	
Forma zaliczenia	Egzamin	zaliczenie na ocenę			zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 3

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):

12. Wymagania wstępne:

--

13. Cele kształcenia:

<p>Student powinien:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Interpretować podstawowe pojęcia z zakresu anatomii 2. Wyjaśnić budowę poszczególnych układów i narządów człowieka 3. Wyjaśniać współzależność układów oraz wskazywać różnice.
--

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

<p>1. Układ trawienny – górna część przewodu pokarmowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Układ trawienny – górna część przewodu pokarmowego. • uwarunkowania anatomiczne czynności pielęgniarstkich w zakresie górnej części przewodu pokarmowego <p>2. Układ trawienny – dolna część przewodu pokarmowego. Wielkie gruczoły trawienne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa poszczególnych elementów tego układu, • topografia tego układu i jego wpływ na zmiany patologiczne narządów, • uwarunkowania anatomiczne czynności pielęgniarstkich w zakresie dolnej części przewodu pokarmowego <p>3. Brzuch – zawartość jamy otrzewnowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • narządy jamy otrzewnowej,

- topografia narządów jamy otrzewnej,
  - wpływ położenia poszczególnych narządów na patologię jamy otrzewnej
- 4.Brzuch – narządy przestrzeni pozaotrzewnej.
- budowa narządów przestrzeni pozaotrzewnej,
  - topografia narządów przestrzeni pozaotrzewnej,
  - wpływ położenia poszczególnych narządów na patologie przestrzeni pozaotrzewnej
- 5.Gruzoły dokrewne.
14. układ gruczołów dokrewnych organizmu człowieka. Sprzężenie zwrotne,
15. budowa poszczególnych gruczołów dokrewnych,
16. podstawowa czynność i patologia gruczołów dokrewnych ważna dla pielęgniarstwa
- 6.Układ moczowo – płciowy.
- wspólne początki rozwoju tych układów,
  - budowa poszczególnych narządów układu moczowego i płciowego
  - budowa nerki
  - anomalie rozwojowe tych narządów
- 7.Układ narządu zmysłów. Powłoka wspólna.
- zmysły człowieka,
  - budowa poszczególnych narządów zmysłów,
  - budowa skóry i jej przydatki
- 8.Krew. Limfa. Układ chłonny.
- elementy morfotyczne krwi. Skład osocza,
  - elementy morfotyczne limfy,
  - budowa i czynność układu limfatycznego. Uwarunkowania krążenia limfatycznego

14.2Ćwiczenia :

1.Wprowadzenie do ćwiczeń z anatomii /1g/

- Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujące w pracowni anatomicznej w czasie zajęć praktycznych.
- Przedstawienie i omówienie planu ćwiczeń praktycznych z anatomii. Zalecenia dotyczące zaliczenia końcowego.
- Omówienie literatury pomocnej w nauce przedmiotu.

2.Budowa serca. Układ krążenia./2g/

Student potrafi przedstawić:

- Położenie i budowę serca.
- Budowę i czynność krążenia małego,
- ważne punkty anatomiczne serca i worka osierdziowego dla czynności pielęgniarstwa.

- Naczynia tętnicze i żyłne krążenia wielkiego.

- Układ żyły wrotnej.

Student potrafi przedstawić:

- główne pnie tętnicze i żyłne wraz z odgałęzieniami

- budowę układu wrotnego wraz z drogami krążenia obocznego w nadciśnieniu wrotnym

- odrębności w budowie układu żylnego i tętniczego.

3.Układ chłonny. /1g/

Student potrafi przedstawić:

- Budowę węzła chłonnego

- Zasady krążenia chłonki

- Główne pnie chłonne

- Główne grupy węzłów chłonnych obwodowych.

4.Układ nerwowy. Ośrodkowy układ nerwowy. Nerwy czaszkowe. Nerwy rdzeniowe.

Układ nerwowy autonomiczny. /2g/

Student potrafi przedstawić :

- Budowę ośrodkowego układu nerwowego-zarys,

- Czynności poszczególnych elementów układu nerwowego,

- Nerwy czaszkowe, topografię i zarys ich czynności.

- Podstawowe sploty nerwowe i ich pnie,

- Budowę układu autonomicznego,

- Czynności układu autonomicznego.

5.Układ oddechowy./2g/

Student potrafi przedstawić :

- Elementy składowe ukł. oddechowego,

- Budowę i topografię narządów ukł. oddechowego w powiązaniu z ich funkcją.

6.Układ trawienny. /2g/

Student potrafi przedstawić:

- Budowę poszczególnych elementów układu trawiennego,

- Topografię tego układu i jej wpływ na zmiany patologiczne,

- Narządy jamy otrzewnowej, topografia narządów jamy otrzewnowej
- Topografię narządów przestrzeni pozaotrzewnowej,

7. Gruczoły dokrewne. /2g/

Student potrafi przedstawić :

- Układ gruczołów dokrewnych organizmu człowieka
- Istotę sprzężenia zwrotnego,
- Budowa poszczególnych gruczołów dokrewnych,
- Wpływ poszczególnych gruczołów na funkcjonowanie organizmu człowieka.

8. Układ moczowo – płciowy. /2g/

Student potrafi przedstawić :

- Budowę poszczególnych części układu moczowo – płciowego
- Szczegółową budowę nerki
- Różnice w budowie żeńskiego i męskiego układu moczowo-płciowego.
- Wskazać na istotne elementy w budowie układu moczowo- płciowego z punktu zabiegów pielęgniarstwa.

9. Układ narządu zmysłów. Powłoka wspólna. /1g/

Student potrafi przedstawić :

- Rodzaje zmysłów człowieka,
- Budowę poszczególnych narządów zmysłów,
- Okolice ciała człowieka

14.3 Zajęcia praktyczne:

--

14.4 Seminarium

--

14.5 Samokształcenie:

1. Grupy krwi i przetaczanie krwi.
2. Etapy trawienia pokarmu.
3. Przemiana materii.
4. Mechanika oddychania

5. Elementy składowe moczu.

6. Hormony

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

Sylwanowicz W., Michajlik A., Ranatowski W.: Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL Warszawa, 1985

Gołąb H.B.: Podstawy anatomii człowieka PZWL Warszawa, 2000

Sokołowska-Pituchowa I.: Anatomia człowieka PZWL Warszawa, 2000

Agur A., Lee J.: Grant. Atlas anatomii. Górnicki, Wydawnictwo Medyczne Wrocław, 2002

16. Literatura towarzysząca:

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: : **Fizjologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Dariusz Sokołowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium/ Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	----------------------------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

		praktyczne				
Liczba godzin w semestrze	15	10			15	
Forma zaliczenia	egzamin	zaliczenie			zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Podstawy biologii, fizyki i chemii na poziomie szkoły średniej
--

11. Cele kształcenia:

Zrozumienie podstawowych praw fizjologicznych, jakim podlega organizm człowieka, jego układy, tkanki i komórki, interpretowanie procesów fizjologicznych człowieka, umiejętność wykorzystywania Wiedzy z fizjologii w wykonywanych czynnościach zawodowych, zrozumienie mechanizmów interakcji między komórkami, tkankami, narządami i układami.
--

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

<p>Serce i krążenie. Krew. Skład i funkcje krwi. Obrona immunologiczna. Krzepnięcie i fibrynoliza Układ naczyniowy i przepływ krwi. Wymiana cieczy przez ścianę naczyń włosowatych. Ciśnienie krwi. Powstawanie i przewodzenie pobudzeń w sercu. Elektrokardiogram. Unaczynienie i metabolizm mięśnia sercowego. Serce jako pompa.</p>
--

<p>Oddychanie. Część I. Czynność płuc. Transport gazów pomiędzy płucami i tkankami..</p>
--

<p>Oddychanie. Część II. Regulacja oddychania. Przystosowanie się oddychania u ludzi zdrowych i chorych.</p>
--

<p>Gospodarka kwasowo - zasadowa. Wartość pH, bufor, równowaga kwasowo-zasadowa. Zaburzenia gospodarki kwasowo-zasadowej.</p>

<p>Nerka. Gospodarka wodno – elektrolitowa. Budowa i funkcja nerki. Unaczynienie nerki. Filtracja kłębuszkowa, klirens. Procesy transportowe w nefronie. Resorpcja wody i zagęszczenie moczu w nerce.</p>

<p>Regulacja hormonalna gospodarki wodno-elektrolitowej. Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej. Gospodarka potasem. Mechanizm renina-angiotensyna- aldosteron.</p>

<p>Trawienie i wchłanianie. Ślina. Narządy trawienne. Wchłanianie podstawowych składników pokarmowych. Wchłanianie witamin. Wchłanianie wody i soli mineralnych.</p>
--

Czynność układu trawiennego. Połykanie. Defekacja. Przełyk. Żołądek – budowa i motoryka, sok żołądkowy. Jelito cienkie. Trzustka, sok trzustkowy. Funkcje wątroby i dróg żółciowych. Hormony jelitowe. Jelito grube.

14.2.Ćwiczenia :

Wprowadzenie do ćwiczeń z fizjologii

1. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy , obowiązujące w pracowni fizjologicznej w czasie zajęć praktycznych.
2. Przedstawienie i omówienie planu ćwiczeń praktycznych z fizjologii. Zalecenia dotyczące egzaminu końcowego.

Pobudliwość. Mięśnie

Elektrofizjologiczne właściwości nerwów.

Pomiar reobazy i chromotaksji.

Porównanie pobudliwości mięśnia drażnionego pośrednio i bezpośrednio.

Analiza pojedynczego skurczu mięśnia poprzecznie prążkowanego.

Rejestracja skurczu tężcowego mięśnia poprzecznie prążkowanego.

Badanie elastyczności mięśnia szkieletowego.

Analiza krzywej zmęczenia mięśnia szkieletowego drażnionego pośrednio i bezpośrednio prądem elektryczny.

Zapisywanie skurczów mięśni gładkich.

Receptory

Wykazanie obecności plamki ślepej. (doświadczenie Mariotte'a)

Badanie widzenia dwuocznego.

Badanie ostrości wzroku.

Wyznaczenie pola widzenia

Oglądanie wnętrza oka przez oftalmoskop.

Badanie zdolności widzenia barw.

Badanie ostrości słuchu za pomocą mowy.

Porównanie przewodnictwa kostnego i powietrznego fal dźwiękowych (próba Rinnego)

Badanie czucia, dotyku i bólu na skórze.

Badanie termoreceptorów u człowieka

Rozmieszczenie receptorów smaku na języku człowieka i wyznaczenie współzależności między receptorami smaku i węchu.

Badanie odruchów postawy ciała na podstawie próby obrotowej pobudliwości błędnika.

Układ nerwowy

Badanie odruchów bezwarunkowych u człowieka.

Badanie czasu reakcji prostej i alternatywnej.

Badanie zdolności do koncentracji oraz badanie spostrzegawczości na podstawie pomiaru czasu reakcji na bodźce świetlne i słuchowe po intensywnym wysiłku.

Krew

Oglądanie świeżej krwi ludzkiej w mikroskopie świetlnym.

Oznaczenie wskaźnika hematokrytowego.

Układ czerwonych krwinek.

Oznaczenie liczby czerwonych krwinek w krwi ludzkiej.

Obliczanie liczby retikulocytów w krwi ludzkiej.

Oznaczenie stężenia hemoglobiny w krwi ludzkiej.

Charakterystyka krwinek czerwonych.

Zachowanie się krwinek czerwonych w roztworach hipo-, hiper- i izoosmotycznych.

Krążenie

Rejestracja potencjałów czynnościowych serca u człowieka. EKG.

Wyznaczenie osi elektrycznej serca.

Ocena zapisu elektrokardiogramu.

Pomiar ciśnienia tętniczego krwi u człowieka.

Badanie tętna u człowieka. Określenie cech tętna.

Badanie uderzenia koniuszkowego.

Osluchiwanie tonów serca.

Badanie sprawności układu krążenia u człowieka. Próby czynnościowe.

Układ oddechowy

Oznaczanie pojemności życiowej płuc u człowieka – spirometria.

Badanie wpływu dwutlenku węgla na wentylację płuc i ciśnienie tętnicze krwi u

człowieka.

Pomiar szczytowego przepływu powietrza wydechowego.

Wpływ wysiłku fizycznego na wentylację płuc i reakcje układu krążenia.

Pobieranie powietrza pęcherzykowego do oznaczenia składu gazów w pęcherzykach.

Bezprzyrządowe metody resuscytacji.

a Bezprzyrządowe resuscytacja układu oddechowego.

b Bezprzyrządowe resuscytacja układu krążenia.

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

Serce- czynność bioelektryczna serca, ocena zapisu elektrokardiogramu,

Ośrodki kontrolujące krążenie krwi, ośrodek sercowy, naczynioruchowy

Regulacja ciśnienia tętniczego

Poszerzenie wiadomości dotyczących podstawowych funkcji OUN- drogi nieswoiste dla czucia i percepcji, funkcja układu limficznego, uczenie się, zapamiętywanie, techniki mnemotechniczne, rodzaje pamięci
Uzupełnienie wiadomości dotyczących funkcjonowania układu immunologicznego- czynne i bierne mechanizmy odporności, limfocyty, makrofagi
rola w mechanizmach odporności, odporność swoista i nieswoista

Bariera mózgowa, krążenie krwi w mózgowiu, krążenie płynu mózgowo-rdzeniowego

Hormony tkankowe, hormony żołądkowo- jelitowe, działanie hormonów, przekaźników chemicznych w przewodzie pokarmowym.

Podstawowe wiadomości dotyczące przekazywania informacji i funkcjonowania układów sprzężeń zwrotnych, związki fizjologii z cybernetyką

14.6. Praktyka zawodowa:

--

15. Literatura podstawowa:

W. Traczyk: Fizjologia człowieka w zarysie, PZWL

16.Literatura towarzysząca:

E. Miętkowski: Zarys fizjologii lekarskiej
--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Patologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Prof. dr hab. n. med. Jerzy Arendt

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15				15	
Forma zaliczenia	Egzamin				Zaliczenie na ocenę	

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom :podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Przygotowanie z zakresu anatomii, fizjologii.

13. Cele kształcenia:

Poznanie ogólnych procesów patologicznych w organizmie człowieka;
- nieprawidłowości funkcjonowania poszczególnych układów i narządów;
- stanów i chorób wynikających z nieprawidłowego funkcjonowania układów i narządów.

Wykształcenie umiejętności:

- rozpoznawania nieprawidłowości w czynnościach poszczególnych układów i narządów

- wyjaśniania patomechanizmu zaburzeń czynnościowych w organizmie człowieka.

Ukształtowanie umiejętności stosowania wiedzy z patologii w praktyce pielęgniarstwa.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Choroby układu oddechowego.

Etiologia i patogenezę, objawy kliniczne obrzęku płuc, rozedmy, odmy, niedodmy, zapalenia płuc i opłucnej.

Choroby układu moczowego.

- Patofizjologia głównych objawów chorób nerek
- Etiologia i patogenezę, objawy kliniczne ostrej i przewlekłej niewydolności nerek.

Patofizjologia żeńskich narządów płciowych.

- Pierwotna i wtórna niedoczynność jajników.
- Zmiany patologiczne macicy, jajowodów i zewnętrznych narządów płciowych.
- Niepłodność u kobiet.

Zaburzenia dojrzewania płciowego.

Zakażenie wirusem HIV.

- co to jest HIV. W jaki sposób HIV niszczy układ odpornościowy,
- w jaki sposób możemy ulec zakażeniu HIV
- objawy zakażenia HIV.

Choroba AIDS.

- co to jest AIDS. Czym różni się HIV od AIDS,
- dlaczego AIDS jest chorobą nieuleczalną,

- jak możemy pomóc żyjącym z HIV lub AIDS.
- Starzenie się organizmu. Śmierć fragmentów ciała człowieka jako osobowości i jako całości fizycznej.
- gerontologia, geriatria-działy nauki o procesie starzenia się. Teorie starzenia się,
  - zmiany inwolucyjne w poszczególnych narządach,
  - osteoporoza-objawy, podziały. Patomorfologiczne objawy śmierci człowieka,
- Badania pośmiertne(autopsja).
- Badania histopatologiczne i cytologiczne.
- badania pośmiertne-wskazania, konieczne warunki,
  - zasady udostępniania wyników autopsji,
  - zasady pobierania i utrwalania wycinków histopatologicznych, rodzaje badań histopatologicznych. Badania cytologiczne.

14.2. Ćwiczenia :

14.5. Samokształcenie:

1. Patologia serca – wady wrodzone serca.
2. Patologia serca – Choroby z przewagą zmian w osierdziu i we wsierdziu.
3. Patofizjologia męskich narządów płciowych.

15.Literatura podstawowa:

Parafiniuk W.: Patomorfologia. PZWL Warszawa 1999

Maśliński S.,Ryżewski J.: Patofizjologia. PZWL Warszawa 2000

Kirus S.: Patologia. Podręcznik dla licencjackich studiów' medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003.

Wróblewski T., Miechowicka N.: Patologia. PZWL, Warszawa 1985.

16.Literatura towarzysząca:

Kruś S.: Anatomia patologiczna. PZWL Warszawa 2001

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Zdrowie Publiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30					
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę					

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

brak

12. Cele kształcenia:

Zrozumienie podstaw oraz zasad funkcjonowania nowoczesnych systemów opieki zdrowotnej
Umiejętność rozpoznawania zagrożeń zdrowotnych we współczesnym świecie oraz nabycie wiedzy pozwalającej na aktywny udział w działaniach profilaktycznych i prewencyjnych

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Zakres i zadania medycyny społecznej.

2. Zakres i zadania zdrowia publicznego.

Definicje zdrowia publicznego

Cele i zadania zdrowia publicznego.

Funkcje zdrowia publicznego.

Medycyna zapobiegawcza.

3. Podstawowa opieka zdrowotna w realizacji treści zdrowia publicznego.

Medycyna holistyczna, medycyna ekologiczna, medycyna rodzinna.

Definicje lekarza rodzinnego.

Model lekarza rodzinnego.

4. Higiena człowieka i środowiska

- pojęcie „ekologii człowieka”

- biomedyczne konsekwencje zanieczyszczeń powietrza

- następstwa zdrowotne zanieczyszczeń wód gruntowych w Polsce.

5. Zaburzenia psychosomatyczne u dorosłych i dzieci

- Zespół hiperwentylacyjny, wymioty, nadwaga, stany kurczowo-wydzielnicze

-Wzór postępowania A(WZA)

6. Podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby.

Koncepcje zdrowia:

- historyczno-ewolucyjna,

- mechanistyczno- redukcjonistyczna

- socjomedyczna, egzystencjalna.

Paradygmat socjomedyczny i socjoekologiczny zdrowia.

Definicja zdrowia wg WHO.

Determinanty zdrowia jednostki.

Praktyczne skutki współczesnego pojmowania zdrowia i choroby.

7. Promocja zdrowia

Karta Ottawska.

Definicja i założenia promocji zdrowia

8. Wychowanie zdrowotne.

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa

--

15.Literatura podstawowa:

LITERATURA:

1. Zdrowie Publiczne. Podręcznik dla studentów studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych. T.B. Kulik i M. Latański, Lublin, Czelej, 2002
2. Zdrowie publiczne; wybrane zagadnienia. A. Czapryna i wsp. Kraków, Wyd. Versalius 2000

16.Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Psychologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy:

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

dr Małgorzata Przepióra - Kapusta

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15					
Forma zaliczenia	egzamin					

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Intelektualne przyzwolenia na rozważania problemów abstrakcyjnych, dotyczących obiektów 'niewidzialnych'. Właściwa postawa wobec zagadnień psychologicznych, po części powinna wynikać z samego faktu podjęcia wyższych studiów oraz powinna być promowana poprzez jednoczesne studiowanie takich, przewidzianych przedmiotów jak filozofia i socjologia

13.Cele kształcenia:

Po 30 godzinach wykładów prowadzonych przez psychologa w semestrze I, niniejsza II-ga część wykładów, prowadzona przez niżej podpisanego lekarza, ma na celu uzupełnić zakres zdobywanej wiedzy o zagadnienia z zakresu lekarskich aspektów psychologii ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozpoznawanie i leczenie zespołów nerwicowych i zaburzeń nastroju oraz szeroko pojęte techniki psychoterapeutyczne.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Kontekst najbardziej ogólny przedmiotu psychologia.: (a) Gdzie żyjemy

(najogólniejszy, krótki opis otoczenia w którym zachodzi omawiany proces
- ekosfera, otoczenie dalsze) (b) Kim jest człowiek ? - elementy antropologii
(c) Kto zauważa złe samopoczucie i obserwuje chorobę ? Kim jest lekarz ?
Kim jest psycholog ?

2. Co da się powiedzieć przystępnie o funkcjonowaniu mózgu człowieka
  - a. Elementarne dane z zakresu anatomii mózgu
  - b. Elementarne dane z zakresu neurofizjologii, czyli 'działaniu mózgu'.
  - c. Neurofizjologiczne podstawy procesu poznawania świata. Podstawy kognitywistyki (nauki o poznaniu)
3. Lekarski, synkretyczny lekarski schemat psychiki człowieka oraz zarys i plan lekarskiego wywiadu psychologicznego i psychiatrycznego.
4. Elementy praktycznej psychologii klinicznej : Relacja ' rodzice - dziecko '.
5. Elementy psychologii: Relacja ' ja - partner '. Płeć, seksualność, drogi miłości
6. Psychologia rodziny (praca nad rodziną , między innymi na przykładzie metody Berta Hellingera)
7. Tzw. mobbing w szkole, wojsku i miejscu pracy.
8. Elementy socjologii, psychologia grupy, psychologia organizacji, psychologia miejsca pracy.
9. Analiza strukturalna i transakcyjna, teoria Eric' a Berne, analiza skryptu.
10. Przegląd teorii, szkół i technik psychoterapeutycznych - Terapia Racjonalno- Emocyjna (RET- Alberta Ellis) i behavioralno - kognicyjna (Beck, Seligman, Badura) - jako przykład tzw. szkół psychoterapii
11. Techniki psychoterapeutyczne ukierunkowane na osobę wg Carla Rogersa i Milтона Erickona, Teoria konstruktów osobistego George'a Kelly
12. Psychoterapia psychodynamiczna, psychologia analityczna i proces indywidualizacji Junga ,
13. Psychopatologia dorosłych i dzieci, międzynarodowa klasyfikacja zaburzeń nerwicowych, zaburzeń nastroju, zaburzeń osobowości i zachowania.
14. Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem oraz tzw. zaburzenia psychosomatyczne (F40 - F48)

15. Poradnictwo filozoficzne (philosophical counseling) jako forma psychoterapii
Pośrednie formy psychoterapii (biblioterapia, filmoterapia, dane dostępne
poprzez Internet)

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

Bishop G.D., (2000); Psychologia zdrowia. Wrocław: Wydawnictwo Astrum.

Sheridan Ch.L., Radmacher S.A., (1998);

Psychologia zdrowia. Wyzwanie dla biomedycznego modelu zdrowia. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia, PTP.

Strelau J., (2000); Psychologia. Podręcznik akademicki. Podstawy psychologii. Gdańsk GWP.

Zimbardo P.G., Ruch F.L., (1998); Psychologia i życie. Warszawa PWN.

Helena Sęk.: Psychologia kliniczna tom 1 i 2 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005

16.Literatura towarzysząca:

Aronson E., Wilson T.D., Akert R.M. (1997); Psychologia społeczna. Serce i umysł.Poznań: Zysk i S-ka Wydawnictwo.

Barański J., Waszyński E., Steciwka A., (2000); Komunikowanie się lekarza z pacjentem. Wrocław: Wydawnictwo Astrum.

Rosenhan D.L., Seligman M.E.P. (1994); Psychopatologia. Warszawa:PTP.

Trzcieniecka-Green A. (2006); Psychologia. Podręcznik dla studentów kierunków medycznych. Kraków: universitas.

Krzysztof Klimasiński.: Elementy psychopatologii i psychologii klinicznej

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, Kraków 2000

Constance Hammen.: Depresja - modele kliniczne i techniki terapeutyczne
Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańska, 2004

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Badanie fizykalne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność: **pielęgniarstwo**

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Wojciech Romanowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	15			15	
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę	Zaliczenie na ocenę			Zaliczenie na ocenę	

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Zaliczenie wszystkich przedmiotów z poprzednich semestrów pomocnych w zdobywaniu wiedzy z badania fizykalnego tj. biochemii, fizjologii, anatomii.

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- Znać techniki zbierania wywiadu.
- Umieć prawidłowo przeprowadzić badanie fizykalne(przedmiotowe).
- Prowadzić dokumentację medyczną.
- Znać badanie przedmiotowe niemowląt i dzieci oraz osób dorosłych.
- Ocenić stan psychiczny, stan ogólny, stan skóry.
- Ocenić zmiany w obrębie oczu, uszu, jamy ustnej, gardła i szyi.
- Dokonać badania klatki piersiowej, płuc i gruczołów piersiowych.
- Ocenić wydolność układu sercowo-naczyniowego.
- Zna schemat badania brzucha, męskich i żeńskich narządów płciowych, układu mięśniowo-szkieletowego i układu nerwowego.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1.Wprowadzenie do badania podmiotowego.

- Znajomość schematu zebrania wywiadu

2. Wprowadzenie do badania przedmiotowego

- Znajomość celu i zasady: Oglądania, badania palpacyjnego, opukiwania i osłuchiwania pacjenta.

3. Badanie układu krążenia

- Znajomość prawidłowych parametrów układu krążenia.

4. Badanie układu oddechowego

- Znajomość prawidłowych parametrów układu oddechowego.

5. Badanie jamy brzusznej

- Znajomość schematu badania jamy brzusznej.

6. Badanie w ginekologii i położnictwie

- Znajomość schematu badania ginekologicznego.

- znajomość badania kobiety ciężarnej.

7. Badanie w pediatrii.

- Znajomość schematu badania dziecka.

8. Badanie chirurgiczne

- Znajomość schematu badania chirurgicznego.

9. Badanie neurologiczne

- Znajomość schematu badania neurologicznego.

10. Badanie przedmiotowe w chorobach gruczołów dokrewnych

- Znajomość schematu badania gruczołów dokrewnych.

11. Badanie układu ruchu

- Znajomość schematu badania układu ruchu.

12. Badania dodatkowe

- Znajomość badań dodatkowych.

14.2.Ćwiczenia :

1. Technika zbierania wywiadu.

Przeprowadzić wywiad z osobą dorosłą.

Przeprowadzić wywiad z dzieckiem i jego opiekunem.

Zbieranie informacji na temat chorego nieprzytomnego.

2. Prowadzenie dokumentacji medycznej

Założyć dokumentację medyczną.

Uzupełnić dokumentację chorego.

3. Ocena stanu wydolności układu krążenia

Wykonać opukiwanie granic serca.

Dokonać osłuchania serca.

Zbadać tętno.

Zmierzyć ciśnienie tętnicze krwi.

4. Ocena wydolności układu oddechowego

Wykonać opukiwanie klatki piersiowej.

Dokonać osłuchania płuc.

5. Przeprowadzenie przedmiotowego badania dziecka

- Ocenic budowę ciała.
- Ocenic stan odżywienia.
- Ocenic stan skóry.
- Ocenic węzły chłonne.
- Ocenic układ kostno-stawowy.
- Ocenic głowę, szyję, klatkę piersiową, brzuch.

- Ocenic układ krążenia.

Wykonać badanie neurologiczne dziecka.

6.. Przeprowadzenie badania neurologicznego.

- Ocenic stan świadomości
- Zbadać objawy oponowe
- Ocenic napięcie mięśniowe i siłę mięśniową
- Zbadać nerwy czaszkowe
- Zbadać odruchy fizjologiczne i patologiczne
- Ocenic równowagę, zorność i ruchy precyzyjne

Zbadać czucie.

7. Przeprowadzenie badania jamy brzusznej

- Dokonać oglądania powłok brzusznych.
- Dokonać osłuchania jamy brzusznej.
- Wykonać opukiwanie jamy brzusznej.

Zbadać palpacyjnie jamę brzuszną.

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. BADANIE kliniczne / Owen Epstein [et al.], Neil Solomons [et al.]; red. Marek Sikorski, Anna Sikorska; tł. z ang. Joanna Błach [et al.]. - Wyd. 1 pol. - Lublin : Czelej, 2001. - VIII,
2. BADANIE podmiotowe i przedmiotowe w pediatrii / red. Anna Obuchowicz; oprac. Celina Bukowska [et al.]. - Wyd. 2 dodr. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2004

16. Literatura towarzysząca:

3. DIAGNOSTYKA internistyczna : podręcznik dla lekarzy i studentów / Jan Tatoń, Anna Czech. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002.
4. WYWIAD i badanie przedmiotowe = History and Examination / Maxwell A. Allan, James Marsh; red. wyd. pol. Franciszek Kokot; tł. z ang. Halina Bogusz [et al.]. - Wyd. 1 pol.. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2005. - XII,

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Filozofia i Etyka zawodu pielęgniarki**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Prof.dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Dr n.hum. Alicja Różyk-Myrta

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15				30	
Forma zaliczenia	zaliczenie				zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

brak

13.Cele kształcenia:

-Wytworzenie rozumnego, uogólniającego, syntetycznego, pomocnego dla dalszych studiów szczegółowych - wyobrażenia o świecie, sposobach jego poznawania i wynikających z tej wiedzy wniosków dotyczących zasad etycznych i zasad interakcji z interpersonalnych i społecznych.

- Zaznajomienie studentów z głównymi klasycznymi kierunkami filozofii, zarówno z dziedziny metafizyki, teorii poznania jak i etyki.
- Przedstawienie najważniejszych współczesnych nurtów filozoficznych.
- Uformowania podstaw teoretycznych etyki zawodu pielęgniarstwa.
- Prezentacja wiedzy praktycznej dotyczącej zasad etycznego postępowania pielęgniarstwa, podejmowania decyzji etycznych i rozpatrywania trudnych dylematów etycznych.
- Zaznajomienie studentów z treścią " Kodeksu etyki zawodowej ".
- Ukształtowanie podstaw teoretycznych etyki zawodu pielęgniarstwa.
- Eksponowanie wysokich walorów molarnych za pośrednictwem cnót kardynalnych tj. roztropności, męstwa, umiarkowania i sprawiedliwości w zawodzie pielęgniarstwa

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Filozoficzne podstawy etyki pielęgniarstwa.

Etyka cnót jako podwalny etyki medycznej.

Przysięga Hipokratesa a etyka medyczna.

Podmiotowość i tożsamość osobowa i moralna pacjenta.

Podmiotowość człowieka chorego i umierającego

Etyka stosowana, etyka jako teoria moralności. Analiza sytuacji moralnej i procesu podejmowania decyzji etycznej (moralnej).

Wartości, normy i oceny moralne. Człowiek jako podmiot moralności - kontekst psychospołeczny.

Historia etyki pielęgniarstwa. Organizacje pielęgniarstwa. .

Etyka w praktyce pielęgniarstwa. Zarys podstaw współczesnej etyki i moralności pielęgniarstwa. Etyka pielęgniarstwa jako nauka normatywna. Aksjologia etyki pielęgniarstwa. Deontologia pielęgniarstwa.

Współczesne koncepcje etyczne w praktyce pielęgniarstwa. Zasady etycznego postępowania pielęgniarstwa.

Kodeks etyki zawodowej pielęgniarstwa (historia kodeksów etycznych w pielęgniarstwie, funkcje kodeksu etyki zawodowej, Kodeks Międzynarodowej Rady Pielęgniarek, Kodeks etyki zawodowej polskiej pielęgniarstwa i położnej).

Prawa pacjenta a " Kodeks etyki zawodowej polskiej pielęgniarki i położnej "

Dylematy etyczne w pracy pielęgniarki i ich rozwiązywanie. Odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki

14.2.Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

Wербalne porozumiewanie się relacjach pielęgniarka-pacjent. Wartości wynikające z tej formy przekazu.

2.Aksjometyczne implikacje milczenia .

3.Problemy etyczne stawiane przez sztuczne zapłodnienie

(niepłodność, zapłodnienie in vitro, nadliczbowe embriony, adopcja).

4.Nowe style życia oraz sposoby wartościowania w obliczu globalizacji.

5.Aksjoterapeutyczny wymiar interakcji z chorym terminalnie i umierającym.

6.Filozofia wobec śmierci. Dehumanizacja procesu umierania.

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. Irena Wrońska, Janusz Mariański.: Etyka w pracy pielęgniarskiej. Podręcznik dla studentów pielęgniarskich studiów licencjackich

Czelej, Lublin 2002, wyd. 1

2. Kazimierz Ajdukiewicz.: Zagadnienia i kierunki filozofii. Wydawnictwo ANTYK, Kęty

3. Richard Popkin i Avrum Stroll .: Filozofia - (najpopularniejszy na świecie podręcznik filozofii dla nie filozofów).

4. Kodeks etyki zawodu polskiej pielęgniarki i położnej

5. A. Koper, I. Wrońska: Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową. Wyd. Czelej.

Lublin 2003.

16. Literatura towarzysząca:

1. Z. Pucko: *O wartościach w sztuce leczenia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2002
2. A. Pająk G. Podraza-Ucińska Z. Zalewski: *Byt i poznanie*. T. I i II wyd. Akademia Medyczna im. Mikołaja Kopernika w Krakowie 1999.
3. J. Bernard: *Od Biologii Do Etyki*. Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2001.
4. M. Vogt : *Historia Filozofii* wyd. KDC Warszawa 2007

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawy pielęgniarstwa**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

mgr Agnieszka Wolińska

mgr Anna Zylińska

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w	45	45	40	-	-	80

semestrze						
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę	-	-	zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS:4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawy anatomii, psychologii.
----

13. Cele kształcenia:

W wyniku zorganizowanego procesu kształcenia student powinien:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia i posługiwać się terminologią zawodową;
- określić powinności i kompetencje pielęgniarki;
- rozpoznać stan zdrowia człowieka i zaplanować działania prozdrowotne;
- określić rolę i odpowiedzialność pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia;
- rozpoznać stan pacjentów z zaburzeniami poszczególnych układów, narządów i zmysłów oraz określić zasady i zakres opieki pielęgniarskiej;
- zaplanować właściwe metody pracy pielęgniarki i opieki pielęgnacyjnej zgodnie z rozpoznanymi problemami pacjenta;
- wykonywać zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze zgodnie z zasadami;
- wykonywać czynności diagnostyczne;
- wykonywać zabiegi reanimacyjne;
- sporządzać dokumentację wykonywanych zabiegów;
- zastosować metody edukacji zdrowotnej w zakresie przygotowania pacjenta (w tym jego rodziny) do samoopieki.
- dokonać oceny opieki pielęgniarskiej wraz z uzasadnieniem;
- przejawiać odpowiedzialność i sumienność podczas wykonywania czynności zawodowych;
- dążyć do pogłębiania wiedzy zawodowej.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Prawa pacjenta w Polsce a w wybranych krajach Unii Europejskiej

- Zna genezę i źródła praw pacjenta w Polsce i wybranych krajach europejskich
- Rozumie konsekwencje rozwoju praw pacjenta w pracy pielęgniarek.

2. Zakres treści dokumentacji pielęgniarskiej

- Umie zdefiniować pojęcie dokumentacji i dokumentowania na potrzeby opieki pielęgniarskiej

- Potrafi określić czynniki wpływające na zakres treści, charakter i formę dokumentacji pielęgniarstwa pacjenta
  - Przejawia odpowiedzialność za poprawne dokumentowanie stanu pacjenta i opieki pielęgniarstwa
3. Reakcje chorego na chorobę i hospitalizację. Metody oceniania stanów emocjonalnych pacjenta
- Zna rodzaje reakcji chorego na chorobę i hospitalizację
  - Potrafi przeciwdziałać i łagodzić niekorzystne wpływy hospitalizacji
  - Zna fazy adaptacji chorego do warunków szpitalnych
  - Potrafi współdziałać w zespole terapeutycznym na rzecz ograniczania niekorzystnych wpływów hospitalizacji
4. Opieka paliatywna/terminalna. Metody oceniania bólu u pacjentów
- Potrafi wyjaśnić pojęcia opieka paliatywna, hospicyjna, terminalna
  - Zna zadania pielęgniarki w opiece nad pacjentem o niepomyślnym rokowaniu
  - Zna zasady leczenia przeciwbólowego w chorobach nowotworowych
  - Potrafi okazać zrozumienie i wrażliwość na problemy pacjenta i jego rodziny w obliczu zbliżającej się śmierci
5. Podstawy aseptyki i antyseptyki
- Określa pojęcie profilaktyki zakażeń i zna fazy profilaktyki
  - Zna podstawowe pojęcia epidemiologiczne i prawa szerzenia się zakażeń
  - Zna zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego
  - Zna sposoby dezynfekcji, sterylizacji i kontroli materiałów i sprzętu medycznego
  - Potrafi dokonać segregacji odpadów w miejscu ich powstawania oraz zna zasady postępowania z odpadami medycznymi
6. Zakres samodzielności pracy pielęgniarki w literaturze, przepisach i w praktyce zawodowej
- Potrafi wskazać podstawowe dokumenty regulujące wykonywanie zawodu pielęgniarki
  - Zna zakres samodzielnych czynności pielęgniarstwa wynikający z określonych przepisów
7. Zagadnienia prawne i etyczne związane z wykonywaniem zawodu pielęgniarki
- Zna podstawowe akty prawne związane z wykonywaniem zawodu oraz świadczeniem pracy
  - Zna strukturę, rolę i zadania samorządu pielęgniarek i położnych
  - Zna historię i rolę kodeksów etycznych w regulacjach zawodowych
  - Potrafi zdefiniować i różnicować pojęcia: odpowiedzialność zawodowa, służbowa, cywilna, karna
  - Potrafi wskazać źródła odpowiedzialności pielęgniarki
8. Udział pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia pacjentów
- Zna podstawowe zasady pobierania materiału do badań diagnostycznych
  - Potrafi określić kompetencje pielęgniarstwa w wybranych metodach diagnostycznych i leczniczych
  - Zna nowoczesne i tradycyjne techniki diagnostyczne

- Zna mechanizm działania leków w organizmie
- Zna zasady przygotowywania, podawania leków różnymi drogami oraz zasady dokumentowania wykonanych zabiegów
- Potrafi ocenić prawidłowość wykonania wybranych zabiegów diagnostyczno-terapeutycznych

9. Zagadnienia związane z praktyczną stroną zawodu

- Zna przepisy regulujące stosunek pracy
- Potrafi określić zapotrzebowanie na opiekę pielęgniarską
- Zna zasady bezpiecznej organizacji pracy
- Zna zasady motywowania, nagradzania i karania pracowników
  - Potrafi scharakteryzować metody nauczania
  - Potrafi zastosować wybraną metodę w określonej sytuacji dydaktycznej

14.2.Ćwiczenia :

1. Działania lecznicze wynikające z diagnozy lekarskiej i pielęgniarskiej.

Udział pielęgniarki w leczeniu farmakologicznym.

- Wykonać zabiegi w obrębie układu pokarmowego:
  - Zgłębnikowanie żołądka
  - Podać leki przez układ pokarmowy.
- Wykonać zabiegi w obrębie układu moczowego

Cewnikowanie pęcherza moczowego, płukanie pęcherza moczowego

- Podawać leki przez układ moczowy.
- c) Wykonać zabiegi w obrębie układu oddechowego:
  - Drenaż ułożeniowy
  - Odsysanie wydzieliny z drzewa oskrzelowego
  - Tlenoterapia
  - Pielęgnowanie tracheotomii.
  - Podawać leki przez układ oddechowy.

2. Podawanie leków drogą wstrzyknięć

- Podawać leki drogą dotkankową:
  - podskórną
  - śródskórną, próby uczuleniowe
  - domięśniowo
- Założyć kaniulę dożylną.
- Przygotować zestaw kroplowy i przetaczać płyny.
- Przygotować pacjenta do przetaczania krwi.

3. Współdziałanie pielęgniarki w badaniach diagnostycznych.

- Pobrać materiał do badań diagnostycznych (kał, moczu, wymazy)
- Założyć zgłębnik do żołądka w celu pobrania treści do badania i w celu prowadzenia karmienia przez sondę.
- Pobrać materiał do badań drogą nakłuć.
- Pobranie krwi włósczkowej i żyłnej.

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Udział pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia.

Przygotowanie pacjenta i zestawu oraz asystowanie przy badaniach diagnostycznych.

Pobieranie krwi do badań laboratoryjnych.

Nakłucie mostka, nakłucie jamy opłucnowej, jamy otrzewnowej i nakłucie lędźwiowe.

Przygotowanie pacjenta do badań endoskopowych.

Realizacja zleceń lekarskich.

Podawanie leków doustnie, dotkankowo:

- iniekcje podskórne, domięśniowe, dożylnie.

Zasady podawania insuliny i heparyny.

Podawanie leków do oka, ucha, nosa, na skórę i na błony śluzowe, doodbytniczo.

Stosowanie podstawowych zabiegów fizykoterapeutycznych.

2. Pielęgnowanie pacjenta z zaburzeniami termoregulacji.

Prowadzenie pomiaru temperatury ciała .

Karta gorączkowa.

Farmakologiczne i nefarmakologiczne sposoby zwalczania gorączki.

Pielęgnacja pacjenta z gorączką.

Postępowanie w przypadku oziębienia ciała.

3. Pielęgnowanie pacjenta z zaburzeniami ze strony przewodu pokarmowego.

Żywienie chorego w różnych stanach chorobowych. Karmienie przez sondę.

Przetoki odżywcze :

- gastrostomia

- jejunostomia

Żywienie pozajelitowe.

Stosowanie zabiegów dorektalnych:

- sucha rurka doodbytnicza

- lewatywa

- wlewka przeczyszczająca i lecznicza

- kroplowy wlew doodbytniczy.

4. Pielęgnowanie pacjenta z zaburzeniami w funkcjonowaniu układu oddechowego i układu krążenia.

Toaleta drzewa oskrzelowego, nebulizacje, odsysanie z drzewa oskrzelowego.

Stosowanie drenażu ułożenowego.

Prowadzenie gimnastyki oddechowej.

Prowadzenie tlenoterapii.

Pomiar parametrów gazometrycznych.

Pielęgnowanie pacjenta z tracheostomią.

Pomiar i właściwa interpretacja wyników tętna i ciśnienia tętniczego krwi.

Wykonanie EKG.

Podawanie leków nasercowych.

Monitorowanie stanu pacjenta.

5. Pielęgnowanie pacjenta z zaburzeniami ze strony układu moczowego.

Pielęgnowanie pacjenta z cewnikiem założonym do pęcherza moczowego.

Założenie cewnika do pęcherza moczowego.

Prowadzenie godzinowej i dobowej zbiórki moczu i bilansu płynów.

Podawanie leków do pęcherza moczowego.

Pielęgnowanie pacjenta z ureostomią.

6. Poradnictwo pielęgniarskie w zakresie samoopieki.

Przygotowanie pacjenta i jego rodziny do samoopieki w określonym przypadku.

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6. Praktyka zawodowa:

Student zna:

1. Organizację pracy Izby Przyjęć
2. Organizację pracy poszczególnych oddziałów
3. Zasady adaptacji pacjentów do środowiska szpitalnego
4. Podstawowe badania i metody diagnostyczne
5. Zasady obowiązujące podczas wykonywania poszczególnych czynności pielęgniarских
6. Zna problematykę zakażeń wewnątrzszpitalnych

Student potrafi:

1. Przyjąć chorego do szpitala.,

- Przyjąć do szpitala w trybie planowym i w trybie „ostym”
- Prowadzić dokumentację obowiązującą przy przyjęciu pacjenta do szpitala
- Zapoznać pacjentów z Kartą Praw Pacjenta
- Przyjąć pacjenta do określonego oddziału.
- Prowadzić dokumentację chorego w oddziale.

3. Wykonać podstawowe badania i metody diagnostyczne

- Pobierać materiał do badań diagnostycznych (pobieranie moczu, kału, krwi żyłnej i włosniczkowej).
- Dokonać pomiaru tętna, ciśnienia tętniczego, EKG
- Dokonać pomiaru temperatury ciała
- Dokonać pomiaru oddechów.

4. Wykonać podstawowe zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze w warunkach rzeczywistych.

- Toaleta ciała chorego w łóżku
- Toaleta przeciw/odleżynowa
- Karmienie chorego
- Zmiana bielizny pościelowej
- Podawanie leków drogą doustną, dorektalną, dotkankową i na skórę
- Podawanie tlenu
- Zabiegi dorektalne
- Cewnikowanie pęcherza moczowego
- Uruchamianie chorego

15.Literatura podstawowa:

- 1.BANDAŻOWANIE / Anna Chrzęszczewska; il. Krzysztof Dobrowolski. - Wyd. 4. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
- 2.OBCIĄŻENIE układu ruchu w praktyce pielęgniarstwa : materiały dydaktyczne z zakresu biomechaniki i technik transportu ręcznego / Zbigniew W. Józwiak; Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera. - Łódź : Oficyna Wydawnicza IMP, 2000. .
- 3.PIEŁĘGNIARSTWO / Olaf Kirschnick; red. Juliusz Jakubaszko; tł. z niem. Helena Filipek-Wender [et al.]. - Wyd. 1 pol. – Wrocław, Urban & Partner, 2001.
- 4.PIEŁĘGNIARSTWO : ćwiczenia / red. Wiesława Ciechaniewicz. - dodr. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002
- 5.PODSTAWY pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo 10: Podstawy pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo T. 1. i T.2/ red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka, Kazimiera Zahradniczek; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Lublin : Czelej,
- 6.PROFILAKTYKA i leczenie odleżyn : poradnik dla pielęgniarek, położnych i wszystkich innych osób, którym bliska jest problematyka odleżyn / Joanna Rosińczuk-Tonderys, Izabella Uchmanowicz, Marta Arendarczyk. - Wrocław : Wydaw. Continuo, 2005.
- 7.TECHNIKA zabiegów pielęgniarstwa / Norma Dison; tł. z ang. Krzysztof Bielecki, Janusz Kącki, Danuta Stryjecka-Rowińska. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
- 8.WPROWADZENIE do pielęgniarstwa : podręcznik dla szkół medycznych / [red., Kazimiera Zahradniczek]; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Wyd. 3 unowocześnione i rozsz.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 1999.
- 9.ZASADY podnoszenia i przemieszczania pacjentów : przewodnik dla pielęgniarek / red. Paul Lloyd, Elżbieta Szwałkiewicz; tł. Jacek Smereka. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 2000.

15. Literatura towarzysząca:

1. OPATRUNKI / Ernst Stenger; tł. z niem. Elżbieta Sobolewska; Bernolf Eibl-Eibesfeldt, Sigurd Kessler. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1999
- 2.PRZEWODNIK dydaktyczny z zakresu pielęgniarstw klinicznych / red. Celina Łepecka-Klusek, Krzysztof Turowski; Kazimiera Adamczyk [et al.]; Katedra i Zakład

Pielęgniarstwa Klinicznego Wydziału Pielęgniarskiego Akademii Medycznej w Lublinie. - Lublin : Akademia Medyczna w Lublinie : Wydaw. Neurocentrum, 1999.

3.STANOWISKO pracy pielęgniarki : aspekty organizacji i ergonomii / Maria Kosińska, Ewa Kułagowska. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003.

4.WIEDZA o opatrunkach / Małgorzata Budynek, Cyprian Nowacki. - Łódź : Wydaw. Adi, 1999.

5. WYBRANE modele pielęgniarstwa : podstawa praktyki pielęgniarskiej / Stefania Poznańska, Lucyna Płaszewska-Żywko. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001.

6.WYBRANE szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej / red. Kazimiera Adamczyk, Krzysztof Turowski

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Interna i pielęgniarstwo internistyczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **I**   Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n. med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

nauczyciel dyplomowany mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w	30		40			120

semestrze						
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę			zaliczenie na ocenę

10.Liczba punktów ECTS: 5

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Student zna anatomię i fizjologię ukł.oddechowego i krążenia. W stopniu podstawowym opanował wiedzę z podstaw pielęgniarstwa w zakresie obserwacji, wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta i roli pielęgniarki w zaspokajaniu potrzeb bio-psycho - społecznych pacjenta.

13.Cele kształcenia:

1. Wykształcenie umiejętności szybkiej oceny stanu ogólnego pacjenta.
2. Nauczenie rozpoznawania problemów chorych hospitalizowanych.
3. Wykształcenie umiejętności skutecznego planowania, realizacji oraz oceny działań pielęgnacyjno- leczniczych.
4. Wykształcenie umiejętności prowadzenia rozmowy ukierunkowanej - wywiadu.
5. Wykształcenie u studenta poczucia odpowiedzialności, sumienności oraz świadomego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach praktycznych.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Metody badania chorego: badanie podmiotowe, przedmiotowe, badania dodatkowe.

2. Choroby układu krążenia.

13. choroby wsierdza
14. wady serca
15. niewydolność krążenia
16. zapalenie mięśnia sercowego
17. zapalenie osierdza
18. choroba wieńcowa
19. zawał serca
20. zaburzenia rytmu serca
21. zatrzymanie akcji serca – zatrzymanie krążenia
22. nadciśnienie tętnicze
23. wstrząs
24. pomocnicze badania układu krążenia

3. Choroby układu oddechowego

- niewydolność oddechowa
- krwawienia z dróg oddechowych
- przewlekłe zaporowe choroby dróg oddechowych
- zapalenia płuc
- zakażenia grzybicze płuc
- rak oskrzela
- obrzęk płuc
- gruźlica

4. Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń internistycznych

5. Pielęgnacja w schorzeniach układu krążenia:

6. Pielęgnacja w schorzeniach układu oddechowego.

- Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń układu oddechowego.
- postępowanie pielęgnacyjno - lecznicze : POChP, astmie oskrzelowej, zapaleniu płuc, gruźlicy, nowotworach płuc, zapaleniu wysiękowym opłucnej.
- rola piel. w profilaktyce i rehabilitacji schorzeń ukł. oddechowego

14.2 Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Specyfika pracy pielęgniarki w oddziale internistycznym./5g./

2. Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń internistycznych./5g./

3. Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń serca./5g./

4. Postępowanie pielęgnacyjno- lecznicze w chorobie niedokrwiennej serca ./4g./

5. Pielęgnowanie chorych z niewydolnością serca. /5g./

6. Pielęgnacja chorych z nadciśnieniem tętniczym. /3./

7. Udział pielęgniarki w rehabilitacji chorych ze schorzeniami serca i układu krążenia. /3g./

8. Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń układu oddechowego. /3g./

9. Elementy pielęgnacyjno - lecznicze w schorzeniach układu oddechowego. /7g./

14.4. Seminarium:

--

14.5 Samokształcenie:

--

14.6. Praktyka zawodowa:

1. Doskonalenie umiejętności wnikliwej obserwacji i pielęgnacji chorych ze schorzeniami układu oddechowego i krążenia.

2. Prowadzenie dokumentacji pielęgniarstwa.

3. Doskonalenie umiejętności pielęgniarstwa:

4. Przyjęcie chorego do oddziału

13. Pomiar parametrów życiowych / temperatury ciała, tętna ciśnienia tętniczego, oddechu/.

14. Prowadzenie bilansu płynów, dobowej zbiórki moczu

15. Toaleta całego ciała w łóżku

16. Zabiegi przeciwzapalne, przeciwoleżynowe.

17. Karmienie chorego

18. Wykonanie EKG

19. Wykonanie nebulizacji

20. Stosowanie tlenoterapii ciągłej i okresowej.

21. Gimnastykę oddechową

22. Drenaż ułożeniowy

23. Podawanie leków drogą:

- doustną, doodbytniczą, dotkankową /wstrzyknięcia podskórne, śródskórne, domięśniowe/

24. Pielęgnacja wenflonu, centralnego wkłucia .
25. Przygotowanie chorego i zestawu oraz asysta przy nakłuciu opłucnej
26. Pobranie materiału do badań laboratoryjnych /wymaz z nosa, gardła, płwocinę,mocz do badania ogólnego, kał na pasożyty/
27. Asysta przy próbie wysiłkowej

15.Literatura podstawowa:

- 1.Choroby wewnętrzne - red.Wojciech Pędich, Iwona Jakubowska-Kuźmiuk -PZWL w-wa1999
- 2.Ćwiczenia z chorób wewnętrznych i pielęgniarstwa internistycznego - J.Szewieczek, J.Caus - Śląska Akademia Medyczna1999.
3. Zarys chorób wewnętrznych dla studentów pielęgniarstwa - red. J. Daniluk, G. Jurkowska CZELEJ 2005
4. Pielęgniarstwo - Olaf Kryschnick, Urban & Partner Wrocław 2001
6. Podstawy pielęgniarstwa - tom II, - Pod red. B. Słusarskiej, D. Zarzyckiej, K.Zahradniczek, CZELEJ Lublin 2004

16.Literatura towarzysząca:

1. Postępowanie w nagłych wypadkach - pod red. Z. Rybickiego, Urban & Partner W-w 2002

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **I** Semestr: **II**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n .med. Jerzy Arendt prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Lucyna Frihauf

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		40			120
Forma zaliczenia	zaliczenie		zaliczenie			zaliczenie

14. Liczba punktów ECTS: 5

15. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

16. Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z anatomii i fizjologii człowieka. Znajomość procesu pielęgnowania oraz technik wykonywania zabiegów pielęgniarских

13.Cele kształcenia:

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów chirurgicznych.
- Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarских w oddziale chirurgii ogólnej, oddziale chirurgii ortopedyczno-urazowej, oddziale chorób, poradni zabiegowej
- Zapoznanie z organizacją pracy, funkcjonowania zespołów terapeutycznych w oddziale chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo- ortopedycznej, (regulaminy, zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych)
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych chirurgicznie z obrażeniami tkanek miękkich, chorych z różnymi ranami – pooperacyjną , oparzeniową, odleżyną, obrażeniami układu kostnego, uszkodzeniami kręgosłupa, obrażeniami czaszkowo-mózgowe, urazowymi uszkodzeniami kończyny górnej i dolnej, urazowymi uszkodzenia miednicy urazowymi obrażeniami jamy brzusznej,
- Poszerzenie wiedzy z zakresu rodzaju badań diagnostycznych stosowanych w oddziałach chirurgicznych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do badań laboratoryjnych, badań radiologicznych, ultrasonograficznych, badań

izotopowych, tomografii komputerowej, magnetycznego rezonansu jądrowego, badań endoskopowych

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania psychicznego i fizycznego pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie nagłym i planowym.
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących szczegółowych procedur opieki pooperacyjnej po operacji torakochirurgicznych.
- Poznanie żywienia stosowanego w oddziałach chirurgicznych- rodzaje diet oraz stosowanie żywienia enteralnego i parenteralnego u pacjentów chirurgicznych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z oparzeniem termicznym, chemicznym i słonecznym
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu zakażeń i wewnątrz-oddziałowych i szpitalnych, zaburzeń odporności u chorych chirurgicznie
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Opanowanie umiejętności planowania i propagowania działań prozdrowotnych, zmierzających do zachowania zdrowia
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki
- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1 Wykład wprowadzający-uwagi wstępne, historia chirurgii.

2. Obrażenia tkanek miękkich. Udział pielęgniarki w leczeniu.

3. Obrażenia układu kostnego: rodzaje, powikłania, pierwsza pomoc. Uszkodzenia kręgosłupa. Rola pielęgniarki w udzielaniu pierwszej pomocy i leczeniu.

4. Obrażenia czaszkowo-mózgowe. Rola pielęgniarki w leczeniu i diagnostyce.

5. Urazowe uszkodzenia kończyny górnej. Udział pielęgniarki w leczeniu i diagnostyce.

6. Urazowe uszkodzenia miednicy i kończyny dolnej. Udział pielęgniarki w leczeniu.

7. Urazowe obrażenia klatki piersiowej. Udział pielęgniarki w leczeniu i diagnostyce.

8.Urazowe obrażenia jamy brzusznej. Rola pielęgniarki w leczeniu i diagnostyce.

9. Badania chorych. Rola pielęgniarki w ustalaniu rozpoznania. Badania dodatkowe.

10. Zasady przygotowania chorego do operacji. Rola pielęgniarki. Rodzaje znieczuleń.

11. Zaburzenia układu hemostazy-postacie-leczenie.

12. Zakażenia w chirurgii-postacie, leczenie. Etiologia i patogenezę zakażeń chirurgicznych,

13. Zaburzenia odporności u chorych chirurgicznie.

14. Stany zagrożenia życia. Rola pielęgniarki chirurgicznej.

15. Przygotowanie chorego do badań diagnostycznych w różnych schorzeniach chirurgicznych.

16. Pielęgnowanie chorego oparzonego. Opieka pielęgniarska nad pacjentem oparzonym termicznie, chemicznie i z udarem słonecznym i przyjętym do szpitala.

17. Pielęgnowanie chorych z urazem narządu ruchu. Postępowanie diagnostyczno – terapeutyczne w urazach narządu ruchu. Rola pielęgniarki.

18. Błędy przedlaboratoryjne w praktyce pielęgniarskiej. Pobieranie krwi i moczu do analiz laboratoryjnych. Znaczenie sposobu pobierania, przechowywania i transportu materiału biologicznego.

19. Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego. Rola pielęgniarki. Standard opieki pielęgniarskiej nad pacjentem przygotowanym do planowego zabiegu operacyjnego.

20. Opieka pielęgniarska i ocena stanu chorego bezpośrednio po zabiegu operacyjnym.

21. Przygotowanie chorego do zabiegu operacyjnego w obrębie śródpiersia i pielęgnowanie po operacji.

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Samokształcenie:

14.5. Zajęcia praktyczne:

1. Pielęgnowanie chorych z urazem narządu ruchu.

Rola pielęgniarki w pielęgnowaniu chorych z urazem narządu ruchu w chirurgii ambulatoryjnej, w oddziale chirurgii urazowo-ortopedycznej. Zapobieganie powikłaniom po interwencji chirurgicznej.

Nabywanie umiejętności postępowania z pacjentem zranionym

- Samodzielne zaplanowanie opieki nad pacjentem z raną ciała.

- Samodzielne zaplanowanie opieki nad pacjentem ze złamaniem kości i obrażeniach stawów z uwzględnieniem oceny wstępnej (ABC), nastawieniem zwichniętego stawu, użyciem

wyciągu szkieletowego, unieruchomieniem zwichnięcia lub złamania.

- Asystowanie studenta przy wszystkich czynnościach lekarskich.

(założenie opatrunku gipsowego, założenie wyciągu, nastawienie złamania i zwichniętego stawu)

- Zapewnienie pacjentowi komfortu psychicznego i fizycznego

- Uczestniczenie w leczeniu przeciwbólowym (podawanie środków przeciwbólowych w iniekcjach domięśniowych i dożylnych)

-Ułożenie chorego w łóżku, które jest wyposażone we wszystkie udogodnienia oraz podpórki i materac przeciwodleżynowy, gdy zachodzi konieczność długiego leżenia w łóżku.

-Zapobieganie powikłaniom poprzez wnikliwą obserwację pacjenta, kontrole parametrów życiowych, profilaktykę przeciwzakrzepową i przeciwodleżynową

- Przygotowanie i ewentualne zastosowania zestawu przeciwwstrząsowego

- Opieka pielęgniarska nad pacjentem z urazem narządu ruchu w ambulatorium i w oddziale.

- Przygotowanie chorego do zabiegu w chirurgii ambulatoryjnej.

- Podawanie anatoksyny i surowicy

- Stosowanie środków przeciwbólowych działających miejscowo i ogólnie.

- Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa

- Prowadzenie dokumentacji

- Rozmowa z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

2.Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego.

Standard opieki pielęgniarskiej nad pacjentem przygotowanym do planowego zabiegu operacyjnego. Przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego zgodnie z obowiązującymi standardami, w trybie planowym i nagłym, z uwzględnieniem rodzaju znieczulenia i metody operacyjnej. Diety przed wybranymi planowymi zabiegami operacyjnymi.

-Zastosowanie u pacjentów chirurgicznych leczenia dietetycznego w okresie przedoperacyjnym.

- Prawidłowe prowadzenie dokumentacji

- Rozmowa z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

3.Opieka pielęgniarska i ocena stanu chorego bezpośrednio po zabiegu operacyjnym.

Standard opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w bezpośrednim okresie po zabiegu operacyjnym (24 godz. po zabiegu oper.) Standard opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w stanie bezpośredniego zagrożenia życia. Specyfika wczesnej pooperacyjnej opieki po zabiegu pielęgniarskiej nad człowiekiem starszym.

Opieka medyczna nad chorym na cukrzycę okresie okołoperacyjnym.

-Zapewnienie pacjentowi właściwej opieki pielęgniarskiej po zabiegu operacyjnym zgodnie z obowiązującymi standardami.

- Zaplanowanie opieki pooperacyjnej u chorych z cukrzycą , u ludzi w podeszłym wieku, u pacjentów palących papierosy.

- zapewnienie pacjentowi bezpieczeństwa we wczesnym okresie pooperacyjnym.

- Rozpoznawania i rozwiązywanie problemów pacjenta występujących we wczesnym okresie pooperacyjnym.

- Zapobieganie i rozpoznawanie powikłań pooperacyjnych

- Prowadzenie dokumentacji.

- Rozmowa z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

4.Przygotowanie chorego do zabiegu operacyjnego w obrębie śródpiersia i pielęgnowanie po operacji. Przygotowanie chorych do zabiegów torakochirurgicznych. Opieka pielęgniarska nad pacjentem po operacji w torakochirurgii. Zapobieganie powikłaniom.

Przygotowanie psychiczne i fizyczne pacjentów do zabiegów torakochirurgicznych

- Nauczenie pacjentów odpowiedniego, głębokiego oddychania, uruchamiania przepony i ćwiczeń mięśni oddechowych.

- Współpraca pielęgniarki z lekarzem i fizjoterapeutą

-Zapewnienie fachowej opieki pielęgniarskiej po zabiegu torakochirurgicznym wykonanym z zastosowaniem krążenia pozaustrojowego.

(kontrola świadomości, pomiar podstawowych parametrów, obserwacja chorego w kierunku wystąpienia ewentualnych powikłań związanych z zabiegiem, podawanie zleconych leków, obserwacja rany ,niwelowanie bólu, dbanie o komfort chorego

- Prowadzenie dokumentacji

- Rozmowa z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

5.Pielęgnowanie chorego oparzonego. Rodzaje, stopnie i objawy oparzeń.

Zasady postępowania pielęgniarskiego po przyjęciu chorego oparzonego do szpitala.

- Zapewnienie opieki pielęgniarskiej pacjentowi poparzonemu, przyjętemu do szpitala.
- Stosowanie środków przeciwbólowych często z preparatami uspokajającymi zgodnie ze zleceniem lekarskim (na pół godziny przed zmianą opatrunku lub ćwiczeniami usprawniającymi).
- Zapewnienie stałego dostępu do układu naczyniowego

Założenie cewnika moczowego

- Kontrola ciśnienia tętniczego, tętna, diurezy godzinowej, częstości oddechów oraz ocenie stanu świadomości
- Podanie surowicy przeciwwężcowej
- Zapewnienie stałej temperatury i wilgotności celu zmniejszenia zapotrzebowania na wytworzenie energii u tak ciężko chorego.
- Ułożenie chorego w łóżku, które jest wyposażone we wszystkie udogodnienia oraz podpórki i materac przeciwodleżynowy.
- Zapobieganie zakażeniom (polega ono na zabezpieczeniu miejsc wkłucia kaniul do układu naczyniowego, toalecie jamy ustnej, dbaniu o czystość krocza). Zmiana opatrunku z zachowaniem warunków aseptyki. Zmiana jałowej pościeli w łóżku chorego oparzonego.
- Zapewnienie prawidłowego odżywiania.
- Zapobieganie odleżynom i przykurczom (zmiana pozycji ciała co 2h, ruchy bierne, następnie czynne kończyn przez cały okres unieruchomienia).
- Pomoc w czynnościach życia codziennego, których pacjent nie jest w stanie samodzielnie wykonać.
- Udzielenie choremu wsparcia.
- Rozmowa z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki.

14.6. Praktyka zawodowa:

Zapoznanie się ze specyfiką pracy na oddziale chirurgicznym – sala opatrunkowa, sala operacyjna.

Przygotowanie i posługiwanie się w różnych sytuacjach zestawami opatrunkowymi, narzędziami i sprzętem.

Zmiana opatrunku.

Instrumentowanie.

Zasady postępowania ze sprzętem po wykonaniu zabiegu.

Współpraca w chirurgicznym zespole terapeutycznym.

Przeciwdziałanie zakażeniom chirurgicznym - obserwowanie rany pooperacyjnej, rozpoznanie i leczenie zakażeń chirurgicznych.

Podanie surowicy i anatoksyny.

Zapoznanie się z zasadami i współudział w zapobieganiu zakażeniom wewnątrz oddziałowym, ze szczególnym uwzględnieniem wirusowego zapalenia wątroby i infekcji wirusem HIV.

- Przygotowanie chorego do badań i zabiegu operacyjnego. Ocena stanu pacjenta oczekującego na zabieg operacyjny.
- Zastosowanie ogólnych zasad opieki pooperacyjnej - obserwowanie pacjenta w pierwszych godzinach i dniach po operacji, zapobieganie powikłaniom po zabiegu operacyjnym. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów pacjenta występujących we wczesnym okresie pooperacyjnym.
- Zapoznanie się i współudział w szczegółowych procedurach opieki pooperacyjnej:
  - po urazie czaszkowo-mózgowym, po operacjach w obrębie: klatki piersiowej, serca, gruczołu piersiowego,

15.Literatura podstawowa:

1. Kapała Wojciech: *Pielęgniarstwo w Chirurgii. Wybrane problemy z praktyki pielęgniarskiej oddziałów chirurgii ogólnej*. Wydawnictwo CZELEJ, Lublin 2006
2. Rowiński W., Dziak A. (red.): *Chirurgia dla pielęgniarek*. PZWL, Warszawa 1999
3. Chen H., Solą J.E., Lillemoe K.D.: *Najczęstsze zabiegi chirurgiczne przy łóżku chorego* Urban & Partner, Wrocław 1997
4. PIEŁĘGNIARSTWO chirurgiczne. Cz. 1 / red. Eugeniusz Majewski, Maciej Zaniewski; Joanna Kitlas [et al.]. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003
5. Noszczyk W.: *Chirurgia*. PZWL. Warszawa 2005
6. Fibak J (red); Wojciech Burchardt *Chirurgia: podręcznik dla studentów* - Wyd. 3. - Warszawa PZWL

16.Literatura towarzysząca:

1. PODSTAWY PIEŁĘGNIARSTWA, TOM I, II pod redakcją Barbary Ślusarskiej Danuty Zarzyckiej, Kazimiery Zahradniczek
2. Kirschnick O.: *Pielęgniarstwo* Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner Wrocław
3. Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: *Diagnoza pielęgniarska*, PZWL, Warszawa

1999.

4. POSTĘPOWANIE okołooperacyjne / red. Witold Jurczyk, Roman Szulc; Bożena Andrys [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne.**

2. Kod przedmiotu: **polski**

3. Język wykładowy:

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność: Pielęgniarstwo

6. Rok: **I** Semestr: **II**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Iwona Makuch

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		40			80
Forma zaliczenia	zalicz. test		zaliczenie			zaliczenie

10. Liczba punktów ECTS: 3

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Opanowanie i zaliczenie wiedzy teoretycznej z zakresu anatomii i fizjologii układu nerwowego oraz biochemii i biofizyki.

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę z zakresu przeprowadzenia podstawowego badania neurologicznego.
- Nabyć umiejętność prawidłowego przygotowania pacjenta oraz przeprowadzenia badań diagnostycznych w chorobach układu nerwowego.
- Znać objawy i patogenezę zaburzeń czucia , zaburzeń czynności ruchowych , zaburzeń przytomności oraz zaburzeń pamięci.
- Opanować wiedzę teoretyczną oraz umiejętności praktyczne z zakresu najczęstszych schorzeń układu nerwowego.
- Uzyskanie umiejętności dotyczące opieki pielęgniarstwa w oddziałach neurologicznych.
- Określić cele i metody działania podjęte w opiece nad pacjentem w zależności od schorzenia.
- Ocenić skuteczność podjętych działań pielęgnacyjno – leczniczych.
- Określić diagnozę pielęgniarstwa.
- Prezentować postawę odpowiedzialności za wykonywane czynności względem chorego

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Badanie neurologiczne (badanie podmiotowe – wywiad, badanie przedmiotowe).

Badania dodatkowe (laboratoryjne, elektrofizjologiczne, radiologiczne i obrazowe)

2. Bóle (Bóle głowy, twarzy, barku, krzyża, bóle psychogenne).

Zaburzenia czucia (Parestezje, ubytki czucia, psychogenne zaburzenia czucia)

3. Zaburzenia czynności ruchowych (Niedowłady i porażenia, astenia, bezruch i spowolnienie, akatyzyja, apraksja, zaburzenia chodu, ruchy mimowolne, drżenie, drgawki, mioklonie, kurcze mięśni, zmiany napięcia mięśniowego, ataksja) .

4. Zaburzenia przytomności

(Krótkotrwałe i długotrwałe zaburzenia przytomności. Stany śpiączkowe).

Zaburzenia pamięci.

5. Zaburzenia wzroku. Zaburzenia słuchu. Zaburzenia mowy. Zawroty głowy. Zaburzenia snu. Zaburzenia czynności zwieraczy.

6. Zakażenia układu nerwowego (Neuroinfekcje bakteryjne, wirusowe i grzybicze).

7. Choroby i zespoły otępienne.

8. Choroby rdzenia kręgowego.

9. Choroby obwodowego układu nerwowego.

10. Choroby mięśni.

11. Zaburzenia podstawowych funkcji życiowych- krążenia, oddychania oraz zaburzenia świadomości, ich wpływ na funkcje układu nerwowego.

- pielęgnarska ocena stanu neurologicznego pacjenta,

- metody oceny stanu świadomości.

12. Zaburzenia czucia, ruchu i napięcia mięśniowego.

13. Problemy pielęgnacyjne u pacjentów z zespołami otepiennymi.

14.2. Ćwiczenia:

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Etiopatogeneza zaburzeń neurologicznych

- ważniejsze zespoły neurologiczne: zaburzenia reaktywne, zespoły objawowe

Spotykane zespoły neurologiczne,

- zespół wzmożonego ciśnienia śródczaszkowego na podstawie występujących objawów,
- postępowanie w przypadku rozpoznania objawów wzrostu ciśnienia śródczaszkowego,
- problemy pielęgnacyjne u pacjenta z napadem padaczkowym,
- zespoły objawowe,
- objawy oponowe

2. Metody diagnostyczne stosowane w neurologii.

- kliniczne metody badania układu nerwowego,

- badania pomocnicze w neurologii,

- badanie mowy,

- wnioskowanie diagnostyczne

3. Zaburzenia podstawowych funkcji życiowych- krążenia, oddychania oraz zaburzenia świadomości, ich wpływ na funkcje układu nerwowego.

- pielęgnarska ocena stanu neurologicznego pacjenta,

- metody oceny stanu świadomości, w oparciu o stan wydolności poszczególnych układów,
- ocena stanu świadomości pacjenta w oparciu o stosowane skale,
- monitorowanie stanu pacjenta w każdych warunkach,
- prowadzenie dokumentacji związanej z monitorowaniem pacjenta,
- objawy i parametry,
- prawidłowe parametry poszczególnych układów,

4. Zaburzenia czucia, ruchu i napięcia mięśniowego. Istota zaburzeń ruchu i motoryki ciała:

pojęcia niedowładu ośrodkowego i niedowładu obwodowego, zespół piramidowy, zaburzenia czucia typu ośrodkowego i obwodowego, zespoły zaburzeń czucia ośrodkowego,

- ocena zaburzenia czucia, ruchu i napięcia mięśniowego,
- interpretacja zaobserwowanych zaburzeń,
- ocena stan pacjenta w poszczególnych zaburzeniach,

5. Choroby infekcyjne układu nerwowego. Choroby bakteryjne, wirusowe i choroby wywołane przez priony, objawy poszczególnych chorób infekcyjnych układu nerwowego, powikłania poszczególnych chorób objawy poszczególnych chorób infekcyjnych układu nerwowego,

- ocena powikłań poszczególnych chorób,
- ocena stanu pacjenta w poszczególnych chorobach,
- monitorowanie stanu pacjenta w ciężkich infekcjach ukł. nerwowego,

6. Zespoły otępienne. Klasyfikacje otępienia ze względu na etiologię, skala do oceny otępienia, objawy otępień u pacjentów, ocena zaburzenia występujące u pacjentów.

- skala do oceny otępienia,

- objawy otępień u pacjentów,
- zaburzenia występujące u pacjentów,

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

- Zapoznanie się ze specyfiką organizacją i funkcjonowaniem oddziału

neurologicznego.

- Zapoznanie się we współpracy z lekarzami z zasadami badania neurologicznego i pielęgniarstwa ocena stanu pacjenta neurologicznego
- Przygotowanie pacjenta i asystowanie w wykonywaniu punkcji lędźwiowej dla pobrania płynu mózgowo – rdzeniowego,
- Pobiera i zabezpiecza materiał do badań diagnostycznych,
- Przygotowanie pacjenta i asystowanie przy badaniach EEG, EMG, ewentualnie także w trakcie badań tomografii TK i MR
- Pielęgnacja pacjenta z niedowładem połowicznym lub obustronnym,
- Ocenia stan świadomości,
- Monitorowanie parametrów życiowych, interpretowanie zaobserwowanych objawów, prowadzenie dokumentacji,
- Elementy rehabilitacji chorych neurologicznych, zapobieganie i przeciwdziałanie przykurczom mięśniowym,
- Pielęgnacja pacjenta po zabiegach neurochirurgicznych,
- Pielęgnyje pacjenta z napadem padaczkowym,
- Profilaktyka przeciwodleżynowa,
- Pielęgnacja odleżyn,
- Pielęgnacja pacjenta z niedowładem połowicznym lub obustronnym,
- Pielęgnacja pacjenta nieprzytomnego,
- Uczestniczy w rehabilitacji pacjentów neurologicznych,

15.Literatura podstawowa:

1. Pielęgniarstwo neurologiczne. Kazimiera Adamczyk. - Lublin : Czelej, 2000.
2. Badanie neurologiczne – to proste. Fuller Geraint - Warszawa: PZWL, 1999.
3. Neurologia praktyczna. A. Prusiński, - Warszawa PZWL, 2001
4. Neurologia. Howard L. Weiner, Lawrence P. Levitt ; red. wyd. pol. Ryszard Podemski - Wrocław , Wydaw. Medyczne Urban & Partner, 2002.
5. Pielęgowanie chorych po udarach mózgowych. K.Adamczyk - Lublin Czelej, 2003.
6. Algorytm postępowania w chorobie Parkinsona. C.W.Olanow, R.L. Watts, W.C. Koller - Lublin, Czelej, 2001.
7. NEUROGERIATRIA : praktyczne problemy neurologii w wieku podeszłym / red. Antoni Prusiński; Tomasz Berkowicz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2004. –
- 8.NEUROLOGIA / Howard L. Weiner, Lawrence P. Levitt; red. wyd. pol. Ryszard Podemski; tł. z ang. Renata Martynów [et al.]. - Wyd. 1 pol., dodr. - Wrocław : Urban & Partner, 2002. 1. Pielęgniarstwo neurologiczne. Kazimiera Adamczyk. - Lublin : Czelej, 2000.

16.Literatura towarzysząca:

NEUROGERIATRIA : praktyczne problemy neurologii w wieku podeszłym / red.
Antoni Prusiński; Tomasz Berkowicz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2004. –

SEMESTR III

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język angielski**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **angielski; pomocniczo język polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II** Semestr: **III**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Katarzyna Drabczyk

mgr Małgorzata Świłała

mgr Beata Łucjanek

mgr Joanna Nowicka

mgr Patrycja Twardowska

mgr Marcin Czarnobrewy

mgr Mariusz Kowalski

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	-----------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		zaliczenie				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):

A1 - beginner (początkujący)

A2 – elementary (podstawowy)

B1- pre-intermediate (średnio-zaawansowany niski)

B2 – intermediate (średnio-zaawansowany)

12. Wymagania wstępne:

<p>A1- opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych w stopniu umożliwiającym kontynuację kursu</p> <p>A2 – znajomość języka angielskiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B1- znajomość języka angielskiego na poziomie podstawowym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B2- znajomość języka angielskiego na poziomie średnio - zaawansowanym niskim w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p>
--

13.Cele kształcenia:

<p>A1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie początkującym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.</p> <p>A2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie podstawowym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego</p>

B1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym niskim. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

B2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2. Ćwiczenia :

A1-relacje w rodzinie, czynności wolnego czasu, codzienne zajęcia, godziny, opisywanie zwierząt, opisywanie pogody i klimatu, ubiorów; zaimki osobowe, dzierżawcze, czas teraźniejszy prosty - Present Simple, dopełniacz saxoński, przysłowki częstotliwości i czasu, nieregularna liczba mnoga rzeczowników, czas teraźniejszy ciągły - Present Continuous, porównanie Present Simple i Present Continuous

A2-zawody, plany na przyszłość, wakacje, jedzenie, picie, restauracja, zdrowie, choroby, wypadki, doświadczenia życiowe, odczucia, udzielanie porad, prośby, propozycje, akceptacja, odmowa, prośba o udzielenie porad, zwrot – „to be going to”, czas – Future Simple, czas Present Continuous dla przyszłości, 1 tryb warunkowy, wyrażenia dotyczące rzeczowników policzalnych i niepoliczalnych, czasy – Present Perfect i Present Perfect Continuous

B1-udzielanie porad, rekomendacja, składanie propozycji, ofert, zapraszanie, aspekty kulturowe-Vikingowie, Celtowie, życie w przyszłości, wyrażanie opinii, wyrażanie krytyki, starożytne budynki; czasy przeszłe, Future Simple, 'to be going to', 1 tryb warunkowy, mowa zależna, czasy Future Continuous i Future Perfect, strona bierna

B2- nieszczęścia, wypadki, relacje w gazetach, przyczyny wypadków i ich zapobieganie, festiwale, uroczystości, wrażenia z nimi związane, przesady, rodzaje jedzenia, opakowania, czasowniki związane z gotowaniem, sprzęt kuchenny, zamawianie w restauracji; tryby warunkowe - 1, 2, 3, mieszane, 'wishes', strona bierna, causative - 'have sth.done',

przedimki, wyrażanie preferencji, niepoliczalne i policzalne rzeczowniki i zwroty korespondujące z nimi, 'Question tags'

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

A1-Evans V., Dooley J..Enterprise 1.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 1.-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
A2- Evans V., Dooley J..Enterprise 2.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 2. -ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
B1- Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus..-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
B2- Evans V., Dooley J..Enterprise 4.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 4.workbook.-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 2002.
Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate workbook-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 2002.

16.Literatura towarzysząca:

A1-Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.
Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge

University Press, 1998.

James D.V., *Medicine*. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., *Encyclopedia of Family Health and First Aid*. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., *Tests in English Thematic Vocabulary*. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., *Essential Grammar in Use*. Cambridge University Press, 2002.

Olejnik D., *Repetitorium Leksykalne*. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. *Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim*; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., *Professional English Medicine*. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., *Terminologia Medyczna*. Warszawa: Wilga, 2000.

A2- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., *English in Medicine*. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., *English in Medicine*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., *Medicine*. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., *Encyclopedia of Family Health and First Aid*. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., *Tests in English Thematic Vocabulary*. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., *Essential Grammar in Use*. Cambridge University Press, 2002.

Olejnik D., *Repetitorium Leksykalne*. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. *Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim*; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., *Professional English Medicine*. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., *Terminologia Medyczna*. Warszawa: Wilga, 2000.

B1- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., *English in Medicine*. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., *English in Medicine*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., *Medicine*. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., *Encyclopedia of Family Health and First Aid*. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

B2- Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język niemiecki**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **język niemiecki, pomocniczo język polski**
4. Kierunek: **pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Mirosław Grudzień,

mgr Agnieszka Mikosz-Wisła

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		Kolokwium/ zaliczenie				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy):

A1- Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

A2-Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to na przykład: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego

Zaznajomienie studentów ze specjalistycznym słownictwem związanym ze studiowanym kierunkiem.

12.Wymagania wstępne:

A1- znajomość języka niemieckiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 1 semestru nauki.

A2-znajomość języka niemieckiego na poziomie A2 w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 1 semestru.

13.Cele kształcenia:

A1- opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie początkującym A1.

A2-opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie podstawowym A2

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2.Ćwiczenia:

A1-Treść zajęć: Mówienie: udział w rozmowie na tematy codzienne, czasu wolnego, dotyczące swojej osoby. Zawieranie znajomości. Zainteresowania. Narodowości, zawody. Czas zegarowy, pory dnia, dni tygodnia, miesiąca. Posiłki, restauracja. Opis mieszkania. Opisywanie dolegliwości. Udzielanie rad. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie umiejętności rozumienia ze słuchu /rozumienie globalne i selektywne/ na poziomie początkującym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie krótkich prostych tekstów z obrazkami, prostych życzeń okolicznościowych. Umiejętność znalezienia znaczenia nieznanego słowa na podstawie kontekstu, w jakim zostało użyte. Pisanie: umiejętność opisanego swojego rozkładu zajęć. Sporządzanie listy zakupów. Opisać prostymi zdaniami swojej rodziny, szkoły i zainteresowań. Pisanie pocztówek do przyjaciół. B.Materiał gramatyczny: Czasownik: czasowniki mocne, słabe, rozdzielnie złożone, modalne, zwrotne, nieregularne; czasy: Präsens. Tryby: oznajmujący, rozkazujący. Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Odmiana rzeczownika przez przypadki. Rzeczowniki złożone. Przyimki: bei, mit, von, zu + Dativ Przeczenie nicht, kein, nichts, niemand, nie. Zaimek: osobowy bezosobowy (es, man), dzierżawczy, wskazujący. Przymiotnik: w formie nieodmiennej. Zdania: zdania proste, twierdzące, pytające. C. Słownictwo: Podstawowe słownictwo związane bezpośrednio z życiem codziennym, dotyczące zainteresowań studentów, zakupów, podróży i pracy

A2- Treść zajęć: Mówienie: udział w rozmowie na tematy codzienne, dotyczące swojej osoby. Zawieranie znajomości. Planowanie podróży (rozmowa w biurze podróży, zakup biletu na pociąg lub samolot, rezerwacja miejsc w hotelu). Wyrażanie własnego zdania na temat interesujących nas problemów młodzieży, szkoła, przyjaciele, plany na przyszłość, zainteresowania.Narodowości, zawody. Czas zegarowy, pory dnia, dni tygodnia, miesiąca. Posiłki, restauracja. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie umiejętności rozumienia ze słuchu

/rozumienie globalne i selektywne/ na poziomie podstawowym przy zastosowaniu kaset i płyt CD towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie najważniejszych zagadnień w tekście prasowym, rozumienie listów prywatnych i oficjalnych. Rozumienie krótkiego tekstu literackiego bazującego na poznanym słownictwie. Umiejętność znalezienia znaczenia nieznanego słowa na podstawie kontekstu, w jakim zostało użyte. Pisanie: umiejętność opisanie jakiegoś wydarzenia, np. z dzieciństwa lub życia szkoły. Umiejętność napisania listu prywatnego. Ubieganie się o pracę w oparciu o konkretne ogłoszenie z gazety - życiorys i list motywacyjny. Reakcja na ogłoszenie z gazety dot. wynajęcia mieszkania, itp. B. Materiał gramatyczny: I. czasownik. czasowniki mocne, słabe, rozdzielnie złożone, modalne, zwrotne, nieregularne; czasy: Präsens, Perfekt, Präteritum, wprowadzenie do Futur I. tryby: oznajmujący, rozkazujący, warunkowy (tylko würde-Form). Rekcja czasownika. Rzeczownik: rodzajnik określony, nieokreślony, brak rodzajnika. Odmiana rzeczownika przez przypadki. Rzeczowniki złożone. Przeczenie nicht, kein, nichts, niemand, nie. Zaimek: osobowy, dzierżawczy, wskazujący: dieser, jener oraz alle i beide. Zaimek nieokreślony "es", zaimek "einander". Przyimek: przyimki z Dativem, Akkusativem, Dativem lub Akkusativem c.d. Przymiotnik: odmiana i stopniowanie. Końcówki przymiotnika po rodzajniku określonym, nieokreślonym i bez rodzajnika. Zdania: zdania proste, twierdzące, pytające, zdania ze spójnikami und, oder, aber, sondern, denn. C. Słownictwo: Podstawowe słownictwo związane bezpośrednio z życiem codziennym, dotyczące zainteresowań, zakupów, podróży i prac, wprowadzenie do słownictwa specjalistycznego.

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6. Praktyka zawodowa

--

15. Literatura podstawowa:

A1- Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 1, Kursbuch, Max Hueber Verlag
Themen neu 1, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

A2- Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 2, Kursbuch, Max Hueber Verlag
Themen neu 2, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

16. Literatura towarzysząca:

A1- Langenscheidt Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München

Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag
 A2-Deutsch im Krankenhaus, wydawnictwo Langenscheidt,
 Langenscheidt Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München
 Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Zdrowie publiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek:

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30				15	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):

12. Wymagania wstępne:

13.Cele kształcenia:

Zrozumienie podstaw oraz zasad funkcjonowania nowoczesnych systemów opieki zdrowotnej
Umiejętność rozpoznawania zagrożeń zdrowotnych we współczesnym świecie oraz nabycie wiedzy pozwalającej na aktywny udział w działaniach profilaktycznych i prewencyjnych

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Edukacja zdrowotna. / 4g./

Koncepcja edukacji zdrowotnej wg Smitha.

Czynniki warunkujące zdrowie w modelu ekologicznym.

Modele edukacji zdrowotnej zorientowanej na chorobę, czynniki ryzyka, zdrowie.

Profilaktyka i jej znaczenie dla współczesnej koncepcji zdrowia. /4g/

Pojęcie profilaktyki i prewencji chorób.

Profilaktyka społeczna.

Rodzaje profilaktyki medycznej.

Czynniki kształtujące stan zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem warunków środowiskowych, w tym

środowiska zamieszkania, nauki i pracy. /5g./

Zachowania zdrowotne.

Sposób odżywiania się a zdrowie.

Palenie tytoniu a zdrowie.

Picie alkoholu a zdrowie.

Aktywność fizyczna a zdrowie.

Higiena żywienia i żywności –podstawy prawne ustawodawstwa żywieniowego, normy żywieniowe, zasady

zdrowego żywienia. /2g./

Zagrożenia zdrowotne współczesnego świata - choroby cywilizacyjne i społeczne . /5g./

Definicja chorób cywilizacyjnych

Zagrożenia ekologiczne, sposoby ich rozpoznawania i zwalczania.

Czynniki ryzyka chorób układu krążenia i chorób nowotworowych.

Profilaktyka chorób cywilizacyjnych. /2g./

Profilaktyka i prewencja chorób – cele i metody realizacji.

Strategia prewencji chorób układu krążenia. /4g./

Narodowy program Ochrony serca.

Badania przesiewowe w profilaktyce wtórnej nowotworów złośliwych. /4g./

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium

--

14.5. Samokształcenie:

1.Prewencja chorób układu oddechowego.

Przewlekła obturacyjna choroba płuc.

Dychawica oskrzelowa.

2.Cukrzyca jako choroba cywilizacyjna.

Działania prewencyjne w zakresie cukrzycy.

3.Profilaktyka zakażeń wirusem HIV.

4.Cele oraz korzyści wynikające z aktywności fizycznej.

5.Profilaktyka uzależnień :

Narkomania

Alkoholizm

14.6.Praktyka zawodowa

15.Literatura podstawowa:

LITERATURA:

1. Zdrowie Publiczne. Podręcznik dla studentów studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych. T.B. Kulik i M. Latański, Lublin, Czelej, 2002
2. Zdrowie publiczne; wybrane zagadnienia. A. Czupryna i wsp. Kraków, Wyd. Versalius 2000

16.Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Farmakologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30	-	-	-	-	-

Forma zaliczenia	test zaliczeniowy	-	-	-	-	-
------------------	-------------------	---	---	---	---	---

10. Liczba punktów ECTS: III semestr – 2

11. Poziom podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Zaliczenie wszystkich przedmiotów z poprzednich semestrów pomocnych w zdobywaniu wiedzy z farmakologii tj. biochemii, fizjologii, anatomii oraz biofizyki.

13. Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę dotyczącą znajomości grupy leków i mechanizmu ich działania.
- Znać farmakologię ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego.
- Znać leki stosowane w schorzeniach układu krążenia, oddechowego, moczowego, przewodu pokarmowego, gruczołów wydzielania wewnętrznego.
- Zapoznać się ze schematami chemioterapii.
- Rozpoznać objawy uboczne poszczególnych leków.
- Znać interakcje między lekami.
- Prowadzić i rozpowszechniać edukację pacjentów dotyczącą farmakoterapii.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Podstawy farmakologii ogólnej.
2. Środki antyseptyczne i odkażające.
3. Leki stosowane w zakażeniach bakteryjnych, grzybiczych i wirusowych.
4. Leki wpływające na układ autonomiczny, nerwy obwodowe i mięśnie.
5. Leki wpływające na ośrodkowy układ nerwowy.
6. Nienarkotyczne leki przeciwbólne i leki przeciwgorączkowe
7. Narkotyczne leki przeciwbólne.
8. Leki stosowane w chorobach układu krążenia.
9. Farmakoterapia chorób krwi i układu krwiotwórczego.
10. Leki stosowane w chorobach układu oddechowego.
11. Leki stosowane w chorobach układu pokarmowego.
12. Środki znieczulające miejscowo.

13. Środki stosowane do znieczulenia ogólnego.

14. Hormony i antyhormony.

15. Witaminy.

14.2. Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6. Praktyka zawodowa:

--

15. Literatura podstawowa:

1. Farmakologia - Podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu Akademii Medycznych / red. Grażyna Rajtar-Cynke ; Stanisław Czuczwar - Lublin : Czelej, 2002.
2. Farmakologia - podręcznik dla studentów pielęgniarstwa, kompendium dla studentów wydziałów lekarskich i farmaceutów / red. Zbigniew S. Herman, Krystyna Kmiecik-Kołada ; Mariusz Adamek – Katowice : Śląska Akademia Medyczna, 2001.
3. Farmakologia - Podstawy farmakoterapii : podręcznik dla studentów medycyny i lekarzy / red. Wojciech Kostowski ; Lucyna Antkiewicz - Michaluk - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2001.

4. Bakterie, antybiotyki, lekooporność / Zdzisław Markiewicz, Zbigniew A. Kwiatkowski. - Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 2001.

5. Leki współczesnej terapii / Jan K. Podlewski, Alicja Chwalibogowska-Podlewska, Robert Adamowicz - Warszawa : Split Trading Sp. Z o.o., 2003.

16. Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawy pielęgniarstwa**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II** Semestr: **III**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

mgr Agnieszka Wolińska

mgr Anna Zylińska

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	30		-	30	
Forma	egzamin	zaliczenie		-	zaliczenie na	

zaliczenia		na ocenę			ocenę	
------------	--	----------	--	--	-------	--

10. Liczba punktów ECTS: 5

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawy anatomii, psychologii.
----

13. Cele kształcenia:

W wyniku zorganizowanego procesu kształcenia student powinien:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia i posługiwać się terminologią zawodową;
- określić powinności i kompetencje pielęgniarki;
- rozpoznać stan zdrowia człowieka i zaplanować działania prozdrowotne;
- określić rolę i odpowiedzialność pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia;
- rozpoznać stan pacjentów z zaburzeniami poszczególnych układów, narządów i zmysłów oraz określić zasady i zakres opieki pielęgniarskiej;
- zaplanować właściwe metody pracy pielęgniarki i opieki pielęgnacyjnej zgodnie z rozpoznanymi problemami pacjenta;
- wykonywać zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze zgodnie z zasadami;
- wykonywać czynności diagnostyczne;
- wykonywać zabiegi reanimacyjne;
- sporządzać dokumentację wykonywanych zabiegów;
- zastosować metody edukacji zdrowotnej w zakresie przygotowania pacjenta (w tym jego rodziny) do samoopieki.
- dokonać oceny opieki pielęgniarskiej wraz z uzasadnieniem;
- przejawiać odpowiedzialność i sumienność podczas wykonywania czynności zawodowych;
- dążyć do pogłębiania wiedzy zawodowej.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Pielęgnacja pacjentów w wybranych stanach wymagających opieki pielęgniarskiej.

- scharakteryzować zaburzenia termoregulacji
- określić objawy zaburzeń termoregulacji
- zinterpretować wyniki pomiarów temperatury ciała
- określić podstawowe zaburzenia i zmiany dotyczące skóry i błon śluzowych
- określić problemy pielęgnacyjne chorych ze zmianami patologicznymi w obrębie skóry i błon śluzowych
- wymienić i scharakteryzować istotę najczęstszych zaburzeń funkcji układu oddechowego
- określić udział pielęgniarki w likwidowaniu zaburzeń funkcji układu oddechowego
- wymienić i scharakteryzować najczęstsze zaburzenia funkcji układu krążenia
- określić udział pielęgniarki w likwidowaniu zaburzeń funkcji układu krążenia
- zdefiniować podstawowe zaburzenia funkcji przewodu pokarmowego
- wymienić najczęściej spotykane problemy pielęgnacyjne pacjentów z zaburzeniami funkcji układu pokarmowego

- wymienić objawy towarzyszące nieprawidłowemu funkcjonowaniu układu moczowego
- omówić najczęściej występujące problemy opiekuńcze u pacjenta z dysfunkcją układu moczowego
- określić stan świadomości różnicować ilościowe zaburzenia świadomości, prognozować charakter zmian i zagrożenia wynikające z tego stanu
- określić zaburzenia funkcji ruchowych, funkcji czucia, zaburzenia mowy, omówić istotę działań pielęgniarstwa
- wymienić przyczyny i dokonać podziału zaburzeń przytomności
- dokonać oceny przytomności
- ocenić poziom bólu za pomocą odpowiedniej skali
- Zna zasady leczenia przeciwbólowego w wybranych schorzeniach
- rozpoznać stan pacjenta z określonymi zaburzeniami
- zaplanować indywidualną opiekę pielęgniarstwa z uwzględnieniem właściwych metod pielęgnacyjnych
- wykazać się odpowiedzialnością za planowane i podejmowane działania
- dokonać oceny wykonanych działań.

14.2. Ćwiczenia :

1. Współdziałanie pielęgniarki w badaniach diagnostycznych.

a) Pobrać materiał do badań drogą nakłuc jam ciała.

- nakłucie jamy opłucnej
- nakłucie jamy otrzewnowej
- nakłucie lędźwiowe
- nakłucie mostka.

2. Udział pielęgniarki w leczeniu zabiegowym.

- a) Przygotować narzędzia i materiał opatrunkowy. Przygotować stolika opatrunkowego.
- b) Opatrywać rany. Założenie i zmiana opatrunku.
- c) Przygotować się do instrumentowania.

3. Udzielanie przez pielęgniarkę pierwszej pomocy przedlekarskiej.

- a) Zatamować krwotok.
- b) Unieruchomić złamanie.
- c) Właściwie postępować w przypadku podejrzenia uszkodzenia kręgosłupa.
- d) Udzielić pierwszej pomocy w przypadku ukąszenia przez zwierzęta, ukąszenia przez żmiję, użądlenia przez osy i pszczoły.
- e) Udzielić pierwszej pomocy w przypadku drgawek, omdlenia, utraty przytomności.
- f) Udzielić pierwszej pomocy w przypadku utonięcia, porażenia prądem, oparzenia, odmrożenia.
- g) Udrożnić drogi oddechowe.
- h) Prowadzić reanimację w nagłym zatrzymaniu krążenia. Podstawowe zabiegi reanimacyjne u ludzi dorosłych i niemowląt.

4. Zabiegi związane z opieką nad noworodkiem i niemowlęciem.

- a) Pielęgnować noworodka i zabezpieczyć kikut pępowinowy.
- b) Kąpiel niemowlęcia.
- c) Karmić dziecko przez zgłębnik.
- d) Wykonać lewatywkę oczyszczającą.

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

1. Pielęgniarstwo – zawód czy powołanie?

potrafi opisać i uzasadnić swoją ocenę istoty pielęgniarstwa

2. Kamienie milowe w rozwoju pielęgniarstwa

zna fakty i chronologię wydarzeń istotnych dla rozwoju pielęgniarstwa

3. Zastosowanie wybranych teorii pielęgniarstkich w pielęgniarstwie – przykłady

charakteryzuje podstawowe założenia teorii pielęgniarstwa według wybranych orientacji, potrafi zastosować wybrany model teoretyczny w odniesieniu do konkretnej sytuacji zdrowotnej pacjenta

4. Przygotowanie chorego do badań diagnostycznych w różnych schorzeniach i opieka po badaniu.

zna zasady przygotowania chorych do badań diagnostycznych oraz potrafi określić istotne elementy opieki nad pacjentem

5. Nowoczesne metody diagnostyczne

zna i potrafi opisać najnowsze metody diagnostyczne oraz określić udział pielęgniarki w procesie diagnostycznym

6. Budowa standardów i procedur w pielęgniarstwie

Potrafi definiować pojęcia związane z budową zasad postępowania, zna zasady wdrażania i oceny standardów i procedur

7. Jakość w pracy pielęgniarstkiej

Potrafi zdefiniować pojęcie jakości w odniesieniu do praktyki pielęgniarstkiej

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

1. BANDAŻOWANIE / Anna Chrzęszczewska; il. Krzysztof Dobrowolski. - Wyd. 4. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
2. OBCIĄŻENIE układu ruchu w praktyce pielęgniarskiej : materiały dydaktyczne z zakresu biomechaniki i technik transportu ręcznego / Zbigniew W. Józwiak; Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera. - Łódź : Oficyna Wydawnicza IMP, 2000. .
3. PIEŁĘGNIARSTWO / Olaf Kirschnick; red. Juliusz Jakubaszko; tł. z niem. Helena Filipiek-Wender [et al.]. - Wyd. 1 pol. – Wrocław, Urban & Partner, 2001.
4. PIEŁĘGNIARSTWO : ćwiczenia / red. Wiesława Ciechaniewicz. - dodr. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002
5. PODSTAWY pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo 10: Podstawy pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo T. 1. i T.2/ red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka, Kazimiera Zahradniczek; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Lublin : Czelej,
6. PROFILAKTYKA i leczenie odleżyn : poradnik dla pielęgniarek, położnych i wszystkich innych osób, którym bliska jest problematyka odleżyn / Joanna Rosińczuk-Tonderys, Izabella Uchmanowicz, Marta Arendarczyk. - Wrocław : Wydaw. Continuo, 2005.
7. TECHNIKA zabiegów pielęgniarskich / Norma Dison; tł. z ang. Krzysztof Bielecki, Janusz Kaćki, Danuta Stryjecka-Rowińska. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
8. WPROWADZENIE do pielęgniarstwa : podręcznik dla szkół medycznych / [red., Kazimiera Zahradniczek]; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Wyd. 3 unowocześnione i rozsz.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 1999.
9. ZASADY podnoszenia i przemieszczania pacjentów : przewodnik dla pielęgniarek / red. Paul Lloyd, Elżbieta Szwałkiewicz; tł. Jacek Smereka. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 2000.

16. Literatura towarzysząca:

1. OPATRUNKI / Ernst Stenger; tł. z niem. Elżbieta Sobolewska; Bernolf Eibl-Eibesfeldt, Sigurd Kessler. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1999
2. PRZEWODNIK dydaktyczny z zakresu pielęgniarstw klinicznych / red. Celina Łepecka-Klusek, Krzysztof Turowski; Kazimiera Adamczyk [et al.]; Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego Wydziału Pielęgniarskiego Akademii Medycznej w Lublinie. - Lublin : Akademia Medyczna w Lublinie : Wydaw. Neurocentrum, 1999.
3. STANOWISKO pracy pielęgniarki : aspekty organizacji i ergonomii / Maria Kosińska,

Ewa Kułagowska. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003.

4. WIEDZA o opatrunkach / Małgorzata Budynek, Cyprian Nowacki. - Łódź : Wydaw. Adi, 1999.

5. WYBRANE modele pielęgniarstwa : podstawa praktyki pielęgniarstwa / Stefania Poznańska, Lucyna Płaszewska-Żywko. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001.

6. WYBRANE szczegółowe standardy pielęgniarstwa klinicznego / red. Kazimiera Adamczyk, Krzysztof Turowski

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Promocja Zdrowia i Edukacja Zdrowotna**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **Polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr n. hum. Alicja Różyk - Myrta

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		20	30	
Forma zaliczenia	Egzamin		Zaliczenie	zaliczenie	

10. Liczba punktów ECTS: 4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z zakresu higieny osobistej, higieny otoczenia, anatomii i fizjologii ludzkiego ciała. Rozróżnienie pojęć zdrowie i choroba, aktywny udział w zajęciach. Umiejętność logicznego rozumowania, kojarzenia faktów i przyswajania przekazywanej wiedzy.

13. Cele kształcenia:

- Zapoznanie z podstawowymi pojęciami promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.
- Wskazanie mierników stanu zdrowia ludności.
- Poszerzenie wiedzy z zakresu metod i kształcenia zachowań zdrowotnych.
- Uświadomienie znaczenia roli personelu medycznego w promocji zdrowia.
- Zapoznanie studentów z zadaniami wynikającymi z rozumienia promocji zdrowia i programami na rzecz zdrowia realizowanymi w placówkach opieki zdrowotnej.
- Nabycie przez studentów umiejętności rozpoznawania i dostrzegania czynników stanowiących zagrożenia dla zdrowia.
- Formułowanie wniosków ze zgromadzonych danych, planowanie i realizacja programów edukacyjnych po uprzednim doborze metod i środków niezbędnych do ich realizacji.
- Wyprowadzenie aktywnej postawy wobec problemów zdrowotnych przez podejmowanie działań na rzecz zdrowia i środowiska.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Paradygmat zdrowia. Zachowania zdrowotne i czynniki kształtujące stan zdrowia.
2. Pojęcie oraz definicje zdrowia. Współczesne ujęcie zdrowia jednostki i populacji, pojęcie pierwszej i drugiej rewolucji zdrowotnej.
3. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna – pojęcia podstawowe, definicje.
4. Strategia „Zdrowie dla Wszystkich” oraz Narodowy Program Zdrowia (projekt do 2015 r.)
5. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna w Systemie Opieki Zdrowotnej
6. Ocena stanu zdrowia ludności i społeczeństwa. Prozdrowotne style życia.

7. Metody kształtowania zachowań zdrowotnych. Rola pielęgniarki w promocji zdrowia.

8. Edukacja w zakresie higieny osobistej, organizacja systemu usług medycznych gwarantujących wczesne rozpoznanie i profilaktykę chorób. Organizacja systemu społecznego gwarantującego adekwatne dla utrzymania zdrowia warunki życia.

9. Zapobieganie chorobom. Wydłużanie czasu trwania życia ludzkiego. Poprawa stanu zdrowia, poprawa stanu sanitarnego środowiska, zwalczanie chorób infekcyjnych. Różnice pomiędzy promocją zdrowia a prewencją chorób.

10. Promocja zdrowia psychicznego. Promocja zdrowia w miejscu pracy.

11. Inicjatywy i działania promocji zdrowia w perspektywie międzynarodowej

- Kanadyjski model promocji zdrowia
- Promocja zdrowia w Japonii
- Promocja zdrowia w Chinach
- Promocja zdrowia w Australii
- Działania promocyjne wobec zdrowia w regionie zachodniego Pacyfiku

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia Praktyczne:

1. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna w systemie Opieki Zdrowotnej:

a) Szpital Promujący Zdrowie

b) Promocja Zdrowia w POZ

- poszerzenie wiedzy dotyczącej podstawowych pojęć promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej,
- zapoznanie z głównymi dokumentami określającymi cele i zadania procesu promocji zdrowia,
- zapoznanie z celami strategicznymi Narodowego Programu Zdrowia,
- pogłębienie wiedzy w dziedzinie promocji zdrowia,
- zapoznanie z podstawowymi zasadami edukacji pacjentów,
- zapoznanie z głównymi problemami zdrowotnymi społeczeństwa polskiego,

- nabycie umiejętności postrzegania czynników stanowiących zagrożenie dla jednostki i społeczeństwa,
  - oddziaływanie własną postawą na kształtowanie prawidłowych zachowań służących zdrowiu,
  - opanowanie umiejętności identyfikowania potrzeb zdrowotnych,
  - doskonalenie umiejętności wykorzystywania różnych znanych technik zbierania danych o stanie zdrowia środowiska,
  - utrwalenie umiejętności komunikowania się z pacjentem,
- gotowość pracy w zespole .

2. Działania w zakresie priorytetowych problemów zdrowotnych w aspekcie siedliskowym:

- a) zdrowe miasto
- b) zdrowe miejsce pracy
- c) zdrowy dom

- zapoznanie z głównymi problemami zdrowotnymi społeczeństwa polskiego w danym regionie, województwie,
- nabycie umiejętności planowania sposobów rozwiązywania wybranych problemów zdrowotnych województwa, zgodnie z kierunkami działań Narodowego Programu Zdrowia,
- kształtowanie umiejętności wielosektorowego podejścia do zagadnień Promocji Zdrowia,
- opanowanie sprawności oddziaływania własną postawą na kształtowanie prawidłowych zachowań służących zdrowiu,
- kształtowanie umiejętności określania deficytów wiedzy o zdrowiu i chorobie w określonym środowisku,
- umiejętność wykorzystywania w pracy czynników środowiskowych,
- odpowiedzialność za zdrowie – własne i innych.

3. Promocja Zdrowia w środowisku nauczania i wychowania:

- a) rola i zadania Szkoły Promującej Zdrowie
- b) cele i zadania edukacji zdrowotnej
- c) modele edukacji zdrowotnej

- zapoznanie z podstawowymi pojęciami, celami i metodami edukacji,
- poszerzenie wiedzy o edukacji pro zdrowotnej w ramach programu nauczania,

- poszerzenie wiedzy o modelach i etapach wychowania zdrowotnego,
- kształtowanie umiejętności pracy zespołowej,
- nabycie umiejętności zachęcania do zdrowego stylu życia,
- nabycie umiejętności przygotowania do samoedukacji – uczenia się dbałości o zdrowie własne i innych,
- troska o dobre samopoczucie uczniów i nauczycieli tzw. etos zdrowia w szkole,
- wrażliwość i empatia wobec drugiego człowieka.

4. Tworzenie programów edukacyjnych na rzecz zdrowia:

- a) rozpoznanie problemów zdrowotnych
- b) określenie celów
- c) planowanie działań
- d) określenie grup odbiorców
- e) dobór metod
i środków realizacji
- f) realizatorzy projektu
- g) koszty
- h) ewaluacja
- i) przedstawienie programu edukacyjnego w wybranym środowisku
- zapoznanie z ogólnymi zasadami konstruowania programów promocji zdrowia,
- uświadomienie roli środków masowego przekazu w promocji zdrowia,
- zapoznanie z etapami tworzenia programów edukacyjnych pro zdrowotnych,
- kształtowanie umiejętności formułowania wniosków ze zgromadzonych danych,
- rozwijanie umiejętności współpracy z odbiorcami programu (jednostką, rodziną, środowiskiem),
- kształtowanie umiejętności efektywnej komunikacji interpersonalnej,
- nabycie umiejętności zaplanowania harmonogramu działań i zadań dla zespołu promującego zdrowie,
- rozwijanie umiejętności planowania działań pro zdrowotnych adekwatnie do rozpoznanych zagrożeń,
- nabycie umiejętności wdrażania i realizacji zaplanowanych działań w danym środowisku,
- odpowiedzialność, sprawność i konsekwencja w działaniach na rzecz zdrowia,
- zaangażowanie w pracę,
- łatwość w nawiązywaniu kontaktów,

- umiejętność organizowania pracy w zespole,

5. Możliwości praktycznego zastosowania modelu promocji zdrowia populacji

- Poszukiwanie wzorcowych praktyk promocji zdrowia,

- Interaktywny Model Działania IMD

(kroki realizacji programu, przebieg działań w ramach systemu, wskazówki dla prowadzących zajęcia w oparciu o IMD)

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie

1. Rola środków masowego przekazu w realizacji programów prozdrowotnych
  - a. Znaczenie środków masowego przekazu w życiu społecznym (prasa, radio, telewizja)
  - b. Udział środków masowego przekazu w edukacji prozdrowotnej i kampaniach promocyjnych na rzecz zdrowia.

Promocja zdrowia w Poradni K – rola pielęgniarki:

- c. Rola i zadania pielęgniarki w opiece profilaktycznej nad kobietą ciężarną i kobietą ze schorzeniami ginekologicznymi
- d. Edukacja ciężarnych (styl życia, odżywianie, przebieg ciąży, karmienie naturalne)
- e. Edukacja pacjentek w kierunku profilaktyki schorzeń ginekologicznych (nowotwory, zapalenia i zakażenia, menopauza)

2. Walka z nałogiem – alkoholizm, narkomania, palenie tytoniu:

- a. Wyjaśnienie pojęć i ogólna charakterystyka alkoholizmu, narkomanii i uzależnień od nikotyny
- b. Uzależnienia i ich przebieg
- c. Konsekwencje zdrowotne, społeczne i psychiczne uzależnień
- d. Bierne palenie
- e. Sposoby walki z nałogami i metody terapii

Profilaktyka nowotworów sutka – samobadanie piersi:

- f. Typy nowotworów (łagodne i złośliwe)
- g. Przyczyny i objawy nowotworów sutka
- h. Samoobserwacja i samobadanie piersi (technika ich wykonania).

3. Dni akcyjne i ich rola w promocji zdrowia:

- a. Dni akcyjne w kraju i na świecie
- b. Charakterystyka działań na rzecz zdrowia podejmowanych w czasie trwania wybranych dni akcyjnych:
  - Dni Dla Serca (maj)
  - Dni Walki Z Rakiem (czerwiec)
  - Światowy Dzień I-szej pomocy (1 X)
  - Światowy Dzień Osteoporozy (20 X)
  - Światowy Dzień Cukrzycy (14 XI)

- Światowy Dzień Zapobiegania HIV/AIDS (1 XII)

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. Kraski J. B.: Promocja Zdrowia. IGNIS, Warszawa 1999
2. A. Czupryna S. Poździej A. Ryś W.C. Włodarczyk: Zdrowie Publiczne Vesalius Kraków 2001 (1,2t.)
3. Z. Jethon A. Grzybowski : Medycyna Zapobiegawcza i środowiskowa. PZWL Warszawa 2000
4. Karski J. B.: Postępy promocji zdrowia. Przegląd międzynarodowy. CEDEWU Warszawa 2006
5. Woynarowska B.: Zdrowie i szkoła. PZWL, Warszawa 2000
6. Zatoński W. : Europejski kodeks walki z rakiem. (wersja trzecia) Warszawa 2007
7. Załącznik do Uchwały Nr. 90/2007 Rada Ministrów z dnia 15 maja 2007 r. Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015

16. Literatura towarzysząca:

1. Charzyńska-Gula M.: Środowiskowy Program Wychowania Zdrowotnego w Szkole Podstawowej i Ponadpodstawowej. AM, Lublin 1999
2. Gumułka W., Rewerski S.: Encyklopedia Zdrowia t. I, II
3. Karski J. B.: Teoria i praktyka wzmacniania działań w Promocji Zdrowia. PZWL, Warszawa 1997
4. Łapecka-Klusek C. Turowski K.: Promocja zdrowia psychicznego. Lublin 1999
5. Mikiel-Kostyra K.: Promocja karmienia piersią. Instytut Matki i Dziecka, 1993
6. Promocja Zdrowia w POZ – Centrum Organizacji i Ekonomiki Ochrony Zdrowia – Biuletyn Informacyjny nr 17, Warszawa 1996
7. Woynarowska B., Sokołowska M.: Ścieżka edukacyjna – edukacja prozdrowotna i promocja zdrowia w szkole. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej, Warszawa 2000

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Interna i pielęgniarstwo internistyczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n. med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

nauczyciel dyplomowany mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40			
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę			

10. Liczba punktów ECTS: 3

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Student zna anatomie fizjologię i patologię ukł. pokarmowego i moczowego W stopniu podstawowym opanował wiedzę z podstaw pielęgniarstwa w zakresie obserwacji, wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta i roli

pielęgniarki w zaspokajaniu potrzeb bio-psycho - społecznych pacjenta.

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- 1.Opanować podstawowe wiadomości z zakresu etiopatogenezy i postępowania pielęgnacyjno - leczniczego w schorzeniach układu pokarmowego i moczowego oraz zaznajomić się z zasadami ich zapobiegania.
- 2.Dokonać szybkiej oceny stanu ogólnego pacjenta.
- 3.Wyłonić problemy pielęgnacyjne i zaplanować opiekę nad chorym hospitalizowanym oraz dokonać oceny podjętych działań pielęgnacyjno - leczniczych. w wybranych schorzeniach internistycznych.
- 4.Prezentować postawę poczucia odpowiedzialności, sumienności oraz świadomego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach praktycznych.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Gastroenterologia

choroby przełyku
choroby żołądka
choroby jelit

2.choroby trzustki

3.choroby wątroby i dróg żółciowych

4. Choroby nerek i dróg moczowych

- kłębuszkowe zapalenie nerek
- zakażenia dróg moczowych
- ostra niewydolność nerek
- przewlekła niewydolność nerek
- nowotwory nerek
- kamica nerkowa

5. Pielęgnacja chorego w schorzeniach układu pokarmowego:

5. chorobie wrzodowej żołądka i dwunastnicy,
6. chorobie Crohna,
7. guzków krwawniczych
8. polipów jelita grubego,
9. wrzodziejącego zapalenia jelita grubego..

6. Pielęgnacja chorych ze schorzeniami wielkich gruczołów: wątroby i trzustki.

7. Pielęgnowanie w schorzeniach układu moczowego:

- zapaleniu pęcherza moczowego,
- kłębuszkowego zapalenia nerek,
- kamicy nerek,
- ONN (ostrej niew. nerek),
- PNN (przewlekłej niewydolności nerek)

14.2.Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne:

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Rola pielęgniarki w diagnostyce schorzeń układu pokarmowego.
2. Problemy pielęgnacyjne i ich rozwiązywanie w schorzeniach ukł. pokarmowego.
3. Pielęgnacja chorych ze schorzeniami wątroby, dróg żółciowych i pęcherzyka żółciowego.
4. Opieka pielęgniarska nad osobami ze schorzeniami trzustki:
  - ostre i przewlekłe zapalenia trzustki .
- 5.Udział pielęgniarki w badaniach diagnostycznych układu moczowego.
- 6.Elementy procesu pielęgnowania w schorzeniach układu moczowego.

14.4. Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

- 1.Choroby wewnętrzne - red. Wojciech Pędich, Iwona Jakubowska-Kuźmiuk - PZWL W-wa 1999
- 2.Ćwiczenia z chorób wewnętrznych pielęgniarstwa internistycznego – J.Szewieczek, I.Caus – Śląska Akademia Medyczna 1999
- 3.Pielęgniarstwo – Olaf Krischnick – Urban & Partner, Wrocław 2001
- 4.Wstrzyknięcia i wlewy dożylnie – Lidia Brożek – PZWL W-wa 1998
- 5.Zarys chorób wewnętrznych dla studentów pielęgniarstwa – pod red. Jadwigi Daniuk,

Grażyny Jurkowskiej – CZELEJ, Lublin 2005.

16.Literatura towarzysząca:

1.Badania laboratoryjne - zakres norm i interpretacja PZWL W-wa 2002r

2.Urologia - M.T.Macfarlane, wydanie I polskie pod red. M.Kazonia - Urban & Partner
Wrocław 1997

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: Pielęgniarstwo

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n .med. Jerzy Arendt prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Lucyna Frihauf

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyki zawodowe
Liczba godzin w semestrze	15		40			
Forma zaliczenia	zaliczenie		zaliczenie			

10.Liczba punktów ECTS:3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Zaliczenie zajęć (II semestr) z chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego

13.Cele kształcenia:

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów chirurgicznych.
- Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarstwa w oddziale chirurgii ogólnej, oddziale chirurgii ortopedyczno-urazowej, oddziale chorób przewodu pokarmowego, poradni zabiegowej
- Poszerzenie wiedzy z zakresu rodzaju badań diagnostycznych stosowanych w oddziałach chirurgicznych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do badań laboratoryjnych, badań radiologicznych, ultrasonograficznych, badań izotopowych, tomografii komputerowej, magnetycznego rezonansu jądrowego, badań endoskopowych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu zakażeń i wewnątrz-oddziałowych i szpitalnych, zaburzeń odporności u chorych chirurgicznie
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Opanowanie umiejętności planowania i propagowania działań prozdrowotnych, zmierzających do zachowania zdrowia
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarstwa
- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

- 1.Nowotwory – postacie, rozpoznanie, zasady leczenia.
- 2.Diagnostyka chorób jamy brzusznej. Przepukliny brzuszne.
3. Ostre choroby jamy brzusznej.
- 4.Choroby górnego odcinka przewodu pokarmowego. Choroby wątroby i dróg żółciowych, choroby trzustki i śledziony.
- 5.Choroby jelita cienkiego i grubego.

6. Diagnostyka proktologiczna

7. Żywnienie i leczenie żywieniowe enteralne i parenteralne. Rola pielęgniarki.

8. Zakażenia występujące w chirurgii. Rola pielęgniarki w zapobieganiu szerzenia się zakażeń i wewnątrzodziałowych i szpitalnych.

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

- Zakażenia występujące w chirurgii. Rola pielęgniarki w zapobieganiu szerzenia się zakażeń wewnątrzodziałowych i szpitalnych. Zakażenie jako choroba. Zasady wyjaławiania i odkażania. Zapobieganie zakażeniom przez pielęgniarki.

  - Przygotowanie sprzętu i materiału do sterylizacji zgodnie z zasadami wyjaławiania i odkażania
  - Przestrzeganie zasad postępowania aseptycznego.
  - Wykonywanie czynności pielęgniarstwa zgodnie z zasadami antyseptyki
  - Stosowanie ochrony własnej i pacjenta poprzez używanie jednorazowych rękawic i sprzętu medycznego
  - Zapobieganie zakażeniom wewnątrz oddziałowym, ze szczególnym uwzględnieniem wirusowego zapalenia wątroby i infekcji wirusem HIV.
- Przygotowanie chorego do badań diagnostycznych w różnych schorzeniach chirurgicznych. Badania rentgenowskie - rodzaje badań i podstawowe zasady przygotowania chorego do badań. Badania ultradźwiękowe ogólne zasady przygotowania chorego do badań. Tomografia komputerowa – rodzaje badań, przygotowanie chorego do badań. Magnetyczny rezonans jądrowy – przygotowanie chorego do badania. Badania endoskopowe- rodzaje badań , przygotowanie chorego do badań.

  - Przygotowanie chorych do badań rentgenowskich z kontrastem i bez kontrastu.
  - Przygotowanie pacjenta do badania USG
  - Przygotowanie pacjenta przytomnego i nieprzytomnego do różnych badań komputerowych.
  - Przygotowanie pacjenta do badania rezonansu magnetycznego
  - Przygotowanie pacjenta fizycznie i psychicznie do badań endoskopowych górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego,
  - Stosowanych leków w czasie badań endoskopowych
  - Asystowanie lekarzowi w czasie wykonywania różnych badań endoskopowych

- Prowadzenie dokumentacji, opisywanie materiału do badań histopatologicznych
  - Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki
3. Żywienie i leczenie żywieniowe enteralne i parenteralne. Żywienie i leczenie żywieniowe enteralne. Żywienie i leczenie żywieniowe parenteralne. Wskazania do żywienia. Preparaty stosowane w żywieniu pozajelitowym. Powikłania żywienia pozajelitowego. Rola pielęgniarki w żywieniu pozajelitowym. Opieka nad chorym żywionym pozajelitowo. Zakażenia w terapii żywieniowej.
- Zastosowanie żywienia enteralnego u chorych chirurgicznie przez sondę żołądkową, jejunostomię, gastrostomię.
  - Zapobieganie problemom mogącym wystąpić w czasie żywienia enteralnego.
(zakażenia jamy czaszki, refleks żołądkowo-przełykowy, dyskomfort pacjenta, przebicie gardła i przełyku, zapętlenie zgłębnika, zatkanie zgłębnika, zakażenie powłok skóry przy żywieniu przez gastro lub jejunostomię, wysunięcie się zgłębnika)
  - Stosowanie gotowych mieszanek w żywieniu enteralnym; Nutrison, Fresubin Original Fibre
  - Zastosowanie żywienia parenteralnego u chorych chirurgicznie przed i po zabiegu chirurgicznym
  - Podłączenie żywienia pozajelitowego przez żyłę obwodową i przez żyłę główną zgodnie ze standardem opieki nad chorym żywionym pozajelitowo
  - Podłączenie worków żywieniowych- Aminomix, Kabiven z zachowaniem jałowości zestawów do wprowadzenia cewnika i całego układu zewnętrznego cewnika w żyłę główną
  - Zapobieganie powikłaniom technicznym i metabolicznym mogącym wystąpić w trakcie stosowania żywienia pozajelitowego(zator powietrzny i tłuszczowy, zakrzep, posocznica z cewnika, hipoglikemia, hiperglikemia, kwasica metaboliczna)
- Prowadzenie dokumentacji
4. Błędy przedlaboratoryjne w praktyce pielęgniarskiej. Pobieranie krwi i moczu do analiz laboratoryjnych. Znaczenie sposobu pobierania, przechowywania i transportu materiału biologicznego.
- Przygotowanie zestawu do pobierania krwi .
  - Pobranie krwi do badań laboratoryjnych zgodnie ze standaryzacją.
  - Wyeliminowanie najczęściej popełnianych błędów pozalaboratoryjnych, błędów trywialnego czynników wpływających na poprawność wyniku laboratoryjnego.
  - Stosowania bezpiecznych próżniowych i próżniowo-aspiracyjnych systemach pobierania

krwi

- Przygotowanie zestawu, pobieranie moczu do analizy
- Pobieranie krwi na posiew bakteriologiczny.
- Przygotowanie miejsca wkłucia według procedury
- Wypełnianie skierowań na badania, opisywanie materiału do badania laboratoryjnego

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

14.6.Praktyka Zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

- Kapała Wojciech: *Pielęgniarstwo w Chirurgii. Wybrane problemy z praktyki pielęgniarstwa oddziałów chirurgii ogólnej.* Wydawnictwo CZELEJ, Lublin 2006
- Rowiński W., Dziak A. (red.): *Chirurgia dla pielęgniarzek.* PZWL, Warszawa 1999
- Chen H., Solą J.E., Lillemoe K.D.: *Najczęstsze zabiegi chirurgiczne przy łóżku chorego* Urban & Partner, Wrocław 1997
- Kirschnick O.: *Pielęgniarstwo* Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner Wrocław 2001
- Fibak J (red); Wojciech Burchardt *Chirurgia: podręcznik dla studentów - Wyd. 3. - Warszawa PZWL*

16.Literatura towarzysząca:

- PODSTAWY PIELEGNIASTWA, TOM I, II pod redakcją Barbary Ślusarskiej, Danuty Zarzyckiej, Kazimiery Zahradniczek
- Noszczyk W.: *Chirurgia.* PZWL.Warszawa 2005
- Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: *Diagnoza pielęgniarstwa,* PZWL, Warszawa 1999.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne.**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Iwona Makuch

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie		zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Opanowanie i zaliczenie wiedzy teoretycznej z zakresu anatomii i fizjologii układu nerwowego oraz biochemii i biofizyki.

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę z zakresu przeprowadzenia podstawowego badania neurologicznego.
- Nabyć umiejętność prawidłowego przygotowania pacjenta oraz przeprowadzenia badań diagnostycznych w chorobach układu nerwowego.
- Znać objawy i patogenezę zaburzeń czucia , zaburzeń czynności ruchowych , zaburzeń przytomności oraz zaburzeń pamięci.
- Opanować wiedzę teoretyczną oraz umiejętności praktyczne z zakresu najczęstszych schorzeń układu nerwowego.
- Uzyskanie umiejętności dotyczące opieki pielęgniarskiej w oddziałach neurologicznych.
- Określić cele i metody działania podjęte w opiece nad pacjentem w zależności od schorzenia.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

- Wady rozwojowe układu nerwowego, jego uszkodzenia płodowe i wczesnie nabyte.
2. Urazy czaszkowo-mózgowe (Wstrząśnienie mózgu, stłuczenie mózgu, pourazowy obrzęk mózgu, krwiak podtwardówkowy, krwiak nadtwardówkowy, encefalopatia pourazowa).
  3. Choroby demielinizacyjne.
  4. Choroby zwyrodnieniowe i metaboliczne układu nerwowego.
  5. Padaczka.
  6. Niepadaczkowe zaburzenia przytomności .
  7. Choroby obwodowego układu nerwowego.
- Schorzenia powodujące porażenie jednego lub więcej nerwów obwodowych.
8. Zatrucia układu nerwowego.
- Powikłania neurologiczne w chorobach ogólnoustrojowych i narządowych.
9. Choroby naczyniowe mózgu (Udar mózgu, tętniaki, krwotok podpajęczynówkowy, ostra encefalopatia nadciśnieniowa, przewlekła miażdżycza naczyń mózgu) .
  10. Guzy mózgu
- Zaburzenia krążenia płynu mózgowo – rdzeniowego w obrębie czaszki.
11. Rola i zadania pielęgniarki w diagnostyce chorób układu nerwowego

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

7. Choroby naczyniowe mózgu.
- patofizjologia chorób naczyniowych mózgu,
  - udar niedokrwienny mózgu, udar krwotoczny mózgu: stan pacjenta na podstawie występujących objawów neurologicznych,
    - problemy pielęgnacyjne u pacjentów,
    - objawy ostrej niedomogi krążenia mózgowego,
    - stan pacjenta w udarach mózgowych,
    - odpowiednie postępowanie pielęgnacyjne w zaburzeniach układu pokarmowego i wydalniczego,

- zapobieganie przykurczom, zanikom mięśniowym i odleżynom,
- prowadzenie programu edukacyjnego dla pacjenta,
- przygotowanie pacjenta do samoopieki,
- uczenie zasad samoobserwacji i samooceny,

8. Urazy mózgu i uszkodzenia rdzenia kręgowego.

- urazy czaszkowo-mózgowe w ogólnych obrażeniach ciała i w obrażeniach głowy,
- uraz mózgu,
- przewlekłe stany pourazowe.

Leczenie urazów czaszkowo-mózgowych, uszkodzenia wynikłe w wyniku ogólnych obrażeń ciała i w wyniku obrażeń głowy,

- zasady pielęgnowania chorego nieprzytomnego,
- stany występujące po urazach czaszkowo-mózgowych,
- ocena ciężkości stanu pacjenta na podstawie objawów neurologicznych,
- postępowanie w przypadku wstrząsu pourazowego,
- rozpoznanie objawów powikłań po urazach mózgowo-czaszkowych,
- postępowanie w przypadku wystąpienia poszczególnych deficytów neurologicznych

9. Choroby demielinizacyjne.

- stwardnienie rozsiane,
- zapalenie rdzenia i nerwów wzrokowych. zna podłoże powstawania chorób demielinizacyjnych.

ostry rzut choroby i okres remisji,

- postępowanie w ostrym rzucie choroby,
- zasady postępowania rehabilitacyjnego,
- uczenie pacjenta i rodzinę korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego,
- stosowanie techniki relaksacji,
- uczenie pacjenta zachowań i zabiegów zmierzających do zahamowania postępów choroby, stosowanie leczenia objawowego,

10. Guzy mózgu wymienia najczęściej występujące rodzaje guzów,

- poszczególne okresy rozwoju guzów,
- lokalizacje guzów mózgu i objawy z tym związane,
- dynamika rozwoju choroby,
- objawy guzów mózgu,
- dokładna obserwację objawów wynikających z powikłań,
- współuczestniczenie w leczeniu,

przygotowanie pacjenta do zabiegu,

11. Choroby mięśni i nerwów obwodowych.

- choroby pierwotne mięśniowe – miopatie,
- miastenia i zespoły miasteniczne,

- choroby rdzenia z neurogennym uszkodzeniem mięśni.
    - stany zagrożenia życia w chorobach mięśni,
    - postępowanie w stanach zagrożenia życia,
- obserwacja w kierunku wystąpienia powikłań i zaostrzeń choroby

12. Choroby układu pozapiramidowego.

- choroba Parkinsona,
  - dystonie,
    - istota chorób układu pozapiramidowego,
    - objawy i leczenie choroby Parkinsona,
    - klasyfikacja drżeń
    - postacię płasawicy
    - ocena stanu pacjenta w poszczególnych zaburzeniach,
    - metody zapobiegania urazom i upadkom pacjentów,
- Przygotowanie pacjenta i rodziny w zakresie samoopieki i samopielegnacji,
- nowoczesne metody aktywizacji chorego,
- organizacja pacjentowi czasu wolnego

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

1. Problemy pielęgnacyjne u pacjentów z zaburzeniami mowy.
2. Rola pielęgniarki w przygotowaniu pacjenta po udarze mózgowym do wypisu do domu.
3. Rola pielęgniarki w prewencji pierwotnej i wtórnej zespołów bólowych kręgosłupa.
4. Problemy i zasady opieki nad chorym po operacyjnym leczeniu schorzeń kręgosłupa.
5. Problemy pielęgnacyjne i zasady opieki nad pacjentem po różnych typach operacji mózgowych.
6. Rehabilitacja pacjentów po udarach mózgowych.
7. Problemy pielęgnacyjne i postępowanie w przypadku zaburzeń psychicznych występujących w schorzeniach układu nerwowego.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. Pielęgniarstwo neurologiczne. Kazimiera Adamczyk. - Lublin : Czelej, 2000.
2. Badanie neurologiczne – to proste. Fuller Geraint - Warszawa: PZWL, 1999.

3. Neurologia praktyczna. A. Prusiński, - Warszawa PZWL, 2001
4. Neurologia. Howard L. Weiner, Lawrence P. Levitt ; red. wyd. pol. Ryszard Podemski - Wrocław , Wydaw. Medyczne Urban & Partner, 2002.
5. Pielęgowanie chorych po udarach mózgowych. K.Adamczyk - Lublin Czelej, 2003.
6. Algorytm postępowania w chorobie Parkinsona. C.W.Olanow, R.L. Watts, W.C. Koller - Lublin, Czelej, 2001.
7. NEUROGERIATRIA : praktyczne problemy neurologii w wieku podeszłym / red. Antoni Prusiński; Tomasz Berkowicz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2004. –
- 8.NEUROLOGIA / Howard L. Weiner, Lawrence P. Levitt; red. wyd. pol. Ryszard Podemski; tł. z ang. Renata Martynów [et al.]. - Wyd. 1 pol., dodr. - Wrocław : Urban & Partner, 2002. 1. Pielęgniarnstwo neurologiczne. Kazimiera Adamczyk. - Lublin : Czelej, 2000.

16.Literatura towarzysząca:

NEUROGERIATRIA : praktyczne problemy neurologii w wieku podeszłym / red. Antoni Prusiński; Tomasz Berkowicz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2004. –

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarnstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II** Semestr: **III**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:
Specjalista psychiatra lek. med. Kamil Ruciński
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:
Specjalistka pielęgniarstwa psychiatrycznego mgr Alicja Ulman

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		40	30	
Forma zaliczenia	zaliczenie		zaliczenie	zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z anatomii i fizjologii człowieka. Znajomość procesu pielęgnowania oraz technik wykonywania zabiegów pielęgniarских. Podstawowa wiedza z socjologii, psychologii, rehabilitacji i komunikacji interpersonalnej.

13.Cele kształcenia:

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów psychiatrycznych
- Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarских w oddziałach psychiatrycznych
- Komunikowanie się z chorym psychicznie
- Zapoznanie z organizacją pracy, funkcjonowania zespołów terapeutycznych w oddziale psychiatrycznym, (regulaminy, zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych, BHP, Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego z 1994)
- Nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu opieki i pielęgnowania chorych z ostrą psychozach, stosowanie przymusu bezpośredniego (Postępowanie zgodnie z ustawą i dokumentacją)
- Nabycie wiedzy z zakresu rodzaju badań diagnostycznych stosowanych w oddziałach psychiatrycznym
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do badań laboratoryjnych, ultrasonograficznych, tomografii komputerowej, magnetycznego rezonansu jądrowego.
- Nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do powrotu do środowiska, prowadzenie treningów umiejętności społecznych.
- Poznanie specyfiki opieki nad chorym psychicznie w różnych jednostkach chorobowych , opieka nad pacjentem z zaburzeniami nerwicowymi, opieka nad pacjentem psychotycznym, opieka nad pacjentem z zaburzeniami depresyjnymi, opieka nad pacjentem w zespole maniakalnym.
- Zapoznanie z problematyką samobójstw w przebiegu chorób psychicznych, pacjent z zamiarem samobójstwa lub samouszkodzenia
- Nabycie wiedzy dotyczącej Problemu dziecka z zespołem ADHD

- postępowanie z dzieckiem nadpobudliwym
- Poznanie i przestrzeganie „Ustawy o Ochronie zdrowia Psychicznego” z 1994 r. w codziennej pracy.
- Wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach w psychiatrii
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Opanowanie umiejętności planowania i propagowania działań prozdrowotnych, zmierzających do zachowania zdrowia psychicznego
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki
- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Wykład wprowadzający – uwagi wstępne, historia psychiatrii

2. Komunikowanie z chorym z zaburzeniami psychicznymi.

- komunikowanie terapeutyczne

- relacje terapeutyczne pielęgniarki z pacjentem psychicznie chorym

- fazy komunikowania terapeutycznego

3. Rodzaje, etiologia i patogeneza zaburzeń psychicznych.

- przyczyny endogenne i egzogenne zaburzeń psychicznych

- zaburzenia lękowe, zaburzenia presji i toku myślenia, zaburzenia snu, itp.

3. Obraz kliniczny zaburzeń psychicznych.

- zaburzenia nastroju (afektywne)

- zaburzenia afektywne dwubiegunowe

- zaburzenia psychotyczne (schizofrenia)

- otępienie i majaczenie

- zaburzenia osobowości

4. Metody diagnostyki i terapii w psychiatrii.

- badanie psychologiczne, testy psychologiczne

- techniki zbierania wywiadu

- wywiad psychiatryczny

5. Specyfika opieki nad chorym psychicznie w różnych jednostkach chorobowych

- opieka nad pacjentem z zaburzeniami nerwicowymi
- opieka nad pacjentem psychotycznym
- opieka nad pacjentem z zaburzeniami depresyjnymi
- opieka nad pacjentem w zespole maniakalnym

6. Udział pielęgniarki w profilaktyce, diagnozowaniu i kompleksowej terapii

chorób psychicznych z uwzględnieniem farmakologii, terapii zajęciowej.

- psychofarmakoterapia i leczenie elektrowstrząsowe
- treningi umiejętności społecznych

7. Problematyka samobójstw w przebiegu chorób psychicznych

- pacjent z zamiarem samobójstwa lub samouszkodzenia

8. Problem dziecka z zespołem ADHD

- postępowanie z dzieckiem nadpobudliwym

9. Prawne aspekty opieki psychiatrycznej

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

1. Podstawy psychoterapii (szkoły i metody psychoterapeutyczne)
2. Znaczenie muzykoterapii, psychorysunku, terapii zajęciowej w diagnostyce i terapii.
3. Promocja zdrowia psychicznego.
4. Trening relaksacyjny – zasady i metody prowadzenia
5. Opieka nad dzieckiem w stanie: pobudzenia psychoruchowego, agresji i

- autoagresji
6. Proces pielęgnowania z pacjentem w okresie detoksykacji
  7. Agresja w chorobach psychiatrycznych – jej charakter i opanowanie (przymus bezpośredni, zastosowanie, dokumentacja zgodna z UoOZP z 1994
  8. Złośliwy Zespół poneuroleptyczny – postępowanie
  9. Nerwice szkolne, lęki nocne i moczenie nocne – problem opieki (pielęgniarskiej i rodzinnej)
  10. Treningi umiejętności społecznych – znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania osoby z zaburzeniami psychicznymi

14.6. Zajęcia praktyczne:

1. Rodzaje, etiologia i patogeneza zaburzeń psychicznych:

- podstawy analizy psychopatologicznej- objawy zaburzeń psychicznych,

- zespoły zaburzeń psychicznych

Student :

- Zna objawy zaburzeń psychicznych,
- Potrafi wymienić zespoły zaburzeń psychicznych,
- Posługuje się właściwym nazewnictwem zespołów i objawów psychopatologicznych w psychiatrii,
- Rozpoznaje podstawowe cechy i objawy zespołów zaburzeń psychicznych i zaburzeń osobowości do celów procesu pielęgnowania w psychiatrii,

2. Obraz kliniczny zaburzeń psychicznych:

- schizofrenia,

- choroba afektywna jedno i dwubiegunowa,

- nerwice,

- psychozy

Student:

- Zna objawy podstawowych chorób psychiatrycznych,
- Wskazuje na istotne elementy różnicujące pielęgnowanie w poszczególnych stanach i zespołach zaburzeń psychicznych,
- Planuje i realizuje proces pielęgnowania w podstawowych jednostkach chorobowych w psychiatrii,
- Programuje zadania krótkoterminowe i perspektywiczne w procesie pielęgnowania,
- Prowadzi ukierunkowaną na objawy obserwację i obiektywną merytorycznie poprawną interpretację danych z obserwacji

3. Metody diagnostyki i terapii w psychiatrii,

- badanie psychiatryczne,

- wybrane metody psychologicznych badań diagnostycznych,

- badanie neuroradiologiczne,

- badania biochemiczne, neurohormonalne,

- Farmakoterapia zaburzeń psychicznych

Student:

- Zna metody i zasady stosowane podczas zbierania wywiadu psychiatrycznego,
- Wymienia badania podstawowe i pomocnicze stosowane w psychiatrii,
- Omawia zasady podawania leków psychiatrycznych,

- Wymienia leki stosowane w psychiatrii i powikłania związane z ich przyjmowaniem,
- Przygotowanie psychicznie i fizycznie pacjenta do badania,
- Przeprowadza wywiad i badanie psychiatryczne,
- Umiejętnie zbiera dane i objawy od rodziny,
- Posiada zdolność rozpoznawania objawów ubocznych i powikłań farmakoterapii,
- Stosuje zasady podawania leków psychotropowych,

4. Specyfika opieki nad chorym psychicznie.

Student:

- Wymienia problemy wynikające z pracy na oddziale psychiatrycznym,
- Zna reakcje pacjentów w określonych sytuacjach psychicznych,
- Umiejętnie rozwiązuje konflikty wśród pacjentów,
- Zdecydowanie reaguje na sytuacje problemowe,
- Umiejętnie radzi sobie ze stresem własnym i stresem pacjenta,

5. Zaburzenia psychiczne u dzieci:

- zespół Downa,

- wrodzone i nabyte upośledzenia umysłowe,

- dziecko z autyzmem,

- anoreksja i bulimia problem współczesnej młodzieży

Student:

- Wymienia przyczyny i cechy zespołu Downa,
- Zna rodzaje i stopnie wrodzonych i nabytych upośledzeń umysłowych u dzieci,
- Scharakteryzuje dziecko autystyczne
- Rozpoznaje stopień upośledzenia umysłowego i umiejętnie stosować kontakt z chorym,
- Stosuje diagnozę pielęgniarską, rozpoznaje problemy pielęgnacyjne,
- Prawidłowo rozpoznaje problemy pielęgnacyjne u dziecka z zespołem Downa,
- Umiejętnie nawiązuje kontakt z dzieckiem autystycznym, zaspakaja jego potrzeby fizyczne i psychiczne

15.Literatura podstawowa:

- 1.PSYCHIATRIA / red. Adam Bilikiewicz [et al.] Psychiatria. T. 2. Psychiatria kliniczna / red. Adam Bilikiewicz [et al.]; Aleksander Araszkiwicz [et al.]. - Wrocław : Urban & Partner,
2. PSYCHIATRIA / red. Adam Bilikiewicz [et al.] Psychiatria. T. 3. Terapia, zagadnienia etyczne, prawne, organizacyjne i społeczne / red. Adam Bilikiewicz [et al.]; Jerzy

Aleksandrowicz [et al.]. - Wrocław : Urban & Partner

3. PSYCHIATRIA / red. Sławomir Sidorowicz Wrocław 2005 Urban & Partner

4. PSYCHIATRIAKLINICZNA I PIELEGNIARSTWO PSYCHIATRYCZNE Andrzej Koślacz, Romana Nowak Warszawa 1986 r.

5. WPROWADZENIE DO PSYCHOLOGII KLINICZNEJ Helena Sęk Warszawa 2005 r.

6. PSYCHOLOGIA KLINICZNA, PSYCHOPATOLOGIA John D. Skirling Jonathan Hellewell GWP Gdańsk 2005 r.

7. PSYCHOLOGIA KLINICZNA , TERAPIA ZABURZEN PSYCHICZNYCH Susan Cave GWP Gdańsk 2005 r.

8. PSYCHOTERAPIA , SZKOŁY, ZJAWISKA, TECHNIKI I SPECYFICZNE PROBLEMY red. Lidia Grzesiuk WN PWN Warszawa 1994 r.

9. PODSTAWY PIELEGNIARSTWA ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE

red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka , Kazimiera Zahradniczek Lublin 2004 r.

16. Literatura towarzysząca:

1. Koszewska, E. Habrat-Pragłowska – „O depresji, o mani, o nawracających zaburzeniach nastroju”,

2. J.CZ. Czabała-„ Czynniki leczące w psychoterapii”

3. J. Aleksandrowicz – „ Zaburzenia nerwicowe”

4. Pod red. H. Sęk – „ Społeczna Psychologia kliniczna”

5. PIELEGNIARSTWO psychiatryczne i neurologiczne : podręcznik dla szkół medycznych / Cecylia Ugniewska. - Wyd. 2. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,

6. S. Kratochvil – „ Podstawy psychoterapii”

7. DEPRESJA u kobiet : zaburzenia nastroju związane z cyklem rozrodczym / Meir Steiner, Kimberly A. Yonkers; tł. z ang. Maria Bnińska. - Gdańsk : Via Medica, 1999. DEPRESJE i zaburzenia afektywne / Stanisław Pużyński. - Wyd 3 popr. i poszerz. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,

8. FASCYNUJĄCY mózg : walka z chorobami psychicznymi w epoce genomu / Nancy C. Andreasen; red. wyd. pol. Anna Grzywa; tł. z ang. Hanna Karakuła [et al.]. - Lublin : Czelej, 2003.

9. PRZEMOC : uraz psychiczny i powrót do równowagi / Judith Lewis Herman; tł. z ang. Anna Kacmajor, Magdalena Kacmajor. - Wyd. 2 pol. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2002.

10. PSYCHIATRIA / David A. Tomb; red. wyd. pol. Sławomir Sidorowicz; tł. z ang. Monika

Kantorska-Janiec [et al.]. - Wyd. 1 pol. dodr. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2003. - VIII, 255 s. : tab ; 20 cm . - (Seria Lekarza Praktyka)

11. PSYCHIATRIA dzieci i młodzieży / red. Irena Namysłowska; Wanda Badura-Madej [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,

12. PSYCHIATRIA dzieci i młodzieży = Child Psychiatry / Robert Goodman, Stephen Scott; red. wyd. pol. Jolanta Rabe-Jabłońska; tł. z ang. Anna Dunajska [et al.]. - Wyd. 1 pol., dodr. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2003.

13. PSYCHIATRIA kliniczna = Kaplan & Sadock's Pocket Handbook of Clinical Psychiatry / H.I. Kaplan, Benjamin J. Sadock, Virginia A. Sadock; red. wyd. pol. Sławomir K. Sidorowicz; tł. z ang. Magdalena Grzesiak [et al.]. - Wyd. 2 pol. - Wrocław : Urban & Partner,

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Ratownictwo Medyczne**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II** Semestr: **III**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:
dr n. med. Dariusz Waniczek
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:
9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	25				30	
Forma zaliczenia	zaliczenie				zaliczenie	

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom : podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Zaliczenie poprzednich semestrów
----

13. Cele kształcenia:

poznanie podstawowych informacji dotyczących ustalenia prawidłowego rozpoznania i sposobów udzielania pomocy w nagłych wypadkach, rozumienie zasad funkcjonowania ratownictwa medycznego, poznanie zasad zachowań w sytuacji katastrof, wypadków masowych, opieka nad chorym w trakcie transportu
---

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Organizacja struktur medycyny ratunkowej w Polsce, organizacja SOR-u. Zasady medycznego zabezpieczenia imprez masowych. Wypadki masowe i katastrofy. Zasady segregacji. Triage. Nagła utrata przytomności. Udar, obrzęk mózgu, stan padaczkowy. Wstrząs: rodzaje, przyczyny, postępowanie. Nagłe zatrzymanie krążenia. Defibrylatory Zachowanie świadka na miejscu zdarzenia - zabezpieczenie miejsca wypadku, uruchomienie "łańcucha przeżycia". Elementy BLS- Basic life support. Elementy BALS. Mnogie obrażenia ciała. Pierwsza pomoc w obrażeniach układu ruchu – złamania, zwichnięcia, skręcenia. Zasady desmiurgii. Ostry zespół wieńcowy. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa u dzieci, Resuscytacja krążeniowo-oddechowa ciężarnych Podtopienia, utonięcia. Postępowanie w zadławieniu dorosłych i dzieci. Pierwsza pomoc w ostrych zatruciach. Ostre zatrucia, możliwości diagnostyczne, leczenie na miejscu zdarzenia. Zasady leczenia ostrych zatruc. Odtrutki. Zatrucia substancjami o działaniu antycholinergicznym. Ostre zatrucia lekami nasennymi, przeciwdepresyjnymi, psychotropowymi i przeciwhistaminowymi. Zatrucia lekami nasercowymi. Hipotermia.

Oparzenia. Porażenia prądem. Krwotoki zewnętrzne.

Urazy ciśnieniowe

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

Modele i zasady współpracy międzynarodowej.

Struktura Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

Postępowanie w nagłych zaburzeniach psychicznych.

Rola pielęgniarki ratunkowej.

Zasady opieki nad chorym transportowanym.

Zagrożenia biologiczne.

Defibrylatory-budowa, zastosowanie, zadania.

Psychologia w pracy pielęgniarki ratunkowej.

Pierwsza pomoc w ukąszeniach, w zatruciu narkotykami, alkoholami, grzybami, jadem kiełbasianym, tlenkiem węgla, kwasami, zasadami, benzyną.

Stany zagrożenia życia u dzieci.

Postępowanie pielęgniarki ratunkowej w krwawieniach i krwotoku z rany i tkanek miękkich.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

M. Couquhoun: ABC resuscytacji Górnicki Wydawnictwo Medyczne Wrocław 2002,
B. Kamiński, A. Dziak: Postępowanie w stanach zagrożenia życia PZWL 1999

16. Literatura towarzysząca:

J. Jakubaszko: Ratownik Medyczny Górnicki Wydawnictwo Medyczne Wrocław 2003

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Dietetyka**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: polski

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **III**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr inż. Ewa Malczyk

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu: -

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15				30	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę				zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy.

12. Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z chemii i biologii w zakresie szkoły średniej oraz podstawowe informacje z biochemii ogólnej.

13. Cele kształcenia:

Przekazanie podstawowych wiadomości o żywieniu dietetycznym, stosowanych dietach i zasadach żywienia zdrowego i chorego człowieka.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Elementy żywienia dietetycznego: składniki odżywcze i ich znaczenie w żywieniu; normy żywienia i wyżywienia; klasyfikacja i charakterystyka diet.

Zasady prawidłowego żywienia – piramida żywienia.

Zasady żywienia różnych grup ludności, czyli zróżnicowanie diet dzieci i dorosłych.

Ocena stanu odżywienia i sposobu żywienia.

Niedożywienie i jego następstwa.

Żywienie dojelitowe i pozajelitowe.

Żywienie człowieka w różnych stanach chorobowych.

Żywienie chorych ze zwiększonym katabolizmem.

Udział pielęgniarki w leczeniu żywieniowym.

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

Żywieniowe źródła, normy spożycia i rola witamin w organizmie człowieka.

Żywieniowe źródła, normy spożycia i rola składników mineralnych w organizmie człowieka.

Podział produktów spożywczych na grupy oraz ich charakterystyka.

Charakterystyka niekonwencjonalnych diet:

- dieta dla określonej grupy krwi O, A, B, AB.
- dieta ketogeniczna
- dieta wegetariańska
- diety produktowe (bezmleczna, bezskrobiowa, bezglutenowa)
- dieta dr Kwaśniewskiego
- dieta dr Atkinsa
- dieta 1000 kcal
- dieta zimowa
- dieta dla zdrowia i urody
- dieta dla zapracowanych
- dieta dla ludzi starszych
- głodówka - metoda oczyszczenia, odtruwania i odmładzania organizmu.

Udział pielęgniarki w leczeniu żywieniowym.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

Gawęcki J., Hryniewiecki L.: Żywnienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. Cz. I. PWN, Warszawa 2000.

Hasik J., Gawęcki J.: Żywnienie człowieka zdrowego i chorego. Cz. II. PWN, Warszawa 2000.

Hasik J., Hryniewiecki L., Grzymisławski M.: Dietetyka. PZWL, Warszawa 1999.

Kunachowicz H., Nadolna I., Przygoda B., Iwanow K.: Tabele wartości odżywczej produktów spożywczych. IŻŻ, Warszawa 1998.

16. Literatura towarzysząca:

Kierst W.: Nauka o żywieniu zdrowego i chorego człowieka. PZWL, Warszawa 1989.

Szczygieł A.: Normy żywienia i wyżywienia. IŻŻ, Warszawa 1987.

Wieczorek-Chełmińska Z.: Nowoczesna dietetyczna książka kucharska. Warszawa 2000.

Ciborowska H., Rudnicka A.: Dietetyka: żywienie zdrowego i chorego człowieka. PZWL, Warszawa 2002.

Wieczorek-Chełmińska Z.: Zasady żywienia i dietetyka stosowana. PZWL, Warszawa 1992.

Ziemiański Św.: Normy żywienia człowieka. PZWL, Warszawa 2001.

SEMESTR IV

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Wychowanie fizyczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy:

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot

mgr Roman Palacz

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Ewa Czepil

Mgr Adam Wrona,

Mgr Marcin Dykta

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	-----------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		zaliczenie aktywny udział studenta w zajęciach programowych				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Brak przeciwwskazań do wykonywania ćwiczeń

13.Cele kształcenia:

Poprawa kondycji fizycznej

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2.Ćwiczenia :

1. Doskonalenie podania piłki sposobem górnym i dolnym.
2. Gra właściwa w siatkówkę
3. Gimnastyka funkcjonalna.
4. Gry i zabawy ruchowe
5. Doskonalenie ataku piłki.
6. Gra właściwa w siatkę.
7. Doskonalenie kozłowania piłki lewą i prawą ręką.
8. Gra właściwa w koszykówkę.
9. Gimnastyka funkcjonalna.
10. Gra w unihoka.

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium

--

14.4. Samokształcenie:

14.6. Praktyka Zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

16. Literatura towarzysząca:

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język angielski**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **angielski; pomocniczo język polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **II**   Semestr: **IV**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:
8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:
mgr Katarzyna Drabczyk
mgr Małgorzata Świłała
mgr Beata Łucjanek
mgr Joanna Nowicka
mgr Patrycja Twardowska
mgr Marcin Czarnobrewy
mgr Mariusz Kowalski

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		zaliczenie				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):

A1 - beginner (początkujący)

A2 – elementary (podstawowy)

B1 - pre-intermediate (średnio-zaawansowany niski)

B2 – intermediate (średnio-zaawansowany)

12.Wymagania wstępne:

<p>A1-opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych w stopniu umożliwiającym kontynuację kursu</p> <p>A2- znajomość języka angielskiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B1- znajomość języka angielskiego na poziomie podstawowym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p> <p>B2- znajomość języka angielskiego na poziomie średnio - zaawansowanym niskim w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych</p>
--

13.Cele kształcenia:

<p>A1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie początkującym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.</p> <p>A2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych.</p>
--

Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie podstawowym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów

B1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych.

Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym niskim.

Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów

B2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2. Ćwiczenia :

A1-jedzenie i picie, posiłki, restauracja, miejsca i budynki w mieście, wskazywanie kierunków, słynne postaci i ich osiągnięcia, odczucia, reakcje, niebezpieczeństwa i udzielanie pomocy; rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i wyrażenia z nimi związane (some, any, how much/man, (a)few, (a)little, czas przeszły - Simple Past, przymiotniki i przysłówki]

A2-miejsca do zwiedzania, wynalazcy, muzea, ostrzeżenia, zasady, reguły zachowań i ewentualne wypadki, środowisko, zanieczyszczenia powietrza, lasy deszczowe, zagrożone gatunki, udzielanie propozycji i porad; 2 tryb warunkowy, tryb rozkazujący, modalne - 'might', 'could', 'have to,' 'had to', 'can', zwrot -'be allowed to', strona bierna

B1-naturalne katastrofy, sporty, hobby, sprzęt sportowy, pożar w Londynie, zwiedzanie, zagrożone gatunki, dzikie zwierzęta, odgłosy zwierząt, ekologia; strona bierna, 2 i 3 tryb warunkowy, zwrot - 'wish', bezokolicznik i gerund-ing,' question tags', zwrot -'too, enough', zaimki 'reflexive', zdania przyczynowo skutkowe

B2-przestępstwo i kara, sąd - słownictwo, sport, hobby i sprzęt sportowy, przymiotniki i przysłówki dotyczące cech osobistych, problemy Ziemi, rozwiązania, wymarłe gatunki zwierząt, przyjazne nastawienie do środowiska; czasowniki modalne i ich zastosowania, gerund, infinitive, zdania przyczynowo-skutkowe

14.3.Zajęcia praktyczne:

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

<p>A1-Evans V., Dooley J..Enterprise 1, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>Evans V., Dooley J..Enterprise 1, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>A2- Evans V., Dooley J..Enterprise 1, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>Evans V., Dooley J..Enterprise 1, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>B1- Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>Evans V., Dooley J..Enterprise 3 Plus, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998</p> <p>B2- Evans V., Dooley J..Enterprise 4, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>Evans V., Dooley J..Enterprise 4, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.</p> <p>Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 2002.</p> <p>Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 2002</p>

16.Literatura towarzysząca:

<p>A1-Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.</p> <p>Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.</p> <p>James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.</p> <p>Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.</p> <p>Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.</p> <p>Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.</p> <p>Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.</p>

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

A2- Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

B1- Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002. Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000

B2- Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język niemiecki**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **język niemiecki, pomocniczo język polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność: **2008/2009**

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Mirosław Grudzień,

mgr Agnieszka Mikosz-Wisła

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		Kolokwium/ zaliczenie				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy):

A1- Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

A2- Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to na przykład: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.

12.Wymagania wstępne:

A1- znajomość języka niemieckiego na poziomie początkującym A1 w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 2 semestrów nauki.

A2-znajomość języka niemieckiego na poziomie A2 w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 2 semestrów nauki.

13.Cele kształcenia:

A1-

A2-opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie podstawowym A2

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2.Ćwiczenia:

A1- Treść zajęć: Mówienie: umiejętność porozumiewania się w prostych codziennych sytuacjach . Opis rodziny, krewnych, miasta rodzinnego, sposobu spędzania czasu wolnego.

Umiejętność opowiedzenia, jak wygląda przebieg dnia, jaka jest pogoda. Opowiadanie co się wydarzyło. Opisywanie drogi. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie rozumienia ze słuchu prostych poleceń, pytań, prośb. Czytanie: czytanie ze zrozumieniem opisów wydarzeń, prostych listów dot. codziennych wydarzeń, prostych wiadomości np. SMS (godz. spotkania, przyjazdu) Pisanie: umiejętność napisania krótkich prostych tekstów, np. wysyłając pozdrowienia z wakacji B.Materiał gramatyczny: Czasownik: czas przeszły Perfekt. Czas przeszły Präteritum /tylko haben i sein/. Zaimki: pozostałe zaimki nieuwzględnione w trakcie dotychczasowej nauki Przyimek: z celownikiem i biernikiem, z celownikiem, z biernikiem. Zdania: oznajmujące proste, pytające, przeczące, ze spójnikami und, oder, aber, sondern, denn, deshalb, sonst, trotzdem C. Słownictwo: Słownictwo umożliwiające wypowiedzi na typowe tematy związane z zainteresowaniami i życiem codziennym uczącego się. Słownictwo potrzebne przy załatwianiu formalności w sklepie, banku, biurze podróży, oddanie sprzętu do naprawy.

A2- Treść zajęć: Mówienie: umiejętność porozumiewania się w prostych codziennych sytuacjach np. w banku, na uczelni, w biurze podróży, uzyskanie prostej informacji podczas podróży, pytanie o drogę, zapytanie kogoś, jak się czuje, co mu dolega. Opis rodziny, krewnych, miasta rodzinnego. Przebieg dnia. Rozumienie ze słuchu: kształtowanie rozumienia ze słuchu wypowiedzi na znane tematy dotyczące życia codziennego, szkoły, czasu wolnego, informacji prostych komunikatów, np. rozumienie głównych wątków wiadomości radiowych, telewizyjnych Czytanie: czytanie ze zrozumieniem opisów wydarzeń, dłuższych tekstów na dowolne tematy, tłumaczenie tekstów o tematyce humanistycznej, prostych listów dot. codziennych wydarzeń. Pisanie: pisanie sprawozdań z podróży, pisanie podania, CV, listu motywacyjnego B.Materiał gramatyczny: Czasownik: czas przeszły Perfekt. Czas przeszły Präteritum, Plusquamperfekt. Rekcja czasowników. Rzeczownik: rzeczowniki odmiany przymiotnikowej. Zaimki: pozostałe zaimki nieuwzględnione na poziomie podstawowym Przyimek: z celownikiem i biernikiem, z celownikiem, z biernikiem. Zdania: podrzędnie złożone, dopełnieniowe, przyczynowe, czasowe, warunkowe, przyzwalające. C. Słownictwo: Słownictwo umożliwiające wypowiedzi na typowe tematy związane z zainteresowaniami i sprawami zawodowymi uczącego się, z filmem, sztuką, literaturą, muzyką. Słownictwo umożliwiające wyrażenie przekonania, opinii, załatwianie formalności w sklepie, banku, biurze podróży, umożliwiające złożenie reklamacji, opis wypadku, oddanie sprzętu do naprawy, słownictwo specjalistyczne związane ze studiowanym kierunkiem.

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium::

--

14.5.Samokształcenie

--

14.6.Praktyka zawodowa

--

15.Literatura podstawowa:

A1- Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 1, Kursbuch , Max Hueber Verlag
Themen neu 1, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

A2-Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF
Themen neu 2, Kursbuch , Max Hueber Verlag
Themen neu 2, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

16.Literatura towarzysząca:

A1- Langenscheidt Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München
Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

A2-Deutsch im Krankenhaus, wydawnictwo Langenscheidt.Langenscheidt
Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München
Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Zdrowie Publiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w	30					

semestrze						
Forma zaliczenia	Egzamin					

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

--

13. Cele kształcenia:

<p>Zrozumienie podstaw oraz zasad funkcjonowania nowoczesnych systemów opieki zdrowotnej</p> <p>Umiejętność rozpoznawania zagrożeń zdrowotnych we współczesnym świecie oraz nabycie wiedzy pozwalającej na aktywny udział w działaniach profilaktycznych i prewencyjnych</p>
--

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Prewencja zaburzeń psychicznych- psychoprofilaktyka. /3g./   Prewencja pierwotna, wtórna, prewencja trzeciego stopnia.   Profilaktyka uzależnień – trzy poziomy oddziaływania profilaktycznego.   Program ochrony zdrowia psychicznego.   2. Analiza porównawcza w zakresie działań profilaktycznych i prewencyjnych poszczególnych chorób cywilizacyjnych. /2g./   3..Systemy opieki zdrowotnej, w tym rynek usług zdrowotnych oraz źródła finansowania opieki zdrowotnej w Polsce i wybranych krajach /3g./   Modele opieki zdrowotnej wg WHO.   4. Polityka zdrowotna państwa - programy zdrowotne. /3g./   Założenia Narodowego Programu Zdrowia.   Cele strategiczne narodowego Programu Zdrowia.   Priorytety polityki zdrowotnej.   5. Kreowanie polityki zdrowotnej państwa. /2g./

Zadania w zakresie ochrony zdrowia poszczególnych poziomów administracji państwowej.

6. Zasady projektowania opieki zdrowotnej. /2g./

Monitoring zdrowia.

Monitoring środowiskowych zagrożeń zdrowia i ich skutków.

7. Opieka medyczna nad rodziną w zdrowiu i chorobie. /4g./

Rodzina jako system społeczny, tożsamość rodziny.

Rodzina miejscem edukacji zdrowotnej.

Patologia życia w rodzinie.

Formy pomocy rodzinie z problemami zdrowotnymi.

8. Opieka medyczna w szkole w ramach zdrowia publicznego. /3g./

Profilaktyka wypadków i urazów w szkole i otoczeniu.

Programy profilaktyczne.

Rola pielęgniarstwa szkolnego.

9. Struktura i zadania Służb Medycyny Pracy. /2g./

Zapobieganie chorobom zawodowym i parazawodowym.

Organy sprawujące nadzór nad zakładami pracy.

10. Opieka nad zdrowiem osób starszych. /3g./

Związek między demograficznymi trendami starzenia się populacji a celowością wprowadzenia określonych

zmian w systemie ochrony zdrowia.

Znaczenie rodziny w opiece.

Priorytetowe kierunki działań związane ze starzeniem się jednostek i społeczeństw - dokumenty.

11. System kształcenia i doskonalenia zawodowego pielęgniarstwa. /3g./

Organizacja pracy pielęgniarstwa: stanowisko pracy, warunki pracy, obciążenia w pracy pielęgniarstwa, jakość

opieki pielęgniarstwa, koszty usług pielęgniarstwa.

Organizacje pielęgniarstwa.

14.2.Ćwiczenia :

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.4.Seminarium

--

14.5.Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa

--

15.Literatura podstawowa:

LITERATURA:

1. Zdrowie Publiczne. Podręcznik dla studentów studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych. T.B. Kulik i M. Latałski, Lublin, Czelej, 2002

2. Zdrowie publiczne; wybrane zagadnienia. A. Czupryna i wsp. Kraków, Wyd. Versalius 2000

16.Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Farmakologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	-	-	-	15	-
Forma zaliczenia	egzamin testowy	-	-	-	Opracowanie pisemne jednego z wybranych tematów	-

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Zaliczenie wszystkich przedmiotów z poprzednich semestrów pomocnych w zdobywaniu wiedzy z farmakologii tj. biochemii, fizjologii, anatomii oraz biofizyki.

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę dotyczącą znajomości grupy leków i mechanizmu ich działania.
- Znać farmakologię ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego.
- Znać leki stosowane w schorzeniach układu krążenia, oddechowego, moczowego, przewodu pokarmowego, gruczołów wydzielania wewnętrznego.
- Zapoznać się ze schematami chemioterapii.
- Rozpoznać objawy uboczne poszczególnych leków.
- Znać interakcje między lekami.
- Prowadzić i rozpowszechniać edukację pacjentów dotyczącą farmakoterapii.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Leki naczyniowe.
2. Leki przeciwmiażdżycowe
3. Doustne leki przeciwcukrzycowe.
4. Leki przeciwuczuleniowe.
5. Farmakoterapia osteopatii.
6. Chemioterapia nowotworów.
7. Leki immunotropowe.
8. Postępowanie w przypadkach ostrych zatruc lekami.

14.2. Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

--

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

1. Leki stosowane w niedokrwistościach.
  - poda definicję niedokrwistości.
  - zna przyczyny i rodzaje niedokrwistości.
  - potrafi określić metody i techniki leczenia niedokrwistości.
  - wymieni i opíše preparaty krwi, preparaty krwiopochodne oraz płyny krwiozastępcze.
2. Leki stosowane w leczeniu padaczki.
  - poda definicję padaczki.
  - zna przyczyny, patomechanizm i rodzaje padaczki.
  - potrafi określić metody i schematy leczenia padaczki.
  - zna schematy leczenia szczególnych postaci padaczki.
3. Leki stosowane w leczeniu parkinsonizmu.
  - poda definicję parkinsonizmu.

- zna przyczyny i patomechanizm parkinsonizmu.
- potrafi określić metody i schematy leczenia parkinsonizmu.

14.6. Praktyka zawodowa:

--

15. Literatura podstawowa:

1. Farmakologia - Podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu Akademii Medycznych / red. Grażyna Rajtar-Cynke ; Stanisław Czuczwar - Lublin : Czelej, 2002.
2. Farmakologia - podręcznik dla studentów pielęgniarstwa, kompendium dla studentów wydziałów lekarskich i farmaceutów / red. Zbigniew S. Herman, Krystyna Kmiecik-Kołada ; Mariusz Adamek – Katowice : Śląska Akademia Medyczna, 2001.
3. Farmakologia - Podstawy farmakoterapii : podręcznik dla studentów medycyny i lekarzy / red. Wojciech Kostowski ; Lucyna Antkiewicz - Michaluk - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2001.
4. Bakterie, antybiotyki, lekooporność / Zdzisław Markiewicz, Zbigniew A. Kwiatkowski. - Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 2001.
5. Leki współczesnej terapii / Jan K. Podlewski, Alicja Chwalibogowska-Podlewska, Robert Adamowicz - Warszawa : Split Trading Sp. Z o.o., 2003.

16. Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawy pielęgniarstwa**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

mgr Agnieszka Wolińska

mgr Anna Zylińska

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	-	-	-	-	-	40
Forma zaliczenia	-	-	-	-	-	Zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawy anatomii, psychologii.

13. Cele kształcenia:

W wyniku zorganizowanego procesu kształcenia student powinien:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia i posługiwać się terminologią zawodową;
- określić powinności i kompetencje pielęgniarki;
- rozpoznać stan zdrowia człowieka i zaplanować działania prozdrowotne;
- określić rolę i odpowiedzialność pielęgniarki w procesie diagnozowania i leczenia;
- rozpoznać stan pacjentów z zaburzeniami poszczególnych układów, narządów i zmysłów oraz określić zasady i zakres opieki pielęgniarskiej;

- zaplanować właściwe metody pracy pielęgniarki i opieki pielęgnacyjnej zgodnie z rozpoznanymi problemami pacjenta;
- wykonywać zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze zgodnie z zasadami;
- wykonywać czynności diagnostyczne;
- wykonywać zabiegi reanimacyjne;
- sporządzać dokumentację wykonywanych zabiegów;
- zastosować metody edukacji zdrowotnej w zakresie przygotowania pacjenta (w tym jego rodziny) do samoopieki.
- dokonać oceny opieki pielęgniarstwa wraz z uzasadnieniem;
- przejawiać odpowiedzialność i sumienność podczas wykonywania czynności zawodowych;
- dążyć do pogłębiania wiedzy zawodowej.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

Student zna:

1. Wybrane założenia teorii pielęgniarstwa
2. Zastosowanie wybranych modeli teoretycznych w odniesieniu do konkretnej sytuacji zdrowotnej pacjenta

Student potrafi:

1. Prowadzić zaplanowaną opiekę pielęgniarstwa.
  - Zaplanować opiekę pielęgniarstwa w przypadku prostym i złożonym: postawienie diagnozy pielęgniarstwa przeprowadzenie wywiadu pielęgniarstwa (gromadzenie, analizowanie i wartościowanie danych)
  - Właściwie komunikować się z pacjentem, jego rodziną i zespołem terapeutycznym.
  - Rozpoznać problemy pielęgnacyjne,
  - Określić cele i zaplanować opiekę.
  - Ocenić wdrożoną opiekę pielęgniarstwa.
  - Opracować sprawozdanie pisemne.
2. Rozpoznać stan pacjentów z zaburzeniami poszczególnych układów, narządów i zmysłów oraz określić zasady i zakres opieki pielęgniarstwa;

15. Literatura podstawowa:

1. BANDAŻOWANIE / Anna Chrzyszczewska; il. Krzysztof Dobrowolski. - Wyd. 4. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.
2. OBCIĄŻENIE układu ruchu w praktyce pielęgniarstwa : materiały dydaktyczne z zakresu biomechaniki i technik transportu ręcznego / Zbigniew W. Józwiak; Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera. - Łódź : Oficyna Wydawnicza IMP, 2000. .
3. PIEŁĘGNIARSTWO / Olaf Kirschnick; red. Juliusz Jakubaszko; tł. z niem. Helena Filipek-Wender [et al.]. - Wyd. 1 pol. - Wrocław, Urban & Partner, 2001.
4. PIEŁĘGNIARSTWO : ćwiczenia / red. Wiesława Ciechaniewicz. - dodr. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002
5. PODSTAWY pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo 10: Podstawy pielęgniarstwa : podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo T. 1. i T.2/ red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka, Kazimiera Zahradniczek; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Lublin : Czelej,

6.PROFILAKTYKA i leczenie odleżyn : poradnik dla pielęgniarek, położnych i wszystkich innych osób, którym bliska jest problematyka odleżyn / Joanna Rosińczuk-Tonderys, Izabella Uchmanowicz, Marta Arendarczyk. - Wrocław : Wydaw. Continuo, 2005.

7.TECHNIKA zabiegów pielęgniarstwa / Norma Dison; tł. z ang. Krzysztof Bielecki, Janusz Kącki, Danuta Stryjecka-Rowińska. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1998.

8.WPROWADZENIE do pielęgniarstwa : podręcznik dla szkół medycznych / [red., Kazimiera Zahradniczek]; Wiesława Ciechaniewicz [et al.]. - Wyd. 3 unowocześnione i rozsz.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, 1999.

9.ZASADY podnoszenia i przemieszczania pacjentów : przewodnik dla pielęgniarek / red. Paul Lloyd, Elżbieta Szwałkiewicz; tł. Jacek Smereka. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 2000.

16.Literatura towarzysząca:

1. OPATRUNKI / Ernst Stenger; tł. z niem. Elżbieta Sobolewska; Bernolf Eibl-Eibesfeldt, Sigurd Kessler. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1999

2.PRZEWODNIK dydaktyczny z zakresu pielęgniarstw klinicznych / red. Celina Łepecka-Klusek, Krzysztof Turowski; Kazimiera Adamczyk [et al.]; Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego Wydziału Pielęgniarstwa Akademii Medycznej w Lublinie. - Lublin : Akademia Medyczna w Lublinie : Wydaw. Neurocentrum, 1999.

3.STANOWISKO pracy pielęgniarki : aspekty organizacji i ergonomii / Maria Kosińska, Ewa Kułagowska. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003.

4.WIEDZA o opatrunkach / Małgorzata Budynek, Cyprian Nowacki. - Łódź : Wydaw. Adi, 1999.

5. WYBRANE modele pielęgniarstwa : podstawa praktyki pielęgniarstwa / Stefania Poznańska, Lucyna Płaszewska-Żywko. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001.

6.WYBRANE szczegółowe standardy pielęgniarstwa / red. Kazimiera Adamczyk, Krzysztof Turowski

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawowa Opieka Zdrowotna**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **język polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. n. med. Zbigniew Ciemniowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Dariusz Klonowski

Mgr Barbara Czerny

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40			120
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę			Zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 5

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Studenci powinni posiadać wiedzę z zakresu opieki nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie w różnych grupach wiekowych, znać zasady promowania zdrowego stylu życia, umieć dostrzegać symptomy przemocy w rodzinie, potrafić pielęgnować obłożnie chorego w domu, być edukatorami promocji zdrowia.

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści kształcenia studenci powinni:

Scharakteryzować, zaplanować i ocenić środowisko chorego i jego rodziny.

Scharakteryzować i ocenić rozwój fizyczny i psychospołeczny dziecka w poszczególnych okresach rozwojowych i udzielać porad dziecku, rodzinie.

Ocenić i zaplanować indywidualną opiekę nad dzieckiem zdrowym i chorym w różnym wieku.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

- 1.POZ – podstawowe pojęcia, definicje, obszary działania.
2. Organizacja POZ – przychodnia, ośrodek zdrowia, poradnia.
3. Zakres kompetencji lekarza POZ.
4. Zakres kompetencji pielęgniarki i pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej w POZ.
- 5.Zakres kompetencji położnej środowiskowo-rodzinnej.
6. Zadania pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania.

14.2.Ćwiczenia :

14.3.Zajęcia praktyczne:

Cele i zadania dydaktyczno-wychowawcze pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego :

- Podstawowa opieka zdrowotna w systemie opieki zdrowotnej.
- Narodowy program zdrowia.
- Monitoring stanu zdrowia społeczeństwa polskiego

Specyfika pracy pielęgniarki w wybranych typach środowiska.

- Rola, funkcje, zadania pielęgniarki w poradni D, D1 i K.
- Praca pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania.
- Prowadzenie badań bilansowych i skreningowych.
- Udział pielęgniarki w walce z chorobami społecznymi.
- Praca pielęgniarki wśród grup wysokiego ryzyka i grup

zaniedbanych.

- Opieka nad pacjentem specjalnej troski.

14.4.Seminarium

14.5.Samokształcenie:

14.6.Praktyka zawodowa

- Znajomość podstawowych pojęć z zakresu pielęgniarstwa i opieki domowej.
- Rola i funkcje pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej.
- Modele opieki indywidualnej i rodzinnej.
- Cele wychowanie zdrowotnego w odniesieniu do rodziny.
- Metody edukacji zdrowotnej, odpowiedniej do określonego odbiorcy.
- Środki i materiały dydaktyczne do realizowania form edukacji zdrowotnej.
- Ocena stanu zdrowia wybranej populacji na podstawie analizy i interpretacji danych statystycznych i informacji pochodzących z innych źródeł.
- Planowanie opieki nad osobą indywidualną, rodziną, grupą wysokiego ryzyka.
- Rozpoznawanie problemów zdrowotnych i społecznych podopiecznego i jego rodziny,
- Ocena stanu pacjenta,
- Ocena warunków pobytu pacjenta domu,
- Diagnozowanie i interpretacja nagłego załamania się stanu zdrowia, Planowanie bezpośrednich działań w stosunku do pacjenta i jego rodziny,

15.Literatura podstawowa:

- Butrym Z.: Wybrane problemy pielęgniarstwa środowiskowego. Lublin: AM 1988
- Górajek – Józwiak J.: Proces pielęgnowania – model samodzielny, całościowy i ciągły pielęgnowania. Lublin: AM 1989.
- Janus B.: Aktywność fizyczna w rodzinie. Poradnik dla pielęgniarek środowiskowych i rodzinnych. Warszawa: CEM 1997. .
- Kawczyńska – Butrym Z.: Rodzinny kontekst zdrowia i choroby. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Podstawy pielęgniarstwa rodzinnego. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Wsparcie społeczne w zdrowiu i chorobie. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z., Chorzyńska – Gula M.: Wybrane elementy diagnozy pielęgniarskiej w medycynie szkolnej. Warszawa: CEM 1997.
- Medycyna rodzinna, pod redakcją M.M. Kochena. Warszawa: PZWL 1999.
- Motyka M. Pielęgnowanie i pomoc psychiczna w rodzinie. Warszawa: CEM 1999.
- Szczepka M.: Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce i Europie. Warszawa: CEM 1996.
- Magazyn „Pielęgniarka i położna”.

- „Pielęgniarstwo XXI wieku”

16. Literatura towarzysząca:

- Damant M., Martin C., Openshaw S.: Pielęgniarstwo w praktyce ogólnej. Tradycja i zmiany. Warszawa: Wydawnictwo Medyczne Sanmedia 1997.
- Janus B., Charońska E.: Nauczanie zdrowia. Warszawa: CMDNŚSzM 1995.
- Koncepcja i zasady promowania zdrowia. Warszawa: IMD 1988.
- Medycyna rodzinna – wydanie I polskie, pod redakcją Andrzeja Steciwki. Wrocław: Wydawnictwo medyczne Urbax Partner 1998.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **j. polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek med. Irena Rybczak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Anna Zylińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30	-	40	-	-	80
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	-	zaliczenie na ocenę	-	-	zaliczenie na ocenę

--	--	--	--	--	--	--

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Znajomość zagadnień z farmakologii
- Znajomość zagadnień z dietetyki

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści programowych z przedmiotu student powinien:

- Kształtować cechy własnej osobowości – wykaże postawę odpowiedzialności, sumienności, spostrzegawczości w pracy z dzieckiem i jego rodziną
- Wykazać opiekuńcze i emocjonalne zaangażowanie w pracy w żłobku z dzieckiem.
- Nawiązać kontakt z dzieckiem zdrowym i chorym oraz jego rodzicami (opiekunami).
- Promować zdrowie wśród dzieci i ich rodzin.
- Znać czynniki wpływające na rozwój dziecka.
- Prowadzić profilaktykę chorób poprzez monitorowanie wzrostu i rozwoju.
- Znać zalecenia żywieniowe i sposoby karmienia dziecka.
- Edukować rodziny na temat prawidłowego odżywiania, szczepień oraz badań przesiewowych wśród dzieci.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1.Rozwój dziecka – okres ontogenezy.

- Zna czynniki wpływające na rozwój dziecka.
- Potrafi scharakteryzować poszczególne okresy ontogenezy człowieka.

2. Opieka nad dzieckiem w szpitalu

- Zna pojęcie hospitalizmu.
- Zna reakcje dziecka na pobyt w szpitalu.
- Określi czynniki wpływające na zachowania dziecka w szpitalu.
- Zna Europejską Kartę Praw Dziecka w Szpitalu
- Określi rolę pielęgniarki pracującej w oddziale dziecięcym.

3. Udział pielęgniarki w rozpoznawaniu stanów chorobowych

- Scharakteryzuje stan ogólny dziecka.
- Zna elementy istotne do zebrania wywiadu od opiekuna dziecka.
- Potrafi omówić podstawowe objawy chorobowe.
- Wymieni podstawowe badania diagnostyczne wykonywane u dziecka

4. Określi cechy noworodka donoszonego.

- Omówi zabiegi leczniczo – pielęgnacyjne wykonywane u nowonarodzonego dziecka.
- Omówi stany przejściowe okresu noworodkowego.
- Omówi rolę pielęgniarki w pielęgnacji noworodka w pierwszych dobach życia.
- Omówi przyczyny wcześniactwa.

- Wymieni cechy noworodka niedonoszonego – podział ze względu na masę urodzeniową
  - Określi pojęcie zamartwicy.
  - Określi rolę pielęgniarki w pielęgnowaniu noworodka przedwcześnie urodzonego. Noworodek donoszony i niedonoszony
5. Opieka nad noworodkiem z urazami okołoporodowymi
- Określi czynniki powodujące urazy okołoporodowe.
  - Dokona podziału urazów okołoporodowych.
  - Omówi sposób pielęgnowania noworodka z różnym urazem okołoporodowym.
6. Patologia okresu noworodkowego.
- Wymieni i omówi wybrane wady wrodzone u noworodka.
  - Omówi choroby i stany zagrażające życiu noworodka i wcześniaka.
7. Choroby układu oddechowego
- Scharakteryzuje choroby górnych dróg oddechowych.
  - Omówi ostre choroby układu oddechowego.
  - Zna charakterystykę zespołu krupu.
  - Zna patomechanizm, objawy kliniczne i leczenie mukowiscydozy.
8. Pielęgnacja dziecka z astmą oskrzelową
- Omówienie czynników sprzyjających astmie oskrzelowej.
  - Omówienie sposobu pielęgnowania dzieci z dusznością.
  - Omówi cele aeroterapii.
  - Omówienie sposobów unikania kontaktu dziecka z alergenami wywołującymi astmę oskrzelową.
9. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami przewodu pokarmowego.
- Określenie przyczyn biegunki i wymiotów u dzieci.
  - Omówienie zagrożeń wynikających z biegunki i wymiotów u dzieci.
  - Określenie opieki nad dzieckiem z wymiotami.
  - Omówienie postępowania pielęgnacyjnego z dzieckiem w przypadku biegunki.
10. Choroby układu sercowo – naczyniowego.
- Scharakteryzuje wady wrodzone serca u dzieci.
  - Omówi zaburzenia rytmu i przewodnictwa serca.
  - Wymieni przyczyny i omówi leczenie dziecka z zapaleniem mięśnia sercowego.
  - Wymieni przyczyny i omówi leczenie dziecka z nadciśnieniem tętniczym.
11. Choroby układu moczowego.
- Zna wady układu moczowego występujące u dzieci.
  - Scharakteryzuje zakażenie układu moczowego u dzieci.
  - Zna podział i charakterystykę kłębkowego zapalenia nerek.
  - Omówi patomechanizm, obraz kliniczny i postępowanie leczniczo – pielęgnacyjne z dzieckiem z zespołem nerczycowym.
12. Ostra niewydolność nerek.
- Scharakteryzuje trzy postaci ostrej niewydolności nerek.
  - Wymieni objawy kliniczne choroby.
  - Omówi leczenie ostrej niewydolności nerek.

13. Leczenie nerkozastępcze.

- Wymieni wskazania do leczenia nerkozastępczego.
- Omówi zasady leczenia nerkozastępczego.

14.2.Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne:

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

1. Ułatwienie adaptacji dziecka do warunków w żłobku.
  - Stworzenie atmosfery przyjaznej dla dziecka,
  - Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dziecku
  - Wzajemne zapoznanie wychowanków w grupie
2. Ocena wzrostu i rozwoju dziecka
Dokonanie oceny:
  - wzrostu i rozwoju fizycznego,
  - rozwoju ruchowego,
  - rozwoju psychospołecznego,
  - rozwoju poznawczego,
  - analiza rozwoju dziecka wg siatek centylowych
3. Dbanie o czystość, higienę i wypoczynek dzieci
  - Przewijanie niemowląt,
  - Mycie rąk dzieciom przed i po posiłkach,
  - Nauka czynności higienicznych dziecka,
  - Wyrabianie nawyków higienicznych u dzieci.
  - Zapewnienie warunków do wypoczynku.
4. Karmienie i pojenie niemowląt i dzieci starszych
  - Karmienie małych dzieci,
  - Pomaganie dzieciom starszym w spożywaniu posiłków,
  - Dbanie o bezpieczeństwo dzieci podczas posiłków.
5. Organizowanie zabaw edukacyjnych dla dzieci.
  - Ćwiczenie mowy poprzez zabawę,
  - Organizowanie zabaw do ćwiczenia koordynacji wzrokowo- ruchowej,
  - Organizowanie zabaw do rozwoju lokomocji,
  - Kształtowanie zgodnej zabawy w grupie
6. Prowadzenie dokumentacji obowiązującej w żłobku
  - Prowadzenie dziennik do zajęć z dziećmi
7. Udział pielęgniarki w profilaktyce i zapobieganiu chorobom wieku rozwojowego.
  - Zna profilaktykę stomatologiczną.
  - Omówi elementy ważne w higienie dziecka.
  - Scharakteryzuje zasady żywienia dziecka w zależności od wieku.
  - Karmienie i pojenie niemowląt i dzieci starszych
  - Uświadomienie matce zalet karmienia piersią.

14.4.Seminarium:

--

14.5.Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

Liczba godzin – 80

Żłobek – 40 godzin

Student zna:

- Specyfikę i organizację żłobka
- Podstawy psychologii dziecięcej
- Zagadnienia z dietetyki
- Prowadzić dokumentację obowiązującą w żłobku.

Student potrafi:

- Ułatwić adaptację dziecka do warunków w żłobku.
- Stworzyć atmosferę przyjazną dla dziecka,
- Zapewnić poczucie bezpieczeństwa dziecku
- Dokonać oceny:
  - wzrostu i rozwoju fizycznego,
  - rozwoju ruchowego,
  - rozwoju psychospoł.,
  - rozwoju poznawczego,
  - analiza rozwoju dziecka wg siatek centylowych
- Nauczyć dzieci nawyków higienicznych,
- Ćwiczyć z dzieckiem mowę poprzez zabawę,
- Organizować zabawy do ćwiczenia koordynacji wzrokowo- ruchowej,
- Organizować zabawy do rozwoju lokomocji,
- Karmić dzieci w zależności od ich wieku.

Poradnia dziecięca – 40 godzin

Student zna:

- Organizację pracy w poradni D i D1
- Program obowiązkowych i dobrowolnych szczepień dzieci.

Student potrafi:

- Asystować przy czynnościach medycznych wykonywanych u dzieci w gabinecie zabiegowym.
- Przygotować dziecko do szczepienia.
- Przeprowadzić badania bilansowe i przesiewowe u dziecka
- Wykonać iniekcje w warunkach ambulatoryjnych u dziecka.
- Pielęgnować i opiekować się dziećmi zgłaszającymi się z matką do poradni.
- Doradzać rodzicom w zakresie pielęgnacji dziecka w zależności od potrzeb i problemów zdrowotnych

15. Literatura podstawowa:

- Górnicki B.: Pediatria t. I, II, PZWL, Warszawa 1997.
- Kubicka K., Kawalec W., Bernatowska E.: Pediatria, PZWL, Warszawa 2004.
- Krawczyński M.: Propedeutyka pediatrii, PZWL, Warszawa 2003.

- Brzozowska I.: Praca pielęgniarek na oddziale noworodkowym, PZWL, Warszawa 1983.
- Dzieńszewska – Klepacka L.: Małe dziecko: rozwój pielęgnowanie, wychowanie i żywienie, PZWL, Warszawa 1980.
- Szczepa J., Alifier M.: Neonatologia, PZWL, Warszawa 2000.
- Norska – Borówka I.: Pediatria. Diagnostyka i leczenie dziecka w okresie noworodkowym, ŚAM, Katowice 1994.
- Norska – Borówka I., Szreter T.: Stany nagłe u noworodka, PZWL, Warszawa 1993.
- Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: Diagnoza pielęgniarska, PZWL, Warszawa 1999.
- Obuchowicz A.: Badania podmiotowe i przedmiotowe w pediatrii, ŚAM, Katowice 2001.

16. Literatura towarzysząca:

- Wyszynska T.: Choroby nerek u dzieci, PZWL, Warszawa 1979.
- Szczepańska H, Jankowska H.: Choroby pasożytnicze u dzieci, PZWL, Warszawa 1982.
- Juszczak J., Gładysz A.: AIDS – epidemiologia, patogeneza, klinika, leczenie, zapobieganie, poradnictwo, Volumed, Wrocław 1993.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Interna i pielęgniarstwo internistyczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II**   Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n. med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

nauczyciel dyplomowany mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium m/ Ćwiczenia praktyczne	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	40
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie na ocenę		zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Student zna anatomie i fizjologię ukł. krwiotwórczego, naczyń żylnych, tętniczych i limfatycznych, oraz ukł. dokrewnego. W stopniu podstawowym opanował wiedzę z podstaw pielęgniarstwa w zakresie: obserwacji, wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta i roli pielęgniarki w zaspokajaniu potrzeb bio-psycho-społecznych pacjenta.

13. Cele kształcenia:

1. Wykształcenie umiejętności szybkiej oceny stanu ogólnego pacjenta.
2. Nauczenie rozpoznawania problemów pielęgnacyjnych u chorych hospitalizowanych.
3. Wykształcenie umiejętności skutecznego planowania, realizacji oraz oceny działań pielęgnacyjno- leczniczych.
4. Wykształcenie umiejętności prowadzenia rozmowy ukierunkowanej - wywiadu.
5. Wykształcenie u studenta poczucia odpowiedzialności, sumienności oraz świadomego i aktywnego uczestnictwa w zajęciach praktycznych.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

- 1 Hematologia:
- rola krwi

- choroby układu czerwonokrwinkowego
- choroby układu białokrwinkowego
- skazy krwotoczne. 2. Reumatologia
- choroby stawów
- 28. kolagenozy
  - 3. Choroby przemiany materii:
  - 10. dna moczanowa
  - 11. otyłość 4. Endokrynologia
- cukrzyca
- 29. choroby tarczycy i przytarczyc
- 30. choroby nadnerczy
- 31. choroby podwzgórza i przysadki 5. Angiologia- choroby naczyń
  - choroby naczyń żylnych
- 32. zatory
- 33. choroby naczyń chłonnych 6. Pielęgnowanie pacjentów ze schorzeniami układu krwiotwórczego (niedokrwistości, białaczki,
- 34. skazy krwotoczne). 7. Pielęgnowanie chorych ze schorzeniami układu kostno-stawowego (RZS, ZZSK,
- 35. Toczeń trzewny) 8. Pielęgnowanie pacjentów ze schorzeniami układu dokrewnego.
  - Nadczynność tarczycy
  - niedoczynność tarczycy

14.2 Ćwiczenia :

--

14.3 Zajęcia praktyczne:

1.Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń układu krwiotwórczego.
2.Problemy pielęgnacyjne w schorzeniach układu krwiotwórczego.   • Niedokrwistości   • Białaczki   • Skazy krwotoczne
2.Elementy procesu pielęgnowania w wybranych schorzeniach układu dokrewnego.   • Cukrzyca   • Nadczynność tarczycy   • Niedoczynność tarczycy

14.4Seminarium:

--

14.5Samokształcenie:

--

14.6 Praktyka zawodowa:

• Wykonanie podstawowych pomiarów parametrów fizjologicznych takich jak

temperatura ciała, częstość tętna, ciśnienie tętnicze krwi.

- Zapisywanie, analizowanie, wartościowanie i gromadzenie danych o pacjencie i jego środowisku.
- Określanie zakresu i charakteru opieki nad pacjentem.
- Przygotowanie pacjenta do badań podstawowych i specjalistycznych oraz zapewnienie opieki podczas badania i po badaniu.
- Udział w leczeniu farmakologicznym - podawanie leków różnymi drogami, przestrzeganie zasad aseptyki i antyseptyki, wykonanie wstrzyknień podskórnych, domięśniowych, śródskórnych, dożylnych. Pielęgnowanie chorych z założonym kroplowym wlewem dożylnym.
- Pobieranie krwi do badań podstawowych i specjalistycznych.
- Udział w praktycznym stosowaniu diet
- Działania profilaktyczno - pielęgnacyjne, zapewniające pacjentowi wygodę, utrzymanie higieny osobistej i otoczenia
- Udział chorych w czynnościach samopielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i profilaktycznych
- Stosowanie środków przeciwzapalnych i przeciwgorączkowych
- Wykonywanie zabiegów doodbytniczych - lewatywa, kroplówka dorektalna, sucha rurka doodbytnicza
- Zapoznanie się z szczególnymi zasadami postępowania, doskonalenie umiejętności planowania i organizacji procesu pielęgnowania w przypadku chorych z:
  - ostrą i przewlekłą niewydolnością krążenia, zawałem mięśnia sercowego, chorobą nadciśnieniową, miażdżycą naczyń tętniczych, zapaleniem zakrzepowym żył,
  - chorobami układu oddechowego: dychawicą oskrzelową, zapaleniem płuc i opłucnej,
  - chorobami układu pokarmowego: nieżytem żołądka i dwunastnicy, chorobami pasożytniczymi, chorobami wątroby i dróg żółciowych, trzustki,
  - chorobami układu moczowego: zapalenie dróg moczowych, kłębuszkowe zapalenie nerek, ostrą i przewlekłą niewydolnością nerek,
  - chorobami krwi i układu krwiotwórczego,
  - chorobami tarczycy : nadczynnością i niedoczynnością,
  - cukrzycą i jej powikłaniami,
    - chorobą reumatyczną,
- Pielęgnowanie nieuleczalnie chorych, zniechęconych, nieprzytomnych, w podeszłym wieku, w stanie agonalnym
- Zapoznanie się z zasadami i współdziałanie w zapobieganiu zakażeniom wewnątrzszpitalnym i wewnątrz - oddziałowym.

15.Literatura podstawowa:

1.Choroby wewnętrzne - red.Wojciech Pędich, Iwona Jakubowska-Kuźmiuk -PZWL w-wa1999

2. Ćwiczenia z chorób wewnętrznych i pielęgniarstwa internistycznego - J. Szewieczek, J. Caus - Śląska Akademia Medyczna 1999.
3. Pielęgniarstwo - Olaf Krysznick, Urban & Partner Wrocław
4. Podstawy pielęgniarstwa - tom II, - Pod red. B. Słusarskiej, D. Zarzyckiej, K. Zahradniczek, CZELEJ Lublin 2004
5. Zarys chorób wewnętrznych dla studentów pielęgniarstwa - red. J. Daniluk, G. Jurkowska CZELEJ 2005

14 Literatura towarzysząca:

1. Postępowanie w nagłych wypadkach - pod red. Z. Rybickiego, Urban & Partner W-w 2002
2. Begemann: " Hematologia praktyczna" PZWL
3. K. Sułek: " Problemy hematologiczne w różnych specjalnościach
4. H. Bomski: " Podstawowe laboratoryjne badania hematologiczne" PZWL.
6. N. Staines i wsp. : " Wprowadzenie do immunologii" Urban & Partner
7. A. Dmoszyńska, T. Robak: " Podstawy hematologii" CzeleJ
<http://www.spzoz.hajnowka.pl/hemat.htm>
<http://www.hematologia.lodz.pl/>
<http://www.esculap.pl/HEM/>
<http://www.cm-uj.krakow.pl/hematologia/hematologia.html>
<http://www.hematologia.lublin.pl/>

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr hab. n .med. Jerzy Arendt prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Lucyna Frihauf

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	40
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie		zaliczenie	zaliczenie

10. Liczba punktów ECTS:4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Znajomość zagadnień z dietetyki
- Zaliczenie zajęć (III semestr) z chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego

13. Cele kształcenia:

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów chirurgicznych.
- Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarstkich w oddziale chirurgii ogólnej,
- Poszerzenie wiedzy z zakresu rodzaju badań diagnostycznych stosowanych w oddziałach chirurgicznych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania psychicznego i fizycznego pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie nagłym i planowym, w obrębie przewodu pokarmowego: wątroby i dróg żółciowych, żołądka i dwunastnicy, jelit, trzustki,
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących szczegółowych procedur opieki pooperacyjnej po operacji tarczycy, przełyku, żołądka i dwunastnicy, dróg żółciowych, jelit, wyrostka robaczkowego i odbytu, przepukliny
- Poznanie żywienia stosowanego w oddziałach chirurgicznych- rodzaje diet oraz stosowanie żywienia enteralnego i parenteralnego u pacjentów chirurgicznych

- Poszerzenie wiedzy na temat patogenezы, rozpoznania i leczenia przetok okołodbytnicznych
- Poszerzenie wiedzy na temat przetaczania krwi i jej pochodnych
- Poszerzenie wiedzy na temat gospodarki wodno-elektrolitowej i równowagi kwasowo-zasadowej
- Wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach w chirurgii.
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Opanowanie umiejętności planowania i propagowania działań prozdrowotnych, zmierzających do zachowania zdrowia
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarки
- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Patogeneza – rozpoznanie i leczenie przetok okołodbytnicznych.
2. Chirurgia gruczołów wydzielania wewnętrznego.
3. Praca pielęgniarки w oddziale chirurgicznym i na sali pooperacyjnej.
4. Odżywianie chorego w chirurgii. Rola pielęgniarки
5. Przetaczanie krwi i jej pochodnych. Rola pielęgniarки.
6. Postępowanie z chorym w okresie pooperacyjnym. Rola pielęgniarки.
7. Gospodarka wodno-elektrolitowa i równowaga kwasowo-zasadowa chorych chirurgicznie.
8. Zabiegi pielęgniarские i lekarskie w oddziale chirurgicznym.
9. Opieka pielęgniariska nad pacjentem po usunięciu pęcherzyka żółciowego, po operacji kamicy przewodowej.
10. Opieka pielęgniariska nad chorym po resekcji żołądka.
11. Opieka pielęgniariska chorego z ostrym zapaleniem trzustki.
12. Opieka pielęgniariska nad chorym po operacji tarczycy.
13. Pielęgnowanie chorego ze stomią jelitową.

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne praktyczne:

Opieka pielęgniariska nad pacjentem po usunięciu pęcherzyka żółciowego, po operacji kamicy przewodowej.

-Zalecenia dla chorego po zakończeniu leczenia szpitalnego

-Zapewnienie opieki pielęgniarskiej pacjentowi po zabiegu cholecystektomii i choledochotomii w zależności od zastosowanej metody operacyjnej (kontrola świadomości, pomiar podstawowych parametrów, obserwacja chorego w kierunku wystąpienia ewentualnych powikłań związanych z zabiegiem, obserwacja rany pooperacyjnej, obserwacja treści i ilości wydzieliny w drenach brzusznych,

podawanie zleconych leków, niwelowanie bólu, dbanie o komfort chorego).

- Edukacja pacjenta odnośnie właściwego stylu życia i żywienia po zabiegach na pęcherzyku i drogach żółciowych

- Prowadzenie dokumentacji

- Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

Opieka pielęgniarska nad chorym po resekcji żołądka.

Wczesny i późny zespół poresekcyjny.

Postępowanie pielęgniarskie

Zalecenia dla chorego po zakończeniu leczenia szpitalnego

- Zapewnienie opieki pielęgniarskiej pacjentowi po zabiegu na żołądku, we wczesnym i późnym zespole poresekcyjny

(kontrola świadomości, pomiar podstawowych parametrów obserwacja chorego w kierunku wystąpienia ewentualnych powikłań związanych z zabiegiem, obserwacja rany pooperacyjnej, podawanie zleconych leków, niwelowanie bólu, dbanie o komfort chorego).

- Prowadzenie dokumentacji

- Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

- Edukacja pacjenta odnośnie właściwego stylu życia i żywienia.

- W razie konieczności zapewnienie pacjentowi konsultacji z psychologiem.

Opieka pielęgniarska chorego z ostrym zapaleniem trzustki.

Leczenie operacyjne.

Przetoki trzustkowe.

Opieka pielęgniarska nad pacjentem nieoperowanym.

Opieka pielęgniarska nad pacjentem po zabiegu.

operacyjnym.

Pielęgnacja przetok trzustkowych.

- Zapewnienie właściwej opieki pielęgniarskiej pacjentowi nieoperowanemu.

(kontrola parametrów życiowych,

kontrola ilości i treści żołądkowych z sondy,

podawanie środków p. bólowych, kontrola glikemii chorego, dbanie o komfort chorego

- Zapewnienie właściwej opieki pielęgniarzkiej pacjentowi po zabiegu operacyjnym (kontrola świadomości, pomiar podstawowych parametrów obserwacja chorego w kierunku wystąpienia ewentualnych powikłań związanych z zabiegiem, obserwacja rany pooperacyjnej, podawanie zleconych leków, niwelowanie bólu, dbanie o komfort chorego).

- Prowadzenie dokumentacji

- Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarzki

Edukowanie pacjenta, wskazówki dietetyczne i farmakologiczne.

Opieka pielęgniarzka nad chorym po operacji tarczycy.

Zapewnienie właściwej opieki pielęgniarzkiej pacjentowi po zabiegu operacyjnym na tarczycy.

-Zapobiegania powikłaniom pooperacyjnym

(wnikliwa obserwacja rany pooperacyjnej, kontrola podstawowych parametrów życiowych, kontrola głosu)

-Zapewnienie pacjentowi poczucia bezpieczeństwa i ogólnego komfortu.

- Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarzki.

Pielęgnowanie chorego ze stomią jelitową.

Powikłania stomii jelitowej.

Zalecenia dla pacjenta po zakończeniu leczenia.

Zapewnienie właściwego postępowania pielęgniarzkiego w bezpośrednim okresie po zabiegu operacyjnym(kontrola świadomości, pomiar podstawowych parametrów, obserwacja chorego w kierunku wystąpienia ewentualnych powikłań związanych z zabiegiem, podawanie zleconych leków, obserwacja rany i stomi, niwelowanie bólu,

dbanie o komfort chorego)

-Prowadzenie rozmowy z pacjentem o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarzki

-Edukacja chorego z wylonioną stomią (właściwa pielęgnacja skóry wokół stomi, wskazówki żywieniowe w zależności od choroby podstawowej, eliminacja stresu, regularny tryb życia,

zaopatrzenie w sprzęt stomijny,
umożliwienie kontaktu z poradnią stomijną

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

I.Chirurgia przewodu pokarmowego:

1.Wywiad - typowe dolegliwości zgłaszane przez chorych z patologią górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego

2.Objawy typowe dla chorób przewodu pokarmowego.

- Ból brzucha
- Wymioty i zwracanie
- Krwawe wymioty
- Trudności w połykaniu
- Zaburzenia w oddawaniu stolca
- Krwawienie z odbytu
- Objawy otrzewnowe
- Guz w jamie brzusznej
- Powiększenie rozmiarów brzucha

3. Metody rozpoznawania chirurgicznych chorób układu pokarmowego.

- Badania radiologiczne
- Badania endoskopowe/endoskopia diagnostyczna, śródoperacyjna, zabiegowa
- Badania izotopowe
- Biopsja i badania cytologiczne
- Punkcja jamy brzusznej
- Badania biochemiczne
- Badania ultrasonograficzne
- Badanie komputerowe

3.Przygotownie chorego ogólne i miejscowe do zabiegu operacyjnego

- Zasady przygotowania chorego do operacji w znieczuleniu ogólnym i miejscowym
- Postępowanie z chorym w okresie pooperacyjnym

4.Choroby chirurgiczne górnego odcinka przewodu pokarmowego- zasady leczenia zachowawczego i operacyjnego.

- Choroby przełyku i przepony

- Choroby żołądka i dwunastnicy
- Choroby wątroby i dróg żółciowych
- Choroby trzustki

5. Choroby chirurgiczne dolnego odcinka przewodu pokarmowego- zasady leczenia zachowawczego i operacyjnego

- Choroby jelita cienkiego
- Choroby jelita grubego

II. Pielęgniarka w Poradni Zabiegowej:

1.Podstawowe cechy instrumentów medycznych

2.Kwalifikacje i nazewnictwo narzędzi chirurgicznych

3.Pomieszczenia, wyposażenie ambulatorium zabiegowego

4.Sprzęt do dezynfekcji i wyjaławiania

5. Sprzęt do doraźnej pomocy w ambulatorium

14.6.Praktyka zawodowa

Współpraca w chirurgicznym zespole terapeutycznym.

- Transfuzjologia - pobieranie krwi w celu oznaczenia grupy krwi, czynnika Rh, wykonania próby krzyżowej. Przygotowanie krwi i preparatów krwiopochodnych do przetoczenia. Obserwacja pacjenta w trakcie przetaczania krwi i jej preparatów oraz po przetoczeniu. Powikłania poprzetoczeniowe oraz postępowanie w przypadku ich występowania.
- Przygotowanie i ewentualne zastosowania zestawu przeciwwstrząsowego.
- Przeciwdziałanie zakażeniom chirurgicznym - obserwowanie rany pooperacyjnej, rozpoznanie i leczenie zakażeń chirurgicznych. Podanie surowicy i anatoksyny.
- Przygotowanie chorego do badań i zabiegu operacyjnego. Ocena stanu pacjenta oczekującego na zabieg operacyjny.
- Zastosowanie ogólnych zasad opieki pooperacyjnej - obserwowanie pacjenta w pierwszych godzinach i dniach po operacji, zapobieganie powikłaniom po zabiegu operacyjnym. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów pacjenta występujących we wczesnym okresie pooperacyjnym.
- Zapoznanie się i współdziałanie w szczegółowych procedurach opieki pooperacyjnej:
  - po operacji tarczycy, przełyku, żołądka i dwunastnicy, dróg żółciowych, jelit, wyrostka robaczkowego i odbytu, przepukliny, naczyń obwodowych, dróg moczowych,
- Zapoznanie się z zasadami i współdziałanie w zapobieganiu zakażeniom wewnątrz oddziałowym, ze szczególnym uwzględnieniem wirusowego zapalenia wątroby i infekcji wirusem HIV.

15.Literatura podstawowa:

- Kapała Wojciech: *Pielęgniarstwo w Chirurgii. Wybrane problemy z praktyki pielęgniarskiej oddziałów chirurgii ogólnej.* Wydawnictwo CZELEJ, Lublin 2006
- Rowiński W., Dziak A. (red.): *Chirurgia dla pielęgniarek.* PZWL, Warszawa 1999
- Chen H., Solą J.E., Lillemoe K.D.: *Najczęstsze zabiegi chirurgiczne przy łóżku chorego* Urban & Partner, Wrocław 1997
- PIEŁĘGNIARSTWO chirurgiczne. Cz. 1 / red. Eugeniusz Majewski, Maciej Zaniewski; Joanna Kitlas [et al.]. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003
- Noszczyk W.: *Chirurgia.* PZWL.Warszawa 2005
- Fibak J (red); Wojciech Burchardt *Chirurgia: podręcznik dla studentów* - Wyd. 3. - Warszawa PZWL

16.Literatura towarzysząca:

- PODSTAWY PIEŁĘGNIARSTWA, TOM I, II pod redakcją Barbary Ślusarskiej Danuty Zarzyckiej, Kazimiery Zahradniczek
- Kirschnick O.: *Pielęgniarstwo* Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner Wrocław
- Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: *Diagnoza pielęgniarska*, PZWL, Warszawa 1999.
- POSTĘPOWANIE okołooperacyjne / red. Witold Jurczyk, Roman Szulc; Bożena Andrys [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Wiesław Kuźma

mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		
Forma zaliczenia	zaliczenie		zaliczenie		

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Wiadomości z zakresu podstaw pielęgniarstwa, zdrowia publicznego, anatomii i fizjologii

13. Cele kształcenia:

- wyposażenie studentów w podstawową wiedzę o istocie, celach i zadaniach rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- zapoznanie z elementami procesu rehabilitacji na poszczególnych etapach leczniczego i społeczno-zawodowego usprawniania;
- zaznajomienie studentów z problemami współczesnej rehabilitacji, jej miejscem w naukach medycznych;
- kształtowanie u studentów umiejętności wykorzystania wiedzy z zakresu rehabilitacji na różnych etapach opieki zdrowotnej w różnych specjalnościach pielęgniarstwach;
- rozwijanie zainteresowań problemami człowieka dotkniętego ciężkim kalectwem, człowieka niepełnosprawnego i motywacji do współdziałania w łagodzeniu skutków kalectwa i inwalidztwa;
- wykazanie roli uczenia się i nauczania w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach rehabilitacji i pielęgnowania osób niepełnosprawnych.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Niepełnosprawność – wybrane problemy i definicje

Instrumenty prawne aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej na tle rozwiązań polskich”

Instrumenty pomocy osobom z niepełnosprawnością w powrocie do sfery zatrudnienia w

Polsce i Unii Europejskiej

Kategorie i stopnie niepełnosprawności

Wybrane badania fizykalne i czynnościowe osób niepełnosprawnych

Współczesny model organizacji rehabilitacji wg WHO

Zasady rehabilitacji

Zespół rehabilitacyjny i zadania jego członków w profilaktyce i terapii niepełnosprawności

14.2.Ćwiczenia:

14.3.Zajęcia praktyczne:

Organizacja rehabilitacji leczniczej.

Fizyczne, psychiczne i społeczno-ekonomiczne następstwa kalectwa i inwalidztwa

Ocena chorego i jego środowiska dla potrzeb rehabilitacji.

Elementy rehabilitacji leczniczej.

Program rehabilitacji osób po odjęciu kończyn, współudział pielęgniarki w realizacji programu.

Program rehabilitacji osób po urazach rdzenia kręgowego. Współudział pielęgniarki w realizacji programu.

Usprawnianie osób po udarach mózgu -zadania pielęgniarki.

Usprawnianie i pielęgnowanie dzieci niepełnosprawnych.

Pielęgnowanie i usprawnianie dzieci z bocznymi skrzywieniami kręgosłupa.

Problemy pielęgnacyjne w rehabilitacji osób z chorobami reumatoidalnymi.

Zasady pielęgnowania i usprawniania w traumatologii.

Rehabilitacja osób niewidomych.

Rehabilitacja osób głuchych.

Repetytorium — rola i zadania pielęgniarki w rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

14.4.Samokształcenie:

14.5. Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. Rutkowska Elżbieta (red.), Rehabilitacja i pielęgnowanie osób niepełnosprawnych, Czelej, Lublin 2002
2. Malinowska, K., Dega, W. Rehabilitacja medyczna, PZWL, Warszawa 1993.
3. Bahrynowska-Fic, J. Właściwości i metodyka ćwiczeń fizycznych oraz sport inwalidzki.
4. Ciechaniewicz W. (red.): Pielęgniarstwo – ćwiczenia, PZWL, Warszawa, 2002
5. Gałkowski T., Kiwerski J.: Encyklopedyczny słownik rehabilitacji. PZWL, Warszawa 1986.
6. George S., Bedbrook M.: Opieka nad chorym z paraplegia. PZWL, Warszawa 1991.
7. Grochmal S., Zielińska-Chrzanowska S.: Rehabilitacja w chorobach układu nerwowego. PZWL, Warszawa 1986.
8. Heilich-Piątkowska H., Walicka J.: Problemy psychologiczne i psychopatologiczne w ciężkich uszkodzeniach narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1975.
9. Hulek A.: Samopomoc w rehabilitacji osób niepełnosprawnych. PZWL Warszawa 1992.
10. Kinalski, R. Kompendium rehabilitacji i fizjoterapii.
11. Morissey A.: Pielęgniarstwo rehabilitacyjne. PZWL, Warszawa 1975.
12. Rejzner C., Szczygielska-Majewska M.: Wybrane zagadnienia z rehabilitacji. Podstawy teoretyczne i praktyka pielęgniarstwa. CMDNŚSZM, Warszawa 1992.
13. Szczygielska-Majewska M.: Pielęgniarka w procesie rehabilitacji osób ciężkim kalectwem. L. Szewczyk (red.): Radzenie sobie i pomoc innym w zdrowiu i chorobie. AM Lublin 1997.
14. Szczygielska-Majewska M., Piątek A.: Standardy pielęgnowania w rehabilitacji. K. Turowski (red.): Wybrane standardy pielęgniarstwa klinicznego. Neurocentrum, Lublin 1995, t.II.

16.Literatura towarzysząca:

1. Babecki J., Dziak A.: Złamania kości i stawów. Rady dla ozdrowieńców. PZWL, Warszawa 1973.
2. Butrym Z.: Podstawy naukowe diagnozy pielęgniarstwa. AM w Lublinie, Wydział Pielęgniarski, Lublin 1986.
3. Borkowska M.(red.): ABC rehabilitacji dzieci. Najczęstsze schorzenia narządu ruchu. Wyd. d. Pelikan, Warszawa 1989.
4. Brocklehurst J.C., Allen S.C.: Zarys medycyny geriatrycznej. PZWL, Warszawa 1991.
5. Bruhl W.: Zarys reumatologii. PZWL, Warszawa 1987.
6. Chojnacka-Szawłowska G., Szawłowski K.: Rehabilitacja. AM w Gdańsku, Gdańsk 1994.
7. Czyżewski K., Hora Z.: Klęska, nadzieja, życie. Ossolineum, Wrocław 1974.
8. Dega W.: Profilaktyka i zachowawcze leczenie w zespołach bólów dolnego odcinka kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1978.
9. Dega W., Senger A.: Ortopedia i rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1996.
10. Dega W.: Rehabilitacja medyczno-socjalna w onkologii narządu ruchu, PZWL, Warszawa 1986.
11. Dega W.(red.): Wczesne wykrywanie i zapobieganie progresji bocznych skrzywień kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1983.
12. Dega W., Milanowska K.: Rehabilitacja medyczna.

13. Dziak A.(red.): Zamknięte uszkodzenie tkanek miękkich narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1993.
14. Dziak A.: Ćwiczenia usprawniające w uszkodzeniach kości i stawów. PZWL, Warszawa 1990.
15. Eckert U.: Przygotowanie dziecka z wadą słuchu do nauki szkolnej. Wyd. Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa 1986.
16. Garrett G.: Potrzeby zdrowotne ludzi starych. PZWL, Warszawa 1990.
17. Garrett J., Levine E.: Praktyka psychologiczna w rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszawa 1972.
18. Górajek-Jóźwik J.: Proces pielęgnowania. Model samodzielnego, całościowego i ciągłego pielęgnowania. Skrypt dla studentów Wydziału Pielęgniarskiego, Akademia Medyczna, Lublin 1989.
19. Hirszel H.: Zagadnienia psychologiczne w rehabilitacji chorych na gruźlicę. ZW CRS, Warszawa 1974.
20. Hulek A.(red.): Człowiek niepełnosprawny w społeczeństwie. PZWL Warszawa 1986.
21. Hulek A.: Pedagogika rewalidacyjna. PWN, Warszawa 1972.
22. Hulek A.: Teoria i praktyka rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszaw..1969.
23. Hunt P., Sendel B.: Pielęgniarstwo dorosłych z określonymi zaburzeniami fizjologicznymi. PZWL, Warszawa 1992.
30. Jaranowska K.: Ośrodki rehabilitacyjno-wypoczynkowe dla osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1990.
- 31 Kaliszewski J.: Rehabilitacja w klinice chorób wewnętrznych. PZWL, Warszawa 1974.
32. Kiwerski J., Kowalski M., Krasuski M.: Schorzenia i urazy kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1997.
33. Koszła M.: Złamania i zwichnięcia u dzieci. PZWL, Warszawa 1986.
34. Kolendowska J., Kolendowski J.: Ruch zapobiega bólom kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.
35. Kubis W.: Metody postępowania w usprawnianiu leczniczym i kryteria ich oceny. PTWK, Warszawa 1976.
36. Kochanowicz A.: Lecznicza rehabilitacja oddechowa w chorobach płuc. PZWL, Warszawa 1972.
37. Kuch J.{red.): Rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1989.
38. Larkowa H.: Człowiek niepełnosprawny - problemy psychologiczne. PWN, Warszawa 1987.
39. Larkowa H.: Postawy otoczenia wobec osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1970.
40. Łuszczynski C.: O łagodzeniu skutków kalectwa. IW CRZS, Warszawa 1980.
41. Maruszewski M.: Chory z afazją i jego usprawnianie. Bibl. Psych.-Wychow., Warszawa 1974.
42. Mika T.: Fizykoterapia. PZWL, Warszawa 1993.
43. Milanowska K.: Kinezyterapia. PZWL, Warszawa 1993.
44. Milanowska K.: Rola pediatry w profilaktyce zniekształceń narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1982.

45. Myśliborski T.: Zaopatrzenie ortopedyczne. PZWL, Warszawa 1985.
46. Nawrót J.: Ergoterapia w wychowaniu dziecka upośledzonego fizycznie. PZWL, Warszawa 1973.
47. Nowakowska M.(red.): Rehabilitacja chorych z afazją. PAN, Warszawa 1978
48. Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - poznawanie siebie. WS, Warszawa 1987,
49. Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - doskonalenie siebie. WS, Warszawa J 988.
50. Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - współżycie z ludźmi. WS, Warszawa 1988.
51. Pedich W. i wsp.: Pielęgniarnstwo geriatryczne. PZWL, Warszawa 1983.
52. Piątkowski S.(recL): Ortopedia, traumatologia i rehabilitacja narządów ruchu. PZWL, Warszawa 1990.
53. Rosławski A.: Lecznice ćwiczenia oddechowe w chorobach płuc. Medycyna Praktyczna, Kraków 1994.
54. Rosławski A.: Rehabilitacja lecznicza w reumatoidalnym zapaleniu stawów. WS, Warszawa 1981.
55. Rosławski A. Skolimowski T.: Technika wykonywania ćwiczeń leczniczych. PZWL, Warszawa 1987.
56. Rosławski A, Sroczyńska K.: Rehabilitacja lecznicza chorych na zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa. Wyd. "Sport i Turyst. Warszawa 1976.
57. Sadowska-Wróblewska M.: O reumatyzmie. PZWL, Warszawa 1980.
58. Sadowska-Wróblewska M.: Przewlekłe choroby reumatyczne. PZWL, Warszawa 1988.
59. Sękowska Z., Sękowski T,: Rehabilitacja zawodowa inwalidów wzroku w Polsce. UMCS, Lublin 1991.
60. Straburzyński G.: Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1988.
61. Szczygielska-Majewska M.: Profilaktyka odleżyn u osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego. Jakość w opiece pielęgniarskiej. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej, Olsztyn 1996.
62. Szczygielska-Majewska M., Walczak L: Standardy opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem z mózgowym porażeniem dziecięcym. K. Turowski(red.): Wybrane standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1994 t. L
63. Szczygielska-Majewska M.: Standard opieki pielęgniarskiej w rehabilitacji osób po udarach mózgu. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standrdy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
64. Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania w rehabilitacji osób z reumatoidalnym zapaleniem stawów. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
65. Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania osób z pęcherzem neurogennym w następstwie uszkodzenia rdzenia kręgowego. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
66. Tomaszewska J.: Podstawy rehabilitacji ruchowej. WST, Warszawa 1981, t. I i II.
67. Vitali M., Robinson K., Andrews B., Harris E.: Amputacja i protezowanie. PZWL,

Warszawa 1985.

68. Vogel A., Wodrasch G.: Pielęgowanie chorego w domu. PZWL, Warszawa 1986.
69. Weiss M.: Amputacja fizjologiczna. PZWL, Warszawa 1972.
70. Viscardi H.: List do Jima. IW PAX, Warszawa 1973.
71. Witkowski T.: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych. M.B.D.O. Warszawa 1993.
72. Wright B.: Psychologiczne aspekty fizycznego inwalidztwa. PWN, Warszawa 1965.
73. Zembaty A.(red.): Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1987,
74. Zielińska-Charzewska S.: Rehabilitacja neurologiczna chorych w domu. PZWL, Warszawa 1986.
75. Zimmermann-Górska J.: Choroby reumatyczne. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 1989.
76. Żakowska-Bachelko B., Pędzich W.: Pacjenci w starszym wieku. PZWL, Warszawa 1995.
77. Żuk T., Gusta A.: Urazowe uszkodzenie stawów i kości długich. PZWL, Warszawa 1983.
78. Żuk T.: Wady i bóle kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Geriatry i pielęgniarstwo geriatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II Semestr: IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imię i nazwisko pozostałych członków zespołu:

Mgr Anna Komarow – Kuźmińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		40			40
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę			Zaliczenie na ocenę

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne: znajomość podstaw pielęgniarstwa, pielęgniarstwa: internistycznego, chirurgicznego i neurologicznego, znajomość interny i neurologii

13.Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę z zakresu procesów starzenia się w aspekcie biologicznym, psychologicznym i socjoekonomicznym
- Umieć określić odrębności fizjologiczne organizmu człowieka starszego.
- Opanować wiedzę i umiejętności praktyczne potrzebne do rozwiązywania problemów zdrowotnych i psychospołecznych osób w starszym wieku.
- Znać materiał z zakresu etiopatogenezy, przebiegu, leczenia i profilaktyki wybranych chorób wieku starczego.
- Zapoznać się z pielęgniarstwem geriatrycznym, opieką pielęgniarzką nad człowiekiem w podeszłym wieku.
- Poznać problemy żywieniowe ludzi w podeszłym wieku.
- Określić stopień potrzeb pacjenta w podeszłym wieku, nabyć umiejętności do sprawowania opieki nad pacjentem geriatrycznym z różnymi schorzeniami.
- Zapoznać się z różnymi formami opieki nad osobami w podeszłym wieku:
  - opieka środowiskowa
  - zakład opiekuńczo – leczniczy
  - różne formy pomocy społecznej: dom dziennego pobytu i dom pomocy społecznej
- Kształtować cechy własnej osobowości – wykaże postawę odpowiedzialności, sumienności i spostrzegawczości.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14. 1. Wykład:

1. Wprowadzenie do geriatricy.
2. Sytuacja zdrowotna ludzi w podeszłym wieku w Polsce.
3. Wybrane modele opieki geriatricy na świecie.
4. Osobnicze i populacyjne starzenie się człowieka. (Proces starzenia się w aspekcie biologicznym, psychologicznym i socjoekonomicznym).
5. Zagrożenia związane z hospitalizacją ludzi w podeszłym wieku. Zadania pielęgniarki.
6. Opieka instytucjonalna nad ludźmi w podeszłym wieku. Rola pielęgniarki.
7. Pomoc pielęgniarki w przywracaniu sprawności fizycznej i psychicznej pacjentom po udarach mózgowych.
8. Choroby układu krążenia.
9. Choroby układu ruchu.
10. Infekcyjne stany chorobowe w wieku podeszłym.
11. Zaburzenia endokrynologiczne.
12. Starzeć się wolniej.
13. Farmakoterapia w wieku podeszłym.
14. Specyficzne problemy geriatricy (stan odżywiania, odleżyny, nie trzymanie zwieraczy). Postępowanie pielęgniarskie.

14. 2. Ćwiczenia :

14. 3. Zajęcia praktyczne:

Tematyka zajęć

Zmiany somatyczne i psychiczne związane ze procesem starzenia się.

Postawa wobec uczuć i sposobu zachowanie pielęgowanej osoby.

Pielęgnacja chorych w podeszłym wieku.

Obserwacja chorego w podeszłym wieku. Prowadzenie dokumentacji medycznej. Współpraca z lekarzem. Rady dla pełniących dyżury nocne w domach opieki dla osób w podeszłym wieku.

Dietetyka wieku starczego. Zapotrzebowanie na składniki pokarmowe, niedobory witaminowe i mineralne. Zasady żywienia, rodzaje diet.

Zapobieganie wypadkom w czasie opieki nad ludźmi w podeszłym wieku.

Unieruchomienie- następstwa i zagrożenie. Pielęgnacja i rehabilitacja chorych w podeszłym wieku.

Opieka nad umierającym. Towarzyszenie śmierci.

14.4 Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

14. 6. Praktyka zawodowa:

Poznanie specyfiki stanu zdrowia osób w podeszłym wieku: zmiany biologiczne(mechanizm zmian odrębność psychiki, aspekty socjologiczne.

Rozpoznanie potrzeb zdrowotnych ludzi starych- najczęściej występujące problemy zdrowotne.

Specyficzne problemy pielęgnacyjno-opiekuńcze u osób starszych-rola pielęgniarstwa.

Znaczenie działań usprawniających.

1. Profilaktyka odleżyn, przykurczów.

2. Profilaktyka powikłań płucnych,

3. Ćwiczenia izometryczne,

4. Ćwiczenia samoobsługi,

5. Pionizacja i nauka chodzenia, wczesna mobilizacja ruchowa pacjenta.

Zasady wykorzystania sprzętu usprawniającego

15. Literatura podstawowa:

Pielęgniarstwo geriatryczne Josefa Schiefele, Ilse Staudt, Margerete M. Dach; red. wyd. Pol. Krzysztof Galus - Wrocław: Wydaw. Medyczne Urban & Partner, 1998.

Zarys medycyny geriatrycznej. Żakowska - Wachelko B.- Wydawnictwo Lekarskie „PZWL”: Warszawa, 2000.

Pielęgniarstwo w geriatric. Pod redakcją M. Biercewicz, M.T. Szewczyk, R. Ślusarza; wyd. medyczne „Borgis”: Warszawa 2006

16. Literatura towarzysząca:

MSD Podręcznik geriatrii, Praca zbiorowa, Urban & Partner, Wrocław, 1999.

Molekularne i kliniczne aspekty choroby Alzheimera. Dobryczycka Wanda, Leszek Jerzy - Wrocław: Volumed, 2001.

Podstawy gerontologii i wybrane zagadnienia z geriatrii. Jabłoński L., Wysokińska-Miszczuk J.- Lublin: Wydaw. „Czelej”, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Specjalista psychiatra lek. med. Kamil Ruciński

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Specjalistka pielęgniarstwa psychiatrycznego mgr Alicja Ulman

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		40
Forma zaliczenia	egzamin		Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 3

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z anatomii i fizjologii człowieka. Znajomość procesu pielęgnowania oraz technik wykonywania zabiegów pielęgniarских. Podstawowa wiedza z socjologii, psychologii, rehabilitacji i komunikacji interpersonalnej.

13. Cele kształcenia:

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów psychiatrycznych
- Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarских w oddziałach psychiatrycznych (komunikowanie się z chorym psychicznie)
- Zapoznanie z organizacją pracy, funkcjonowania zespołów terapeutycznych w oddziale psychiatrycznym, (regulaminy, zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych, BHP, Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego 1994 z późniejszymi zmianami)
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu opieki i pielęgnowania chorych z ostrą psychozami, stosowanie przymusu bezpośredniego (Postępowanie zgodnie z ustawą i dokumentacją)
- Poszerzenie wiedzy z zakresu rodzaju badań diagnostycznych stosowanych w oddziałach psychiatrycznym
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do badań laboratoryjnych, badań radiologicznych, ultrasonograficznych, tomografii komputerowej, magnetycznego rezonansu jądrowego.
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pacjenta do powrotu do środowiska, prowadzenie treningów umiejętności społecznych.
- Poznanie specyfiki opieki nad chorym psychicznie w różnych jednostkach chorobowych, opieka nad pacjentem z zaburzeniami nerwicowymi, opieka nad pacjentem psychotycznym, opieka nad pacjentem z zaburzeniami depresyjnymi, opieka nad pacjentem w zespole maniakalnym.
- Radzenie sobie z problematyką samobójstw w przebiegu chorób psychicznych, pacjent z zamiarem samobójstwa lub samouszkodzenia
- Poszerzenie wiedzy dotyczącej Problemu dziecka z zespołem ADHD
- postępowanie z dzieckiem nadpobudliwym
- Poznanie i przestrzeganie „Ustawy o Ochronie zdrowia Psychicznego” z 1994 r. w codziennej pracy.
- Sporządzenie procesu pielęgnacyjnego dla pacjenta chorego psychicznie
- Przeprowadzenie wywiadu psychiatrycznego z pacjentem oddziału psychiatrycznego
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Opanowanie umiejętności planowania i propagowania działań prozdrowotnych, zmierzających do zachowania zdrowia

- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki
- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych

14.2. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Zaburzenia psychiczne w przebiegu chorób somatycznych
2. Badanie i wywiad psychiatryczny jako podstawowa metoda diagnostyki
4. Metody psychoedukacji i terapii osób uzależnionych
5. Anoreksja i bulimia.
6. Postępowanie lekarskie i pielęgniarskie w najczęściej występujących stanach nagłych w psychiatrii
7. Rozpoznawanie potrzeb i problemów pielęgnacyjnych u osób w podeszłym wieku z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami osobowości
8. Ustalanie diagnozy pielęgniarskiej w upośledzeniu umysłowym i mózgowym porażeniu dziecięcym
9. Problemy opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z oddziału podsądnych i oddziału „psychiatrii ostrej”
10. Rola pielęgniarki w opiece nad chorymi z anoreksją i bulimią.
11. Praca pielęgniarki w oddziałach podsądnych (zarys problematyki psychiatrii sądowej)

14.2. Ćwiczenia:

14.3 Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Zajęcia praktyczne:

Organizacja opieki psychiatrycznej w świetle obowiązujących regulacji prawnych,

- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,

- klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania ICD-10

Student:

- Scharakteryzuje współczesny system szpitala psychiatrycznego,
- zna prawa i przywileje psychicznie chorego wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- zna Ustawę o Ochronie Zdrowia Psychicznego,
- zna klasyfikację ICD-10,
- wykazuje się znajomością nowych trendów w pielęgniarstwie psychiatrycznym i w psychiatrii

2. Komunikowanie z chorym z zaburzeniami psychicznymi,

- metody komunikacji

Student:

- zna zasady komunikacji z pacjentem psychiatrycznym,
- podaje zasady postępowania pielęgniarki w najczęściej występujących problemach w komunikacji z pacjentem,
- zna metody nawiązania kontaktu z pacjentem
- posługuje się zasadami generalnej strategii komunikacji w pielęgnowaniu chorych umiejętnie nawiązywać kontakt terapeutyczny i więź

3. Udział pielęgniarki w profilaktyce, diagnozowaniu i kompleksowej terapii chorób psychicznych z uwzględnieniem farmakoterapii, psychoterapii, terapii zajęciowej.

- środowiskowa pielęgniarka psychiatryczna

Student:

- określa metody i techniki psychoterapeutyczne, znać fazy kontaktu terapeutycznego,
- zna podstawowe metody i możliwości psychoterapii, rehabilitacji i pomocy socjalnej dla chorych,
- rozpoznaje zmiany w zachowaniu chorego psychiatrycznego,
- rozpoznaje objawy uboczne i powikłania terapii, we właściwy sposób interpretuje je,

4. Psychoterapia jako metoda leczenia zaburzeń psychicznych:

- metody psychoterapii,

- społeczność terapeutyczna,

Student:

- Wymienia zasady i metody psychoterapii,

- Zna techniki psychoterapii,
- Omawia rolę i zasady postępowania pielęgniarki w społeczności terapeutycznej,
- Uzasadnia znaczenie ergoterapii, aktywności własnej chorego, udziału rodziny i najbliższego otoczenia w wychodzeniu z choroby,
- zna możliwości pomocy socjalnej dla chorych psychiatrycznych
- zaplanuje czas wolny chorego,
- czynnie uczestniczy w zajęciach terapeutycznych ,
- umiejętnie i aktywnie włączać rodzinę chorego do terapii,
- zna zasady kierowania i przyjęcia do odpowiednich ośrodków pomocy społecznej i pomocy rodzinie

5. Specyfika pracy pielęgniarki z pacjentem z problemem uzależnienia i z oddziału podsądnych,

- uzależnienia od alkoholu, narkotyków, tytoniu, inne uzależnienia XXI wieku.

. metody detoksykacji,

- doraźna pomoc psychiatryczna,

Student:

- Podaje zasady postępowania pielęgniarki w przypadku różnego rodzaju uzależnień,
  - Wymienia metody detoksykacji i problemy z nią związane,
  - Wyjaśnia istotę podejmowanych działań i zachowań pielęgniarki w zależności od konkretnej sytuacji nowej, problemowej, trudnej,: pacjent agresywny, z tendencjami samobójczymi,
  - Podaje zasady postępowania pielęgniarki w najczęściej występujących stanach nagłych w psychiatrii,
  - prowadzi systematyczną psychoedukację,
  - umiejętnie doradza w sprawach w sprawach higieny psychicznej i zdrowego stylu życia,
  - podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania używek,
- stosuje działania zmierzające do poprawy komfortu psychicznego i zwiększenia aktywności fizycznej pacjenta,

15.Literatura podstawowa:

- 1.PSYCHIATRIA / red. Adam Bilikiewicz [et al.] Psychiatria. T. 2. Psychiatria kliniczna / red. Adam Bilikiewicz [et al.]; Aleksander Araszkiwicz [et al.]. - Wrocław : Urban & Partner,
2. PSYCHIATRIA / red. Adam Bilikiewicz [et al.] Psychiatria. T. 3. Terapia, zagadnienia etyczne, prawne, organizacyjne i społeczne / red. Adam Bilikiewicz [et al.]; Jerzy Aleksandrowicz [et al.]. - Wrocław : Urban & Partner

3. PSYCHIATRIA / red. Sławomir Sidorowicz Wrocław 2005 Urban & Partner
4. PSYCHIATRIAKLINICZNA I PIELEGNIARSTWO PSYCHIATRYCZNE Andrzej Koślacz, Romana Nowak Warszawa 1986 r.
5. WPROWADZENIE DO PSYCHOLOGII KLINICZNEJ Helena Sęk Warszawa 2005 r.
6. PSYCHOLOGIA KLINICZNA, PSYCHOPATOLOGIA John D. Skirling Jonathan Hellewell GWP Gdańsk 2005 r.
7. PSYCHOLOGIA KLINICZNA , TERAPIA ZABURZEN PSYCHICZNYCH Susan Cave GWP Gdańsk 2005 r.
8. PSYCHOTERAPIA , SZKOŁY, ZJAWISKA, TECHNIKI I SPECYFICZNE PROBLEMY red. Lidia Grzesiuk WN PWN Warszawa 1994 r.
9. PODSTAWY PIELEGNIARSTWA ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE red. Barbara Ślusarska, Danuta Zarzycka , Kazimiera Zahradniczek Lublin 2004 r.

16. Literatura towarzysząca:

1. Koszewska, E. Habrat-Pragłowska – „O depresji, o mani, o nawracających zaburzeniach nastroju”,
2. J.CZ. Czabała-„ Czynniki leczące w psychoterapii”
15. J. Aleksandrowicz – „ Zaburzenia nerwicowe”
16. Pod red. H. Sęk – „ Społeczna Psychologia kliniczna”
17. PIELEGNIARSTWO psychiatryczne i neurologiczne : podręcznik dla szkół medycznych / Cecylia Ugniewska. - Wyd. 2. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,
18. S. Kratochvil – „ Podstawy psychoterapii”
19. DEPRESJA u kobiet : zaburzenia nastroju związane z cyklem rozrodczym / Meir Steiner, Kimberly A. Yonkers; tł. z ang. Maria Bnińska. - Gdańsk : Via Medica, 1999. DEPRESJE i zaburzenia afektywne / Stanisław Pużyński. - Wyd 3 popr. i poszerz. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,
20. FASCYNUJĄCY mózg : walka z chorobami psychicznymi w epoce genomu / Nancy C. Andreasen; red. wyd. pol. Anna Grzywa; tł. z ang. Hanna Karakuła [et al.]. - Lublin : Czelej, 2003.
21. PRZEMOC : uraz psychiczny i powrót do równowagi / Judith Lewis Herman; tł. z ang. Anna Kacmajar, Magdalena Kacmajar. - Wyd. 2 pol. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2002.
22. PSYCHIATRIA / David A. Tomb; red. wyd. pol. Sławomir Sidorowicz; tł. z ang. Monika Kantorska-Janiec [et al.]. - Wyd. 1 pol. dodr. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2003. - VIII, 255 s. : tab ; 20 cm . - (Seria Lekarza Praktyka)
23. PSYCHIATRIA dzieci i młodzieży / red. Irena Namysłowska; Wanda Badura-Madej [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,

24. PSYCHIATRIA dzieci i młodzieży = Child Psychiatry / Robert Goodman, Stephen Scott; red. wyd. pol. Jolanta Rabe-Jabłońska; tł. z ang. Anna Dunajska [et al.]. - Wyd. 1 pol., dodr. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2003.
13. PSYCHIATRIA kliniczna = Kaplan & Sadock's Pocket Handbook of Clinical Psychiatry / H.I. Kaplan, Benjamin J. Sadock, Virginia A. Sadock; red. wyd. pol. Sławomir K. Sidorowicz; tł. z ang. Magdalena Grzesiak [et al.]. - Wyd. 2 pol. - Wrocław : Urban & Partner,

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Zakażenia szpitalne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: polski

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **II** Semestr: **IV**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. n. med. Ewa Ziółko prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30				30	
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę				Zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom :podstawowy

12. Wymagania wstępne:

13. Cele kształcenia:

- Przedstawić epidemiologię zakażeń szpitalnych.
- Określić sposoby zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych.
- Wyjaśnić pojęcie dezynfekcji i sterylizacji
- Przedstawić standardy zapobiegania zakażeniom szpitalnym.
- Wyjaśnić sposoby prowadzenia kontroli zakażeń szpitalnych.
- Przedstawić rodzaje zakażeń szpitalnych, występowanie określonych zakażeń w poszczególnych oddziałach(zakażenia uogólnione , zakażenia krwi, zakażenia HIV, zakażenia wirusem zapalenia wątroby, szpitalne zapalenia płuc i dolnych dróg oddechowych, zakażenia dróg moczowych, zakażenia grzybicze).
- Znać zasady monitorowania zakażeń i prowadzenia analizy epidemiologicznej.
- Dokonać analizy bakteriologicznej bieżącej i okresowej.
- Przedstawić badanie pacjenta przyjętego na oddział.
- Przedstawić najczęstsze zakażenia w oddziale zabiegowym i sposoby ich zapobiegania.
- Znać zasady pobierania materiału do badań bakteriologicznych- wydzieliny z drzewa oskrzelowego, moczu, krwi.
- Znać i stosować sposoby ochrony pacjentów i siebie przed zakażeniami szpitalnymi

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Epidemiologia zakażeń szpitalnych- źródła i rezerwuar

drobnoustrojów w środowisku szpitalnym, drogi szerzenia się zakażenia.

1. Charakterystyka epidemiologii zakażeń szpitalnych w Polsce i na świecie.
2. Dane statystyczne odnoszące się do zakażeń wewnątrzszpitalnych w Polsce i na świecie.
3. Sposoby rejestracji zakażeń wewnątrzszpitalnych.
4. Definicja ZAKAŻENIA SZPITALNEGO i jego objawy miejscowe i ogólne.
5. USTAWA o chorobach zakaźnych i zakażeniach z 2001 roku

Najczęstsze zakażenia szpitalne - etiologia. Występowanie określonych zakażeń w poszczególnych oddziałach, związek pomiędzy występowaniem określonych zakażeń w poszczególnych oddziałach.

1. Najczęstsze zakażenia szpitalne.
2. Drobnoustroje wywołujące zakażenia wewnątrzszpitalne pochodzenia endogennego i egzogennego.
3. Drogi rozprzestrzeniania się drobnoustrojów wywołujących zakażenia szpitalne.
4. Czynniki sprzyjające zakażeniom szpitalnym.
5. Charakterystyczne zakażenia dla poszczególnych oddziałów szpitala.

6. Związki pomiędzy różnymi oddziałami a występowaniem danego zakażenia.
Zakażenia łożyska krwi, zakażenia uogólnione

1. Epidemiologia szpitalnych zakażeń krwi i zakażeń uogólnionych.
2. Drogi zakażenia i czynniki ryzyka zakażeń krwi i zakażeń uogólnionych.
3. Zasady zapobiegania i leczenia zakażeń krwi i zakażeń uogólnionych .

Szpitalne zapalenie płuc i dolnych dróg oddechowych,

1. Epidemiologia szpitalnych zapaleń płuc i dolnych dróg oddechowych.
2. Drogi zakażenia i czynniki ryzyka zapaleń płuc i dolnych dróg oddechowych.
3. Zasady zapobiegania i leczenia zapaleń płuc i dolnych dróg oddechowych.

Zakażenia dróg moczowych.

4. Epidemiologia szpitalnych zakażeń dróg moczowych.
5. Drogi zakażenia i czynniki ryzyka zakażeń dróg moczowych.
6. Zasady zapobiegania i leczenia zakażeń dróg moczowych.

Zakażenia grzybicze.

7. Epidemiologia szpitalnych zakażeń grzybiczych.
8. Drogi zakażenia i czynniki ryzyka zakażeń grzybiczych.
9. Zasady zapobiegania i leczenia zakażeń grzybiczych.

Zagrożenie zakażeniem HIV /Human Immunodeficiency Virus/ w szpitalu.

1. Definicja wirusa HIV.
2. Definicja AIDS /zespół nabytego upośledzenia odporności/.
3. Epidemiologia zakażenia HIV.
4. Drogi zakażenia HIV.
5. Czynniki ryzyka zakażenia HIV .
6. Zasady zapobiegania zakażeniom HIV.
7. Profilaktyka poekspozycyjną w przypadku kontaktu z materiałem zakaźnym.
8. Leczenie farmakologiczne u osób zakażonych HIV.

Zagrożenie zakażenia wirusowym zapaleniem wątroby typu B /WZW typ B/.

1. Epidemiologia zakażenia HBV.
2. Kliniczne podstawy wirusowego zapalenia wątroby typu B /WZW typ B/.
3. Czynniki ryzyka sprzyjające zakażeniu HBV.
4. Serologiczne markery zakażenia HBV i ich znaczenie
5. Profilaktyka WZW typu B.
6. Zasady swoistej profilaktyki poekspozycyjnej po narażeniu na zakażenie HBV.
7. Leczenie farmakologiczne u osób zakażonych HBV.

Zagrożenie zakażenia wirusowym zapaleniem wątroby typu C /WZW.

- 1 Epidemiologia zakażenia HCV.
- 2 Kliniczne podstawy wirusowego zapalenia wątroby typu C /WZW typ C/.
- 3 Czynniki ryzyka sprzyjające zakażeniu HCV.
- 4 Serologiczne markery zakażenia HCV i ich znaczenie.
- 5 Profilaktyka WZW typu C.
- 6 Zasady swoistej profilaktyki poekspozycyjnej po narażeniu na zakażenie HCV.
- 7 Leczenie farmakologiczne u osób zakażonych HCV.

Podstawy diagnostycznego rozpoznania zakażenia; badanie przedmiotowe, badania

analityczne, badania obrazowe., badania mikrobiologiczne.

- 1 Objawy świadczące o zakażeniu - badanie przedmiotowe
- 2 Badania analityczne i ich parametry, świadczące o zakażeniu.
- 3 Badania obrazowe wykonywane w celu potwierdzenia zakażenia .
- 4 Zasady i techniki właściwego pobierania próbki do badań mikrobiologicznych.

Standardy zapobiegania zakażeniom szpitalnym.

- 1 Standardy zapobiegania zakażeniom wewnątrzszpitalnym obowiązujące w pracy pielęgniarki.
    - Standard stosowania środków ochrony osobistej
    - Standard postępowania z zanieczyszczonymi przedmiotami
    - Standard eliminowania drobnoustrojów z rąk, narzędzi, sprzętu, powierzchni.
- Standardy zapobiegania zakażeniom wewnątrzszpitalnym obowiązujące w poszczególnych oddziałach ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów zabiegowych.

Metody eliminowania drobnoustrojów: dezynfekcja, sterylizacja.

- 1 Metody eliminowania drobnoustrojów w szpitalu.
- 2 Najskuteczniejsza metoda zapobiegania przenoszeniu drobnoustrojów – mycie rąk / higieniczne mycie rąk, chirurgiczne mycie rąk/.
- 3 Definicja DEZYNFEKCJI i jej rodzaje.
- 4 Rodzaje używanych preparatów do dezynfekcji /ich skład, stężenie, czas działania, spektrum, zastosowanie/
- 5 Dezynfekcja rąk, endoskopów, narzędzi i powierzchni.
- 6 Definicja STERYLIZACJI.
- 7 Metody sterylizacji stosowanej w praktyce szpitalnej.
- 8 Sterylizację parą wodną.
- 9 Sterylizację suchym, gorącym powietrzem.
- 10 Sterylizację niskotemperaturową.

Model opieki pielęgniarskiej zapobiegający zakażeniom.

1. Modele opieki pielęgniarskiej zapobiegające zakażeniom w szpitalu.

- Model pielęgnowania pacjenta z założonym cewnikiem moczowym w celu profilaktyki zakażenia
- Model pielęgnowania pacjenta w profilaktyce zakażeń u chorych operowanych.
- Model pielęgnowania pacjenta w celu profilaktyki zakażenia dróg oddechowych.
- Model pielęgnowania pacjenta w celu profilaktyki zakażenia rany.
- Model pielęgnowania pacjenta z kaniulą obwodową i centralną w celu profilaktyki zakażeń.

Profilaktyka zakażeń wewnątrzszpitalnych. Ochrona chorych operowanych przed zakażeniami .

1. Czynniki ryzyka występujące u chorych operowanych sprzyjające zakażeniu.
2. Zabiegi, które sprzyjają występowaniu zakażenia wewnątrzszpitalnego.
3. Sposoby ochrony pacjentów operowanych przed zakażeniami wewnątrzszpitalnymi.
4. Leczenie farmakologiczne stosowane w profilaktyce zakażeń wewnątrzoddziałowych.

5. Pojęcie- uodpornienie swoiste.
Sposoby uodpornienia swoistego pacjenta.

6. Pojęcie- miejscowe źródła zakażeń .
7. Metody eliminowania miejscowych źródeł zakażeń.
8. Charakterystyka zakażenia miejsca operowanego.
9. Podział ran w zależności od ryzyka zakażenia

14.2.Ćwiczenia :

14.3.Zajęcia praktyczne:

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

1. Najczęstsze zakażenia w oddziale zabiegowym
  - Zakażenia dróg moczowych
  - Zakażenia miejsca operowanego
  - Zakażenia układu oddechowego
  - Zakażenia skóry i tkanek miękkich
  - Zakażenia krwi i szpiku (bakteriemie i posocznice)
2. Czynniki ryzyka sprzyjające zakażeniom wewnątrzszpitalnym.
  - Determinowane przez techniki zabiegowe
  - Ryzyko powodowane stanem pacjenta
  - Zagrożenie zakażeniem ze strony środowiska szpitalnego
  - Zagrożeniem zakażeniem ze strony personelu medycznego
  - Zagrożenie zakażeniem ze strony metod diagnostycznych.
3. Pielęgnacja rany oraz ryzyko zakażeń w oddziale zabiegowym.
  - Opatrunki i rana pooperacyjna
  - Rana oparzeniowa
  - Odleżyny.
  - Dreny

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. Zakażenia i zarażenia człowieka : epidemiologia, zapobieganie i zwalczanie – red. W. Magdzik, D. Naruszewicz-Lesiuk; E. Bitkowska. Warszawa : Wydaw. Lekarskie

PZWL 2001.

- Podstawy sterylizacji i dezynfekcji – Wydawnictwo Czelej, Lublin 1999
- Praktyczne metody zakażeń – Polskie Towarzystwo kontroli zakażeń szpitalnych , Kraków 1999
- Co musisz wiedzieć o HIV i AIDS . Wydawnictwo Poznańskie 2001
- Pobieranie i transportowanie materiałów do badań mikrobiologicznych –Ch. Krasemann; aut. wersji pol. M. Bulanda, P. B. Heczko. Kraków : Bayer AG : Polskie Towarzystwo Zakażeń Szpitalnych : Medycyna Praktyczna, 1995. –

16.Literatura towarzysząca:

1. Chirurgia dla pielęgniarek- pod redakcją W. Rowińskiego i A. Dziaka Wydaw. Lekarskie PZWL-1999
2. Podstawy Pielęgniarstwa chirurgicznego – pod redakcją E. Walewskiej Wydaw. Lekarskie PZWL-2006
3. Zarys chirurgii – pod red. Z. Grzebieniak. A.M Wrocław 2002
4. Współczesne leczenie zakażenia HIV i AIDS / red. A. Gładysz; K. Simon . Wrocław :Volumed 2000.

SEMESTR V

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Wychowanie fizyczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy:

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot

mgr Roman Palacz

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Ewa Czepil

Mgr Adam Wrona,

Mgr Marcin Dykta

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		zaliczenie aktywny udział studenta w zajęciach programowych				

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Brak przeciwwskazań do wykonywania ćwiczeń

13.Cele kształcenia:

Poprawa kondycji fizycznej

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2.Ćwiczenia :

Doskonalenie zagrywki tenisowej. Gra właściwa w siatkówkę. Gry i zabawy z piłkami. Gra właściwa w koszykówkę. Ćwiczenia rozciągające i kształtujące. Doskonalenie zagrywki tenisowej i przyjęcia zagrywki. Gra właściwa w siatkówkę. Sporty różne (ringo, badminton, tenis stołowy, piłka nożna). Gimnastyka funkcjonalna. Zabawy gimnastyczne. Doskonalenie rzutów do kosza. Ćwiczenia rozciągające i kształtujące. Gry sportowe(koszykówka, siatkówka, piłka nożna)

Gry i zabawy ruchowe.
Ćwiczenia relaksacyjne.

14.3.Zajęcia praktyczne:

--

14.2.Seminarium:

--

14.5 Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka Zawodowa:

--

15.Literatura podstawowa:

--

15. Literatura towarzysząca:

--

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język angielski**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **angielski; pomocniczo język polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Katarzyna Drabczyk

mgr Małgorzata Świłała

mgr Beata Łucjanek

mgr Joanna Nowicka

mgr Patrycja Twardowska

mgr Marcin Czarnobrewy

mgr Mariusz Kowalski

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		egzamin				

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany):

A1 - beginner (początkujący)

A2 – elementary (podstawowy)

B1 – pre-intermediate (średnio-zaawansowany niski)

B2 intermediate (średnio zaawansowany)

12. Wymagania wstępne:

A1- opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych w stopniu umożliwiającym kontynuację kursu
A2- znajomość języka angielskiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych
B1- znajomość języka angielskiego na poziomie podstawowym w zakresie leksyki, gramatyki

i struktur komunikacyjnych

B2-znajomość języka angielskiego na poziomie średnio - zaawansowanym niskim w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych

13.Cele kształcenia:

A1-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie początkującym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

A2- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym podstawową komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie podstawowym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

B1- opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym niskim. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

B2-opanowanie przez studentów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami zagadnień cywilizacyjno-kulturowych krajów anglojęzycznych. Ponadto studenci szkolą umiejętności słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz stosowania gramatycznych aspektów języka na poziomie średnio-zaawansowanym. Wprowadzenie słownictwa specjalistycznego zgodnego z kierunkiem studiów.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2Ćwiczenia :

A1-miasta, transport, wakacje, przyszłe plany, przewidywania dotyczące przyszłości, środowisko, zdrowie, zasady w szkole i w domu, miejsca do zwiedzania, opisywanie miast; zwrot - 'to be going to', czas przyszły - Future Simple, Present Continuous - znaczenie przyszłe, modalne – should(n't), must(n't), can('t), czas - Present Perfect, powtórzenie

czasów

A2-święta, przygotowania, ubiory, odczucia i komentarze uczestników, zwierzęta, zagrożone gatunki, technologia, komputery, Internet, udzielanie kierunków, wyrażanie upodobań, umawianie się, opinie, komentarze, wyrażanie emocji; bezokolicznik - 'infinitive' i 'gerund-ing', twierdzenia, rozkazy i pytania relacjonowane, dopowiedzenia, wykrzyknienia

B1- rodzaje jedzenia, składanie zażaleń, dedukowanie, filmy, programy TV, sprzęt muzyczny, wynalazki, rekomendacja; rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i korespondujące z nimi zwroty, konstrukcje modalne-przypuszczenia i pewność, imiesłowy czasu teraźniejszego i przeszłego, wyrażanie preferencji, causative - 'have sth.done'

B2-edukacja, szkolne przedmioty, cechy nauczycieli, środowisko naturalne, recenzje filmów, środki transportu, słownictwo związane z samochodami, rezerwacje biletów, lotnisko, zdawanie egzaminów, korzyści wynikające z użycia komputerów; łączenie idei, wyrażanie celu, formy przyszłe, prośba o zezwolenie, odmowa, udzielanie zezwolenia, stopień wyższy i najwyższy, porównywanie

14.2Zajęcia praktyczne:

12.2. Seminarium:

12.3. Samokształcenie:

12.4. Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

A1-Evans V., Dooley J..Enterprise 1, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 1, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
A2- Evans V., Dooley J..Enterprise 2, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J..Enterprise 2, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998

B1- Evans V., Dooley J., Enterprise 3 Plus, podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J., Enterprise 3 Plus, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998
B2-Evans V., Dooley J., Enterprise 4. podręcznik. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J., Enterprise 4, ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 1998.
Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate.-podręcznik. Newbury: Express Publishing, 2002.
Evans V., Dooley J., Upstream Intermediate workbook-ćwiczenia. Newbury: Express Publishing, 2002.

16.Literatura towarzysząca:

A1-Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.
Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.
Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.
Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.
Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.
Olejnik D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.
Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.
Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.
Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.
A2- Ciecierska J., Jenie B., Pudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.
Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.
Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.
Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.
Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.
Olejnik D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.
Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

B1- Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998 James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

B2-Ciecierska J., Jenie B., Pudrój K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001.

Glendinning Eric H., Holmstrom Beverly A.S., English in Medicine. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

James D.V., Medicine. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1998.

Lipscombe S., Encyclopedia of Family Health and First Aid. Bath: Parragon, 2003.

Misztal M., Tests in English Thematic Vocabulary. Warszawa: WSiP, 1996.

Murphy R., Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2002.

Olejniak D., Repetytorium Leksykalne. Poznań: LektorKlett, 2005.

Oxford Wordpower. Słownik Angielsko-Polski z indeksem polsko-angielskim; Oxford University Press, 1997.

Pohl A., Professional English Medicine. Harlow: Nick Brieger, 2002.

Riley D., Śpiewak G., Terminologia Medyczna. Warszawa: Wilga, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Język niemiecki**
2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **język niemiecki, pomocniczo język polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Mirosław Grudzień,

mgr Agnieszka Mikosz-Wisła

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyki zawodowe
Liczba godzin w semestrze		30				
Forma zaliczenia		egzamin				

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom (podstawowy):

A1- Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

A2-Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to na przykład: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.

12. Wymagania wstępne:

A1- znajomość języka niemieckiego na poziomie początkującym w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 3 semestrów nauki.,

A2 -znajomość języka niemieckiego na poziomie A1 w zakresie leksyki, gramatyki i struktur komunikacyjnych po ukończeniu 3 semestrów nauki.

13. Cele kształcenia:

A1- opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie początkującym A1.

A2-opanowanie przez studentów języka niemieckiego w stopniu umożliwiającym komunikację w różnych sytuacjach życia codziennego oraz zapoznanie studentów z elementami krajoznawstwa niemieckiego obszaru językowego. Celem zajęć jest ponadto szkolenie umiejętności w zakresie słuchania, mówienia, czytania, pisania oraz rozwój kompetencji gramatycznej na poziomie podstawowym A2.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

--

14.2. Ćwiczenia:

A1- Treść zajęć: Mówienie: umiejętność opowiadania o wydarzeniach i czynnościach. Opowiadanie co się wydarzyło. Pytanie o drogę. Wyrażanie życzeń. Umiejętność zadawania i odpowiadania na pytania dotyczące znanych tematów. Rozumienie ze słuchu: dalsze rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu w oparciu o nagrania płyt/ kaset towarzyszących podręcznikowi. Czytanie: rozumienie krótkich tekstów, listów oraz tekstów użytkowych /np. instrukcja obsługi/ Pisanie: umiejętność napisania krótkiego tekstu, kartki okolicznościowej, zaproszenia. B.Materiał gramatyczny: Czas Perfekt - zaimek osobowy z bierniku, przyimki z celownikiem i biernikiem. Dativ. Stopień wyższy i najwyższy przymiotnika. Liczebnik porządkowy. Zaimek wskazujący w bierniku. Genitiv. Zdania ze spójnikiem: "weil" C. Słownictwo: Przystwojenie słownictwa umożliwiającego swobodne wyrażanie opinii na tematy omawiane w treści zajęć oraz związane z wykonywaniem przyszłego zawodu.

A2.- Treść zajęć: Mówienie: umiejętność formułowania dłuższych płynnych wypowiedzi na zadany temat. Umiejętność zabrania głosu i podtrzymania dyskusji oraz obrony swego stanowiska popartej przekonującymi argumentami. Rozumienie ze słuchu: rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu w oparciu o oryginalne nagrania programów radiowych i telewizyjnych, słuchowiska oraz filmy w wersji oryginalnej. Czytanie: rozumienie tekstów związanych z problemami ziemi, ochrony środowiska, sport, hobby, podróże, polityka, problematyka związana z najnowszą historią Niemiec, kultura i literatura niemieckiego obszaru językowego. Pisanie: formułowanie kompetentnych wypowiedzi pisemnych na powyższe tematy. B.Materiał gramatyczny: Mowa zależna. Tryb przypuszczający. Zdania: wszystkie pozostałe typy zdań pobocznych (skutkowe, porównawcze, warunkowe potencjalne i nierzeczywiste). Powtórzenie wybranych zagadnień gramatycznych. C. Słownictwo: Przystwojenie słownictwa umożliwiającego swobodne wyrażanie opinii na tematy omawiane w treści zajęć oraz związane z wykonywaniem przyszłego zawodu. Słownictwo związane z tematami ekonomicznymi, które w zależności od grupy mogą być omawiane ogólnie lub szczegółowo: -rynek (forma i rodzaje) - systemy gospodarcze – gospodarka Polski i krajów niemieckojęzycznych –przedsiębiorstwo (formy, organizacja, zarządzanie, systemy wynagradzania itp.) –handel zagraniczny (eksport/ import, formy płatności, warunki dostaw, ubezpieczenia) –ochrona środowiska -ubiegania się o pracę(życiorys, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna) –słownictwo związane z aktualnymi wydarzeniami politycznymi, gospodarczymi i kulturalnymi

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5.: Samokształcenie:

15.Literatura podstawowa:

A1: Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF

Themen neu 1, Kursbuch , Max Hueber Verlag

Themen neu 1, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

A2 :

Jadwiga Śmiechowska, Deutsch für dich neu, Wydawnictwo neoGRAF

Themen neu 2, Kursbuch , Max Hueber Verlag

Themen neu 2, Arbeitsbuch, Max Hueber Verlag

16.Literatura towarzysząca:

A1: Langenscheidt Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München

Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

A2:Deutsch im Krankenhaus, wydawnictwo Langenscheidt,

Langenscheidt Taschenwörterbuch Deutsch, Langenscheidt KG Berlin und München

Renate Luscher, Übungsgrammatik, Deutsch als Fremdsprache, Max Hueber Verlag

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Radiologia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

dr n. med. Wojciech Romanowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15				15	

Forma zaliczenia	zaliczenie				zaliczenie	
------------------	------------	--	--	--	------------	--

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom : podstawowy

12.Wymagania wstępne:

zaliczenie poprzednich semestrów, wiadomości z fizyki na poziomie klasy średniej

13.Cele kształcenia:

poznanie podstaw radiologii, rentgeno i radioterapii oraz rentgeno i radiodiagnostyki, nowych technik diagnostycznych i leczniczych, wykorzystanie kliniczne aparatu Rentgena, MRI, CT, USG. Przygotowanie chorego do badań diagnostycznych, opieka nad chorym po badaniu, leczeniu radiologicznym, znaczenie radiochemioterapii

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Historia rozwoju radiologii. Podstawy radiologii, radiobiologii, ochrona przed promieniowaniem jonizującym

Rentgenodiagnostyka

Schorzenia serca w radiologii

Schorzenia płuc w radiologii

Radiologia stanów nagłych

Tomografia komputerowa, terapia cewnikowa

Elementy USG, MRI. Radiologia jamy brzusznej

Radioterapia i diagnostyka radioizotopowa, opieka nad chorym leczonym radioterapią

Chemioterapia nowotworów

14.2. Ćwiczenia :

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

Diagnostyka ultradźwiękowa- fizyczne podstawy diagnostycznego zastosowania ultradźwięków, biologiczne efekty działania ultradźwięków, wskazania do badania ultradźwiękowego

Nowe techniki lecznicze w onkologii - radiochemioterapia.

Zagrożenia wynikające z chemioterapii.

Grupy leków chemicznych stosowanych w leczeniu nowotworów złośliwych.

Zjawisko lekooporności w chemioterapii nowotworów.

Zasady postępowania w trakcie chemioterapii

Narażenie w radioterapii: sposoby ochrony pacjenta w diagnostyce izotopowej, radioterapii, rentgenodiagnostyce.

Opieka nad chorym po radioterapii

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

S. Zgliczyński: Radiologia PZWL W-wa 1989

16. Literatura towarzysząca:

Z. Totha Radioterapia i diagnostyka radioizotopowa

Y. Higashi: Introduction to Abdominal Ultrasonography Springer-Verlag Berlin 1991

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawowa Opieka Zdrowotna**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **język polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. n. med. Zbigniew Ciemniewski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Dariusz Klonowski

Mgr Barbara Czerny

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	-	40	-	-	
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę	-	Zaliczenie na ocenę	-	-	

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Studenci powinni posiadać wiedzę z zakresu opieki nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie w różnych grupach wiekowych, znać zasady promowania zdrowego stylu życia, umieć dostrzegać symptomy przemocy w rodzinie, potrafić pielęgnować obłożnie chorego w domu, być edukatorami promocji zdrowia.

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści kształcenia studenci powinni:

15.2.Zastosować różne teorie pielęgniarские w środowisku rodzinnym.

15.3.Prowadzić dokumentacje obowiązującą pielęgniarki środowiskowo-rodzinne.

15.4. Stosować poradnictwo w poszczególnych poradniach dotyczące chorego i rodziny.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Zadania pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej a teorie i metody pielęgnowania.
2. Definicje zdrowia – cechy charakterystyczne dla pielęgniarstwa tradycyjnego i nowoczesnego.
3. Człowiek zdrowy i jego rodzina.
4. Człowiek chory i jego rodzina.
5. Opieka nad ludźmi starszymi.
6. Standardy pielęgnowania w pielęgniarstwie środowiskowo-rodzinnym.
7. Praktyczne rozwiązania w opiece nad zdrowiem rodziny.

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

Proces pielęgnowania w POZ w warunkach środowiskowych.

- Struktura i zakres diagnozy rodzinnej.
- Rodzina w opiece nad człowiekiem chorym.
- Zastosowanie teorii pielęgniarstwa w pielęgniarstwie rodzinnym.
- Pielęgniarska diagnoza rodzinna dla celów profilaktyki i promocji zdrowia.
- Zastosowanie procesu pielęgnowania w pracy z rodziną.
- Prowadzenie dokumentacji środowiskowej rodziny.
- Standardy pielęgnowania w pielęgniarstwie środowiskowo-rodzinnym.
- Poradnictwo w pracy z rodziną.
Praca pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania

Edukacja zdrowotna i promowanie zdrowia.

- Koncepcje i zasady promowania zdrowia.

- Fazy profilaktyki.
- Kampanie profilaktyczne.
- Kształtowanie stylów życia promujących zdrowie.
- Działalność edukacyjna grup samopomocy.
- Ocena i prezentacja środków dydaktycznych z zakresu edukacji zdrowotnej.
- Pielęgniarka – rzecznik i doradca rodziny

14.4.Seminarium

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6.Praktyka zawodowa

--

15.Literatura podstawowa:

- Butrym Z.: Wybrane problemy pielęgniarstwa środowiskowego. Lublin: AM 1988
- Górajek – Józwik J.: Proces pielęgnowania – model samodzielnego, całościowego i ciągłego pielęgnowania. Lublin: AM 1989.
- Janus B.: Aktywność fizyczna w rodzinie. Poradnik dla pielęgniarek środowiskowych i rodzinnych. Warszawa: CEM 1997. .
- Kawczyńska – Butrym Z.: Rodzinny kontekst zdrowia i choroby. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Podstawy pielęgniarstwa rodzinnego. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Wsparcie społeczne w zdrowiu i chorobie. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z., Chorzyńska – Gula M.: Wybrane elementy diagnozy pielęgniarstwa w medycynie szkolnej. Warszawa: CEM 1997.
- Medycyna rodzinna, pod redakcją M.M. Kochena. Warszawa: PZWL 1999.
- Motyka M. Pielęgnowanie i pomoc psychiczna w rodzinie. Warszawa: CEM 1999.
- Szczepka M.: Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce i Europie. Warszawa: CEM 1996.
- Magazyn „Pielęgniarka i położna”.
- „Pielęgniarstwo XXI wieku”

16.Literatura towarzysząca:

- Damant M., Martin C., Openshaw S.: Pielęgniarstwo w praktyce ogólnej.

Tradycja i zmiany. Warszawa: Wydawnictwo Medyczne Sanmedia 1997.

- Janus B., Charońska E.: Nauczanie zdrowia. Warszawa: CMDNŚSzM 1995.
- Koncepcja i zasady promowania zdrowia. Warszawa: IMD 1988.
- Medycyna rodzinna – wydanie I polskie, pod redakcją Andrzeja Steciwki. Wrocław: Wydawnictwo medyczne Urbax Partner 1998.
- Opieka zdrowotna nad rodziną. Red. K. Bożkova, A. Sito. Warszawa: PZWL 1994.
- Dostępność opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób starszych w Polsce. Raport z badań red. K. Szczerbińska, B. Bik wyd. UJ 2006
- Gąsior-Niemiec A.: Etyka społeczna- podręcznik dla studentów, wyd. Oficyna Naukowa 2002
- Chodkowska M. i Piątkowski W.: Socjologia medycyny, wyd. AM Lublin
- Mose J. R.: Opieka nad chorym w domu, wyd. ABA 2007
- Białoń –Janusz A. red. De Walden-Gałuszko: Pielęgniarstwo w opiece paliatywnej i hospicyjnej wyd. PZWL 2005
- „Medycyna Praktyczna”.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność: -

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek. med. Marek Lenart

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Barbara Czerny

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	-----------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

Liczba godzin w semestrze	15		40			
Forma zaliczenia	Zaliczenie		Zaliczenie ustne			

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom : podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Anatomia i fizjologia układu rozrodczego. Specyfika pracy w Poradni „K”. Znajomość dokumentacji Poradni „K”.

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści programowych z przedmiotu student powinien:

- Znać fizjologię ciąży, porodu i porożenia i zaplanować stosowne sposoby pielęgnowania.
- Rozpoznać nieprawidłowości w przebiegu ciąży, porodu i porożenia.
- Sprawnie i samodzielnie monitorować stan ciężarnej i jej dziecka, ukierunkowane na wczesne diagnozowanie zagrożeń zdrowotnych lub życia matki i dziecka.
- Umieć przygotować ciężarną do badań diagnostycznych porodu zabiegowego.
- Znać zasady opieki nad noworodkiem w pierwszych dobach jego życia.
- Zaplanować opiekę nad ciężarną, rodzącą i położnicą zgodnie z obowiązującymi standardami w placówce dydaktycznej.
- Udzielić wsparcia matce i rodzinie w sytuacjach problematycznych (karmienie noworodka, kąpiel, dieta matki karmiącej).

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

15.4.1.1. Cięża wczesna – rozpoznanie

- a) Poronienia, poród przedwczesny
- b) Cięża wysokiego ryzyka. Poród prawidłowy i patologiczny. Położ powikłany
- c) Nadciśnienie w czasie ciąży. Krwawienie w czasie ciąży. Operacyjne rozwiązanie ciąży
- d) Nieprawidłowe krwawienia. Zaburzenia cyklu miesięczkowego. Profilaktyka chorób nowotworowych. Choroba zażniadłowi
- e) Pielęgnowanie kobiety w okresie ciąży. Fizjologia i patologia ciąży – rola pielęgniarki w Poradni K.
- f) Opieka pielęgniarska w czasie porodu i porożenia. Pielęgnacja położnicy

14.2.Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

Specyfika oddziału ginekologiczno – położniczego:

- a. Topografia oddziału
- b. Aparatura medyczna
- c. Dokumentacja

Fizjologia ciąży:

- d. Rozpoznanie ciąży
- e. Odżywianie i higiena ciężarnej
- f. Ogólnoustrojowe zmiany ciążowe
- g. Badania kontrolne w okresie ciąży
- h. Monitorowanie stanu płodu

Ciąża o przebiegu patologicznym:

- i. Poród przedwczesny
- j. Poronienia
- k. Ciąża mnoga
- l. Ciąża ekotopowa
- m. Ciąża obumarła
- n. Gestorzy
- o. Cukrzyca ciężarnych
- p. Konflikt serologiczny

Rola i zadania Szkoły Rodzenia:

- q. Uczestnictwo kobiet w Szkole rodzenia
- r. Fizyczne i psychiczne przygotowanie do rodzicielstwa i porodu
- s. Edukacja prozdrowotna
- t. Poród rodzinny

Poród i połóg o przebiegu prawidłowym:

- u. Okresy porodu
- v. Fizjologiczny przebieg położu

14.4.Seminarium:

14.5 Samokształcenie:

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

- 1) Cendrowski Z., Trawińska M.: Popularny Słownik Wychowania Prorodzinnego i Seksualnego. Agencja Promo-Lider, Warszawa 1996
- 2) Łepacka-Klusek C.: Pielęgniarstwo we współczesnym położnictwie i ginekologii. Podręcznik dla studentów. Wyd. CZELEJ Sp. z o.o. Lublin 2003.
- 3) Pisarski t.: Położnictwo i ginekologia. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 2002
- 4) Troszyński M.: Ćwiczenia położnicze, Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 1996
- 5) Troszyński M.: Położnictwo. Ćwiczenia. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 2003

16.Literatura towarzysząca:

- 1) Jakowicki A.J.: Klimakterium, Poradnik terapeutyczny. Wyd. Biofolium, Lublin 2001

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **j. polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek med. Irena Rybczak

8.Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Anna Zylińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
-------------	--------	-----------	--------------------	------------	-----------------	-------------------

Liczba godzin w semestrze	15	-	80	-	-	-
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę	-	zaliczenie na ocenę	-	-	-

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Znajomość zagadnień z farmakologii
- Znajomość zagadnień z dietetyki

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści programowych z przedmiotu student powinien:

- Scharakteryzować etiologię, patogenezę, obraz kliniczny i wynikające z tego problemy pielęgnacyjne, chorób występujących u dzieci odnośnie układu oddechowego, pokarmowego, krążenia, moczowego i nerwowego.
- Określić problemy pielęgnacyjne u dziecka chorego na cukrzycę.
- Określić problemy pielęgnacyjne u dziecka chorego na niedokrwistość, hemofilię i białaczkę.
- Określić cele i metody działania podjęte w opiece nad dzieckiem w zależności od schorzenia.
- Ocenić skuteczność podjętych działań pielęgnacyjno – leczniczych.
- Określić diagnozę pielęgniarstwa.
- Prezentować postawę odpowiedzialności za wykonywane czynności względem chorego dziecka.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami układu nerwowego.

- Omówienie i przedstawienie podziału drgawek.
- Określenie pojęcia padaczka.
- Omówienie postępowania pielęgnacyjnego z dzieckiem chorującym na padaczkę.
- Omówienie sposobu pielęgnowania dzieci z napadem padaczki.

2. Kliniczna ocena czynności oun.

- Omówi Skalę Glasgow.
- Poda objawy podwyższonego ciśnienia śródczaszkowego u dzieci.
- Zna schemat badania neurologicznego.

3. Ostre zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych u niemowląt i dzieci.

- Zna przyczyny opon mózgowo – rdzeniowych u dzieci.
- Omówi objawy i postępowanie leczniczo – pielęgnacyjne u dziecka z zapaleniem opon mózgowo – rdzeniowych.

4. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci ze schorzeniami wydzielania wewnętrznego.

- Zna objawy kliniczne i rozpoznanie cukrzycy u dziecka.
- Omówi leczenie, zasady żywienia i tryb życia dziecka z cukrzycą.
- Scharakteryzuje stan hipoglikemii.
- Omówienie postępowanie pielęgnacyjnego w ostrych stanach cukrzycy – śpiączka
- Omówi kwasicę ketonową i powikłania cukrzycowe.

5. Niedokrwistość.

- Zna rodzaje niedokrwistości u dzieci.
- Omówi przyczyny, objawy i postępowanie leczniczo-pielęgnacyjne z dzieckiem w zależności od rodzaju niedokrwistości.

6. Skazy krwotoczne.

- Zna rodzaje skaz krwotocznych u dzieci.
- Scharakteryzuje hemofilię A i B.
- Dokona interpretacji wyników badań układu hemostazy.

7. Najczęstsze nowotwory u dzieci.

- Zna etiologię i epidemiologię nowotworów wieku dziecięcego.
- Omówi sposoby zapobiegania chorobom nowotworowym u dzieci.
- Scharakteryzuje metody diagnozowania i leczenia chorób nowotworowych u dzieci.

8. Choroby rozrostowe krwi – białaczki, chłoniaki.

- Wymieni choroby rozrostowe układu krwiotwórczego u dzieci.
- Dokona podziału i charakterystyki białaczek u dzieci.
- Omówi chłoniaki występujące u dzieci.

14.2 Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne:

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. Zapobieganie chorobom zakaźnym u dzieci

- Przygotowanie dziecka do szczepienia
- Skompletowanie zestawu
- Prawidłowe udokumentowanie szczepienia
- Udzielenie wskazówek matce odnośnie postępowania z dzieckiem po szczepieniu

2. Organizacja i zadania opieki zdrowotnej nad dzieckiem

- Pouczenie rodziców lub opiekunów dziecka odnośnie konieczności wykonywania badań profilaktycznych
- Analiza dokumentacji pielęgniarskiej.

3. Opieka nad dzieckiem w szpitalu

- Stworzenie odpowiednich warunków do zaadaptowania się dziecka w środowisku szpitalnym
- Właściwe zajęcie czasu dziecka w szpitalu
- Respektowanie praw dziecka w szpitalu
- Ocena stanu ogólnego dziecka na podstawie podstawowych parametrów życiowych.

4. Noworodek donoszony

- Przygotowanie „bransoletek” do oznakowania noworodka
- Dokonanie pomiarów antropometrycznych bezpośrednio po urodzeniu dziecka:
  - a) waga
  - b) długość ciała
  - c) obwód głowy
  - d) obwód klatki piersiowej
- Wykonanie kąpieli noworodka
- Zadbanie o bezpieczeństwo dziecka podczas kąpieli
- Wykonanie toalety kikutu pępowinowego
- Przygotowanie łóżeczka, bielizny pościelowej i osobistej dla dziecka.

5. Noworodek niedonoszony

- Przygotowanie zestawu do pobrania u dziecka materiału do badań
- Prawidłowe oznakowanie pobranego materiału do badań
- Dokonanie pomiarów podstawowych czynności życiowych dziecka:
  - a) tętno
  - b) temperatura
  - c) oddech
  - d) ciśnienie tętnicze krwi

6. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami układu oddechowego

- Pielęgnowanie dziecka w schorzeniach układu oddechowego
- Stosowanie inhalacji u dzieci
- Zapewnienie dziecku odpowiedniego mikroklimatu na sali
- Opieka nad dzieckiem gorączkującym
- Postępowanie z dzieckiem w przypadku duszności
- Podawanie tlenu dziecku zgodnie z zasadami
- Zastosowanie drenażu ułożeniowego

7. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami przewodu pokarmowego

- Pielęgnowanie dziecka w schorzeniach przewodu pokarmowego
- Opieka nad dzieckiem z wymiotami
- Postępowanie z pielęgnacyjne w przypadku biegunki u dziecka
- Zabezpieczenie skóry przed odparzeniami
- Przestrzeganie reżimu sanitarnego
- Pobranie kału do badania

8. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami układu krążenia

- Pielęgnowanie dziecka z chorobom serca

- Wykonanie EKG u dziecka
- Wykonanie pulsoksymetrii
- Edukacja rodziców na temat trybu życia dziecka z wadą serca

9. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami układu moczowego

- Pielęgnowanie dziecka w chorobach układu moczowego
- Obserwacja i ocena obrzęków
- Pobranie moczu do badania dzieciom w różnym wieku (dziewczynkom, chłopcom)
- Prowadzenie bilansu i dobowej zbiórki moczu
- Przygotowanie dziecka do badań specjalistycznych (urografii)

10. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci z chorobami układu nerwowego

- Pielęgnowanie dziecka w chorobach układu nerwowego
- Rozpoznanie rodzaju drgawek
- Zapewnienie dziecku bezpieczeństwa podczas napadu padaczki
- Przygotowanie zestawu i asystowanie przy punkcji lędźwiowej
- Asystowanie przy nakłuciu lędźwiowym u dziecka

11. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci ze schorzeniami wydzielania wewnętrznego

- Edukacja dziecka na temat zapobiegania powikłaniom cukrzycy.
- Nauczenie dziecka metod prowadzenia samokontroli w cukrzycy
- Pobranie dziecku krwi na poziom cukru
- Różnicowanie śpiączki hipo -, hiperglikemicznej.

12. Problemy pielęgnacyjne w niedokrwistości, hemofilii i białaczce

- Wykazanie postawy opiekuńczej w stosunku do chorego, cierpiącego dziecka.

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

14.6.Prahyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

- Górnicki B.: Pediatria t. I, II, PZWL, Warszawa 1997.
- Kubicka K.,Kawalec W., Bernatowska E.: Pediatria, PZWL, Warszawa 2004.
- Krawczyński M.: Propedeutyka pediatrii, PZWL, Warszawa 2003.
- Brzozowska I.: Praca pielęgniarek na oddziale noworodkowym, PZWL, Warszawa 1983.
- Dzieniszewska – Klepacka L.: Małe dziecko: rozwój pielęgnowanie, wychowanie i

żywienie, PZWL, Warszawa 1980.

- Szczepa J., Alifier M.: Neonatologia, PZWL, Warszawa 2000.
- Norska – Borówka I.: Pediatria. Diagnostyka i leczenie dziecka w okresie noworodkowym, ŚAM, Katowice 1994.
- Norska – Borówka I., Szreter T.: Stany naglące u noworodka, PZWL, Warszawa 1993.
- Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: Diagnostyka pielęgniarska, PZWL, Warszawa 1999.
- Obuchowicz A.: Badania podmiotowe i przedmiotowe w pediatrii, ŚAM, Katowice 2001.

16. Literatura towarzysząca:

- Czochońska J.: Neurologia dziecięca, PZWL, Warszawa 1990.
- Wyszynska T.: Choroby nerek u dzieci, PZWL, Warszawa 1979.
- Kubicka K.: Echokardiografia w chorobach układu krążenia u dzieci, PZWL, Warszawa 1986
- Juszczyk J., Gładysz A.: AIDS – epidemiologia, patogeneza, klinika, leczenie, zapobieganie, poradnictwo, Volumed, Wrocław 1993.
- Otto Buczkowska E., Bodalski J.: Cukrzyca wieku rozwojowego, Urban & Partner, Wrocław 1999.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Wiesław Kuźma

mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40	30	
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie	zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Wiadomości z zakresu podstaw pielęgniarstwa, zdrowia publicznego, anatomii i fizjologii
Zaliczenie semestru IV

13.Cele kształcenia:

- wyposażenie studentów w podstawową wiedzę o istocie, celach i zadaniach rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- zapoznanie z elementami procesu rehabilitacji na poszczególnych etapach leczniczego i społeczno-zawodowego usprawniania;
- zaznajomienie studentów z problemami współczesnej rehabilitacji, jej miejscem w naukach medycznych;
- kształtowanie u studentów umiejętności wykorzystania wiedzy z zakresu rehabilitacji na różnych etapach opieki zdrowotnej w różnych specjalnościach pielęgniarstwach;
- rozwijanie zainteresowań problemami człowieka dotkniętego ciężkim kalectwem, człowieka niepełnosprawnego i motywacji do współdziałania w łagodzeniu skutków kalectwa i inwalidztwa;
- wykazanie roli uczenia się i nauczania w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach rehabilitacji i pielęgnowania osób niepełnosprawnych.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Rola i zadania medycyny uzdrowiskowej w leczeniu, rehabilitacji oraz profilaktyce chorób przewlekłych

Podstawowe zakłady i formy leczenia uzdrowiskowego – profile lecznicze uzdrowisk polskich - metody lecznicze w balneologii i medycynie fizykalnej

Kinezyprofilaktyka i kinezyterapia w pielęgnowaniu osób zdrowych i chorych

Rehabilitacja osób z upośledzeniem umysłowym, niedowidzących, z uszkodzeniem narządu słuchu.

Ogólne zasady rehabilitacji w wybranych jednostkach chorobowych

Wady wrodzone i nabyte narządu ruchu

Odrębności w rehabilitacji dzieci

Zaopatrzenie ortopedyczne i środki pomocnicze

14.2. Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

Programy rehabilitacji (współdział pielęgniarki)

- po odjęciu kończyn
- po urazach rdzenia kręgowego
- po udarach mózgu
- u osób z chorobami reumatoidalnymi
- osób głuchych, niewidomych

Rodzaje i zadania sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy ortopedycznych i technicznych w usprawnianiu osób niepełnosprawnych

Usprawnianie i pielęgnowanie niepełnosprawnych dzieci

Problemy pielęgnacyjne pacjenta długotrwale unieruchomionego w łóżku

Działania pielęgniarские usprawniające układ kostno-stawowo-mięśniowy, oddechowy, pokarmowy, skórę i układ moczowy

Zasady wykonywania ćwiczeń leczniczych

Podział ćwiczeń leczniczych (definicje, cel, wskazania, przeciwwskazania)

Technika wykonywania ćwiczeń biernych i czynno-biernych

Technika wykonywania ćwiczeń czynnych w odciążeniu i czynnych z oporem

Ćwiczenia czynne z oporem

Ćwiczenia synergistyczne, samowspomagane, rozluźniające, oddechowe ogólne

Nauka chodu (z zaopatrzeniem ortopedycznym i bez)

Nauka chodzenia przy użyciu kul

Zaliczenie ćwiczeń

12.4. Seminarium:

12.5. Samokształcenie:

1. Postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych
2. Rehabilitacja osób po odjęciach kończyn. Problemy pielęgnacyjne
3. Rehabilitacja osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego. Problemy pielęgnacyjne
4. Rehabilitacja osób po udarach mózgu. Problemy pielęgnacyjne
5. Rehabilitacja osób z wybranymi chorobami reumatycznymi . Problemy pielęgnacyjne
6. Zasady rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych. Rola pielęgniarki
7. Zasady rehabilitacji w pielęgnowaniu osób z chorobami układu krążenia.
8. Odrębność rehabilitacji osób w wieku geriatrycznym.
9. Ocena chorego i jego środowiska dla potrzeb rehabilitacji.
10. Rehabilitacja osób niewidomych.
11. Rehabilitacja osób głuchych.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

15. Rutkowska Elżbieta (red.), Rehabilitacja i pielęgnowanie osób niepełnosprawnych, Czelej, Lublin 2002
16. Malinowska, K., Dega, W. Rehabilitacja medyczna, PZWL, Warszawa 1993.
17. Bahrynowska-Fic, J. Właściwości i metodyka ćwiczeń fizycznych oraz sport inwalidzki.
18. Ciechaniewicz W. (red.): Pielęgniarstwo – ćwiczenia, PZWL, Warszawa, 2002
19. Gałkowski T., Kiwerski J.: Encyklopedyczny słownik rehabilitacji. PZWL, Warszawa 1986.
20. George S., Bedbrook M.: Opieka nad chorym z paraplegia. PZWL, Warszawa 1991.
21. Grochmal S., Zielińska-Chrzanowska S.: Rehabilitacja w chorobach układu nerwowego. PZWL, Warszawa 1986.
22. Heilich-Piątkowska H., Walicka J.: Problemy psychologiczne i psychopatologiczne w ciężkich uszkodzeniach narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1975.
23. Hulek A.: Samopomoc w rehabilitacji osób niepełnosprawnych. PZWL Warszawa 1992.
24. Kinalski, R. Kompendium rehabilitacji i fizjoterapii.
25. Morissey A.: Pielęgniarstwo rehabilitacyjne. PZWL, Warszawa 1975.
26. Rejzner C., Szczygielska-Majewska M.: Wybrane zagadnienia z rehabilitacji. Podstawy

teoretyczne i praktyka pielęgnarska. CMDNŚSzM, Warszawa 1992.

27. Szczygielska-Majewska M.: Pielęgniarka w procesie rehabilitacji osób ciężkim kalectwem. L. Szewczyk (red.): Radzenie sobie i pomoc innym w zdrowiu i chorobie. AM Lublin 1997.

28. Szczygielska-Majewska M., Piątek A.: Standardy pielęgnowania w rehabilitacji. K. Turowski (red.): Wybrane standardy pielęgnarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1995, t.II.

16. Literatura towarzysząca:

8. Babecki J., Dziak A.: Złamania kości i stawów. Rady dla ozdrowieńców. PZWL, Warszawa 1973.

9. Butrym Z.: Podstawy naukowe diagnozy pielęgnarskiej. AM w Lublinie, Wydział Pielęgniarski, Lublin 1986.

10. Borkowska M.(red.): ABC rehabilitacji dzieci. Najczęstsze schorzenia narządu ruchu. Wyd. Pelikan, Warszawa 1989.

11. Brocklehurst J.C., Allen S.C.: Zarys medycyny geriatrycznej. PZWL, Warszawa 1991.

12. Bruhl W.: Zarys reumatologii. PZWL, Warszawa 1987.

13. Chojnacka-Szawłowska G., Szawłowski K.: Rehabilitacja. AM w Gdańsku, Gdańsk 1994.

14. Czyżewski K., Hora Z.: Klęska, nadzieja, życie. Ossolineum, Wrocław 1974.

12. Dega W.: Profilaktyka i zachowawcze leczenie w zespołach bólów dolnego odcinka kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1978.

13. Dega W., Senger A.: Ortopedia i rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1996.

14. Dega W.: Rehabilitacja medyczno-socjalna w onkologii narządu ruchu, PZWL, Warszawa 1986.

15. Dega W.(red.): Wczesne wykrywanie i zapobieganie progresji bocznych skrzywień kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1983.

14. Dega W., Milanowska K.: Rehabilitacja medyczna.

15. Dziak A.(red.): Zamknięte uszkodzenie tkanek miękkich narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1993.

24. Dziak A.: Ćwiczenia usprawniające w uszkodzeniach kości i stawów. PZWL, Warszawa 1990.

25. Eckert U.: Przygotowanie dziecka z wadą słuchu do nauki szkolnej. Wyd. Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa 1986.

26. Garrett G.: Potrzeby zdrowotne ludzi starych. PZWL, Warszawa 1990.

27. Garrett J., Levine E.: Praktyka psychologiczna w rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszawa 1972.

28. Górajek-Jóźwik J.: Proces pielęgnowania. Model samodzielnego, całościowego i ciągłego pielęgnowania. Skrypt dla studentów Wydziału Pielęgniarskiego, Akademia Medyczna, Lublin 1989.

29. Hirszel H.: Zagadnienia psychologiczne w rehabilitacji chorych na gruźlicę. ZW CRS, Warszawa 1974.

30. Hulek A.(red.): Człowiek niepełnosprawny w społeczeństwie. PZWL Warszawa 1986.

31. Hulek A.: Pedagogika rewalidacyjna. PWN, Warszawa 1972.

32. Hulek A.: Teoria i praktyka rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszaw..1969.

33. Hunt P., Sendel B.: Pielęgniarstwo dorosłych z określonymi zaburzeniami fizjologicznymi.

- PZWL, Warszawa 1992.
30. Jaranowska K.: Ośrodki rehabilitacyjno-wypoczynkowe dla osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1990.
31. Kaliszewski J.: Rehabilitacja w klinice chorób wewnętrznych. PZWL, Warszawa 1974.
48. Kiwerski J., Kowalski M., Krasuski M.: Schorzenia i urazy kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1997.
49. Koszła M.: Złamania i zwichnięcia u dzieci. PZWL, Warszawa 1986.
50. Kolendowska J., Kolendowski J.: Ruch zapobiega bólom kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.
51. Kubis W.: Metody postępowania w usprawnianiu leczniczym i kryteria ich oceny. PTWK, Warszawa 1976.
52. Kochanowicz A.: Lecznicza rehabilitacja oddechowa w chorobach płuc. PZWL, Warszawa 1972.
53. Kuch J. (red.): Rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1989.
54. Larkowa H.: Człowiek niepełnosprawny - problemy psychologiczne. PWN, Warszawa 1987.
55. Larkowa H.: Postawy otoczenia wobec osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1970.
56. Łuszczynski C.: O łagodzeniu skutków kalectwa. IW CRZS, Warszawa 1980.
57. Maruszewski M.: Chory z afazją i jego usprawnianie. Bibl. Psych.-Wychow., Warszawa 1974.
58. Mika T.: Fizykoterapia. PZWL, Warszawa 1993.
59. Milanowska K.: Kinezyterapia. PZWL, Warszawa 1993.
60. Milanowska K.: Rola pediatrii w profilaktyce zniekształceń narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1982.
61. Myśliwski T.: Zaopatrzenie ortopedyczne. PZWL, Warszawa 1985.
62. Nawrót J.: Ergoterapia w wychowaniu dziecka upośledzonego fizycznie. PZWL, Warszawa 1973.
63. Nowakowska M. (red.): Rehabilitacja chorych z afazją. PAN, Warszawa 1978
64. Pacek S.: O przewyżnianiu niepełnosprawności - poznawanie siebie. WS, Warszawa 1987,
65. Pacek S.: O przewyżnianiu niepełnosprawności - doskonalenie siebie. WS, Warszawa 1988.
66. Pacek S.: O przewyżnianiu niepełnosprawności - współżycie z ludźmi. WS, Warszawa 1988.
67. Pedich W. i wsp.: Pielęgniarstwo geriatryczne. PZWL, Warszawa 1983.
68. Piątkowski S. (red.): Ortopedia, traumatologia i rehabilitacja narządów ruchu. PZWL, Warszawa 1990.
69. Rosławski A.: Lecznicze ćwiczenia oddechowe w chorobach płuc. Medycyna Praktyczna, Kraków 1994.
70. Rosławski A.: Rehabilitacja lecznicza w reumatoidalnym zapaleniu stawów. WS, Warszawa 1981.
71. Rosławski A., Skolimowski T.: Technika wykonywania ćwiczeń leczniczych. PZWL,

Warszawa 1987.

72. Rosławski A, Sroczyńska K.: Rehabilitacja lecznicza chorych na zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa. Wyd. "Sport i Turyst. Warszawa 1976.
73. Sadowska-Wróblewska M.: O reumatyzmie. PZWL, Warszawa 1980.
74. Sadowska-Wróblewska M.: Przewlekłe choroby reumatyczne. PZWL, Warszawa 1988.
75. Sękowska Z., Sękowski T.: Rehabilitacja zawodowa inwalidów wzroku w Polsce. UMCS, Lublin 1991.
76. Straburzyński G.: Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1988.
77. Szczygielska-Majewska M.: Profilaktyka odleżyn u osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego. Jakość w opiece pielęgniarskiej. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej, Olsztyn 1996.
78. Szczygielska-Majewska M., Walczak L.: Standardy opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem z mózgowym porażeniem dziecięcym. K. Turowski(red.): Wybrane standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1994 t. L
79. Szczygielska-Majewska M.: Standard opieki pielęgniarskiej w rehabilitacji osób po udarach mózgu. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
77. Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania w rehabilitacji osób z reumatoidalnym zapaleniem stawów. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
78. Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania osób z pęcherzem neurogennym w następstwie uszkodzenia rdzenia kręgowego. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.
79. Tomaszewska J.: Podstawy rehabilitacji ruchowej. WST, Warszawa 1981, t. I i II.
80. Vitali M., Robinson K., Andrews B., Harris E.: Amputacja i protezowanie. PZWL, Warszawa 1985.
81. Vogel A., Wodrasch G.: Pielęgnowanie chorego w domu. PZWL, Warszawa 1986.
82. Weiss M.: Amputacja fizjologiczna. PZWL, Warszawa 1972.
83. Viscardi H.: List do Jima. IW PAX, Warszawa 1973.
84. Witkowski T.: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych. M.B.D.O. Warszawa 1993.
85. Wright B.: Psychologiczne aspekty fizycznego inwalidztwa. PWN, Warszawa 1965.
86. Zembaty A.(red.): Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1987,
87. Zielińska-Charzewska S.: Rehabilitacja neurologiczna chorych w domu. PZWL, Warszawa 1986.
88. Zimmermann-Górska J.: Choroby reumatyczne. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 1989.
89. Żakowska-Bachelko B., Pędzich W.: Pacjenci w starszym wieku. PZWL, Warszawa 1995.
79. Żuk T., Gusta A.: Urazowe uszkodzenie stawów i kości długich. PZWL, Warszawa 1983.
80. Żuk T.: Wady i bóle kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Geriatrya i pielęgniarstwo geriatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imię i nazwisko pozostałych członków zespołu:

Mgr Anna Komarow – Kuźmińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	
Forma zaliczenia	Egzamin		Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 4

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne: znajomość podstaw pielęgniarstwa, pielęgniarstwa: internistycznego, chirurgicznego i neurologicznego, znajomość interny i neurologii

13. Cele kształcenia:

Student powinien:

- Uzyskać wiedzę z zakresu procesów starzenia się w aspekcie biologicznym, psychologicznym i socjoekonomicznym
- Umieć określić odrębności fizjologiczne organizmu człowieka starszego.
- Opanować wiedzę i umiejętności praktyczne potrzebne do rozwiązywania problemów zdrowotnych i psychospołecznych osób w starszym wieku.
- Znać materiał z zakresu etiopatogenezy, przebiegu, leczenia i profilaktyki wybranych chorób wieku starczego.
- Zapoznać się z pielęgniarstwem geriatrycznym, opieką pielęgniarzką nad człowiekiem w podeszłym wieku.
- Poznać problemy żywieniowe ludzi w podeszłym wieku.
- Określić stopień potrzeb pacjenta w podeszłym wieku, nabyć umiejętności do sprawowania opieki nad pacjentem geriatrycznym z różnymi schorzeniami.
- Zapoznać się z różnymi formami opieki nad osobami w podeszłym wieku:
  - opieka środowiskowa
  - zakład opiekuńczo – leczniczy
  - różne formy pomocy społecznej: dom dziennego pobytu i dom pomocy społecznej
- Kształtować cechy własnej osobowości – wykaże postawę odpowiedzialności, sumienności i spostrzegawczości.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14. 1. Wykład:

<i>Temat zajęć</i>
1. Choroby układu oddechowego.
2. Opieka paliatywna pacjenta w podeszłym wieku. Rola pielęgniarzki.
3. Opieka pielęgniarzka nad chorym z chorobą Alzheimera.
4. Ocena chorego w wieku podeszłym.
5. Nietrzymanie moczu – problem ludzi w podeszłym wieku, rola pielęgniarzki.
6. Zaburzenia psychiczne u osób starszych.
7. Poradnictwo pielęgniarzki w aspekcie żywienia chorych w podeszłym wieku.
8. Choroba Parkinsona. Pielęgnowanie osób w starszym wieku.

14. 2. Ćwiczenia :

--

14. 3. Zajęcia praktyczne:

Tematyka zajęć

Pielęgnacja chorych z chorobą Alzheimera, Chorobą Parkinsona. Stany otępienne u osób w podeszłym wieku. Miażdżycza tętnic.

Pielęgnacja osób w podeszłym wieku po udarach mózgowych. Prawidłowe ułożenie chorego. Profilaktyka odleżyn. Aspekty pielęgnacyjne rehabilitacji.

Pielęgowanie chorego w podeszłym wieku z:

- zapaleniem żył;
- owrzodzeniem podudzia;
- zatorom tętniczym w obrębie kończyn dolnych;

Pielęgnacja chorych w podeszłym wieku w przypadku nietrzymania moczu lub stolca.

Postępowanie pielęgnacyjne w cukrzycy. Powikłania cukrzycy.

14. 4. Seminarium:

14. 5. Samokształcenie:

Studiowanie piśmiennictwa:

1. Osteoporoza

- zna jednostkę chorobową
- zna czynniki predysponujące do porowatości kości i następstwa osteoporozy
- zna postępowanie profilaktyczne

2. Starzenie układu moczowo – płciowego

- zna przyczyny starzenia się układu moczowo – płciowego
- zna przyczyny częstych zakażeń układu moczowego

3. Zaparcia

- zapozna się z czynnikami mającymi wpływ na występowanie zaparć u ludzi w podeszłym wieku
- zna postępowanie terapeutyczne w zaparciach przewlekłych

4. Anemia – najczęstsze postacie w wieku podeszłym

- zapozna się z typami anemii

- zna metody postępowania leczniczego i pielęgniarstwa

5. Niedosłuch i głuchota

- zapozna się z czynnikami mającymi wpływ na występowanie głuchoty

- zapozna się z problemami osób niedosłyszących i głuchych

- zna metody przeciwdziałania głuchocie

6. Najczęstsze przyczyny zaburzeń widzenia i ślepoty

- zna jednostki chorobowe mające wpływ na zaburzenia widzenia i postępującą ślepotę

- zna metody leczenia zaburzeń widzenia

- zna postępowanie pielęgnacyjne w opiece nad ludźmi niewidomymi

7. Znaczenie starzenia i chorób układu mięśniowo - szkieletowego w niepełnosprawności osób starszych

- zna wpływ starzenia na układ kostny i problemy wynikające z zaburzeń ruchowych

- zna przyczyny postępowania pielęgnacyjnego

8. Zaburzenia snu

- zna wpływ procesu starzenia się na jakość snu

- zna postępowanie dotyczące poprawy snu

9. Profilaktyka powikłań cukrzycy

- zna wpływ diety i wysiłku fizycznego na postępowanie profilaktyczne

- potrafi zapoznać i zachęcić chorego do częstego monitorowania glikemii

- zna metody pielęgnacji zapobiegające powikłaniom cukrzycy

10. Wskazania do rehabilitacji ruchowej w geriatrici

- zna jednostki chorobowe, które są wskazaniem do usprawniania ciągłego

- zapoznanie z rodzajami ćwiczeń, które jak najdłużej pozwolą utrzymać sprawność ruchową pacjenta

14. 6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

Pielęgniarstwo geriatryczne Josefa Schiefele, Ilse Staudt, Margerete M. Dach; red. wyd. Pol. Krzysztof Galus - Wrocław: Wydaw. Medyczne Urban & Partner, 1998.

Zarys medycyny geriatrycznej. Żakowska - Wachelko B.- Wydawnictwo Lekarskie „PZWL”: Warszawa, 2000.

Pielęgniarstwo w geriatricii. Pod redakcją M. Biercewicz, M.T. Szewczyk, R. Ślusarza; wyd. medyczne „Borgis”: Warszawa 2006

16. Literatura towarzysząca:

MSD Podręcznik geriatricii, Praca zbiorowa, Urban & Partner, Wrocław, 1999.

Molekularne i kliniczne aspekty choroby Alzheimera. Dobryczycka Wanda, Leszek Jerzy - Wrocław: Volumed, 2001.

Podstawy gerontologii i wybrane zagadnienia z geriatricii. Jabłoński L., Wysokińska-Miszczuk J.- Lublin: Wydaw. „Czelej”, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Anestezjologia i pielęgniarstwo w stanach zagrożenia życia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek. med. Małgorzata Łabuz-Margol

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Agnieszka Wolińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	30		20			
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę teoretyczne i praktyczne			

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Przygotowanie z zakresu anatomii, patologii, farmakologii, biochemii i biofizyki, podstaw pielęgniarstwa, interny i pielęgniarstwa internistycznego, chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego, neurologii i pielęgniarstwa neurologicznego, położnictwa i pielęgniarstwa położniczego, badania fizykalnego, ratownictwa medycznego.

13.Cele kształcenia:

- 1.Znajomość zasad wykonywania znieczulenia ogólnego, przewodowego. Znajomość leków znieczulenia miejscowego, zasad ich stosowania i postępowania w przedawkowaniu tych leków.
- 2.Znajomość zmian fizjologicznych w czasie ciąży i ich wpływ na postępowanie anestezjologiczne w czasie zabiegów położniczych i niepołożniczych.
- 3.Znajomość odrębności znieczulenia u dzieci.
- 4.Umiejętność wyboru postępowania anestezjologicznego u pacjentów z urazami czaszkowo-mózgowymi.
5. Znajomość zasad prowadzenia reanimacji bezprzyrządowej i przyrządowej u dzieci i dorosłych.
6. Umiejętność prowadzenia reanimacji bezprzyrządowej i przyrządowej u dzieci i dorosłych.
- 7.Znajomość uwarunkowań prawnych , zasad postępowania z potencjalnym dawcą narządów.
- 8.Znajomość zasad funkcjonowania Oddziału Intensywnej Terapii, kwalifikacji pacjenta do leczenia w tych oddziałach. Odrębności w zakresie intensywnej opieki pielęgniarstwa.
- 9.Poznanie zasady ciągłego monitorowania pacjentów w OIT.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Ogólne zagadnienia anestezjologiczne.

Postępowanie pielęgniarki anestezjologicznej.

Pojęcie premedykacji.

Rodzaje znieczuleń:

- znieczulenie ogólne
- znieczulenie przewodowe

(znieczulenie zewnątrzoponowe, krzyżowe, podpajęczynówkowe-rdzeniowe, nasiękowe).

Zasady prowadzenia znieczulenia ogólnego.

Zasady przygotowania pacjenta do znieczulenia ogólnego.

Pielęgnacja pacjenta po znieczuleniu ogólnym.

Znieczulenie przewodowe – zasady przygotowania, wykonywania , wskazania, przeciwwskazania. Powikłania po znieczuleniach przewodowych. Opieka nad pacjentem po znieczuleniu przewodowym.

Znieczulenie miejscowe. Leki miejscowo znieczulające – stosowanie, powikłania, zasady postępowania przy występowaniu objawów toksycznych.

Znieczulenie w położnictwie. Postępowanie anestezjologiczne u kobiet w ciąży z uwzględnieniem zmian adaptacyjnych i ich wpływu na postępowanie w czasie znieczulenia. Znieczulenie do cięcia cesarskiego. Znieczulenie porodu.

Odrębności postępowania anestezjologicznego u pacjentów pediatrycznych. Opieka nad dzieckiem przed i po znieczuleniu.

Problemy anestezjologiczne w neurochirurgii. Postępowanie anestezjologiczne u pacjentów z urazami czaszkowo- mózgowymi.

Postępowanie reanimacyjne w nagłym zatrzymaniu krążenia . Reanimacja, resuscytacja oddechowa, resuscytacja krążeniowa.

Podstawowe zabiegi reanimacyjne u dorosłego i dziecka.

Zasady prowadzenia reanimacji bezprzyrządowej i przyrządowej u dorosłych i dzieci.

Skład walizki reanimacyjnej.

Różnice w prowadzeniu reanimacji dorosłego i dziecka.

Udział pielęgniarki w resuscytacji oddechowej i krążeniowej.

Zasady realizacji zleceń lekarskich podczas postępowania reanimacyjnego.

Zasady przygotowania i podawania leków reanimacyjnych.

Organizacja intensywnej terapii. Zasady funkcjonowania, kwalifikacja pacjentów do leczenia w oddziale intensywnej terapii.

Zasady intensywnej pielęgnacji. Odrębności pielęgnacyjne w oddziale intensywnej opieki medycznej. Problemy pielęgnacyjne chorego nieprzytomnego.

Intensywny nadzór w stanach zagrożenia życia - udział pielęgniarki.

Zaburzenia świadomości, zasady postępowania medycznego.

Ocena stopnia utraty przytomności, reakcji wegetatywnych, reakcji źrenic na światło

(skala Glasgow)- rola pielęgniarki.

Kontrola odruchów.

Zasady pomiaru OCŻ i kontrola OCŻ.

Pomiar parametrów za pomocą cewnika Swan Ganz .

14.2.Ćwiczenia:

--

14.3.Zajęcia praktyczne:

Zasady przygotowania pacjenta do znieczulenia i pielęgnacja po znieczuleniu.

Umiejętność przygotowania pacjenta do określonego rodzaju znieczulenia i pielęgnowanie pacjenta po znieczuleniu.

Postępowanie reanimacyjne w nagłym zatrzymaniu krążenia Podstawowe zabiegi reanimacyjne u ludzi dorosłych i niemowląt.

Ocenić funkcje życiowe poszkodowanego.

Zaplanować kolejność czynności reanimacyjnych.

Przeprowadzić reanimację u człowieka dorosłego i niemowlęcia :

- udrożnić drogi oddechowe ,
- prowadzić sztuczną wentylację płuc metodą usta-usta, usta- nos
- prowadzić sztuczną wentylację za pomocą maski twarzowej i worka samorozprężalnego typu Ambu,
- prowadzić pośredni masaż serca.

Skompletować walizkę reanimacyjną.

Umiejętność panowania nad emocjami i współpracy w zespole terapeutycznym.

Kształtowanie poczucia estetyki i wysokiej kultury w kontaktach interpersonalnych.

Topografia i specyfika pracy w OJOM.

Organizacja pracy w OJOM.

Kryteria przyjmowania pacjentów.

Przyjęcie chorego do oddziału.

Prowadzenie dokumentacji :

- karta intensywnego nadzoru,
- indywidualna karta zleceń lekarskich,
- karta badań laboratoryjnych,
- karta terapii oddechowej.

Kształtowanie umiejętności współpracy w zespole terapeutycznym i poczucia odpowiedzialności.

Odrębności pielęgnacyjne w oddziale intensywnej opieki medycznej.

Zasady intensywnej pielęgnacji.

Planowanie oraz wdrażanie opieki pielęgniarstwa nad chorym nieprzytomnym.

Wykonanie toalety przeciwoleżynowej.

Toaleta jamy ustnej.

Pielęgnacja oczu.

Kształtowanie postawy wrażliwości na potrzeby pacjentów nieprzytomnych.

Intensywny nadzór w stanach zagrożenia życia.

Podłączenie aparatury monitorującej.

Monitorowanie parametrów życiowych u pacjentów w stanie zagrożenia życia:

- elektryczna czynność serca
- tętno
- ciśnienie tętnicze
- temperatura
- saturacja

- kapnometria

- oddechy

Wykonanie pomiaru OCŻ.

Kształtowanie umiejętności podejmowania szybkich i koniecznych decyzji.

Kształtowanie właściwych reakcji na „ALARM” i doskonalenie poczucia odpowiedzialności.

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

--

14.6. Praktyka zawodowa

--

15. Literatura podstawowa:

1. ABC intensywnej terapii / red. Mervyn Singer, Ian Grant; red. wyd. pol. Juliusz Jakubaszko; tł. z ang. Bogdan Kamiński. - Wyd. 1 pol.. Wrocław : Górnicki Wydaw. Medyczne, 2004.

2. ANESTEZJOLOGIA / Arnold J. Berry, Gundy B. Knos; red. wyd. pol. Zbigniew Rybicki; tł. z ang. Jarosław Bogdański [et al.]. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1999

3. ANESTEZJOLOGIA = Anästhesie / Reinhard Larsen; red. wyd. pol. Andrzej Kübler; tł. z niem. Hanna Billert [et al.]. - Wyd. 2 pol. - Wrocław : Urban & Partner,

4. ANESTEZJOLOGIA I INTENSYWNA TERAPIA – red. A. Kamiński, A. A. Kübler
PZWL

5. ANESTEZJOLOGIA kliniczna / Carl L. Gwinnutt; wstęp Frank Walters; red. wyd. pol. Jacek Jastrzębski; tł. z ang. Mirosław Ponichter. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner,

6. BÓL : diagnostyka, leczenie i prewencja / Claude Saint-Maurice, André Muller, Jacques Meynadier, P. Ainaud [et al.]; tł. z fr. Beatrycze Delorme. - Warszawa : Gebethner & Ska, schem.,

7. MNOGIE i wielonarządowe obrażenia ciała / red. Leszek Brongel, Krzysztof Duda; Wiesław Jarzynowski [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,

8. OSTRE stany zagrożenia życia w chorobach wewnętrznych (W OPRACOWANIU) / red. Maria Krzemińska-Pakuła; współaut. Halina Adamska-Dyniewska. - Warszawa :

Państw. Zakład Wydawnictw Lekarskich,

9. STANY zagrożenia życia : wybrane standardy opieki i procedury postępowania pielęgniarskiego / red. Maria Kózka. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego,

10. ANESTEZJOLOGIA i intensywna opieka. Klinika i pielęgniarstwo, red. naukowa Laura Wołowicka i Danuta Dyk, Warszawa : PZWL, 2007

11. INTENSYWNA Terapia ,red. Andrzej Kubler, Wrocław: Wydawnictwo Medyczne Urban&Partner, 2001

16. Literatura towarzysząca:

1. ANESTEZJOLOGIA – pod red. A. Kübler wyd. Medycyna Praktyczna 2001

2. ANESTEZJOLOGIA - red. P. Rosenberg, J. Kanto, L. Nuutinen. Novus Orbis Gdańsk 1998

3. INTENSYWNA Terapia – Z. Rybicki. Novus Orbis Gdańsk 1998

4. INTENSYWNA Terapia – W.E. Hurford. wyd. Medycyna Praktyczna 2003

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Opieka paliatywna**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. Ewa Maria Ziółko Prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Lucyna Frihauf

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	
Forma zaliczenia	Zaliczenie		Zaliczenie		Zaliczenie	

10.Liczba punktów ECTS: 3

11.Poziom : podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Znajomość podstaw psychologii

Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa

Zaliczenie poprzednich semestrów

13.Cele kształcenia:

- Przygotowanie kadry pielęgniarskiej do pracy z ludźmi w stanie terminalnym, przyczyniając się do spełnienia głównego zadania opieki paliatywnej, jakim jest poprawa jakości życia tych Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą postępowania i zadań pielęgniarskich w oddziałach opieki paliatywnej, hospicjum domowego i stacjonarnego, poradni opieki paliatywnej
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów paliatywnych i hospicjum.
- Zapoznanie z organizacją pracy, funkcjonowania zespołów terapeutycznych w hospicjum
- Przejawiać umiejętność psychicznego wsparcia rodziny chorego
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych w fazie terminalnej, w leczeniu cierpienia i bólu
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych z objawami ze strony układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego występujące u chorych terminalnie
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych terminalnych ze zmianami skórnymi wyniszczonych nowotworowo(kacheksja, anoreksja, astenia w zespołach psychopatologicznych
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu stosowania zabiegów profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w opiece paliatywnej.
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania pacjenta w okresie umierania i agonii

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących problemów pielęgnacyjnych chorych w trakcie chemioterapii i radioterapii
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących problemów pielęgnacyjnych u dzieci i młodzieży w opiece terminalnej.
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki
- Wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach w chirurgii.
- Opanowanie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego wykonywania zawodu
- Wprawianie się w informowaniu pacjentów o sprawowanej opiece zdrowotnej zgodnie z kompetencjami pielęgniarki

- Kształtowanie pozytywnych postaw zawodowych
- Nabycie umiejętności prowadzenia dokumentacji obowiązującej w hospicjum
- Wykształcenie umiejętności psychicznego wsparcia rodzin chorego w chorobie i żałobie

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Podstawowe zasady i cele opieki paliatywnej. Organizacja opieki paliatywnej.
2. Zasady diagnostyki i leczenia bólu. Rola pielęgniarki.
3. Objawy ze strony układu oddechowego, układu pokarmowego, objawy ze strony układu moczowego:
  - duszność
  - krwioplucie
  - kaszel
  - pielęgnacja jamy ustnej
  - zaparcia
  - biegunki
  - nudności i wymioty
 Rola pielęgniarki.
4. Problemy związane ze skórą. Rola pielęgniarki.
5. Wyniszczenie nowotworowe. Kacheksja, anoreksja, astenia. Rola pielęgniarki.
6. Lęk i depresja. Stan majaczeniowy i otępienie. Rola pielęgniarki.
7. Elementy rehabilitacji w opiece paliatywnej.
8. Praca pielęgniarek operacyjnych w onkologii. Rola pielęgniarek w monitorowaniu zakażeń szpitalnych w onkologii.

9. Opieka paliatywna nad dziećmi i młodzieżą.
10. Problemy pielęgnacyjne chorych:
- w trakcie chemioterapii ,
  - w trakcie radioterapii
  - z nowotworem piersi i narządów -rodnych
  - z nowotworem płuc
11. System opieki paliatywnej i hospicyjnej. Podstawowe pojęcia. Schemat organizacyjny opieki paliatywnej. Rola pielęgniarki w komórkach organizacyjnych opieki paliatywnej/hospicyjnej.
12. Komunikowanie się z chorym i jego rodziną. Rola pielęgniarki.
13. Pielęgnowanie pacjenta w okresie umierania i agonii. Rola i zadania pielęgniarki w opiece nad umierającym .
14. Znaczenie personelu terapeutycznego w sprawowaniu opieki nad chorym w terminalnej fazie choroby oraz jego rodziną. Wsparcie rodzin pacjentów w okresie osierocenia i żałoby. Rola psychologa, duszpasterza, lekarza, pielęgniarki, wolontariuszy.

14.2 Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

1. System opieki paliatywnej i hospicyjnej.
  2. Schemat organizacyjny opieki paliatywnej.
  3. Rola pielęgniarki w komórkach organizacyjnych opieki paliatywnej/hospicyjnej.
    - Poznanie różnych form organizacji opieki paliatywnej i hospicyjnej (hospicjum stacjonarne i domowe, poradnia medycyny paliatywnej)
    - Poznanie pracy pielęgniarki, jej roli i zadań w oddziałach i instytucjach zajmujących się sprawowaniem opieki nad chorymi terminalnie.
  4. Zwalczanie objawów występujących u chorych z zaawansowanym procesem nowotworowym.
- Rozpoznanie problemów pielęgnacyjnych u pacjenta w przebiegu sprawowania opieki

paliatywnej i hospicyjnej.

- Stawianie diagnozy pielęgniarstwa i planowanie opieki
- Opiekowanie się pacjentem w różnych fazach choroby nowotworowej, szczególnie w fazie zaawansowanej
- Udział w leczeniu objawowym
- Prowadzenie dokumentacji medycznej
- Pozyskanie umiejętności poruszania i wglębiania się w drażliwe problemy pacjenta i ich rodzin
- Znajomość umiejętności psychicznego wsparcia rodziny chorego

5. Standardy postępowania pielęgniarstwa w opiece paliatywnej/hospicyjnej. Stawianie diagnozy pielęgniarstwa i planowanie opieki według standardów postępowania pielęgniarstwa w opiece paliatywnej/hospicyjnej

6. Zabiegi profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze i rehabilitacyjne stosowane w opiece paliatywnej.
Stosownie profilaktyki przeciwoleżynowej (ochraniacze na pięty i łokcie, materace zmiennociśnieniowe)

- uruchamianie chorego w łóżku,
- Stosowanie gimnastyki oddechowej
- Nauczenie chorego korzystania z balkonika i wózka inwalidzkiego
- Założenie sondy żołądkowej, karmienie przez sondę
- Pielęgnacja gastrostomii i karmienie przez gastrostomie
- Wykonywanie wlewu przeczyszczającego
- Obsługa wkłucia centralnego
- cewnikowanie pęcherza moczowego
- kąpiel chorego terminalni
- Wymiana worków stomijnych
- Zakładanie opatrunków
- Edukacja pacjenta
- Prowadzenie dokumentacji medycznej obowiązującej w hospicjum
- Pozyskanie umiejętności poruszania i wglębiania się w drażliwe problemy pacjenta i ich

rodzin

7. Rola pielęgniarki w łagodzeniu bólu i cierpienia.

- Podawanie niesteroidowe przeciwzapalnych leków przeciwbólowych według drabiny analgetycznej (przezskórnie, podskórnie, dożylnie)
- Podawanie opioidów według drabiny analgetycznej (różnymi drogami)
- Stosowanie inwazyjnych metod przeciw bólowych.(blokady, pompa infuzyjna)
- Pozyskanie umiejętności poruszania i wgłębiania się w drażliwe problemy pacjenta i ich rodzin

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

I. Opieka paliatywna .Stres pracy personelu medycznego. Problematyka wypalenia zawodowego.

1. Przyczyny stresu zawodowego – stresory.

2. Osobista postawa lekarza i pielęgniarki wobec śmierci.

3. Strategie obronne personelu medycznego.

- Postawy negatywne – postawa niechętna, obojętna, protekcyjna, świętoszka,
- Postawy pozytywne- postawa partnerska, filozoficzno- heterocentryczna, religijna,
- Objawy przeciążenia stresem.
- Nawyk samoanalizy
- Asertywność personelu medycznego w opiece paliatywnej.
- Warunki dobrego przystosowania się do pracy w opiece paliatywnej.
- Sposoby rozładowania emocji.
- Profilaktyka indywidualna.
- Profilaktyka zespołowa.

II. Opieka w żałobie. Wsparcie w osieroceniu.

1. Definicja osierocenia

2. Definicja żałoby.

3. Etapy prawidłowego przebiegu procesu osierocenia

- AKCEPTACJA REALNOŚCI STRATY.
- DOŚWIADCZENIE ŻALU (emocjonalne i wegetatywne).
- PRZYSTOSOWANIE DO NOWEGO OTOCZENIA.
- ODNOWIENIE SIŁ I UKIERUNKOWANIE ICH NA NOWE CELE

4. Pomoc osobie osieroconej.

5. Pomoc w prawidłowym przeżywaniu żałoby

III. Holistyczny charakter opieki hospicyjnej.

1. Problemy psychiczne pacjenta w opiece paliatywnej.

2. Problemy duchowe pacjenta w opiece paliatywnej.

3. Problemy etyczne w opiece paliatywnej.

IV. Rola pielęgniarki w respektowaniu praw pacjenta do korzystania ze wszystkich dostępnych form i metod opieki, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną

1. Prawa pacjenta

2. Oczekiwania pacjenta i jego rodziny w opiece paliatywnej

3. Rola pielęgniarki w respektowaniu praw pacjenta w opiece paliatywnej

V. Styl życia a zagrożenia rozwojem choroby nowotworowej

1. Substancje rakotwórcze- karcynogeny

2. Wpływ sposobu odżywiania na rozwój chorób nowotworowych.

3. Skazenie środowiska a rozwój chorób nowotworowych.

4. Znaczenie profilaktyki.

VI. Dziecko w terminalnej fazie choroby.

1. Definicja opieki paliatywnej nad dzieckiem.

2. Definicja schorzenia ograniczającego życie dziecka.

3. Choroba jako „zdarzenie w procesie rozwoju dziecka”.

1. Czynniki obciążenia psychicznego dziecka chorego.

- Poczucie zagrożenia związane z utratą bezpieczeństwa.
- Ból
- Ograniczenie aktywności.

2. Mechanizmy obronne pomagające dziecku w adaptacji do choroby:

- Racjonalizacja
- Kompensacja
- Transformacja
- Zaprzeczenie

3. Mechanizmy obronne utrudniające adaptację do choroby:

- Autoagresja
- Regresja
- Ucieczka

- Projekcja
- Rezygnacja
- Tłumienie
- Represja
- Reakcja upozorowana
- Fantazjowanie

4. Postawy rodziców wobec choroby dziecka:

- Postawa nadopiekuńcza
- Postawa pozornej akceptacji
- Postawa nadmiernie wymagająca

8. Wiedza dziecka na temat choroby. Dawkowanie informacji w zależności od wieku dziecka.

VII. Jakość życia chorego w opiece paliatywnej.

1. Definicja opieki paliatywnej.
2. Przestrzeganie praw pacjenta
3. Procedury stosowane w opiece paliatywnej
4. Cel opieki paliatywnej
5. Zadania opieki paliatywnej
6. Siedem zasad ogólnie obowiązujących w opiece paliatywnej.

VIII. Wolontariusz wobec opieki nad chorym umierającym.

1. Definicja słowa wolontariat.
2. Wolontariat w opiece paliatywnej – normy prawne
3. Rola wolontariatu w opiece paliatywnej.

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. PIELĘGNIARSTWO w opiece paliatywnej i hospicyjnej red. Krystyna de Walden - Gałuszko, Anna Kaptacz; Anna Białoń-Janusz. Warszawa .Wydaw. Lekarskie PZWL-2005
2. Podstawy opieki paliatywnej – red. Krystyna de Walden- Gałuszko, PZWL, W- wa, 2004
3. WHO przekład Szremer P. : „ Leczenie objawowe w stanach terminalnych”, Elipsa- Jaim, Kraków, 2002
4. Koper A., Wrońska I. „ Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową”, Wydawnictwo Czelej, Lublin 2003.

16. Literatura towarzysząca:

1. ONKOLOGIA : podręcznik dla pielęgniarek / red. Arkadiusz Jeziorski; Jacek Fijuth
Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL
2. PROBLEMY pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową : materiały pomocnicze dla pielęgniarek pracujących na oddziałach onkologicznych / red. Anna Koper, Irena Wrońska; Janina Borkowska -Lublin: Czelej, 2003
3. Magazyn "Pielęgniarka i Położna"
4. „Medycyna Praktyczna”

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Badania w pielęgniarstwie**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **V**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

dr hab. n. med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godz.	15					
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę					

10. Liczba punktów ECTS: 2

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Zaliczenie wszystkich przedmiotów poprzednich semestrów, pozytywna postawa wobec konieczności przyswojenia sobie elementów statystyki doświadczalnictwa, opartych jak wiadomo na matematyce. Pozytywna postawa wobec konieczności nauki przynajmniej elementów języka angielskiego. Uznanie założenia iż może, a nawet pielęgniarka uczestniczyć w badaniach naukowych

13. Cele kształcenia:

13. a. Syllabus określony przez standardy Ministerstwa Zdrowia

Treści kształcenia: Przedmiot, cel i obszar badań w pielęgniarstwie. Etapy postępowania badawczego. Metody i techniki badań. Zasady interpretowania danych empirycznych. Zasady wnioskowania. Konstrukcja opracowań i projektów. Etyka w badaniach. Elementy prawa autorskiego. Ochrona własności intelektualnej.

Efekty kształcenia - umiejętności i kompetencje: określania obszaru badań w pielęgniarstwie; przygotowywania i wykonywania projektu badawczego zgodnie z procedurą badawczą; określania celu badań i problemów badawczych; doboru metod, technik i narzędzi badawczych; oceny wyników badań; analizy tekstu fachowego; korzystania z literatury fachowej; postępowania zgodnego z zasadami etyki w badaniach.

Przedmiot jest nauczany pod koniec studiów, kiedy to jest już możliwe przedstawienie istoty badań naukowych i jej współczesnej metodologii. W rezultacie nauczania tego przedmiotu student jest w stanie zaplanować i wykonać badania własne, które często są istotnym elementem jego pracy licencjackiej. W trakcie zajęć seminaryjnych są udzielane wyjaśnienia dotyczące szczegółowych problemów związanych z zrealizowaniem konkretnych prac licencjackich.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykłady

1. Zarys historii nauki
2. Zarys rozwoju medycyny
3. Najczęstsza problematyka badań naukowych w medycynie
4. Istota opracowań naukowych poglądowych, koncepcyjnych, eksperymentalnych, kazuistycznych, dotyczących nowych procedur i modeli pielęgnowania

5. Formułowanie planu badania i etapy cyklu badawczego
6. Wywiad lekarski jako pomiar zdrowia oraz badania ankietowe
sondazowe spełniające wymogi badań demograficznych
7. Rola statystyki w badaniach medycznych, metody wyboru próby
badanej i określanie zmiennych obserwowanych
8. Ocena procedur diagnostycznych (trafność procedur diagnostycznych)
9. Badanie eksperymentalne - formułowanie głównego celu eksperymentu,
tzw. ' hipotezy zerowej ', planu i okoliczności zakończenia eksperymentu,
sposobu weryfikacji statystycznej otrzymanych wyników pomiarowych

14.2.Ćwiczenia :

14.3.Zajęcia praktyczne:

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

14.6.Praktyka zawodowa:

15.Literatura podstawowa:

1. Wiesław Jędrychowski.: Zasady planowania i prowadzenia badań naukowych
w medycynie, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2004,
2. [Jak opracować i obronić pracę licencjacką z zakresu pielęgniarstwa ? - Działania
niezbędne dla ustalenia tematu pracy licencjackiej oraz zasady jej opracowywania,
zalecane przez Instytut Pielęgniarstwa PWSZ w Nysie - prof. A. Brodziak,
mgr Dariusz Klonowski http://pwszn.webpark.pl/praca_licen.htm]

16. Literatura towarzysząca:

1. Cezary Watała Biostatystyka - wykorzystanie metod statystycznych w pracy badawczej w naukach biomedycznych, Alfa Medica Press, Bielsko-Biała, 2002
2. Radosław Zajdel, Edward Kęcki, Piotr Szczepaniak, Marek Kurzyński.:
Kompedium informatyki medycznej, Alfa Medica Press, Bielsko-Biała, 2003;
3. [Metody statystyczne są omówione i dostępne on line pod adresem:
<http://www.mp.pl/artykuly/index.php?lid=356>]
4. [Cykl artykułów dotyczących Medycyny wiarygodnej (Evidence Based Medicine)
<http://www.mp.pl/artykuly/index.php?lid=357>]

SEMESTR VI

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Podstawowa Opieka Zdrowotna**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **język polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. n. med. Zbigniew Ciemniewski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Dariusz Klonowski

Mgr Barbara Czerny

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	-	40	-	30	80
Forma zaliczenia	Egzamin	-	Zaliczenie na ocenę	-	Zaliczenie na ocenę	Zaliczenie na ocenę

10.Liczba punktów ECTS: 5

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Studenci powinni posiadać wiedzę zakresu opieki nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie w różnych grupach wiekowych, znać zasady promowania zdrowego stylu życia, umieć dostrzegać symptomy przemocy w rodzinie, potrafić pielęgnować obłożnie chorego w domu, być edukatorami promocji zdrowia.

13.Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści kształcenia studenci powinni:

- Promować zdrowy styl życia w różnych okresach życia.
- Znać przepisy prawne regulujące pracę pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej.
- Potrafić współpracować z instytucjami rządowymi i pozarządowymi zajmującymi się problematyką osoby i rodziny.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Gromadzenie danych na potrzeby rodziny.
2. Poradnictwo w zakresie korzystania z systemu opieki zdrowotnej.
3. Kontynuacja opieki nad pacjentem po leczeniu szpitalnym.
4. Diagnozowanie środowiskowych zagrożeń dla zdrowia jednostki i społeczności lokalnej. Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego jednostki.
5. Zapobieganie uzależnieniom społeczności lokalnej: narkomania, alkoholizm, nikotynizm.
6. Współdziałanie w opracowywaniu i realizacji programów zdrowotnych.
7. Edukacja zdrowotna

14.2.Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

Pielęgowanie i opieka w środowisku.

- Przepisy prawne regulujące pracę pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej.
- Specyfika pracy pielęgniarki w rejonie zapobiegawczo-leczniczym.
- Odwiedziny środowiskowe, metody rozpoznawania.
- Współpraca pielęgniarki środowiskowej z instytucjami opieki społecznej.
- Problemy pielęgnacyjne w środowisku wieku geriatrycznego
- Rehabilitacja niezbędna umiejętność w pracy pielęgniarki środowiskowej.
- Opieka terminalna nad chorym w miejscu zamieszkania.
- Pielęgowanie chorego w wybranych stanach chorobowych.
- Opieka środowiskowa nad rodziną z wybranymi problemami podopiecznych.

14.4. Seminarium

14.5. Samokształcenie:

1. Wybrane zagadnienia socjologii rodziny

Rodzina jako grupa społeczna, funkcje rodziny. Cykle życia rodzinnego. Czynniki oddziałujące na funkcjonowanie rodziny. Rodzina i współczesne rodzicielstwo w Polsce i na świecie. Style wychowania, postawy rodzicielskie i modele zachowania rodzicielskiego. Demograficzne i społeczne przemiany współczesnych rodzin polskich. Zasady współżycia członków rodziny – role. Teorie systemów rodzinnych.

2. Wsparcie, pomoc dla rodziny w poszczególnych cyklach życia rodzinnego.

3. Zarys problematyki badawczej pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego.

4. Rola pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej w organizowaniu środowiska domowego sprzyjającego zdrowiu.

5. Stowarzyszenia, fundacje krajowe i międzynarodowe niosące pomoc dziecku krzywdzonemu.

6. Problem niepełnosprawności w rodzinie – rola pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej.

7. Działania pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej na rzecz pomocy dziecku krzywdzonemu.

8. Problemy zdrowotne we współczesnej rodzinie polskiej

9. Konflikty w rodzinie – niszczą, czy budują.

10. Toksyczni rodzice i toksyczne dzieci.

11. Wpływ komunikacji werbalnej i pozawerbalnej na funkcjonowanie rodziny .

14.6. Praktyka zawodowa

- Przygotowanie jednostki, rodziny, grupy do współdziałania na rzecz opieki, samoopieki, samo pielęgnacji,
- Pielęgnowanie pacjentów z różnymi schorzeniami w warunkach domowych,
- Nauczenie pacjenta, rodziny obserwacji i reagowania w przypadku choroby,
- Nauczenie pacjenta/rodzinę samodzielnego wykonywania ćwiczeń rehabilitacyjnych,
- Doradzanie w zakresie rozwiązywania problemów zdrowotnych,
- Udzielanie niezbędnego wsparcia na rzecz aktywizowania pacjenta i jego rodziny,
- Współpraca z zespołem terapeutycznym p.o.z. oraz jednostką, rodziną, grupą, instytucjami w realizowaniu działań związanych z różnymi metodami diagnozowania i zastosowanej terapii.

15. Literatura podstawowa:

- Butrym Z.: Wybrane problemy pielęgniarstwa środowiskowego. Lublin: AM 1988
- Górąjek – Józwiak J.: Proces pielęgnowania – model samodzielnego, całościowego i ciągłego pielęgnowania. Lublin: AM 1989.
- Janus B.: Aktywność fizyczna w rodzinie. Poradnik dla pielęgniarek środowiskowych i rodzinnych. Warszawa: CEM 1997. .
- Kawczyńska – Butrym Z.: Rodzinny kontekst zdrowia i choroby. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Podstawy pielęgniarstwa rodzinnego. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z.: Wsparcie społeczne w zdrowiu i chorobie. Warszawa: CEM 1995.
- Kawczyńska – Butrym Z., Chorzyńska – Gula M.: Wybrane elementy diagnozy pielęgniarstwa w medycynie szkolnej. Warszawa: CEM 1997.
- Medycyna rodzinna, pod redakcją M.M. Kochena. Warszawa: PZWL 1999.
- Motyka M. Pielęgnowanie i pomoc psychiczna w rodzinie. Warszawa: CEM 1999.
- Szczepka M.: Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce i Europie. Warszawa: CEM 1996.
- Magazyn „Pielęgniarka i położna”.
- „Pielęgniarstwo XXI wieku”

16. Literatura towarzysząca:

- Damant M., Martin C., Openshaw S.: Pielęgniarstwo w praktyce ogólnej. Tradycja i zmiany. Warszawa: Wydawnictwo Medyczne Sanmedia 1997.
- Janus B., Charońska E.: Nauczanie zdrowia. Warszawa: CMDNŚSzM 1995.
- Koncepcja i zasady promowania zdrowia. Warszawa: IMD 1988.
- Medycyna rodzinna – wydanie I polskie, pod redakcją Andrzeja Steciwki. Wrocław: Wydawnictwo medyczne Urbax Partner 1998.
- Opieka zdrowotna nad rodziną. Red. K. Bożkowska, A. Sito. Warszawa: PZWL 1994.
- Dostępność opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób starszych w Polsce. Raport z badań red. K. Szcherbińska, B. Bik wyd. UJ 2006
- Gąsior-Niemiec A.: Etyka społeczna- podręcznik dla studentów, wyd. Oficyna Naukowa 2002
- Chodkowska M. i Piątkowski W.: Socjologia medycyny, wyd. AM Lublin

- Mose J. R.: Opieka nad chorym w domu, wyd. ABA 2007
- Białoń –Janusz A. red. De Walden-Gałuszko: Pielęgniarstwo w opiece paliatywnej i hospicyjnej wyd. PZWL 2005
- „Medycyna Praktyczna”.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek. med. Marek Lenart

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Barbara Czerny

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		40		30	40
Forma zaliczenia	egzamin		zaliczenie		zaliczenie	zaliczenie

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Anatomia i fizjologia układu rozrodczego Zaliczenie zajęć z(V semestr)Położnictwa,

ginekologii i pielęgniarstwa położniczo -ginekologicznego

13.Cele kształcenia:

- Znać etiologię, patologię, obraz kliniczny schorzeń ginekologicznych.
- Samodzielnie opracować plan pielęgnowania pacjentek z chorobami ginekologicznymi.
- Rozpoznawać i rozwiązywać problemy pacjentek z chorobami ginekologicznymi.
- Znać rodzaje badań ginekologicznych o charakterze diagnostycznym i terapeutycznym oraz czynnie w nich uczestniczyć.
- Znać standardy postępowania pielęgniarstwa wobec pacjentek po zabiegach ginekologicznych i położniczych.
- Zaplanować edukację pacjentek uwzględniając kolejne etapy ich życia.
- Monitorować stan pacjentek po zabiegach i operacjach ginekologicznych.

Udzielać profesjonalnej opieki i wsparcia pacjentkom z chorobami nowotworowymi narządu rodnego

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

- a) Etiopatogeneza chorób nowotworowych – rak jajnika, rak szyjki macicy, rak trzonu macicy
- b) Poród miednicowy, przedwczesne odklejenie łożyska prawidłowo usadowionego, łożysko przodujące. Mięśniaki macicy, PH Gestoza.
- c) Rozpoznanie ciąży - objawy domniemane i pewne. Szkoła rodzenia – rola położnej. Karmienie piersią
- d) Przekwitanie. Nieprawidłowe krwawienia. Czynniki dziedziczne w onkologii. Rak sromu.
- e) Antykoncepcja. Rola pielęgniarki w oddziale ginekologiczno-położniczym
- f) Rola pielęgniarki w profilaktyce, rozpoznawaniu i leczeniu chorób ginekologicznych (zapalenia i zakażenia). Przygotowanie pacjentki do badań diagnostycznych w ginekologii.
- g) Przygotowanie pacjentki do operacji ginekologicznej. Pielęgnowanie po zabiegu operacyjnym

14.2.Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

- a) Poród i połóg o przebiegu nieprawidłowym
  - a. Nieprawidłowości I, II, III okresu porodu
  - b. Poród zabiegowy
  - c. Cięcie cesarskie
  - d. Zakażenie połogowe
- b) Pielęgnacja noworodka donoszonego:
  - a. Urodzonego w zamartwicy

- b. Wcześnieika
- c. Karmienie noworodka
- d. Kąpiel noworodka
- c) Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentką ze schorzeniami ginekologicznymi:
  - a. Niepłodność
  - b. Zakażenia i zapalenia
  - c. Zaburzenia okresu przekwitania
  - d. Nowotwory
- d) Operacje ginekologiczne – opieka pielęgniarska:
  - a. Metody operacji ginekologicznych
  - b. Przygotowanie pacjentek do zabiegów operacyjnych
  - c. Opieka pooperacyjna
- e) Udział pielęgniarki w diagnostyce ginekologicznej:
  - a. Badania cytologiczne
  - b. Kolposkopia
  - c. USG
  - d. Mammografia
  - e. Histeroskopia
  - f. Laparoscopia
  - g. amnioskopia

14.4.Seminarium.

14.5.Samokształcenie:

- a) Problemy zdrowotne kobiet w wieku przekwitania:
  - a. Wyjaśnienie pojęć: menopauza, klimakterium
  - b. Podział okresu menopauzy
  - c. Objawy wypadowe (vegetatywne, psychoemocjonalne)
  - d. Choroby związane z menopauzą (nowotwory, osteoporoza, zaburzenia metaboliczne)
  - e. Profilaktyka i leczenie zaburzeń menopauzy
- b) Promocja naturalnego karmienia:
  - a. Co to jest laktacja?
  - b. Skład pokarmu i zalety karmienia piersią (zdrowotne, ekonomiczne, psychiczne, społeczne)
  - c. Pielęgnacja piersi w okresie laktacji
- c) Walka z rakiem piersi – samoobserwacja, samobadanie:
  - a. Podział nowotworów sutka
  - b. Objawy wymagające interwencji lekarza
  - c. Samoobserwacja i samobadanie piersi (praktyczne wskazówki)
  - d. Metody leczenia nowotworów
  - e. Pielęgnacja pacjentek po amputacji piersi
- d) Pielęgnacja położnicy z zakrzepowym zapaleniem żył:
  - a. Etiologia zakrzepowego zapalenia żył
  - b. Czynniki usposabiające
  - c. Objawy towarzyszące schorzeniu
  - d. Pielęgnacja i leczenie położnicy z zakrzepowym zapaleniem żył
- e) Ocena stanu noworodka tuż po urodzeniu wg skali Apgar:
  - a. Rys historyczny i charakterystyka zadań skali

- b. Parametry i punktacja skali
- f) Rola szkoły rodzenia w przygotowaniu ciężarnej do porodu:
  - a. Cele i zadania szkoły rodzenia
  - b. Program zajęć w toku szkolenia
  - c. Korzyści z uczestnictwa w szkole rodzenia
- g) Profilaktyka wad cewy nerwowej – rola kwasu foliowego:
  - a. Etapy rozwoju cewy nerwowej
  - b. Objawy wad cewy nerwowej
  - c. Czynniki ryzyka (obciążenia rodzinne, ryzyko środowiskowe, czynniki matczyne)
  - d. Właściwości kwasu foliowego i jego wpływ na organizm człowieka
- h) Choroby odzwierzęce, a ciąża:
  - a. Co to są zoonozy?
  - b. Przyczyny chorób odzwierzęcych (toksoplazmoza, listerioza)
  - c. Rozpoznawanie i profilaktyka zoonoz
  - d. Objawy i następstwa chorób odzwierzęcych

Wpływ zoonoz na przebieg ciąży i stan zdrowia noworodka

14.6. Praktyka zawodowa:

STUDENT ZNA:

- ❑ Fizjologię i patologię ciąży, porodu i porożu
- ❑ Metody: zbierania wywiadu, zasady planowania, realizacji i oceny podejmowanych działań (proces pielęgnowania, diagnoza pielęgniarskiej)
- ❑ Organizację pracy w oddziale położniczym, noworodkowym i ginekologicznym (regulaminy organizacyjne, zasady prowadzenia dokumentacji medycznych, standardy i procedury realizacji świadczeń zdrowotnych)
- ❑ Przebieg porożu oraz opiekę nad kobietami po porodach zabiegowych, powikłanych lub operacyjnych z uwzględnieniem ich stanu zdrowia
- ❑ Obowiązujące standardy postępowania pielęgniarskiego w stosunku do ciężarnej, położnicy i noworodka po porodzie o przebiegu fizjologicznym
- ❑ Metody i zasady podawania stosowanych w oddziałach środków farmaceutycznych (z uwzględnieniem skutków ubocznych oraz interpretacji z innymi lekarzami)
- ❑ Zasady obowiązujące w przygotowaniu pacjentki do badań diagnostycznych

STUDENT POTRAFI:

- ❑ Doskonalić umiejętności w zakresie współdziałania w zespole terapeutycznym
- ❑ Nawiązywać i podtrzymywać kontakt i pozytywne relacje z kobietą ciężarną i jej rodziną w momencie przyjmowania na oddział oraz w czasie hospitalizacji
- ❑ Podejmować działania ukierunkowane na profilaktykę powikłań w okresie ciąży, porożu oraz porożu ze strony:
  - narządów rozrodczych
  - układu moczowego
  - gruczołów piersiowych
  - rany krocza lub rany pooperacyjnej
- ❑ Umiejętnie i samodzielnie przyjąć położnicę z sali porodowej, ocenić jej stan ogólny i

- położniczy
- ❑ Samodzielnie monitorować przebieg porodu z wczesnym rozpoznaniem zaburzeń i patologii okresu połogu
  - ❑ Sprawnie realizować opiekę pielęgniarsko-położniczą nad kobietą z powikłaniami okresu połogu:
    - nieprawidłowe gojenie rany krocza lub rany pooperacyjnej
    - zapalenie gruczołów piersiowych
    - stan zapalny błony śluzowej macicy
    - nieprawidłową involucją macicy
  - ❑ Samodzielnie prowadzić działania edukacyjne w zakresie:
    - promocji naturalnego karmienia
    - pielęgnacji noworodka
    - pielęgnacji okresu połogu
    - diety ciężarnej i położnicy
    - planowania rodziny
  - ❑ Umiejętnie pielęgnować noworodka przebywającego w inkubatorze
  - ❑ Wspierać położnicę i jej rodzinę w działaniach podejmowanych na rzecz dziecka
  - ❑ Przygotować chorą do badań ginekologicznych
  - ❑ Samodzielnie sprawować opiekę nad kobietą:
    - przygotowywaną do operacji ginekologicznej planowej oraz ze wskazań nagłych
    - po zabiegu operacyjnym o przebiegu prawidłowym i powikłanym
    - w schorzeniach nieoperacyjnych

15.Literatura podstawowa:

- 6) Cendrowski Z., Trawińska M.: Popularny Słownik Wychowania Prorodzinnego i Seksualnego. Agencja Promo-Lider, Warszawa 1996
- 7) Łepacka-Klusek C.: Pielęgniarstwo we współczesnym położnictwie i ginekologii. Podręcznik dla studentów. Wyd. CZELEJ Sp. z o.o. Lublin 2003.
- 8) Pisarski t.: Położnictwo i ginekologia. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 2002
- 9) Troszyński M.: Ćwiczenia położnicze, Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 1996
- 10) Troszyński M.: Położnictwo. Ćwiczenia. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 2003

16.Literatura towarzysząca:

- Jakowicki A.J.: Klimakterium, Poradnik terapeutyczny. Wyd. Biofolium, Lublin 2001

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Pediatrya i pielęgniarstwo pediatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **j. polski**

4. Kierunek: Pielęgniarstwo

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

lek med. Irena Rybczak

mgr Anna Zylińska

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15	-	40	-	30	80
Forma zaliczenia	egzamin	-	zaliczenie na ocenę	-	zaliczenie na ocenę	zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 5

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): zaawansowany

12. Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Znajomość zagadnień z farmakologii
- Znajomość zagadnień z dietetyki

13. Cele kształcenia:

Po opanowaniu treści programowych z przedmiotu student powinien:

- Zaplanować opiekę nad dzieckiem z zaburzeniami genetycznymi
- Zaplanować indywidualną opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym.
- Znać sposoby postępowania w przypadku urazu, oparzenia, zatrucia.
- Wyjaśnić zasady pielęgnacji i leczenia dziecka z dysplazją stawu biodrowego.
- Zaplanować opiekę nad dzieckiem z krzywicą.
- Scharakteryzować choroby metaboliczne i określić problemy pielęgnacyjne w poszczególnych schorzeniach.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

1. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci ze schorzeniami genetycznymi.

- Zespół Downa – określenie cech charakterystycznych dziecka.
- Omówienie problemów pielęgnacyjnych występujących u dziecka z Zespołem Downa.

2. Wybrane choroby zakaźne u dzieci.

- Poda przyczyny i objawy Boreliozy.
- Scharakteryzuje Mononukleozę.
- Omówi drogi zakażenia dziecka HIV.
- Wymieni kryteria rozpoznania AIDS u dzieci.
- Zna postępowanie leczniczo – pielęgnacyjne z dzieckiem zakażonym HIV.

3. Oparzenia u dzieci, odmrożenia, utonięcia.

- Zna podział oparzeń (termiczne, prądem).
- Scharakteryzuje zmiany miejscowe i zaburzenia ogólnoustrojowe po oparzeniu.
- Omówi postępowanie z dzieckiem oparzonym.
- Omówi postępowanie z dzieckiem z odmrożeniami i w przypadku utonięcia.

4. Rodzaje zatruc i odtrutki specyficzne i niespecyficzne w tym zatrucie CO, methemoglobinemia.

- Zna postępowanie z dzieckiem po zatruciu z uwzględnieniem przyczyny zatrucia.
- Zna pojęcie methemoglobinemii

5. Ukąszenie przez żmiję, zatrucie muchomorem sromotnikowym.

- Omówi postępowanie z dzieckiem ukąszonym przez żmiję i zatrutym muchomorem sromotnikowym.

6. Choroby alergiczne u dzieci.

- Wymieni rodzaje alergenów.
- Dokona podziału alergii u dzieci.
- Omówi charakterystyczne objawy alergii.
- Poda sposoby zapobiegania alergii.
- Zna metody leczenia alergii w zależności od przyczyny.

7. Wstrząs u dzieci.

- Poda definicję wstrząsu kardiogenego, hipowolemicznego, septycznego,

anafilaktycznego.

- Zna przyczyny i objawy w wstrząsów.
- Omówi postępowanie z dzieckiem we wstrząsie.

8. Opieka nad dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego i zwichnięciem stawu biodrowego.

- Omówienie przyczyn i objawów dysplazji stawu biodrowego u dzieci.
- Omówienie pielęgnacji i postępowania z dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego
- Omówienie stosowanego sprzętu ortopedycznego u dziecka w celu zapobiegania zwichnięciu stawu biodrowego.

14.2.Laboratorium/ Ćwiczenia praktyczne:

14.3.Zajęcia praktyczne:

1. Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci ze schorzeniami genetycznymi

- Rozpoznanie typowych cech u dziecka z Zespołem Downa
- Zaplanowanie opieki nad dzieckiem w zależności od występujących problemów zdrowotnych
- Zachęcanie rodziców do kontaktów z ludźmi o podobnych problemach.

2. Dziecko niepełnosprawne.

- Właściwa postawa wobec dziecka niepełnosprawnego
- Zastosowanie różnych form rehabilitacji u dziecka niepełnosprawnego.

3. Zasady postępowania z dzieckiem w przypadku urazu, oparzenia, zatrucia.

- Opieka nad dzieckiem po urazie i oparzeniu
- Udzielanie informacji rodzicom na temat niebezpieczeństw, które powodują różnego rodzaju urazy u dzieci.

4. Opieka nad dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego i zwichnięciem stawu biodrowego.

- Edukacja rodziców w celu zapobiegania zwichnięciu stawu biodrowego
- Stosowanie różnych udogodnień u dziecka w celu zapobiegania zwichnięciu stawu biodrowego
- Lekcja pokazowa właściwego pieluchowania niemowląt dla rodziców.

5. Zaburzenia gospodarki wapniowo – fosforowej.

- Edukacja rodziców na temat profilaktyki krzywicy
- Określenie zasad właściwego żywienia
- Umiejętne rozpoznanie objawów krzywicy
- Scharakteryzowanie objawów zwiastujących – wczesne i późne.

6. Choroby metaboliczne

- Pouczenie rodziców o sposobie opieki nad dzieckiem z chorobą metaboliczną
- Przedstawienie rodzicom diet stosowanych w chorobach metabolicznych – pogadanka.

7. Pielęgnowanie dziecka ze schorzeniami chirurgicznymi - zapalenie wyrostka robaczkowego

- Przygotowanie psychiczne i fizyczne dziecka i jego rodziców do zabiegu operacyjnego
- Opieka nad dzieckiem po zabiegu
- Pouczenie dziecka i rodziny o sposobie opieki nad dzieckiem po wyjściu ze szpitala.

14.4.Seminarium:

14.5.Samokształcenie:

1. ADHD

- Określenie pojęcia ADHD
- Określenie przyczyn zespołu
- Znajomość objawów występujących u dziecka z ADHD
- Określenie zespołu terapeutycznego, który jest niezbędny w pracy z dzieckiem z ADHD

2. Ruchy mimowolne - Tiki

- Określenie pojęcia tików
- Określenie podziału tików
- Określenie przyczyn pojawienia się ruchów mimowolnych u dziecka
- Opisanie najbardziej charakterystycznych ruchów mimowolnych występujących u dzieci
- Omówienie sposobu leczenia tików u dzieci

3. Moczzenie mimowolne nocne

- Przedstawienie definicji moczenia mimowolnego nocnego u dzieci
- Przedstawienie podziału moczenia mimowolnego
- Określenie przyczyny schorzenia
- Określenie postępowania pielęgnacyjno – leczniczego w przypadku moczenia mimowolnego nocnego

4. Choroba sieroca

- Określenie przyczyn choroby sieroczej
- Opisanie faz choroby sieroczej
- Scharakteryzowanie zachowania dziecka z chorobą sierocą
- Omówienie postępowania z dzieckiem z chorobą sierocą

5. Anoreksja wśród nastolatków

- Omówienie skali problemu anoreksji wśród nastolatków
- Przedstawienie przyczyn choroby
- Omówienie podłoża psychologicznego w anoreksji
- Omówienie zachowań dziewcząt z anoreksją
- Omówienie powikłań anoreksji

- Omówienie postępowania leczniczego z anorektykiem
- 6. Narkomania wśród młodzieży
- Omówienie skali problemu narkomanii wśród nastolatków
- Przedstawienie podziału narkotyków zażywanych przez młodzież
- Omówienie charakterystycznych zachowań dziecka uzależnionego od narkotyków
- Przedstawienie roli szkoły i rodziców w zapobieganiu narkomanii wśród młodzieży
- Omówienie zagrożeń jakie niosą za sobą narkotyki
- 7. Dziecko maltretowane
- Omówienie różnych metod maltretowania dzieci
- Przedstawienie objawów przemocy z uwzględnieniem typu stosowanej przemocy
- Przedstawienie skutków krótkoterminowych i długotrwałych u dzieci dotkniętych przemocą
- Przedstawienie organizacji i placówek zajmujących się przemocą w rodzinie
- 8. Zespół Munchhausena
- Przedstawienie definicji Zespołu Munchhausena
- Omówienie przyczyn Zespołu Munchhausena
- Omówienie typowych zachowań rodziców dziecka z Zespołem Munchhausena
- 9. Zespół alkoholowy u płodu
- Określenie pojęcia Zespołu alkoholowego u płodu
- Określenie przyczyn zespołu alkoholowego u płodu
- Przedstawienie cech charakterystycznych u noworodka z zespołem alkoholowym
- Określenie następstw Zespołu alkoholowego w dalszym rozwoju dziecka
- 10. Zespół nagłej śmierci dziecka (SIDS)
- Omówienie hipotez przyczyn SIDS
- Przedstawienie czynników zwiększających zagrożenie SIDS
- Omówienie postępowania prewencyjnego SIDS

14.6. Praktyka zawodowa:

Liczba godzin – 80

Student zna:

- Specyfikę i organizację oddziału pediatrycznego
- Zasady zapobiegania zakażeniom wewnątrz - oddziałowym na oddziałach pediatrycznych
- Europejską Kartę Praw Dziecka
- Podstawy psychologii dziecięcej
- Zagadnienia ćwiczeniowe z podstaw pielęgniarstwa
- Zagadnienia z farmakologii
- Zagadnienia z dietetyki
- Metody zbierania wywiadu, zasady planowania, realizacji i oceny podejmowanych działań pielęgniarstwa.
- Standardy i procedury obowiązujące w pielęgniarstwie pediatrycznym

Student potrafi:

- Przyjąć dziecko do oddziału.
- Zapewnić bezpieczeństwo dziecku przebywającemu w oddziale.
- Wypisać dziecka z oddziału.
- Wdrożyć postępowanie opiekuńczo-wychowawcze z chorym dzieckiem.
- Komunikować się z dzieckiem i jego rodziną.
- Ułatwić adaptację dziecka do warunków szpitalnych.
- Zapobiegać wystąpieniu choroby sieroczej. Wdrożyć postępowanie opiekuńczo-wychowawcze wobec dziecka z chorobą sierocą.
- Ocenić i analizować rozwój psychoruchowy niemowlęcia
- Wykonywać zabiegi pielęgnacyjno-higieniczne u niemowlęcia i dziecka starszego.
- Wykonywać zabiegi diagnostyczno-lecznicze.
- Przygotować dziecko do badań. Opiekować się dzieckiem przed i po badaniach.
- Wykonywać zabiegi przeciwwzapalne i doodbytnicze.
- Podawać leki różnymi drogami.
- Ocenić stan zdrowia dziecka na podstawie badań podmiotowych i przedmiotowych.
- Analizować dokumentację medyczną.
- Zebrać wywiadu.
- Formułować diagnozę pielęgniarstwa.
- Zaplanować opiekę pielęgniarstwa w zależności od diagnozy.
- Modyfikować i przeprowadzić ewaluację opieki pielęgniarstwa.
- Pielęgnowanie dziecka z chorobą nowotworową.
- Zaplanować i realizować choroby:
  - układu krążenia: wady serca,
  - układu oddechowego: infekcja górnych dróg oddechowych, zapalenie płuc, zapalenie oskrzeli, astma oskrzelowa,
  - układu pokarmowego: biegunki, zwężenie przełyku i odźwiernika, choroba trzewna, niedożywienie, robaczyce,
  - układu moczowego: infekcje dróg moczowych, odmiedniczkowe zapalenie nerek, kłębuszkowe zapalenie nerek, zespół nerczycowy,
- układu nerwowego, padaczka.

15. Literatura podstawowa:

- Górnicki B.: Pediatria t. I, II, PZWL, Warszawa 1997.
- Kubicka K., Kawalec W., Bernatowska E.: Pediatria, PZWL, Warszawa 2004.
- Krawczyński M.: Propedeutyka pediatrii, PZWL, Warszawa 2003.
- Brzozowska I.: Praca pielęgniarek na oddziale noworodkowym, PZWL, Warszawa 1983.
- Dzieniszewska – Klepacka L.: Małe dziecko: rozwój pielęgnowanie, wychowanie i żywienie, PZWL, Warszawa 1980.
- Szczepa J., Alifier M.: Neonatologia, PZWL, Warszawa 2000.

- Norska – Borówka I.: Pediatria. Diagnostyka i leczenie dziecka w okresie noworodkowym, ŚAM, Katowice 1994.
- Norska – Borówka I., Szreter T.: Stany nagłe u noworodka, PZWL, Warszawa 1993.
- Kawczyńska – Butrym Z., Abramczyk A.: Diagnoza pielęgniarska, PZWL, Warszawa 1999.
- Obuchowicz A.: Badania podmiotowe i przedmiotowe w pediatrii, ŚAM, Katowice 2001.

16. Literatura towarzysząca:

- Czochańska J.: Neurologia dziecięca, PZWL, Warszawa 1990.
- Wyszyńska T.: Choroby nerek u dzieci, PZWL, Warszawa 1979.
- Szczepańska H, Jankowska H.: Choroby pasożytnicze u dzieci, PZWL, Warszawa 1982.
- Kubicka K.: Echokardiografia w chorobach układu krążenia u dzieci, PZWL, Warszawa 1986
- Grochowski J., Bilski J.: Urazy u dzieci, PZWL, Warszawa 2000.
- Juszczyk J., Gładysz A.: AIDS – epidemiologia, patogeneza, klinika, leczenie, zapobieganie, poradnictwo, Volumed, Wrocław 1993.
- Otto Buczkowska E., Bodalski J.: Cukrzyca wieku rozwojowego, Urban & Partner, Wrocław 1999.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

mgr Dariusz Klonowski

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Wiesław Kuźma

mgr Barbara Białkowska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze					80
Forma zaliczenia					zaliczenie

10.Liczba punktów ECTS: 2

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Wiadomości z zakresu podstaw pielęgniarstwa, zdrowia publicznego, anatomii i fizjologii
Zaliczenie semestru IV, V

13.Cele kształcenia:

- wyposażenie studentów w podstawową wiedzę o istocie, celach i zadaniach rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- zapoznanie z elementami procesu rehabilitacji na poszczególnych etapach leczniczego i społeczno-zawodowego usprawniania;
- zaznajomienie studentów z problemami współczesnej rehabilitacji, jej miejscem w naukach medycznych;
- kształtowanie u studentów umiejętności wykorzystania wiedzy z zakresu rehabilitacji na różnych etapach opieki zdrowotnej w różnych specjalnościach pielęgniarstwach;
- rozwijanie zainteresowań problemami człowieka dotkniętego ciężkim kalectwem, człowieka niepełnosprawnego i motywacji do współdziałania w łagodzeniu skutków kalectwa i inwalidztwa;
- wykazanie roli uczenia się i nauczania w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- wdrożenie studentów do samokształcenia w problemach rehabilitacji i pielęgnowania osób niepełnosprawnych.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2.Ćwiczenia:

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4.Samokształcenie:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

W wyniku realizacji treści programu praktyki zawodowej student powinien umieć prowadzić opiekę pielęgniarską nad chorym niepełnosprawnym:

- poznać specyfikę pracy oddziałów rehabilitacyjnych, chirurgicznych, neurologicznych
- wymienić i omówić reakcje emocjonalne pacjenta związane z odjęciem kończyny,
- określić problemy fizyczne i psychiczne pacjenta i jego bliskich związane z amputacją kończyny,
- współuczestniczyć w rozmowach pacjenta z lekarzem na temat zabiegu amputacji,
- rozpoznawać problemy psychiczne pacjenta po amputacji kończyny,
- scharakteryzować problemy społeczno-zawodowe pacjentów po odjęciu kończyny,
- przedstawić zasady rehabilitacji społeczno-zawodowej pacjenta po odjęciu kończyny,
- pomagać w rozwiązywaniu problemów (fizycznych, psychicznych, społecznych) pacjentów po udarach, uszkodzeniu rdzenia kręgowego, pacjentów długotrwale unieruchomionych
- udzielać wsparcia psychicznego pacjentowi/rodzinie,
- pomagać pacjentowi w nawiązaniu kontaktu z grupą wsparcia.

15.Literatura podstawowa:

Rutkowska Elżbieta (red.), Rehabilitacja i pielęgnowanie osób niepełnosprawnych, Czelej, Lublin 2002
Malinowska, K., Dega, W. Rehabilitacja medyczna, PZWL, Warszawa 1993.
Bahrynowska-Fic, J. Właściwości i metodyka ćwiczeń fizycznych oraz sport inwalidzki.
Ciechaniewicz W. (red.): Pielęgniarstwo – ćwiczenia, PZWL, Warszawa, 2002
Gałkowski T., Kiwerski J.: Encyklopedyczny słownik rehabilitacji. PZWL, Warszawa 1986.
George S., Bedbrook M.: Opieka nad chorym z paraplegia. PZWL, Warszawa 1991.
Grochmal S., Zielińska-Chrzanowska S.: Rehabilitacja w chorobach układu nerwowego. PZWL, Warszawa 1986.

Heilich-Piątkowska H., Walicka J.: Problemy psychologiczne i psychopatologiczne w ciężkich uszkodzeniach narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1975.

Hulek A.: Samopomoc w rehabilitacji osób niepełnosprawnych. PZWL Warszawa 1992.

Kinalski, R. Kompendium rehabilitacji i fizjoterapii.

Morrissey A.: Pielęgniarstwo rehabilitacyjne. PZWL, Warszawa 1975.

Rejzner C., Szczygielska-Majewska M.: Wybrane zagadnienia z rehabilitacji. Podstawy teoretyczne i praktyka pielęgniarska. CMDNŚSzM, Warszawa 1992.

Szczygielska-Majewska M.: Pielęgniarka w procesie rehabilitacji osób ciężkim kalectwem. L. Szewczyk (red.): Radzenie sobie i pomoc innym w zdrowiu i chorobie. AM Lublin 1997.

Szczygielska-Majewska M., Piątek A.: Standardy pielęgnowania w rehabilitacji. K. Turowski (red.): Wybrane standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1995, t.II.

16.Literatura towarzysząca:

Babecki J., Dziak A.: Złamania kości i stawów. Rady dla ozdrowieńców. PZWL, Warszawa 1973.

Butrym Z.: Podstawy naukowe diagnozy pielęgniarskiej. AM w Lublinie, Wydział Pielęgniarski, Lublin 1986.

Borkowska M.(red.): ABC rehabilitacji dzieci. Najczęstsze schorzenia narządu ruchu. Wy d. Pelikan, Warszawa 1989.

Brocklehurst J.C., Allen S.C.: Zarys medycyny geriatrycznej. PZWL, Warszawa 1991.

Bruhl W.: Zarys reumatologii. PZWL, Warszawa 1987.

Chojnacka-Szawłowska G., Szawłowski K.: Rehabilitacja. AM w Gdańsku, Gdańsk 1994.

Czyżewski K., Hora Z.: Klęska, nadzieja, życie. Ossolineum, Wrocław 1974.

Dega W.: Profilaktyka i zachowawcze leczenie w zespołach bólów dol nego odcinka kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1978.

Dega W., Senger A.: Ortopedia i rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1996.

Dega W.: Rehabilitacja medyczno-socjalna w onkologii narządu ruchu, PZWL, Warszawa 1986.

Dega W.(red.): Wczesne wykrywanie i zapobieganie progresji bocznych skrzywień kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1983.

Dega W., Milanowska K.: Rehabilitacja medyczna.

Dziak A.(red.): Zamknięte uszkodzenie tkanek miękkich narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1993.

Dziak A.: Ćwiczenia usprawniające w uszkodzeniach kości i stawów. PZWL, Warszawa 1990.

Eckert U.: Przygotowanie dziecka z wadą słuchu do nauki szkolnej. Wyd. Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa 1986.

Garrett G.: Potrzeby zdrowotne ludzi starych. PZWL, Warszawa 1990.

Garrett J., Levine E.: Praktyka psychologiczna w rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszawa 1972.

Górajek-Jóźwik J.: Proces pielęgnowania. Model samodzielnego, całościowego i ciągłego pielęgnowania. Skrypt dla studentów Wydziału Pielęgniarskiego, Akademia Medyczna, Lublin

1989.

Hirszel H.: Zagadnienia psychologiczne w rehabilitacji chorych na gruźlicę. ZW CRS, Warszawa 1974.

Hulek A.(red.): Człowiek niepełnosprawny w społeczeństwie. PZWL Warszawa 1986.

Hulek A.: Pedagogika rewalidacyjna. PWN, Warszawa 1972.

Hulek A.: Teoria i praktyka rehabilitacji inwalidów. PZWL, Warszaw..1969.

Hunt P., Sendel B.: Pielęgniarstwo dorosłych z określonymi zaburzeniami fizjologicznymi. PZWL, Warszawa 1992.

Jaranowska K.: Ośrodki rehabilitacyjno-wypoczynkowe dla osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1990.

Kaliszewski J.: Rehabilitacja w klinice chorób wewnętrznych. PZWL, Warszawa 1974.

Kiwerski J., Kowalski M., Krasuski M.: Schorzenia i urazy kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1997.

Koszla M.: Złamania i zwichnięcia u dzieci. PZWL, Warszawa 1986.

Kolendowska J., Kolendowski J.: Ruch zapobiega bólowi kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.

Kubis W.: Metody postępowania w usprawnianiu leczniczym i kryteria ich oceny. PTWK, Warszawa 1976.

Kochanowicz A.: Lecznicza rehabilitacja oddechowa w chorobach płuc. PZWL, Warszawa 1972.

Kuch J.{red.): Rehabilitacja. PZWL, Warszawa 1989.

Larkowa H.: Człowiek niepełnosprawny - problemy psychologiczne. PWN, Warszawa 1987.

Larkowa H.: Postawy otoczenia wobec osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1970.

Łuszczynski C.: O łagodzeniu skutków kalectwa. IW CRZS, Warszawa 1980.

Maruszewski M.: Chory z afazją i jego usprawnianie. Bibl. Psych.-Wychow., Warszawa 1974

Mika T.: Fizykoterapia. PZWL, Warszawa 1993.

Milanowska K.: Kinezyterapia. PZWL, Warszawa 1993.

Milanowska K.: Rola pediatrii w profilaktyce zniekształceń narządu ruchu. PZWL, Warszawa 1982.

Myśluborski T.: Zaopatrzenie ortopedyczne. PZWL, Warszawa 1985.

Nawrót J.: Ergoterapia w wychowaniu dziecka upośledzonego fizycznie. PZWL, Warszawa 1973.

Nowakowska M.(red.): Rehabilitacja chorych z afazją. PAN, Warszawa 1978

Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - poznawanie siebie. WS, Warszawa 1987,

Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - doskonalenie siebie. WS, Warszawa J 1988.

Pacek S.: O przewycięzaniu niepełnosprawności - współżycie z ludźmi. WS, Warszawa 1988.

Pedich W. i wsp.: Pielęgniarstwo geriatryczne. PZWL, Warszawa 1983.

Piątkowski S.(recL): Ortopedia, traumatologia i rehabilitacja narządów ruchu. PZWL,

Warszawa 1990.

Rosławski A.: Lecznicze ćwiczenia oddechowe w chorobach płuc. Medycyna Praktyczna, Kraków 1994.

Rosławski A.: Rehabilitacja lecznicza w reumatoidalnym zapaleniu stawów. WS, Warszawa 1981.

Rosławski A. Skolimowski T.: Technika wykonywania ćwiczeń leczniczych. PZWL, Warszawa 1987.

Rosławski A, Sroczyńska K.: Rehabilitacja lecznicza chorych na zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa. Wyd. "Sport i Turyst. Warszawa 1976.

Sadowska-Wróblewska M.: O reumatyzmie. PZWL, Warszawa 1980.

Sadowska-Wróblewska M.: Przewlekłe choroby reumatyczne. PZWL, Warszawa 1988.

Sękowska Z., Sękowski T.: Rehabilitacja zawodowa inwalidów wzroku w Polsce. UMCS, Lublin 1991.

Straburzyński G.: Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1988.

Szczygielska-Majewska M.: Profilaktyka odleżyn u osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego. Jakość w opiece pielęgniarskiej. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej, Olsztyn 1996.

Szczygielska-Majewska M., Walczak L: Standardy opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem z mózgowym porażeniem dziecięcym. K. Turowski(red.): Wybrane standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1994 t. L

Szczygielska-Majewska M.: Standard opieki pielęgniarskiej w rehabilitacji osób po udarach mózgu. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.

Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania w rehabilitacji osób z reumatoidalnym zapaleniem stawów. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.

Szczygielska-Majewska M.: Standard pielęgnowania osób z pęcherzem neurogennym w następstwie uszkodzenia rdzenia kręgowego. K. Adamczyk, T. Turowski (red.): Wybrane szczegółowe standardy pielęgniarskiej opieki klinicznej. Neurocentrum, Lublin 1996.

Tomaszewska J.: Podstawy rehabilitacji ruchowej. WST, Warszawa 1981, t. I i II.

Vitali M., Robinson K., Andrews B., Harris E.: Amputacja i protezowanie. PZWL, Warszawa 1985.

Vogel A., Wodrasch G.: Pielęgnowanie chorego w domu. PZWL, Warszawa 1986.

Weiss M.: Amputacja fizjologiczna. PZWL, Warszawa 1972.

Viscardi H.: List do Jima. IW PAX, Warszawa 1973.

Witkowski T.: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych. M.B.D.O. Warszawa 1993.

Wright B.: Psychologiczne aspekty fizycznego inwalidztwa. PWN, Warszawa 1965.

Zembaty A.(red.): Fizjoterapia. PZWL, Warszawa 1987,

Zielińska-Charzewska S.: Rehabilitacja neurologiczna chorych w domu. PZWL, Warszawa 1986.

Zimmermann-Górska J.: Choroby reumatyczne. Podręcznik dla studentów. PZWL, Warszawa 1989.

Żakowska-Bachelko B., Pędzich W.: Pacjenci w starszym wieku. PZWL, Warszawa 1995.

Żuk T., Gusta A.: Urazowe uszkodzenie stawów i kości długich. PZWL, Warszawa 1983.
Żuk T.: Wady i bóle kręgosłupa. PZWL, Warszawa 1987.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Geriatrycja i pielęgniarstwo geriatryczne**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek:

5. Specjalność:

6. Rok: **III Semestr: VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr n. med. Jacek Bucior

8. Tytuły/stopnie oraz imię i nazwisko pozostałych członków zespołu:

Mgr Anna Komarow – Kuźmińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze						40
Forma zaliczenia						Zaliczenie na ocenę

10. Liczba punktów ECTS: 1

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

znajomość podstaw pielęgniarstwa, pielęgniarstwa: internistycznego, chirurgicznego i

neurologicznego, znajomość interny i neurologii

13. Cele kształcenia:

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14. 1. Wykład:

14. 2. Ćwiczenia :

14. 3. Zajęcia praktyczne:

14. 4. Seminarium:

14. 5. Samokształcenie:

14. 6. Praktyka zawodowa:

Ocena potrzeb w zakresie opieki pielęgniarzkiej

Badanie podmiotowe i przedmiotowe pacjenta

Formułowanie diagnozy pielęgniarzkiej

Różnicowanie sposobów pielęgnowania w zależności od schorzenia

Organizowanie procesu adaptacji i aktywizacja osoby starszej w środowisku.

15. Literatura podstawowa:

Pielęgniarstwo geriatryczne Josefa Schiefele, Ilse Staudt, Margerete M. Dach; red. wyd. Pol. Krzysztof Galus - Wrocław: Wydaw. Medyczne Urban & Partner, 1998.

Zarys medycyny geriatrycznej. Żakowska - Wachelko B.- Wydawnictwo Lekarskie „PZWL”: Warszawa, 2000.

Pielęgniarstwo w geriatрії. Pod redakcją M. Biercewicz, M.T. Szewczyk, R. Ślusarza;

wyd. medyczne „Borgis”: Warszawa 2006

16. Literatura towarzysząca:

MSD Podręcznik geriatry, Praca zbiorowa, Urban & Partner, Wrocław, 1999.

Molekularne i kliniczne aspekty choroby Alzheimera. Dobryczycka Wanda, Leszek Jerzy - Wrocław: Volumed, 2001.

Podstawy gerontologii i wybrane zagadnienia z geriatry. Jabłoński L., Wysokińska-Miszczuk J.- Lublin: Wydaw. „Czelej”, 2000.

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Anestezjologia i pielęgniarstwo w stanach zagrożenia życia**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: Pielęgniarstwo

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Lek.med. Małgorzata Łabuz-Margol

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

Mgr Agnieszka Wolińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka Zawodowa
Liczba godzin w semestrze	15		20		30	40

Forma zaliczenia	Egzamin		Zaliczenie teoretyczne test wyboru i uzupełnień, Zaliczenie praktyczne – studium przypadku		Zaliczenie – praca pisemna	Zaliczenie na ocenę
------------------	---------	--	---	--	----------------------------	---------------------

10.Liczba punktów ECTS: 4

11.Poziom (podstawowy/zaawansowany):podstawowy

12.Wymagania wstępne:

Przygotowanie z zakresu anatomii, patologii, farmakologii, biochemii i biofizyki, podstaw pielęgniarstwa, interny i pielęgniarstwa internistycznego, chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego, neurologii i pielęgniarstwa neurologicznego, położnictwa i pielęgniarstwa położniczego, badania fizykalnego, ratownictwa medycznego.

13.Cele kształcenia:

- 1.Znajomość niewydolności układów w stanach zagrożenia życia, ich rozpoznawania ,zasad leczenia.
- 2.Umiejętność rozpoznania, oceny zaburzeń świadomości i znajomość zasad postępowania medycznego.
- 3.Znajomość zasad leczenia żywieniowego w OIT.
- 4.Znajomość najczęściej występujących zakażeń w oddziale intensywnej terapii.
- 5.Umiejętność postępowania z pacjentem z sepią, ciężką sepią, wstrząsem septycznym.

14.Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

Podstawowe stany zagrożenia życia. Rozpoznawanie stanów zagrożenia życia.

Rodzaje wstrząsu:

- wstrząs kardiogeny
- wstrząs hipowolemiczny
- wstrząs dystrybucyjny

Zasady leczenia wstrząsu.

Pielęgnowanie pacjenta we wstrząsie.

Pojęcie i cel sedacji .

Monitorowanie układu krążenia: ciśnienie tętnicze, OCŻ.

Ocena perfuzji tkanek.

Wskazania do cewnikowania tętnicy płucnej.

Pielęgnacja pacjenta z założonym cewnikiem do tętnicy płucnej.

Pielęgnacja wkłucia centralnego .

Pielęgnacja pacjenta z założonym cewnikiem do tętnicy .

Rola pielęgniarki w leczeniu niewydolności krążenia.

Pojęcie niewydolności oddechowej i hipoksemii.

Ocena wydolności czynności oddechowej.

Leczenie niewydolności oddechowej.

Zasady prowadzenia tlenoterapii czynnej i biernej.

Wspomaganie wentylacji.

Wskazania do intubacji, tracheostomii i mechanicznej wentylacji.

Metody mechanicznej wentylacji.

Zasady pracy respiratora – oddech kontrolowany i wspomagany.

Monitorowanie mechanicznej wentylacji.

Pulsoksymetria.

Gazometria.

Kapnografia.

Przygotowanie pacjenta do odłączenia od respiratora.

Rola pielęgniarki w leczeniu niewydolności oddechowej.

Zapobieganie powikłaniom oddechowym – zabiegi profilaktyczne.

Pielęgnacja chorego z drenażem ssącym w stanach pourazowych klatki piersiowej (odma opłucnowa, krwiak jamy opłucnowej)

Żywienie enteralne i parenteralne chorych leczonych w intensywnej terapii.

Rola pielęgniarki w prowadzeniu terapii żywieniowej .

Pojęcie niewydolności nerek.

Kryteria rozpoznania ostrej niewydolności nerek.

Pojęcie anurii, oligurii i poliurii.

Wytyczne natychmiastowego postępowania w skąpomoczu i bezmocz.

Sposoby leczenia kwasicy w zależności od jej przyczyny.

Terapia nerkozastępcza.

Rola pielęgniarki w leczeniu niewydolności nerek.

14.2. Ćwiczenia:

--

14.3. Zajęcia praktyczne:

Monitorowanie parametrów życiowych u pacjentów w stanie zagrożenia życia:

- elektryczna czynność serca

- tętno

- ciśnienie tętnicze

- temperatura

- saturacja

- kapnometria

- oddechy

Wykonanie pomiaru OCŻ.

Kształtowanie umiejętności podejmowania szybkich i koniecznych decyzji.

Wspomaganie układu oddechowego.

Prowadzenie tlenoterapii, podawanie tlenu przez maskę, okulary tlenowe

Przygotowanie zestawu do intubacji i tracheotomii.

Podłączenie respiratora do rurki intubacyjnej i tracheostomijnej.

Wentylowanie workiem Ambu.

Wykonanie zabiegów w celu zapobiegania powikłaniom oddechowym:

- stosowanie nebulizacji
- drenaż ułożeniowy
- odsysanie wydzieliny z drzewa oskrzelowego.

Podłączenie pulsoksymetru.

Pobieranie krwi włóścikowej do badania gazometrycznego.

Kształtowanie postawy empatii i obowiązkowości.

Pielęgnowanie pacjenta z drenażem.

Wspomaganie układu krążenia.

Wykonywanie pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego metodą bezkrwawą i metodą krwawą.

Wykonanie pomiaru OCŻ.

Właściwe postępowanie z centralnym wkłuciem .

Podawanie leków przez cewnik centralny.

14.4. Seminarium:

--

14.5. Samokształcenie:

1. Podstawy diagnostyki i leczenie bólu przewlekłego.
2. Powikłania znieczulenia ogólnego. Rola pielęgniarki anestezjologicznej w profilaktyce powikłań po znieczuleniu ogólnym.
3. Etyczne zasady opieki medycznej w oddziale intensywnej terapii. Proces odstępowania od dalszego leczenia.
Praca pisemna.

14.6. Praktyka zawodowa:

W wyniku realizacji treści programu praktyki zawodowej student powinien:

- omówić wskazania do leczenia na oddziale intensywnej terapii,
- monitorować pacjenta na oddziale intensywnej terapii,
- zaplanować opiekę pielęgniarską w zależności od rozpoznanego stanu,
- ocenić stan chorego i jego sytuację psychospołeczną,
- zapobiegać zapaleniu płuc, odleżynom, odparzeniom, zniekształceniom w stawach u chorego unieruchomionego, z ograniczoną aktywnością ruchową i nieprzytomnego,
- wykonać toaletę drzewa oskrzelowego,
- asystować lekarzowi przy kaniulacji żyły głównej,

- pielęgnować wkłucie centralne i obwodowe,
- karmić i pielęgnować chorego w zależności od przyjętej metody żywienia (enteralnie i parenteralnie),
- współuczestniczyć w rehabilitacji chorego w intensywnej terapii.
- objaśnić budowę i działanie aparatu do znieczulenia ogólnego dzieci i dorosłych,
- obsługiwać aparaturę stosowaną w anestezjologii,
- różnicować sposoby wyjaławiania i konserwacji sprzętu anestezjologicznego,
- omówić zasady bezpieczeństwa pracy na sali operacyjnej,
- różnicować techniki oddychania,
- wykonać pomiar ośrodkowego ciśnienia żylnego,
- wykonać pomiar temperatury ciała (powierzchniowej i centralnej) dostępnymi technikami,
- wykonać pomiar saturacji,
- ocenić wydolność oddechową w zakresie częstości, głębokości i charakteru oddechu,
- ocenić stan świadomości chorego,
- ocenić zabarwienie, ciepłotę, wilgotność, napięcie i zmiany patologiczne na skórze pacjenta,
- ocenić reakcję źrenic pacjenta,
- ocenić umiejscowienie i trwałość umocowania cewników, rurek i drenów,
- rozpoznać objawy zatrzymania krążenia,
- scharakteryzować leki stosowane w anestezjologii,
- asystować przy procedurach inwazyjnych,
- podawać leki oraz kroplowo przetaczać dożylnie płyny w ramach planu leczenia i postępowania w resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z przyjętymi standardami,
- udrożnić drogi oddechowe,
- prowadzić oddech zastępczy,
- wykonać pośredni masaż serca,
- scharakteryzować metody znieczulenia ogólnego,
- scharakteryzować czynności pielęgniarki anestezjologicznej przed, w trakcie i po zakończeniu znieczulenia,
- asystować przy wszystkich typach znieczuleń,
- przygotować zestawy do poszczególnych typów znieczuleń,
- scharakteryzować odrębności znieczulenia noworodka i dziecka,
- przygotować pacjenta do znieczulenia,
- pielęgnować pacjenta po znieczuleniu,
- dokumentować przebieg znieczulenia,
- rozpoznać stan zagrożenia życia noworodka i podjąć resuscytację krążeniowo-oddechową,
- rozpoznać objawy wstrząsu i współuczestniczyć w jego leczeniu,
- stosować zasady reżimu sanitarnego,
- różnicować ból ostry i przewlekły,
- scharakteryzować metody i techniki leczenia bólu.

15.Literatura podstawowa:

1. ABC intensywnej terapii / red. Mervyn Singer, Ian Grant; red. wyd. pol. Juliusz Jakubaszko; tł. z ang. Bogdan Kamiński. - Wyd. 1 pol.. Wrocław : Górnicki Wydaw. Medyczne, 2004.
2. Anestezjologia i intensywna opieka. Klinika i pielęgniarstwo, red. naukowa Laura Wołowicka i Danuta Dyk, Warszawa : PZWL, 2007
3. MNOGIE i wielonarządowe obrażenia ciała / red. Leszek Brongel, Krzysztof Duda; Wiesław Jarzynowski [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL,
4. OSTRE stany zagrożenia życia w chorobach wewnętrznych (W OPRACOWANIU) / red. Maria Krzemińska-Pakuła; współaut. Halina Adamska-Dyniewska. - Warszawa : Państw. Zakład Wydawnictw Lekarskich,
5. STANY zagrożenia życia : wybrane standardy opieki i procedury postępowania pielęgniarstwa / red. Maria Kózka. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego,
6. INTENSYWNA Terapia ,red. Andrzej Kubler, Wrocław: Wydawnictwo Medyczne Urban&Partner, 2001

16. Literatura towarzysząca:

1. INTENSYWNA Terapia – Z. Rybicki. Novus Orbis Gdańsk 1998
2. INTENSYWNA Terapi – W.E. Hurford . wyd. Medycyna Praktyczna 2003

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Opieka paliatywna**
2. Kod przedmiotu:
3. Język wykładowy: **polski**
4. Kierunek: **Pielęgniarstwo**
5. Specjalność:
6. Rok: **III** Semestr: **V**
7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

Dr hab. Ewa Maria Ziółko Prof. PWSZ w Nysie

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

mgr Lucyna Frihauf

mgr Jadwiga Oleksińska

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godzin w semestrze						40
Forma zaliczenia						zaliczenie

10.Liczba punktów ECTS: 1

11.Poziom : podstawowy

12.Wymagania wstępne:

- Znajomość podstaw psychologii
- Znajomość zagadnień ćwiczeniowych z podstaw pielęgniarstwa
- Zaliczenie poprzednich semestrów

13.Cele kształcenia:

- przygotowanie kadry pielęgniarzkiej do pracy z ludźmi w stanie terminalnym, przyczyniając się do spełnienia głównego zadania opieki paliatywnej, jakim jest poprawa jakości życia tych osób.
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań typowych dla oddziałów paliatywnych i hospicjum.
- Zapoznanie z organizacją pracy, funkcjonowania zespołów terapeutycznych w hospicjum
- Poszerzenie umiejętność psychicznego wsparcia rodziny chorego
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych w fazie terminalnej, w leczeniu cierpienia i bólu
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych z objawami ze strony układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego występujące u chorych terminalnie
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania chorych terminalnych

ze zmianami skórnymi wyniszczonych nowotworowo (kaczejsja, anoreksja, astenia w zespołach psychopatologicznych

- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu stosowania zabiegów profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w opiece paliatywnej.
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pielęgnowania pacjenta w okresie umierania i agonii
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących problemów pielęgnacyjnych chorych w trakcie chemioterapii i radioterapii
- Poszerzenie wiedzy i umiejętności dotyczących problemów pielęgnacyjnych u dzieci i młodzieży w opiece terminalnej.
- Nabycie umiejętności prowadzenia dokumentacji obowiązującej w hospicjum
- Wykształcenie umiejętności psychicznego wsparcia rodzin chorego w chorobie i żałobie

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykład:

14.2. Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

14.5. Samokształcenie:

14.6. Praktyka zawodowa:

Zakres czynności szkoleniowych

- Poznanie celów i zakresu opieki paliatywnej
- Ogólne zasady opanowania bólu
- Umiejętność oceniania stanu psychicznego i udzielania porad
- Pielęgnowanie chorego z objawami lękowymi

- Pielęgnowanie chorego ze zmianami nowotworowymi skóry i świądem
- Edukowanie pacjenta /rodziny w zakresie wykorzystania specjalnych dróg i sposobów podawania leków (przezskórnie podskórnie, dożylnie i zewnątrzoponowo), oraz używania pomp infuzyjnych i pielęgnacji miejsc, wkłucia
- Poznanie istoty objawów pozwalających na odróżnienie stanów wymagających specjalnej interwencji od reakcji normalnych
- Nabycie umiejętności rozumienia i kojarzenia werbalnych i pozawerbalnych sygnałów przy pomocy których chorzy i ich rodziny starają się przekazać problemy, o jakich nie potrafią mówić wprost
- Pozyskanie umiejętności poruszania i wgłębiania się w drażliwe problemy pacjenta i ich rodzin
- Poznanie zasady wsparcia osieroconych

15.Literatura podstawowa:

1. PIEŁĘGNIARSTWO w opiece paliatywnej i hospicyjnej red. Krystyna de Walden - Gałuszko, Anna Kaptacz; Anna Białoń-Janusz. Warszawa .Wydaw. Lekarskie PZWL-2005
- 2.Podstawy opieki paliatywnej – red. Krystyna de Walden- Gałuszko, PZWL, W- wa, 2004
- 3.WHO przekład Szremer P. : „ Leczenie objawowe w stanach terminalnych”, Elipsa- Jaim, Kraków, 2002
- 4.Koper A., Wrońska I. „ Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową”, Wydawnictwo Czelej, Lublin 2003.

16.Literatura towarzysząca:

1. ONKOLOGIA : podręcznik dla pielęgniarek / red. Arkadiusz Jeziorski; Jacek Fijuth Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL
2. PROBLEMY pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową : materiały pomocnicze dla pielęgniarek pracujących na oddziałach onkologicznych / red. Anna Koper, Irena Wrońska; Janina Borkowska -Lublin: Czelej, 2003
3. Magazyn “Pielęgniarka i Położna”

4. „Medycyna Praktyczna”

Opis przedmiotu

1. Nazwa przedmiotu: **Badania w pielęgniarstwie**

2. Kod przedmiotu:

3. Język wykładowy: **polski**

4. Kierunek: **pielęgniarstwo**

5. Specjalność:

6. Rok: **III** Semestr: **VI**

7. Tytuł/stopień oraz imię i nazwisko prowadzącego przedmiot:

prof. dr hab. n. med. Andrzej Brodziak

8. Tytuły/stopnie oraz imiona i nazwiska pozostałych członków zespołu:

dr hab. n. med. Ewa Ziółko, prof. PWSZ w Nysie

9. Formy zajęć wchodzące w skład przedmiotu, wymiar godzinowy, forma zaliczenia:

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Zajęcia praktyczne	Seminarium	Samokształcenie	Praktyka zawodowa
Liczba godz.	15			30	30	
Forma zaliczenia	zaliczenie na ocenę			Zaliczenie na ocenę	Zaliczenie na ocenę	

10. Liczba punktów ECTS: 3

11. Poziom (podstawowy/zaawansowany): podstawowy

12. Wymagania wstępne:

Zaliczenie wszystkich przedmiotów poprzednich semestrów,
pozytywna postawa wobec konieczności przyswojenia sobie elementów statystyki doświadczalnictwa, opartych jak wiadomo na matematyce. Pozytywna postawa wobec

konieczności nauki przynajmniej elementów języka angielskiego. Uznanie założenia iż może, a nawet pielęgniarka uczestniczyć w badaniach naukowych

13. Cele kształcenia:

13. a. Syllabus określony przez standardy Ministerstwa Zdrowia

Treści kształcenia: Przedmiot, cel i obszar badań w pielęgniarstwie. Etapy postępowania badawczego. Metody i techniki badań. Zasady interpretowania danych empirycznych. Zasady wnioskowania. Konstrukcja opracowań i projektów. Etyka w badaniach. Elementy prawa autorskiego. Ochrona własności intelektualnej.

Efekty kształcenia - umiejętności i kompetencje: określania obszaru badań w pielęgniarstwie; przygotowywania i wykonywania projektu badawczego zgodnie z procedurą badawczą; określania celu badań i problemów badawczych; doboru metod, technik i narzędzi badawczych; oceny wyników badań; analizy tekstu fachowego; korzystania z literatury fachowej; postępowania zgodnego z zasadami etyki w badaniach.

Przedmiot jest nauczany pod koniec studiów, kiedy to jest już możliwe przedstawienie istoty badań naukowych i jej współczesnej metodologii. W rezultacie nauczania tego przedmiotu student jest w stanie zaplanować i wykonać badania własne, które często są istotnym elementem jego pracy licencjackiej. W trakcie zajęć seminaryjnych są udzielane wyjaśnienia dotyczące szczegółowych problemów związanych z zrealizowaniem konkretnych prac licencjackich.

14. Opis treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć:

14.1. Wykłady w semestrze VI

1. Podstawowe pojęcia statystyki doświadczalności (populacja generalna, próba badana, parametry próby, zmienne badane, miary wartości przeciętnej, miary rozrzutu wyników)
2. Ocena znamienności statystycznej różnicy średnich arytmetycznych (dla zmiennych połączonych i niepołączonych)
- 3 Ocena znamienności statystycznej różnicy częstości (frakcji, proporcji) wybranych wydarzeń, test Chi - kwadrat.
4. Regresja, współczynnik korelacji, ocena znamienność współczynnika korelacji, analiza wariancji

5. Nieparametryczne testy znamienności statystycznej
6. Badania kliniczne retrospektywne i badania kliniczne obserwacyjne, prospektywne
7. Tzw. medycyna oparta o fakty (Evidence based medicine)
8. Struktura pracy naukowej (tekst, tabele, ilustracje, odnośniki literaturowe)
9. Problem przeglądu niezbędnej literatury, także piśmiennictwa zagranicznego
10. Problem prezentacji i opublikowania pracy oraz tzw.' kariera naukowa '.
11. Etyka w badaniach naukowych.
12. Badania naukowe a inne formy poznawania świata. Relacja badań naukowych do filozofii. Publikacje popularnonaukowych

14.2.Ćwiczenia :

14.3. Zajęcia praktyczne:

14.4. Seminarium:

1. Struktura pracy licencjackiej o charakterze badawczym (pracy referującej wyniki eksperymentu, oznaczeń biochemicznych lub innych pomiarów).
2. Struktura i sposób opracowania pracy licencjackiej o charakterze pogładowym i koncepcyjnym dotyczącej metod pielęgnowania chorych w określonych sytuacjach klinicznych, stosowanych w wyróżnionych instytucjach.
3. Struktura i sposób opracowania pracy licencjackiej o charakterze pogładowym i koncepcyjnym - uzupełnione badaniami własnymi dotyczącymi metod pielęgnowania chorych w określonych sytuacjach klinicznych, stosowanych w wyróżnionych instytucjach.
4. Struktura i sposób opracowania pracy licencjackiej o charakterze pogładowym i

konceptyjnym poświęconej ogólnej tematyce medycznej. Struktura i sposób opracowania pracy licencjackiej, z zakresu pielęgniarstwa - o charakterze pracy kazuistycznej

5. Prace licencjackie typu: Analiza struktury i działalności szpitala pod kątem wymogów prawidłowej opieki pielęgniarstwa i możliwości pełnienia funkcji dydaktycznych.
6. Prace typu .: Rozwinięcie kompendium dotyczącego znaczenia pewnego zakresu wiedzy dla wykształcenia pielęgniarek - polegające na znacznym udoskonaleniu i uzupełnieniu tematyki opisanej w innej, wcześniejszej pracy licencjackiej.
7. Struktura i sposób opracowania pracy licencjackiej typu.: " Ocena stopnia trudności i przydatności zadania dydaktycznego dotyczącego przyswojenie przez studentów pielęgniarstwa wiedzy o ... (np. wytycznych dla leczenia)..".
8. Zasady opracowania rozdziałów.: wstęp, cel pracy, metodyka, przegląd literatury niezbędnej dla osiągnięcia celu pracy, rezultat, wnioski, streszczenie.
9. Szczegółowe wytyczne dotyczące postaci fizycznej pracy licencjackiej
10. Zasady doboru i sporządzania listy piśmiennictwa pracy licencjackiej
11. Etyka w badaniach naukowych - dyskusja potocznych, codziennych problemów
12. Interdyscyplinarne projekty badań naukowych
13. Jak dbać o poprawność składni i styl tekstu pracy licencjackiej
14. Narzędzia techniczne pomocne w sporządzeniu pracy licencjackiej. Metody prezentacji pracy licencjackiej. Trening prezentacji osobistej.

14.5. Samokształcenie:

Zadania samokształceniowe:

1. Zapoznać się z treścią witryny pt." Działania niezbędne dla ustalenia tematu pracy licencjackiej oraz zasady jej opracowywania, zalecane przez Instytut Pielęgniarstwa PWSZ w Nysie " dostępnej pod [http://pwszn.webpark.pl/praca_licen.htm]
2. Zapoznać się z dostępnymi w Dziekanacie tytułami wcześniejszych prac licencjackich opracowanych przez studentów IP PWSZ w Nysie
3. Przemyśleć i zaproponować pierwotną, własną propozycję tematu (tytułu) pracy licencjackiej i wypełnić pierwotną wersję tzw. " Karta wszczęcia przewodu opracowania i obrony pracy licencjackiej, niezbędnej dla ukończenia studiów z zakresu pielęgniarstwa w PWSZ w Nysie " [wzór dostępny pod.: [http://pwszn.webpark.pl/praca_licen.htm]
4. Przedstawić i przedyskutować własną propozycję tematu (tytułu) pracy

- licencjackiej osobie, która mogła by być promotorem. Prowadzić z tą osobą negocjacje dotyczące optymalnego tematu pracy
5. Wypełnić ponownie " Karta wszczęcia przewodu opracowania i obrony pracy licencjackiej, niezbędnej dla ukończenia studiów z zakresu pielęgniarstwa w PWSZ w Nysie " , rozpocząć poszukiwania literatury i przedstawić tak zarysowany projekt a seminarium licencjackim
  6. Dokonać przeglądu podręczników, dostępnych w Bibliotece PWSZ dotyczących obranego tematu pracy i zestawić na piśmie listę takich książek, które byłyby pomocne w opracowywaniu tematu pracy
  7. Dokonać wstępnego przeglądu witryn internetowych umożliwiających dostęp do baz danych medycznych. Należy rozpocząć od witryn Biblioteki PWSZ w Nysie [http://biblioteka.pwsz.nysa.pl/index_1280.html] - a w szczególności od dostępnej tutaj bazy czasopism firmy EBSCO [http://biblioteka.pwsz.nysa.pl/index_1280.html] oraz od witryny Biblioteki Śląskiej Akademii Medycznej [<http://www.slam.katowice.pl/page.php?216>] - a w szczególności [<http://www.freemedicaljournals.com/>], [Directory of Open Access Journals - <http://www.doaj.org/>], [darmowe bazy danych <http://www.slam.katowice.pl/page.php?27>], [COCHRANE LIBRARY - DOSTĘP NARODOWY- bezpłatny dostęp dla każdego po rejestracji]
  8. Dokonać prób poszukiwania danych na temat obranego tematu pracy licencjackiej przy pomocy popularnej bazy danych <http://medlineplus.gov/> o Dokonać prób poszukiwania danych literaturowych na temat obranego tematu pracy licencjackiej przy pomocy bazy danych PubMed (uproszczony Medline) [<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi>]
  9. Opracować w formie pisemnej początkową propozycję treści rozdziałów pracy licencjackiej : { Wstęp, Cel pracy, Metodyka } i przedstawić taki tekst promotorowi oraz ewentualnie .. w ramach możliwości na seminarium licencjackim
  10. Opracować w formie pisemnej wstępną wersję treści rozdziału pt.:

" Przegląd literatury, niezbędnej dla osiągnięcia celu pracy " i przedstawić taki tekst promotorowi oraz ewentualnie, w ramach możliwości na seminarium licencjackim

11. Opracować tekst pt. : " Podstawowe metody wykonania oszacowania własnego - wzór przykładowej ankiety badania sondażowego
12. Opracowanie tekstu i rysunków pt.: " Prezentacja wyników własnych przy pomocy tabel, histogramów lub wykresów kołowych "
13. Opracowanie i przedstawienie w formie pisemnej propozycji rozdziałów swojej pracy licencjackiej pt.: Wnioski, Streszczenie w j. polskim i w j. angielskim
14. Opracować ostateczną listę piśmiennictwa własnej pracy
15. Opracować kompletny tekst całości pracy licencjackiej w maszynopisie (pod Wordem, także na dyskietce) i przedstawić go promotorowi

14.6. Praktyka zawodowa:

15. Literatura podstawowa:

1. Wiesław Jędrychowski.: Zasady planowania i prowadzenia badań naukowych w medycynie, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2004,
2. [Jak opracować i obronić pracę licencjacką z zakresu pielęgniarstwa ? - Działania niezbędne dla ustalenia tematu pracy licencjackiej oraz zasady jej opracowywania, zalecane przez Instytut Pielęgniarstwa PWSZ w Nysie - prof. A. Brodziak, mgr Dariusz Klonowski http://pwszn.webpark.pl/praca_licen.htm]

16. Literatura towarzysząca:

1. Cezary Watała Biostatystyka - wykorzystanie metod statystycznych w pracy badawczej w naukach biomedycznych, Alfa Medica Press, Bielsko-Biała, 2002
2. Radosław Zajdel, Edward Kęcki, Piotr Szczepaniak, Marek Kurzyński.:

Kompendium informatyki medycznej, Alfa Medica Press, Bielsko-Biała, 2003;

3. [Metody statystyczne są omówione i dostępne on line pod adresem:

<http://www.mp.pl/artykuly/index.php?lid=356>]

4. [Cykl artykułów dotyczących Medycyny wiarygodnej (Evidence Based Medicine)

<http://www.mp.pl/artykuly/index.php?lid=357>]

